

VÄLJAVÕTE

DOKUMENDIST „VASTUVÕETUD TEKSTID”

OSAISTUNGJÄRK

06. - 09. juuli 2026

SISUKORD

P10_TA(2026)0238	5
LENNUREISIJATE ÕIGUSED	
P10_TA(2026)0239	7
SOTSIAALKINDLUSTUSSÜSTEEMIDE KOORDINEERIMINE	
P10_TA(2026)0240	195
AJUTINE TOETUS JA ETTEMAKSED SEOS LÄHIS-IDA KRIISIST TINGITUD VÄETISEHINDADE TÕUSUGA	
P10_TA(2026)0241	29
RAHVUSVAHELISED BUSSIVEOTEENUSED PIIRIALADEL: KABOTAAŽVEOD AUSTRIA JA ŠVEITSI VAHEL	
P10_TA(2026)0266	39
AJUTINE ERAND E-PRIVAATSUSE DIREKTIIVIST	
P10_TA(2026)0242	77
PARANDUSEELARVE PROJEKT NR 1/2026: 2025. AASTA ÜLEJÄÄGI KANDMINE EELARVESSE	
P10_TA(2026)0246	81
SOOVITUS, MIS KÄSITLEB MUUTUVAT GEOPOLIITILIST OLUKORDA IDA-AASIAS JA VAJADUST TEHA TIHEDAMAT KOOSTÖÖD PIIRKONNA SARNASELT MEELESTATUD PARTNERITEGA	
P10_TA(2026)0250	95
KESTLIKU ARENGU EESMÄRKIDE RAKENDAMINE JA TÄITMINE 2026. AASTA KÕRGETASEMELIST POLIITILIST FOORUMIT SILMAS PIDADES	
P10_TA(2026)0252	113
VASTUVÄIDE DELEGEERITUD ÕIGUSAKTILE: TRAJEKTOOR MAAKASUTUSE KAUDSE MUUTUSE SUURE RISKIGA BIOKÜTUSTE, VEDELATE BIOKÜTUSTE JA BIOMASSKÜTUSTE PANUSE VÄHENDAMISEKS TAASTUVENERGIA EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEL	
P10_TA(2026)0253	117
ELI JA MEHHIKO VAHELINE POLIITILISE, MAJANDUSLIKU JA KOOSTÖÖALASE STRATEEGILISE PARTNERLUSE LEPING	
P10_TA(2026)0254	119
ELI JA MEHHIKO VAHELINE POLIITILISE, MAJANDUSLIKU JA KOOSTÖÖALASE STRATEEGILISE PARTNERLUSE LEPING (VAHERAPORT)	
P10_TA(2026)0255	135
ELI JA MEHHIKO VAHELINE KAUBANDUSE VAHELEPING	
P10_TA(2026)0256	137
KESKKONNA KAITSMINE KRIMINAALÕIGUSE KAUDU	
P10_TA(2026)0257	139
ELI JA MAROKO VAHELINE EUROOPA JA VAHEMERE PIIRKONNA LENNUNDUSLEPING:	

HORVAATIA ÜHINEMINE ELIGA (PROTOKOLL)

P10_TA(2026)0258	141
ELI JA MAROKO VAHELINE TEADUS- JA TEHNOLOOGIAKOOSTÖÖ LEPING, MILLES SÄTESTATAKSE MAROKO OSALEMISE TINGIMUSED PARTNERLUSES VAHEMERE PIIRKONNA RIIKIDEGA TEADUSUURINGUTE JA INNOVATSIOONI VALDKONNAS (PRIMA): MUUTMINE JA TÄIENDAMINE	
P10_TA(2026)0259	143
KOMISJONI 2025. AASTA ARUANNE UKRAINA KOHTA	
P10_TA(2026)0261	171
KOMISJONI 2025. AASTA ARUANNE SERBIA KOHTA	
P10_TA(2026)0263	193
GENEETILISELT MUUNDATUD MAIS NK603 × T25	
P10_TA(2026)0264	201
GENEETILISELT MUUNDATUD SOJAUBA MON 87705	
P10_TA(2026)0265	211
VASTUVÄIDE KODUKORRA ARTIKLI 115 LÕIGETE 2 JA 3 ALUSEL: GENEETILISELT MUUNDATUD MAIS DP202216 x NK603 x DAS-40278-9 JA SELLE ALAKOMBINATSIOONID DP202216 x NK603, DP202216 x DAS-40278-9	
P10_TA(2026)0271	221
ÜHISTEATIS HUMANITAARABI KOHTA (JOIN(2026)0025)	

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0238

Lennureisijate õigused

Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon lepituskomitees heaks kiidetud ühise teksti kohta eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad pardale lubamisest keeldumise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest reisijatele antava hüvitise ja abi kohta, ning määrust (EÜ) nr 2027/97 lennuettevõtja vastutuse kohta reisijate ja nende pagasi õhuveol (PE-CONS 00039/2026 – C10-0144/2026 – 2013/0072(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: kolmas lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse lepituskomitees heaks kiidetud ühist teksti (PE-CONS 00039/2026 – C10-0144/2026),
- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 11. juuli 2013. aasta arvamust¹,
- pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,
- võttes arvesse oma esimese lugemise seisukohta² Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud komisjoni ettepaneku (COM(2013)0130) suhtes,
- võttes arvesse oma teise lugemise seisukohta³ nõukogu esimese lugemise seisukoha⁴ suhtes,
- võttes arvesse komisjoni arvamust Euroopa Parlamendi poolt nõukogu esimese lugemise seisukoha suhtes esitatud muudatusettepanekute kohta (COM(2026)0129),
- võttes arvesse nõukogu teise lugemise seisukohta,

¹ ELT C 327, 12.11.2013, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/et/TXT/?uri=celex:52013AE2576>.

² ELT C 93, 24.3.2017, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A52014AP0092> / Vastuvõetud tekstid, 5.2.2014, P7_TA(2014)0092.

³ Vastuvõetud tekstid, 21.1.2026, P10_TA(2026)0009.

⁴ ELT C, C/2025/5782, 30.10.2025, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A52025AG0010%2801%29>.

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 13,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 79,
 - võttes arvesse lepituskomitees osaleva Euroopa Parlamendi delegatsiooni raportit (A10-0191/2026),
1. kiidab ühise teksti heaks;
 2. teeb presidendile ülesandeks kirjutada koos nõukogu eesistujaga seadusandlikule aktile alla vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 297 lõikele 1;
 3. teeb peasekretärile ülesandeks pärast kõikide menetluste nõuetekohase läbiviimise kontrollimist seadusandlikule aktile alla kirjutada ja korraldada kokkuleppel nõukogu peasekretäriaga selle avaldamine *Euroopa Liidu Teatajas*;
 4. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev seadusandlik resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0239

Sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimine

Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta ja määrust (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 rakendamise kord (COM(2016)0815 – C8-0521/2016 – 2016/0397(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2016)0815),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artiklit 48, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C8-0521/2016),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
- võttes arvesse Prantsusmaa Senati poolt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtete kohaldamist käsitleva protokoll nr 2 alusel esitatud põhjendatud arvamust, mille kohaselt õigusakti eelnõu ei vasta subsidiaarsuse põhimõttele,
- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 7. juuli 2017. aasta arvamust⁵,
- võttes arvesse Regioonide Komitee 12. juuli 2017. aasta arvamust⁶,
- võttes arvesse vastutava komisjoni poolt kodukorra artikli 75 lõike 4 alusel heaks kiidetud esialgset kokkulepet ja nõukogu esindaja poolt 29. aprilli 2026. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 60,
- võttes arvesse petitsioonikomisjoni arvamust,
- võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni raportit (A8-0386/2018),

⁵ ELT C 345, 13.10.2017, lk 85.

⁶ ELT C 342, 12.10.2017, lk 65.

1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;
2. võtab teadmiseks käesolevale resolutsioonile lisatud komisjoni avaldused, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias;
3. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;
4. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 7. juulil 2026. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2026/..., millega muudetakse määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta ja määrust (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 rakendamise kord

(EMPs ja Šveitsis kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 48,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

¹ ***ELT C 345, 13.10.2017, lk 85.***

² ***ELT C 342, 12.10.2017, lk 65.***

³ Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta seisukoht.

ning arvestades järgmist:

- (1) Ajakohastatud sotsiaalkindlustuse koordineerimise norme hakati kohaldama alates 1. maist 2010 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EÜ) nr 883/2004⁴ ja (EÜ) nr 987/2009⁵ alusel.
- (2) Määruseid (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 465/2012⁶, eelkõige kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramise ja töötushüvitiste valdkonnas, ning et teha tehnilisi kohandusi viidetes riigisisestele õigusaktidele, mis on esitatud määruse (EÜ) nr 883/2004 lisades.
- (3) Sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise halduskomisjonis (edaspidi „halduskomisjon“) toimunud hindamistest ja aruteludest nähtuvalt tuleks pikaajalise hoolduse hüvitiste, töötushüvitiste ja perehüvitiste valdkondade ajakohastamist jätkata, ***et muuta neid hüvitisi käsitlevad normid kogemuste vahetamise ja parimate haldustavade jagamise abil õiglasemaks, selgemaks ja lihtsamini kohaldatavaks. Et nimetatud kogemuste vahetamine ja tavade jagamine oleks hõlpsam, tuleks edendada ka uue tehnoloogia kasutamist.***

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, 30.4.2004, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/883/oj>).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord (ELT L 284, 30.10.2009, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/987/oj>).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrus (EL) nr 465/2012, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta ja määrust (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 rakendamise kord (ELT L 149, 8.6.2012, lk 4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/465/oj>).

- (4) On jätkuvalt oluline, et koordineerimisnormid peaksid sammu areneva õigusliku ja sotsiaalse taustaga, hõlbustades veelgi kodanike õiguste kasutamist, tagades õigusliku selguse, finantskoormuse ausa ja õiglase jagamise hõlmatud liikmesriikide asutuste vahel, haldusliku lihtsuse ja normide täitmise tagamise.

■

- (5) Pikaajalise hoolduse hüvitisi seni määruse (EÜ) nr 883/2004 sisulises kohaldamisalas selgelt ei nimetata ning neid on koordineeritud ***põhimõtteliselt haigushüvitisi reguleerivate normide alusel***, mis põhjustab õiguslikku ebakindlust nii asutustele kui ka pikaajalise hoolduse hüvitiste taotlejatele. Kõnealuse määruse raames on vaja välja töötada pikaajalise hoolduse hüvitiste käsitlemiseks sobiv stabiilne õigusraamistik, mille kohaselt käsitatakse neid koordineerimisel üldreeglina jätkuvalt haigushüvitistena ning milles on sätestatud selliste hüvitiste selge määratlus ja loetelu.

■

- (6) Töötushüvitiste valdkonnas tuleks kindlustusperioodide liitmist käsitlevaid norme kohaldada ühetaoliselt kõigis liikmesriikides. ■

- (7) *Välja arvatud määruse (EÜ) nr 883/2004 artikli 65 lõigetes 2, 3 ja 5 osutatud täielikult töötute piiriüleste töötajate puhul tuleks selleks, et tagada töötu isiku ja töötushüvitist pakkuva liikmesriigi tööturu vahel tõeline seos, seada perioodide liitmist käsitlevad töötushüvitise õiguse andmise normid sõltuvusse tingimusest, et kindlustatud isikul on kõnealuses liikmesriigis kõige viimasena täitunud vähemalt ühe kuu pikkune katkematu kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood ning seeläbi on ta panustanud kõnealuse liikmesriigi töötushüvitisskeemi rahastamisse eelnevalt kindlaks määratud perioodi vältel. Kui viimases kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise liikmesriigis ei ole sellist perioodi täitunud, tuleks pädevaks lugeda eelmine liikmesriik, kus sellel isikul on täitunud vähemalt ühe kuu pikkune katkematu kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood. Registreerimine viimase kindlustuse liikmesriigi tööhõivetalitustes peaks olema sama mõjuga kui registreerimine selle liikmesriigi tööhõivetalituses, kus töötu isik oli eelnevalt kindlustatud. Kui isikul ei ole nõutav periood täitunud kummaski liikmesriigis, tuleks pädevaks lugeda viimase kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise liikmesriik.*

- (8) ■ Selleks et parandada nende töötute võimalusi, kes liiguvad teise liikmesriiki töö otsimise eesmärgil, ja nende väljavaateid tööturule naasmiseks ning lahendada oskuste mittevastavuse probleem piiriüleselt, ***peaks liikmesriikidel olema võimalik otsustada kasutada võimalust pikendada töötushüvitiste ülekandmise kestust kuni kõnealuse isiku hüvitiste saamise õiguse lõppemiseni.***

- (9) *Töötud, kes oma viimase tegevuse ajal elasid muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik ja kes elavad jätkuvalt selles teises liikmesriigis või naasevad sinna, peaksid saama hüvitisi vastavalt pädeva liikmesriigi õigusaktidele, tingimusel et neil on viimase tegevuse liikmesriigis täitunud vähemalt 22 nädala pikkune katkematu kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood (edaspidi „kaetuse periood“). Kaetuse perioodi arvutamisel tuleks arvesse võtta üksnes pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud katkematu kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioode. Kui kaetuse periood on täitunud, peab pädev liikmesriik hindama, kas isik vastab tema riigisisestes õigusaktides sätestatud töötushüvitise saamise tingimustele, nagu elaks isik nimetatud liikmesriigis. Isik peaks täitma pädeva liikmesriigi kohaldatavates õigusaktides sätestatud kohustusi. Kui isik otsustab olla kättesaadav teise liikmesriigi tööhõivetalitustele, et seal tööd otsida, peaks ta täitma selle teise liikmesriigi õigusaktides sätestatud tingimusi ja pidama kinni seal kehtivast kontrollikorrast. Töötu sihtkoha liikmesriigi asutus peaks edastama pädevale liikmesriigile igal kuul asjakohast teavet töötu olukorra kohta ning eelkõige selle kohta, kas isik on endiselt registreeritud tööhõivetalitustes ja kas ta järgib korraldatud kontrolli- ning aktiveerimiskorda või töö vahendamise korda.*

- (10) *Määruste (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 rakendamise käigus ning kooskõlas vastastikuse teavitamise ja koostöö kohustusega peaksid liikmesriikide asutused muu hulgas vahetama andmeid, mis on vajalikud, et tuvastada asjaomaste isikute määrusest (EÜ) nr 883/2004 tulenevaid õigusi ja kohustusi puudutavates tingimustes toimunud muudatusi. Liikmesriigid võivad otsustada kasutada rohkem elektroonilisi vahendeid, et parandada vastastikuse teavitamise ja koostöö kohustuse täitmist.*

- (11) *Luksemburgi tööturгу iseloomustavad mitmed iseärasused. Riigi kogu töötavas elanikkonnas on väga suur osakaal piirialatöötajatel, mis on oluliselt suurem kui teiste liikmesriikide piirialatöötajate osakaal töötavas elanikkonnas. Piiriala- ja piiriüleseid töötajaid käsitlevate uute õigusnormide kehtestamine paneb Luksemburgi riiklikule tööhõiveametile hinnanguliselt väga suure halduskoormuse, kuna sellega suureneb märkimisväärselt nende piirialatöötajate arv, kellele amet on pädev asutus. Seepärast on asjakohane anda Luksemburgile täiendav järkjärguline üleminekuperiood, mille jooksul jätkatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklite 65 ja 86 ning määruse (EÜ) nr 987/2009 artiklite 56 ja 70 ning 5. lisa nende sätete kohaldamist, mis kehtisid enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev], et võimaldada teha vajaliku aja jooksul ettevalmistavaid samme praeguselt õigusraamistikult uutele õigusnormidele sujuvaks üleminekuks ning oma sotsiaalkindlustussüsteemi kohandamiseks. Kõnealuse järkjärgulise üleminekuperioodi jooksul ei tuleks Luksemburgi suhtes kohaldada määruse (EÜ) nr 987/2009 artiklit 56a, mis lisatakse käesoleva määrusega.*

- (12) *Võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu otsust kohtuasjas C-347/12 Wiering⁷, on diferentseeritud lisahüvitise arvutamiseks kaks sama liiki perehüvitiste kategooriat, nimelt rahalised perehüvitised, mille põhieesmärk on asendada lapse kasvatamise aja tõttu teenimata jäävat sissetulekut, ja kõik muud perehüvitised.*
- (13) *Rahalised perehüvitised, mille põhieesmärk on täielikult või osaliselt asendada teenimata jäävat sissetulekut või sissetulekut, mida isik ei saa lapse kasvatamise aja tõttu teenida, on välja töötatud selliselt, et need vastaksid vanema isiklikele või individuaalsetele vajadustele vastavalt pädeva liikmesriigi õigusaktidele, ja seega eristatakse neid teistest perehüvitistest, kuna nende eesmärk on hüvitada vanemale saamata jäänud sissetulek või palk lapse kasvatamise aja jooksul ning mitte katta üksnes perekonna üldväljaminekuid.*

⁷ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 13. juuni 2014, Wiering, C-347/12, ECLI:EU:C:2014:300.

- (14) Selleks et *määrusi (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009* saaks õigeaegselt muuta riigi tasandil toimunud arengute arvessevõtmiseks, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses *määruse (EÜ) nr 883/2004* ja määruse (EÜ) nr 987/2009 lisade muutmisega. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprill 2016 institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppes⁸ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

⁸

ELT L 123, 12.5.2016, lk 1,
ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

- (15) Selleks et toetada liikmesriike nende jõupingutustes võitluses kelmuste ja pettuste ning vigade vastu koordineerimismääruste kohaldamisel, on vaja kehtestada täiendav õiguslik alus nende isikute isikuandmete töötlemiseks, kelle suhtes kohaldatakse määrusi (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009, **kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679⁹**. See võimaldaks liikmesriigil ■ võrrelda tema pädevate asutuste valduses olevaid andmeid teise liikmesriigi valduses olevate andmetega, et tuvastada vigu ja ebatäpsusi, mis vajavad täiendavat uurimist.
- (16) Eesmärgiga kiirendada dokumentide kontrollimist ja tagasivõtmist ■ kelmuste ja pettuste ning vigade korral, on vaja tugevdada koostööd ja teabevahetust väljastava asutuse ja tagasivõtmist taotleva asutuse vahel. Kui esineb kahtlus dokumendi kehtivuse või tõendusmaterjali õigsuse suhtes ■, on liikmesriikide ja asjaomaste isikute huvides, et asjaomased asutused jõuaksid kokkuleppele mõistliku aja jooksul.

⁹

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

- (17) *Tuleks luua üksikasjalik koostöökord juhuks, kui tekib kahtlus dokumentide kehtivuses, mis käsitlevad nende dokumentide omaniku suhtes kohaldatavaid sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte. Samuti on vaja näha ette täiendavad tagasiulatusnormid juhuks, kui dokument võetakse tagasi või seda parandatakse. Siia kuuluksid näiteks olukorrad, mille puhul peaks asjaomased liikmesriigid kaaluma dokumendis käsitletavate osa või kõigi perioodide puhul määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklil 16 põhineva kokkuleppe sõlmimist.*
- (18) Et tagada koordineerimismääruste tõhus ja tulemuslik toimimine, on vaja selgitada norme selliste töötajate suhtes kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramisel, kes tegutsevad kahes või enamas liikmesriigis, et tagada suurem võrdsus tingimustega, mida kohaldatakse ühte liikmesriiki majandustegevuse eesmärgil ■ saadetud isikute puhul. ■
- (19) *Tuleks tugevdada teise liikmesriiki saadetud töötajate seost päritoluliikmesriigi sotsiaalkaitsesüsteemiga, nähes ette minimaalse varasema kaetuse perioodi.*

- (20) Selleks et tagada määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklite 12 ja 13 **ning määruses (EÜ) nr 987/2009 sätestatud sissenõudmist käsitlevate normide** ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁰.
- (21) Kui liikmesriik ei suuda nõutava tähtaja jooksul teatada keskmist aastast kulu isiku kohta igas vanuseklassis konkreetsel võrdlusaastal, peaksid liikmesriigid saama kõnealuse aasta nõuete esitamisel tugineda vahetult eelnenud aasta keskmistele kuludele, mis on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas*. Mitterahaliste hüvitiste kulude tagasimaksmine kindlaksmääratud summade alusel peaks olema võimalikult lähedane tekkinud tegelikele kuludele. Teatamiskohustusest tehtaval erandil peaks olema halduskomisjoni luba ja seda ei tohiks anda kahel järjestikusel aastal.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (22) Tasaarvestust, mida kohaldatakse juhul, kui liikmesriigi õigusakte kohaldati ajutiselt vastavalt määruse (EÜ) nr 987/2009 artiklile 6, tuleks laiendada ka juhtumitele, **kui asutusel puudus pädevus hüvitiste andmiseks või maksmiseks või sissemaksete saamiseks**. Sellega seoses on vaja lõpetada riigisisese õiguse piiravate sätete kohaldamine, tagamaks, et asutustevahelist tagasiulatuvat lahendamist ei takistaks mis tahes ühitamatud tähtajad, mis on sätestatud riigisisestes õigusaktides, ning samas tuleks kehtestada ühtne **kolmeaastane** aegumistähtaeg, mida hakatakse arvestama alates kõnealuse määruse artikli 5 lõigetes 3 ja 4 ning artikli 6 lõikes 3 osutatud dialoogi algusest, tagamaks, et vaidluste lahendamise korda ei kahjustataks.

- (23) Tulemuslik sissenõudmine on kuritarvituste ning kelmuste ja pettuste ennetamise vahend ning viis, kuidas tagada sotsiaalkindlustussüsteemide sujuv toimimine. Määruse (EÜ) nr 987/2009 IV jaotise III peatükis sätestatud sissenõudmismenetlused tuginevad menetlustele ja normidele, mis on sätestatud direktiivis 2008/55/EÜ¹¹. Kõnealune direktiiv on asendatud direktiiviga 2010/24/EL¹², millega kehtestati ühtne juriidiline dokument täitemeetmete jaoks ning nõuetega seotud juriidilistest dokumentidest ja vahenditest teatamise tüüpvorm. Halduskomisjoni *tehtud* läbivaatamise käigus pidas enamik liikmesriike kasulikuks kasutada täitmisele pööramist lubavat ühtset juriidilist dokumenti, mis sarnaneb direktiiviga 2010/24/EL kehtestatule. Seetõttu on vajalik, et vastastikuse abi normid sotsiaalkindlustusega seotud nõuete sissenõudmisel kajastaksid direktiivis 2010/24/EL sätestatud uusi meetmeid, et tagada tulemuslikum sissenõudmine ning koordineerimismõnede sujuv toimimine.

¹¹ *Nõukogu 26. mai 2008. aasta direktiiv 2008/55/EÜ vastastikuse abi kohta teatavate lõivude, tollimaksude, maksude ja muude meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel (ELT L 150, 10.6.2008, lk 28, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/55/oj>).*

¹² *Nõukogu 16. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel (ELT L 84, 31.3.2010, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/24/oj>).*

- (24) Et võtta arvesse õiguslikke muudatusi teatavates liikmesriikides ja *Ühendkuningriigis*¹³ ning tagada õiguskindlus sidusrühmadele, *tuleks* määruse (EÜ) nr 883/2004 ja määruse (EÜ) nr 987/2009 lisasid muuta.
- (25) *Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 45/2001¹⁴ artikli 28 lõikele 2 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas arvamuse 8. mail 2017.*
- (26) *Ehkki mitmeid käesoleva määruse sätteid saab kohaldada viivitamata, kuna need ei vaja rakendamist, on asjakohane näha teatavate käesoleva määruse sätete jaoks ette hilisem kohaldamiskuupäev, et anda liikmesriikidele nende rakendamiseks piisavalt aega,*

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

¹³ *Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik lakkas olemast liikmesriik 31. jaanuaril 2020. Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu kohaselt kohaldatakse Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigis ja selle suhtes jätkuvalt määrusi (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 seoses kõnealuse lepingu artiklites 30, 32 ja 33 osutatud isikutega.*

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2001/45/oj>).

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 883/2004 muudetakse järgmiselt.

1) Lisatakse järgmine põhjendus:

„(2a) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklitega 45 ja 48 tagatakse töötajate vaba liikumine, millega kaasneb igasuguse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise kaotamine, ning nähakse ette vajalike meetmete võtmine sotsiaalkindlustuse valdkonnas sellise vabaduse tagamiseks. Lisaks on ELi toimimise lepingu artikli 21 kohaselt igal liidu kodanikul õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.“

2) *Põhjendus 5 asendatakse järgmisega:*

„(5) *Kõnealuse koordineerimise raames on vaja tagada liidu piires asjaomastele isikutele eri riigisiseste õigusaktide alusel võrdne kohtlemine.*

(5a) Käesolevas määruses sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtet kohaldades tuleb järgida Euroopa Kohtu praktikat. Euroopa Kohus on seda põhimõtet ning käesoleva määruse ja muu hulgas direktiivi 2004/38/EÜ vahelist suhet tõlgendanud kohtuasjades C-140/12 Brey, C-333/13 Dano**, C-67/14 Alimanovic***, C-299/14 Garcia-Nieto**** ja C-308/14 komisjon vs. Ühendkuningriik***** tehtud otsustes.*

(5b) Liikmesriigid peaksid tagama, et liikuvatele, majanduslikult mitteaktiivsetele liidu kodanikele ei takistata vastuvõttvas liikmesriigis üldise ravikindlustuse tingimustele vastavust, nagu on sätestatud direktiivis 2004/38/EÜ. Neil tuleks lubada kooskõlas riigisisese õiguse ja tavaga panustada proportsionaalsel viisil üldisesse ravikindlustusskeemi, kui nad ei saa muul viisil täita asjakohaseid üldise ravikindlustuse saamise kriteeriumeid selles liikmesriigis, kus nad tavaliselt elavad.

-
- * Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. september 2013, Brey, C-140/12, ECLI:EU:C:2013:565.
 - ** Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. november 2014, Dano, C-333/13, ECLI:EU:C:2014:2358.
 - *** Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. september 2015, Alimanovic, C-67/14, ECLI:EU:C:2015:597.
 - **** Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 25. veebruar 2016, García-Nieto, C-299/14, ECLI:EU:C:2016:114.
 - ***** Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. juuni 2016, C-308/14, komisjon vs. Ühendkuningriik, ECLI:EU:C:2016:436.“

3) Põhjendus 18b asendatakse järgmisega:

„**(18b)** Komisjoni määruse (EL) nr 965/2012* III lisa FTL-alajaos on mõiste „põhibaas“ lennumeeskonna ja salongipersonali liikmete puhul määratletud kui käitaja määratud asukoht, kust meeskonnaliige tavaliselt alustab ja kus lõpetab tööülesande või tööülesannete sarja täitmise ning kus käitaja tavaliselt ei pea vastutama konkreetse meeskonnaliikme majutamise eest.

* Komisjoni 5. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 965/2012, millega kehtestatakse lennutegevusega seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008 (ELT L 296, 25.10.2012, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/965/oj>).“

4) Põhjendus 24 asendatakse järgmisega:

„(24) Kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga tuleks pikaajalise hoolduse hüvitisi kindlustatud isikutele ja nende pereliikmetele *põhimõtteliselt jätkuvalt koordineerida vastavalt* haigushüvitiste puhul kohaldatavatele normidele. *Nimetatud normides tuleks aga arvesse võtta pikaajalise hoolduse hüvitiste eripära.* Samuti on vaja ette näha erisätted pikaajalise hoolduse mitterahaliste ja rahaliste hüvitiste kattumise korral.

(24a) Pikaajalise hoolduse hüvitiste all mõeldakse ainult hüvitisi, mille esmane otstarve on vastata nende inimeste hooldusvajadusele, kes vajavad näiteks vanaduse, puuete või haiguse tekitatud kahjustuse tõttu pikaajaliselt märkimisväärses mahu teiste abi, et teha olulisi igapäevatoiminguid. Samuti mõeldakse pikaajalise hoolduse hüvitiste all ainult hüvitisi, mida võib käsitada käesoleva määruse tähenduses sotsiaalkindlustushüvitistena. Kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga, näiteks kohtuasjas C-433/13 komisjon vs. Slovaki Vabariik, on sotsiaalkindlustushüvitised hüvitised, mida antakse õiguslikult määratletud olukorrast lähtuvalt ilma hüvitisesaajate isiklike vajadusi individuaalselt ja kaalutusõiguse alusel hindamata. Pikaajalise hoolduse hüvitisi tuleks seega tõlgendada sellele vastavalt. Ennekõike ei tohiks pikaajalise hoolduse hüvitised hõlmata sotsiaal- või arstiabi. Hüvitisi, mida antakse kaalutusõiguse alusel pärast taotleja isiklike vajaduste hindamist, ei käsitata käesoleva määrusega hõlmatud pikaajalise hoolduse hüvitistena.*

* Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. september 2015, komisjon vs. Slovaki Vabariik, C-433/13, ECLI:EU:C:2015:602.“

5) *Lisatakse järgmised põhjendused:*

„(32a) Liikmesriigid võivad otsustada, kas nad pikendavad käesoleva määruse artikli 64 lõike 1 punktis c ette nähtud kuuekuulist perioodi kooskõlas liidu õigusega, sealhulgas Euroopa Kohtu otsusega kohtuasjas C-551/16 Klein Schiphorst.*

*(32b) ELi toimimise lepingu artikliga 45 tagatakse töötajate vaba liikumine liidus ning keelatakse liikmesriikide töötajate igasugune kodakondsuse alusel diskrimineerimine, muu hulgas töölevõtmisel. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 492/2011** kohaselt peavad ka piirialatöötajatel olema sellised põhiõigused ilma diskrimineerimiseta. Kõnealuse määruse artiklis 5 on sätestatud, et liikmesriigi kodanikule, kes otsib tööd teise liikmesriigi territooriumil, annavad sealsed tööhõivetalitused samasugust abi nagu oma riigi tööd otsivatele kodanikele.*

(32c) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega 573/2014/EL*** luuakse kogu liitu hõlmav avalike tööturuasutuste võrgustik, mille eesmärk on ergutada liikmesriikidevahelist koostööd tööhõive valdkonnas avalike tööturuasutuste vastutusalas, sealhulgas toetades suuremat vabatahtlikku geograafilist ja tööalast liikuvust õiglastel alustel, et rahuldada tööturgude konkreetseid vajadusi.

* Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 2018, J. Klein Schiphorst, C-551/16, ECLI:EU:C:2018:200.

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta määrus (EL) nr 492/2011 töötajate liikumisvabaduse kohta liidu piires (ELT L 141, 27.5.2011, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/492/oj>).

*** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta otsus nr 573/2014/EL avalike tööturuasutuste koostöö tõhustamise kohta (ELT L 159, 28.5.2014, lk 32, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2014/573\(2\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2014/573(2)/oj)).“

6) Lisatakse järgmised põhjendused:

„(35a) Diferentseeritud lisahüvitise arvutamisel võetakse käesolevas määruses arvesse Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas C-347/12 Wiering* ning esitatakse vajalikud selgitused ja lihtsustused. Võttes arvesse liikmesriikide mitmesuguste perehüvitiste eripära, tuleks eristada kahte perehüvitiste kategooriat nende põhieesmärgi, muude eesmärkide ja andmise aluse põhjal.

(35b) Rahalisi perehüvitisi, mille põhieesmärk on täielikult või osaliselt asendada teenimata jäävat sissetulekut või sissetulekut, mida isik ei saa lapse kasvatamise tõttu teenida, saab eristada muudest perehüvitistest, mis on ette nähtud perekonna väljaminekute katmiseks. Kuna selliseid hüvitisi võib pidada individuaalseteks õigusteks, mis on ette nähtud personaalselt lapsevanemale vastavalt pädeva liikmesriigi õigusaktidele, peaks neid olema võimalik näha ette üksnes asjaomasele vanemale. Sellised individuaalsed hüvitised on loetletud käesoleva määruse XIII lisa I osas. Teisese pädevusega liikmesriigil peaks olema võimalik mitte kohaldada hüvitiste prioriteetsuse määramise norme, kui perehüvitist on õigus saada nii pädeva liikmesriigi õigusaktide kui ka pereliikmete elukohaliikmesriigi õigusaktide alusel. Kui liikmesriik ei kohalda prioriteetsuse määramise norme, peab ta seda tegema järjepidevalt seoses kõigi samasuguses olukorras olevate õigustatud isikutega, ning see tuleb loetleda XIII lisa II osas.

*(35c) Käesolevas määruses võetakse asjakohasel juhul arvesse nõukogu määrust (EÜ) nr 4/2009**.*

* *Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 13. juuni 2014, Wiering, C-347/12, ECLI:EU:C:2014:300.*

** *Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT L 7, 10.1.2009, lk 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/reg/2009/4\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/reg/2009/4(1)/oj)).*

7) Lisatakse järgmine põhjendus:

„(39a) Käesoleva määruse alusel toimuva isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse asjaomaseid liidu andmekaitsealaseid õigusakte, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) **2016/679***.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

8) *Lisatakse järgmised põhjendused:*

„(40a) Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1724 artiklis 6 sätestatud põhimõtetega peavad liikmesriigid tagama, et asjaomased tööandjad või isikud saavad pääseda kohaldatavate sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kindlaksmääramise taotlusele juurde ja täita seda täielikult veebipõhiselt, tingimusel et on kehtestatud asjakohased menetlused. Täielikult veebipõhine menetlus hõlmab automaatset kättesaamiskinnitust, välja arvatud juhul, kui menetluse tulemus saadakse koheselt. Menetlus peaks olema kasutajasõbralik. Käesolevas määruses nõutakse, et liikmesriigid suurendaksid järk-järgult uue tehnoloogia kasutamist, et vahetada ja töödelda sotsiaalkindlustuse koordineerimise normide kohaldamiseks vajalikke andmeid ning nendele andmetele juurde pääseda. Need normid hõlmavad määruse (EÜ) nr 987/2009 artiklites 15, 16 ja 19 osutatud menetlusi.*

(40b) Liidu sotsiaalkindlustuse koordineerimist käsitlevate õigusaktide eesmärki silmas pidades on liikmesriikidel küll kohustus täita liidu õigusest tulenevaid kohustusi käesoleva määrusega ja määrusega (EÜ) nr 987/2009 hõlmatud valdkondades, kuid võimalikud meetmed nende kohustuste rikkumise vastu ei tohiks takistada vaba liikumise õiguse kasutamist liidus. Eelkõige ei tohi määruse (EÜ) nr 987/2009 artikli 15 lõikes 1 sätestatud kohustuste täitmata jätmise korral võetavad meetmed, mis nõuavad enne teises liikmesriigis tegevuse alustamist selle liikmesriigi pädeva asutuse teavitamist, kelle õigusakte kohaldatakse, ja määruse (EÜ) nr 987/2009 artikli 19 lõikes 2 osutatud tõendi taotlemist, põhjustada asjaomaste isikute vaba liikumise põhjendamatuid ja ebaproportsionaalseid piiranguid. Nende kohustuste täitmata jätmine ei too automaatselt kaasa kohaldatavate riigisiseste õigusaktide muutmist, mis tuleks kindlaks määrata kooskõlas käesoleva määruse II jaotisega. Lisaks tuleks neid kohustusi tõlgendada ja tagada nende täitmine kooskõlas Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikaga, mis käsitleb tõendit kohaldatavate õigusaktide kohta, mis väljastatakse tavaliselt porditava dokumendi A1 (PD A1) ja selle eelkäija, tõendi E-101 vormis.

*(40c) Tagamaks, et sotsiaalkindlustuse koordineerimise normid täidavad jätkuvalt oma eesmärgi, on oluline võtta arvesse tehnoloogia arengut ja digitaliseerimisest saadavat kasu, eelkõige pädevate asutuste vahelise teabevahetuse ühtlustamisel ja lihtsustamisel. Tehnoloogilised edusammud sotsiaalkindlustuse koordineerimisel, näiteks täielikult rakendatud ja toimiv Euroopa sotsiaalkindlustusteabe elektroonilise vahetamise süsteem, võivad aidata lihtsustada protsessi ja vastavust määruse (EÜ) nr 987/2009 artiklile 15. Sotsiaalkindlustustõendite, sealhulgas kohaldatavaid õigusakte käsitleva tõendi taotlemise ja saamise protsessi digitaliseerimine on veel üks oluline samm lahenduse suunas, mis võimaldab neid tõendeid piiriüleselt reaalajas kontrollida ja nende kehtivust kiiresti kinnitada. Komisjon ja liikmesriigid teevad tihedat koostööd, et edendada sellise üksikisikute ja avaliku sektori asutuste vahelise suhtluse digitaliseerimist, näiteks Euroopa sotsiaalkindlustuspassi algatuse abil. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2024/1183** loodud Euroopa digiidentiteedikukrutest võib saada digisüsteem, mis hõlbustab kasutajasõbralikku ja turvalist piiriülest tuvastamist ja kontrollimist.*

(40d) Liikmesriigid peaksid asjakohasel juhul jätkama investeerimist oma sotsiaalkindlustussüsteemide digitaliseerimisse, muu hulgas selleks, et tagada liikuvatele kodanikele ja ettevõtjatele sujuv digikogemus. Selleks võivad nad kasutada olemasolevaid liidu rahastamisvahendeid. Kohaldataval juhul võiks sellist rahastamist võimendada, et toetada asjakohaseid riikliku tasandi reforme, mis on vajalikud käesoleva määruse ja määruse (EÜ) nr 987/2009 nõuetekohase jõustamise edendamiseks ning selleks, et võidelda kelmuse ja pettuste ning vigade vastu, sealhulgas andmete kogumise ja aruandluse parandamise teel.

*(40e) Euroopa Tööjõuameti (ELA) eesmärk on muu hulgas aidata liikmesriikidel ja komisjonil tulemuslikult kohaldada liidu õigust ja tagada selle täitmine, mis on seotud tööjõu liikuvusega liidus ja sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimisega liidus, aidates seeläbi oma volituste piires tagada tööjõu õiglast liikuvust liidus. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1149*** kohaselt hõlbustab ja tõhustab ELA liikmesriikidevahelist koostööd, sealhulgas hõlbustades kooskõlastatud ja ühiskontrolle, mis võivad hõlmata ka teatamiskohustuse täitmist ja sellest kohustusest tehtavate eranditega seotud kuritarvituste avastamist, ning lihtsustades ja kiirendades liikmesriikidevahelist koostööd ja teabevahetust. ELA edendab liikmesriikidevaheliste elektrooniliste teabevahetusmehhanismide ja andmebaaside võimalikku kasutamist, et hõlbustada andmetele reaalajas juurdepääsu ja avastada kelmusi ja pettusi, ning võib soovitada võimalikke parandusi nende mehhanismide ja andmebaaside kasutamiseks.*

-
- * *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1724, millega luuakse ühtne digivärv teabele ja menetlustele ning abi- ja probleemilahendamisteenustele juurdepääsu pakkumiseks ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1724/oj>).*
- ** *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1183, millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 seoses Euroopa digiidentiteedi raamistiku kehtestamisega (ELT L, 2024/1183, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1183/oj>).*
- *** *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1149, millega asutatakse Euroopa Tööjõuamet, muudetakse määrusi (EÜ) nr 883/2004, (EL) nr 492/2011 ja (EL) 2016/589 ning tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2016/344 (ELT L 186, 11.7.2019, lk 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1149/oj>).“*

9) Lisatakse järgmine põhjendus:

„(46) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste *harta ja Euroopa inimõiguste konventsiooniga* tunnustatud põhimõtteid, ning määrust tuleb rakendada nende õiguste ja põhimõtetega kooskõlas.“;

10) Artiklit 1 muudetakse järgmiselt:

a) punkti i alapunkti 1 *alapunkt* ii asendatakse järgmisega:

„ii) III jaotise 1. peatüki kohaste mitterahaliste hüvitiste puhul isik, keda määratletakse või tunnistatakse pereliikmena või leibkonna liikmena selle liikmesriigi õigusaktides, kus ta elab;“;

b) punkti va *alapunkt* i asendatakse järgmisega:

„i) III jaotise 1. peatüki (haigus-, rasedus- ja sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised) kohaldamisel mitterahalised hüvitised, mis on sätestatud liikmesriigi õigusaktides ning mille eesmärk on osutada või teha kättesaadavaks arstiabi ning sellise abiga seonduvad tooted ja teenused või maksta nende eest otse või hüvitada nende kulu.

ia) III jaotise 1. peatüki (pikaajalise hoolduse hüvitised) kohaldamisel mitterahalised hüvitised, mis on sätestatud liikmesriigi õigusaktides ning mille eesmärk on osutada või teha kättesaadavaks käesoleva artikli punktis vb osutatud pikaajalist hooldust või maksta nende eest otse või hüvitada selle kulu;“;

c) lisatakse järgmine punkt:

„vb) pikaajalise hoolduse hüvitised – mitterahalised või rahalised hüvitised, mille eesmärk on katta sellise isiku hooldusvajadusi, kes ■ kahjustuse tõttu vajab **pikaajaliselt** märkimisväärses mahu teise isiku või isikute abi, et teostada olulisi **igapäevategevusi**, selleks et toetada tema isiklikku iseseisvust, sealhulgas **samal eesmärgil antavad** hüvitised sellist abi osutavale isikule;“.

11) Artikli 3 lõike 1 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) haigus- ja pikaajalise hoolduse hüvitised;“.

12) Artikli 9 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid teavitavad komisjoni kirjalikult artikli 1 punkti 1 kohastest deklaratsioonidest, artiklis 3 osutatud õigusaktidest ja skeemidest, konventsioonidest, millega nad on ühinenud artikli 8 lõikes 2 osutatud korras, ja artiklis 58 osutatud miinimumhüvitistest ning nende sisulistest muudatustest. Teadetes märgitakse kuupäev, millest alates kohaldatakse käesolevat määrust liikmesriikide täpsustatud kindlustusskeemide suhtes.“

13) Artiklit 11 muudetakse järgmiselt:

a) *lõige 2 asendatakse järgmisega:*

„2. Käesoleva jaotise eesmärgil käsitletakse isikuid, kes saavad rahalisi hüvitisi seoses oma tööga või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisega või selle tõttu, nimetatud tegevusega tegelejatena. See ei kehti invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspensionite või tööõnnetus- või kutsehaiguspensionite ega pikaajalise hoolduse rahaliste hüvitiste suhtes, mida makstakse hooldust vajavale isikule.“;

b) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Reisijate- või kaubaveoteenuseid osutava lennumeeskonna või salongipersonali tegevus loetakse toimuvaks ■ liikmesriigis, kus asub määruse (EL) nr 965/2012 III lisa FTL-alajaos määratletud põhibaas.“

14) Artikkel 12 asendatakse järgmisega:

„Artikkel

12

Erieeskirjad

1. Isiku suhtes, kes töötab liikmesriigis tööandja heaks, kes tavaliselt seal tegutseb, ning kelle tööandja saadab teise liikmesriiki selle tööandja nimel tööd tegema, kohaldatakse jätkuvalt esimese liikmesriigi õigusakte, tingimusel et sellise töö eeldatav kestus ei ületa 24 kuud ning *see isik ei asenda* teist *käesoleva lõike kohaselt saadetud* töötajat või *lõikes 2* osutatud füüsilisest isikust ettevõtjat.
2. Isiku suhtes, kes tavaliselt tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana ühes liikmesriigis ja kes läheb tegelema sarnase tegevusega teise liikmesriiki, kohaldatakse jätkuvalt esimese liikmesriigi õigusakte, tingimusel et sellise tegevuse eeldatav kestus ei ületa 24 kuud ning see isik ei asenda teist *lõike 1 kohaselt saadetud* töötajat või *käesolevas lõikes osutatud* füüsilisest isikust ettevõtjat.

3. *Kui lõikes 1 osutatud töötaja või lõikes 2 osutatud füüsilisest isikust ettevõtja ei vii tööd või tegevust teises liikmesriigis lõpule ja ta asendatakse teise isikuga, kohaldatakse teise isiku suhtes edasi selle liikmesriigi õigusakte, kust ta on saadetud või kus ta tavaliselt füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseb, tingimusel et kõigi asjaomaste isikute töö või tegevuse kestus teises liikmesriigis ei ületa 24 kuud ning muud lõikes 1 või 2 sätestatud tingimused on täidetud.“*

15) Artikli 13 lõige 5 asendatakse järgmisega:

„4a. Isiku suhtes, kes *töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana ühes liikmesriigis ja* saab samal ajal töötushüvitisi teiselt liikmesriigilt, kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, kes töötushüvitisi maksab.

5. Lõigetes 1–4a nimetatud isikuid koheldakse kooskõlas käesolevate sätetega kindlaks määratud õigusaktide kohaldamise eesmärgil nii, nagu toimuks kogu nende tööine tegevus või tegevus füüsilisest isikust ettevõtjana ja nad saaksid kogu tulu asjaomases liikmesriigis.“

16) *III jaotise 1. peatüki pealkiri asendatakse järgmisega:*

„*Haigus-, pikaajalise hoolduse, rasedus- ja sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised*“

17) Artikli 19 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Kui lõike 2 kohaselt ei ole sätestatud teisiti, on kindlustatud isikul ja tema pereliikmetel, kes viibivad muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, õigus mitterahalistele hüvitistele, mis nende viibimise ajal on vajalikud meditsiinilistel põhjustel või pikaajalise hoolduse vajaduse tõttu, võttes arvesse hüvitiste iseloomu ja eeldatavat viibimise pikkust. Neid hüvitisi annab pädeva asutuse nimel viibimiskoha liikmesriigi asutus vastavalt selle liikmesriigi õigusaktide sätetele, nii nagu oleks asjaomane isik kindlustatud nimetatud õigusaktide alusel.“

18) Artikli 20 lõige 1 asendatakse järgmisega:

- „1. Kui käesoleva määrusega ei ole sätestatud teisiti, siis kindlustatud isik, kes reisib teise liikmesriiki eesmärgiga sealviibimise ajal saada artikli 1 punkti va alapunktis i osutatud mitterahalisi hüvitisi, peab taotlema luba pädevalt asutuselt.“

19) Artikkel 30 asendatakse järgmisega:

„Artikkel

30

Pensionäride sissemaksed

1. Liikmesriigi asutus, mis kohaldatavate õigusaktide alusel vastutab haigus-, pikaajalise hoolduse, rasedus- ja sünnitus- ning samaväärsete isadushüvitiste sissemaksete mahaarvamise eest, võib kohaldatavate õigusaktide alusel arvutatud mahaarvamisi taotleda ja sisse nõuda üksnes selles ulatuses, milles nimetatud liikmesriigi asutus kannab hüvitiste kulud artiklite 23–26 alusel.
2. Kui artiklis 25 osutatud juhtudel sõltub haigus-, pikaajalise hoolduse, rasedus- ja sünnitus- ning sellega samaväärsete isadushüvitiste saamine sissemaksete või samalaadsete maksete tasumisest selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt, kus asjaomane pensionär elab, ei tule seal elamisest tulenevalt selliseid sissemakseid tasuda.“

20) Artiklisse 32 lisatakse järgmine lõige:

„3. Kui pereliikmel on tuletatud õigus hüvitistele enam kui ühe liikmesriigi õigusaktide kohaselt, kohaldatakse järgmisi prioriteetsuse määramise reegleid:

- a) erinevatest alustest tulenevate õiguste puhul on nende prioriteetsusjärjekord järgmine:
 - i)* kindlustatud isiku töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise alusel saadavad õigused;
 - ii)* kindlustatud isiku pensioni alusel saadavad õigused;
 - iii)* kindlustatud isiku elukoha alusel saadavad õigused;
- b)* samadest alustest tulenevate tuletatud õiguste puhul kehtestatakse prioriteetsusjärjekord, viidates täiendava kriteeriumina pereliikme elukohale;
- c)* kui prioriteetsusjärjekorda ei ole võimalik kehtestada punkti a või b alusel, võetakse viimase kriteeriumina arvesse kindlustatud isiku kõige pikemat kindlustusperioodi riiklikus pensioniskeemis.“

21) *Lisatakse järgmine artikkel:*

„Artikkel

33a

Pikaajalise hoolduse hüvitised

- 1. Halduskomisjon koostab pärast sotsiaalpartneritega konsulteerimist üksikasjaliku loetelu pikaajalise hoolduse hüvitistest, mis vastavad artikli 1 punktis vb sätestatud kriteeriumidele, ja täpsustab iga juhtumi puhul, kas need on mitterahalised või rahalised hüvitised ja kas neid antakse hooldatavale isikule või hooldajale.*
- 2. Kui käesoleva peatükiga hõlmatud pikaajalise hoolduse hüvitistel on ka III jaotise mõne teise peatüki kohaselt koordineeritud hüvitiste tunnused, võib liikmesriik erandina käesoleva artikli lõikest 1 koordineerida selliseid hüvitisi kõnealuses peatükis sätestatud normide kohaselt, tingimusel et sellise koordineerimise kogutulemus on hüvitise saajatele vähemalt sama soodus, kui hüvitisi oleks koordineeritud käesoleva peatüki alusel pikaajalise hoolduse hüvitistena, ja need kuuluvad XII lisas esitatud loetellu, kus täpsustatakse, millist III jaotise peatükki kohaldatakse.*
- 3. Käesoleva määruse artikli 34 lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse ka XII lisas loetletud hüvitistele.“*

22) Artikkel 34 *asendatakse järgmisega:*

„Artikkel

34

Pikaajalise hoolduse hüvitiste kattumine

- 1. Kui isikul, kes saab pädevalt liikmesriigilt artikli 21 või 29 alusel rahalisi pikaajalise hoolduse hüvitisi, on käesoleva peatüki kohaselt samuti õigus taotleda samal eesmärgil kavandatud mitterahalisi hüvitisi elukoha- või viibimisliikmesriigi asutuselt ning pädeva liikmesriigi asutus peab need mitterahalised hüvitised artikli 35 alusel tagasi maksma, kohaldatakse artiklit 10. Sellega seoses vähendatakse juhul, kui asjaomane isik saab kõnealuseid mitterahalisi hüvitisi, pädeva liikmesriigi antavate rahaliste hüvitiste summat nende mitterahaliste hüvitiste väärtuse võrra.*
- 2. Kaks või mitu liikmesriiki või nende pädevad võimuorganid võivad kokku leppida muid või täiendavaid meetmeid, mis ei ole asjaomastele isikutele lõikes 1 sätestatud põhimõtetest ebasoodsamad.*
- 3. Kui rahalisi pikaajalise hoolduse hüvitisi enam kui ühe liikmesriigi õigusaktide alusel antakse samal perioodil ja samade laste eest, kohaldatakse kattumise puhul kehtivaid prioriteetsuse määramise norme, mis on sätestatud artikli 68 lõikes 1.“*

23) Artikli 50 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Kui mis tahes hetkel asjaomane isik ei vasta või enam ei vasta kõikidele nende liikmesriikide õigusaktides sätestatud tingimustele, mida tema suhtes on kohaldatud, ei arvesta asutused, mis kohaldavad õigusakte, mille tingimused on täidetud, kooskõlas artikli 52 lõike 1 punktiga b arvutusi tehes perioode, mis on täitunud selliste õigusaktide alusel, mille tingimusi ei täideta või enam ei täideta, kui see põhjustaks hüvitise summa vähenemist.“

24) *Lisatakse järgmine artikkel:*

„Artikkel

60a

Erinormid töötushüvitise perioodide liitmise kohta

Artikli 6 kohaldamisel seoses käesoleva peatükiga liidab pädev liikmesriik ainult perioode, mida võetakse arvesse selle liikmesriigi õigusaktide alusel, kus need perioodid on töötushüvitise õiguse omandamise ja säilitamise mõistes täitunud.“

25) Artiklid 61, 62 ja 63 asendatakse järgmisega:

„Artikkel

61

Erinormid kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodide liitmise ja töötushüvitiste maksmise pädevuse kohta

1. Välja arvatud artikli 65 *lõigetes 2, 3 ja 5 osutatud täielikult töötute isikute puhul*, sõltub *artiklite 6 ja 60a* kohaldamine *selle liikmesriigi poolt, kus on täitunud viimane kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood*, sellest, kas asjaomasel isikul on viimati täitunud vähemalt *ühe kuu pikkune katkematu kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood* vastavalt selle liikmesriigi õigusaktidele, mille alusel hüvitisi taotletakse.
2. Kui töötul isikul ei *ole täitunud vähemalt ühe kuu pikkune katkematu kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood* *lõikes 1* osutatud liikmesriigi õigusaktide kohaselt, on tal õigus saada töötushüvitist vastavalt eelmise liikmesriigi õigusaktidele, kus tal on täitunud *vähemalt ühe kuu pikkune katkematu kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood*. Liikmesriik, kes loetakse pädevaks *käesoleva lõike alusel, annab töötushüvitisi kooskõlas oma õigusaktidega pärast artiklite 6 ja 60a kohaldamist vajalikus ulatuses ja kooskõlas artikliga 64a*.

3. *Kui töötul isikul ei ole täitunud vähemalt ühe kuu pikkune katkematu kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood ühes käesoleva artikli lõikes 1 või 2 osutatud liikmesriigis, loetakse pädevaks kõige viimane liikmesriik, kus sellel isikul on täitunud kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood, ja see liikmesriik annab töötushüvitisi kooskõlas oma õigusaktidega pärast artiklite 6 ja 60a kohaldamist vajalikus ulatuses.*

Artikkel

62

Hüvitiste arvutamine

1. *Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktide kohaselt arvutatakse hüvitisi varasema palga või kutsetegevuse tulu põhjal, võtab hüvitise arvutamisel arvesse üksnes palka või kutsetegevuse tulu, mida asjaomane isik sai viimasel töötamisel või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisel nimetatud õigusaktide alusel.*

2. *Lõiget 1 kohaldatakse ka siis, kui pädeva asutuse kohaldatavates õigusaktides on sätestatud kindel võrdlusperiood selle palga või kutsetegevuse tulu määramiseks, mille alusel hüvitised arvutatakse, ja kui asjaomase isiku suhtes kohaldatai kogu või osa nimetatud perioodi vältel teise liikmesriigi õigusakte.*
3. *Erandina käesoleva artikli lõigetest 1 ja 2 ning kooskõlas rakendusmäärusega võtab elukohaliikmesriigi asutus artikli 65 lõike 2 esimese ja teise lõiguga hõlmatud töötute puhul tema kohaldatavate õigusaktidega ette nähtud tingimustel ja piirides arvesse palka või kutsetegevuse tulu, mida asjaomane isik sai liikmesriigis, mille õigusakte tema suhtes kohaldatai tema viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal.*

Artikkel 63

Erisätted elukohareeglitest loobumise kohta

Käesoleva peatüki kohaldamisel kohaldatakse artiklit 7 üksnes artiklites 64, 64a ja 65 sätestatud juhtudel ning nendes sätestatud piirides.“

26) Artiklit 64 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 *punkt* c asendatakse *järgmisega*:

„c) *õigus saada hüvitist säilib kuus kuud alates kuupäevast, mil töötu isik ei olnud enam kättesaadav selle liikmesriigi tööhõivetalitustele, kust ta lahkus, tingimusel et hüvitise saamise kestus kokku ei ületa selle perioodi kogupikkust, mil tal oli õigus hüvitisele selle liikmesriigi õigusaktide alusel; pädevad talitused või asutused võivad seda kuuekuulist perioodi pikendada kuni kõnealuse isiku hüvitise saamise õiguse lõppemiseni*;“;

b) *lõige* 3 asendatakse *järgmisega*:

„3. *Kahe töötamise vahelisel perioodil säilib töötul õigus hüvitisele käesoleva artikli lõike 1 ja artikli 64a alusel kokku maksimaalselt kuueks kuuks, välja arvatud juhul, kui pädeva liikmesriigi õigusaktid on soodsamad; pädevad talitused või asutused võivad seda perioodi pikendada kuni kõnealuse isiku hüvitise saamise õiguse lõppemiseni*.“

27) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel

64a

Erinormid teise liikmesriiki liikuvatele töötutele, kes ei vasta artikli 61 lõikes 1 ja artiklis 64 sätestatud tingimustele

1. Artikli 61 lõikes 2 osutatud *olukorra* puhul annab *pädevaks loetav* liikmesriik *kooskõlas oma õigusaktidega* töötushüvitisi artikli 64 lõike 1 punktis c ettenähtud aja jooksul, kui töötu isik on kättesaadav selle liikmesriigi tööhõivetalitustele, kus on täitunud kõige viimane *kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood*, ja vastab tingimustele, mis on kehtestatud asjaomase liikmesriigi õigusaktidega. *Registreerimine selle liikmesriigi tööhõivetalitustes, kus on täitunud kõige viimane kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood, on sama mõjuga kui registreerimine pädeva liikmesriigi tööhõivetalituses.* Artikli 64 lõikeid 2–4 kohaldatakse *mutatis mutandis*.
2. *Kui lõikes 1 osutatud töötu isik soovib otsida tööd muus liikmesriigis kui töötushüvitiste andmiseks pädev liikmesriik või liikmesriik, kus on täitunud kõige viimane kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood, kohaldatakse artiklit 64 mutatis mutandis. Seetõttu peetakse artikli 64 lõike 1 punktis a silmas selle liikmesriigi tööhõivetalitust, kus on täitunud kõige viimane kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood.*“

28) Artikkel 65 asendatakse järgmisega:

„Artikkel

65

Töötud, kes elasid muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik

1. ***Isik, kes on täielikult, osaliselt või periooditi töötanud ja kes oma viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal elas muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, peab olema kättesaadav [] pädeva liikmesriigi tööhõivetalitustele või osaliselt või periooditi töötanud isik asjakohasel juhul oma tööandjale, kelle jaoks ta jääb kättesaadavaks.***

Kõnealune isik saab hüvitist kooskõlas pädeva liikmesriigi õigusaktidega, nagu ta elaks selles liikmesriigis, ning tema suhtes kohaldatakse nendes õigusaktides sätestatud õigusi ja kohustusi. Nimetatud hüvitisi annab pädeva liikmesriigi asutus.

2. Erandina lõikest 1 peab täielikult töötu isik **olema** kättesaadav elukohaliikmesriigi *tööhõivetalitustele, tingimusel et:*

- a) oma viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal elas kõnealune isik muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik;*
- b) kõnealune isik elab jätkuvalt elukohaliikmesriigis või on sinna naasnud ja*
- c) kõnealusel isikul ei ole täitunud 22 nädala pikkune katkematu kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise periood üksnes pädeva liikmesriigi õigusaktide kohaselt.*

Esimeses lõigus osutatud täielikult töötu isik saab hüvitisi kooskõlas elukohaliikmesriigi õigusaktidega, nagu tal oleks täitunud kõik kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodid kõnealuse liikmesriigi õigusaktide kohaselt. Selliseid hüvitisi annab elukohaliikmesriigi asutus.

Teise võimalusena võib käesolevas lõikes osutatud täielikult töötu isik, kellel oleks õigus saada töötushüvitist üksnes pädeva liikmesriigi riigisiseste õigusaktide alusel, ilma käesoleva määruse artiklit 6 kohaldamata, teha end kättesaadavaks kõnealuse liikmesriigi tööhõivetalitustele ning saada hüvitist vastavalt selle liikmesriigi õigusaktidele, nagu ta elaks selles riigis.

3. *Käesoleva artikli lõiget 2 ei kohaldata täielikult töötu isiku suhtes, kellel viimase tegevuse ajal enne töötuks jäämist täitusid füüsilisest isikust ettevõtjana kindlustamise perioodid või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodid, mida tunnustatakse töötushüvitise maksmisel liikmesriigis, mis ei ole tema elukohaliikmesriik, ja kelle elukohaliikmesriik on esitanud artikli 9 kohaselt teate, et selle liikmesriigi töötuskindlustussüsteem ei laiene ühelegi füüsilisest isikust ettevõtjate kategooriale.*
4. Kui *käesoleva artikli lõikes 1, lõike 2 kolmandas lõigus või lõikes 3* osutatud täielikult töötu isik ei soovi pärast registreerimist olla kättesaadav selle liikmesriigi tööhõivetalitustele, kus ta viimati tegutses, ning *otsustab* otsida tööd elukohaliikmesriigis, kohaldatakse artikli 64 sätteid *mutatis mutandis*, välja arvatud *selle* lõike 1 punkti a.

5. *Kui lõikes 4 osutatud täielikult töötu isik otsustab otsida tööd elukohaliikmesriigis ja tal on varem täitunud kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodid selle liikmesriigi õigusaktide alusel, liidetuna perioodidele, mis on täitunud liikmesriigis, kus toimus viimane tegevus, ja teistes liikmesriikides, kus toimusid varasemad tegevused, võib ta pärast perioodi lõppu, mille jooksul ta saab pädeva liikmesriigi asutuselt lõike 4 kohaselt töötushüvitist, taotleda töötushüvitist elukohaliikmesriigi õigusaktide alusel, nagu oleksid tal kõik perioodid täitunud selles liikmesriigis. Elukohaliikmesriigi pädev asutus maksab töötushüvitist vastavalt selle liikmesriigi õigusaktidele. Periood, mille jooksul töötu sai hüvitist pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel, arvatakse maha vastavast perioodist, mil tal oli õigus saada hüvitist elukohaliikmesriigi õigusaktide alusel.*
6. *Käesolevas artiklis osutatud täielikult töötu isik võib teha ennast kättesaadavaks pädeva liikmesriigi või elukohaliikmesriigi tööhõivetalitustele lisaks enda kättesaadavaks tegemisele selle liikmesriigi tööhõivetalitustele, kes annab lõike 1 või 2 kohaseid hüvitisi.“*

29) Artikkel 65a jäetakse välja.

30) Artiklit 68 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Kattuvate õiguste puhul antakse perehüvitisi kooskõlas õigusaktidega, mis on prioriteetsed vastavalt lõikele 1. Õigus perehüvitistele vastuoluliste õigusaktide alusel peatatakse esimesena nimetatud õigusaktidega sätestatud summa ulatuses sama liiki hüvitiste korral ja seda summat ületava summa puhul antakse vajadusel diferentseeritud lisahüvitis. Puudub nõue anda sellist diferentseeritud lisahüvitist seoses teises liikmesriigis elavate lastega, kui õigus kõnealusele hüvitisele tugineb üksnes elukohale.

2a. Lõikes 2 ette nähtud perehüvitiste diferentseeritud lisahüvitise arvutamisel jagunevad sama liiki hüvitised kahte kategooriasse:

a) rahalised perehüvitised, mille põhieesmärk on täielikult või osaliselt asendada teenimata jäävat sissetulekut või sissetulekut, mida isik ei saa lapse kasvatamise tõttu teenida, ja

b) muud kui punktis a osutatud perehüvitised.“

31) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel

68b

Erisäte rahaliste perehüvitiste puhul, mille eesmärk on asendada sissetulekut lapse kasvatamise *perioodi* jooksul

1. **Käesoleva määruse artikli 68 lõike 2a punktis a osutatud** rahalisi perehüvitisi, mis on loetletud **käesoleva määruse** XIII lisa I osas, antakse pädeva liikmesriigi õigusaktide kohaselt üksnes isikule, kelle suhtes **neid õigusakte** kohaldatakse. Selliste hüvitiste puhul ei teki **■** tuletatud õigust. Käesoleva määruse artiklit 68a ei kohaldata selliste hüvitiste suhtes ning pädev asutus ei ole kohustatud arvesse võtma taotlust, mille on esitanud teine vanem, hooldaja või hooldajana tegutsev asutus vastavalt rakendusmääruse artikli 60 lõikele 1.
2. Erandina artikli 68 lõikest 2 võib kattuvate õiguste puhul vastuoluliste õigusaktide korral liikmesriik määrata käesoleva artikli lõikes 1 osutatud perehüvitise abisaajale täies ulatuses, olenemata esimesena nimetatud õigusaktides sätestatud summast. Liikmesriigid, kes kohaldavad sellist erandit, loetletakse XIII lisa 2. osas, viitega perehüvitisele, mille suhtes erandit kohaldatakse.“

32) Artiklisse 72 lisatakse järgmine punkt:

„ea) esitab komisjoni taotlusel käesoleva määruse artiklis 88b ja rakendusmääruse artiklis 86a osutatud rakendusaktide varajases ettevalmistusetapis arvamusi ning teeb komisjonile asjakohaseid ettepanekuid nende rakendusaktide läbivaatamiseks;“.

33) V jaotisesse „MUUD SÄTTED“ lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel

75a

Pädevate võimuorganite kohustused

1. Pädevad võimuorganid tagavad *vastavalt oma riigi õigusele ja tavadele*, et nende *asjaomaseid* asutusi on *teavitatud* kõikidest, nii õiguslikest kui ka muudest sätetest, sealhulgas halduskomisjoni otsustest, käesoleva määrusega ja rakendusmäärusega hõlmatud valdkondades ja nende tingimustele vastavalt ning nad kohaldavad neid.
2. Selleks et tagada kohaldatavate õigusaktide korrektne kindlaksmääramine, edendavad pädevad võimuorganid *asjakohasel juhul* oma liikmesriigis koostööd oma asutuste ja *muude asjaomaste organite, näiteks tööinspektsioonide vahel*.“

34) Artikkel 86 jäetakse välja, ilma et see piiraks artikli 91 neljanda ja viienda lõigu kohaldamist.

35) ***Artikli 87a lõige 2 jäetakse välja.***

36) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel

87b

Käesoleva määruse artiklis 91 ja rakendusmääruse artiklis 97 osutatud sätetega seotud üleminekusätted

1. Käesoleva määruse artikli 91 kolmandas lõigus või rakendusmääruse artikli 97 teises lõigus osutatud sätete kohaseid õigusi ei omandata enne **nendes osutatud asjaomaseid kohaldamiskuupäevi.**

2. Kõiki asjaomases liikmesriigis *enne* käesoleva määruse artikli 91 kolmandas, neljandas ja viiendas lõigus ning rakendusmääruse artikli 97 teises, kolmandas ja neljandas lõigus *sätestatud asjaomaseid kohaldamiskuupäevi* liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustusperioode ja asjakohasel juhul ka töötamis-, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise või elamisperioode võtab asjaomane liikmesriik arvesse nende sätete kohaste õiguste kindlaksmääramisel.
3. Käesoleva artikli lõike 1 alusel võib käesoleva määruse artikli 91 kolmandas lõigus ning rakendusmääruse artikli 97 teises lõigus osutatud sätetest tulenevaid õigusi omandada ka siis, kui need on seotud enne nende sätete kohaldamiskuupäeva asjaomases liikmesriigis tekkiva olukorraga.

4. *Kui käesoleva määruse II jaotise kohaselt kohaldatakse isiku suhtes muu kui selle liikmesriigi õigusakte, mida kohaldatai tema suhtes enne ... [muutmismäärusega tehtud muudatuste kohaldamise kuupäev], jätkatakse enne kõnealust kuupäeva kohaldatud õigusaktide kohaldamist üleminekuperioodi jooksul niikaua, kuni olukord jääb muutumatuks. Kõnealune üleminekuperiood lõpeb igal juhul... [10 aastat pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva].*

Asjaomane isik võib taotleda, et tema suhtes ei kohaldataks enam üleminekuperioodi. Taotlus esitatakse elukohaliikmesriigi pädeva võimuorgani määratud asutusele. Taotlused, mis esitatakse... [27 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva] või varem, loetakse esitatuks... [24 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva]. Pärast ... [27 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva] esitatud taotlused loetakse esitatuks nende esitamise kuupäevale järgneva kuu esimesel päeval.

Käesolevat lõiget ei kohaldata artikli 12 suhtes. Artiklit 12 kohaldatakse selle enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtinud versioonis jätkuvalt isikute suhtes, kes lähetatakse teise liikmesriiki, või füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes, kes tegelevad sarnase tegevusega teises liikmesriigis enne ... [24 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva].

5. *III jaotise 1. peatükki kohaldatakse selle enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtinud versioonis jätkuvalt pikaajalise hoolduse hüvitiste suhtes, mille taotlused esitati enne ... [24 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva].*
6. *III jaotise 6. peatükki kohaldatakse selle enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtinud versioonis jätkuvalt töötushüvitiste suhtes, mille taotlused esitati enne artikli 91 kolmandas, neljandas ja viiendas lõigus sätestatud asjakohast kohaldamiskuupäeva.*

7. *III jaotise 8. peatükki kohaldatakse selle enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtinud versioonis jätkuvalt enne ... [24 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva] sündinud lastega seotud perehüvitiste suhtes.“*

37) Artikkel 88 asendatakse järgmisega:

„Artikkel

88

Volituste delegeerimine lisade muutmiseks

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 88a vastu delegeeritud õigusakte, et muuta halduskomisjoni taotlusel korrapäraselt käesoleva määruse ja rakendusmääruse lisasid.

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 88 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ... [käesoleva muutmismääruse jõustumise kuupäev].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 88 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 88 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle kohta vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.“

38) Lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel

88b

Õigus võtta vastu rakendusakte

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, et ***täpsustada*** menetlust, ***sealhulgas asjakohasel juhul tähtaegu***, mida tuleb järgida, et tagada käesoleva määruse ***II jaotise ja rakendusmääruses sätestatud asjakohaste menetluste rakendamise ühetaolised tingimused***. Nimetatud ***rakendusaktidega*** määratakse kindlaks ***standardmenetlused seoses järgmisega***:
 - a) ***sellise tõendi*** väljastamine, vorming ja sisu, mis tõendab ***selle omaniku suhtes kohaldatavaid*** sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte, ***ning sellise tõendi taotluse automaatne kättesaamiskinnitus, milles on märgitud selle väljastamise kuupäev ja taotluses sisalduv teave***;
 - b) asjaolud, mida tuleb kontrollida enne tõendi väljastamist, ***tagasivõtmist või parandamist***;
 - c) tõendi tagasivõtmine ***või parandamine selle väljastanud asutuse poolt kooskõlas rakendusmääruses sätestatud menetlusega***.
2. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli ***88c lõikes 2*** osutatud kontrollimenetlusega.

Komiteemenetlus

1. *Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.*
2. *Käesolevale artiklile viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.“*

39) *Artikkel 91 asendatakse järgmisega:*

„Artikkel 91

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub 20. päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Seda kohaldatakse alates 1. maist 2010.

Olenemata teisest lõigust kohaldatakse järgmisi kohaldamiskuupäevi:

- 1) järgmisi sätteid alates... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtivas versioonis kohaldatakse alates sellest kuupäevast:
 - a) artikli 11 lõige 5;
 - b) artikli 50 lõige 2;
 - c) artikli 72 punkt ea;
 - d) artiklid 75a ja 86;
 - e) artikli 87a lõige 2;
 - f) artiklid 87b, 88, 88a, 88b ja 88c;
 - g) I, II, III, IV, VI, VIII, IX, X ja XI lisa.
- 2) *Järgmisi sätteid alates... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtivas versioonis kohaldatakse alates... [24 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva]:*

- a) artikli 1 punkti i alapunkti 1 alapunkt ii, punkti va alapunktid i ja ia ning punkt vb;
- b) artikli 3 lõike 1 punkt a;
- c) artikli 9 lõige 1;
- d) artikli 11 lõige 2,
- e) artikkel 12;
- f) artikli 13 lõiked 4a ja 5;
- g) artikli 19 lõige 1;
- h) artikli 20 lõige 1;
- i) artikkel 30;
- j) artikli 32 lõige 3;
- k) artiklid 33a, 34, 60a, 61, 62 ja 63;
- l) artikli 64 lõike 1 punkt c ja lõige 3;
- m) artiklid 64a, 65 ja 65a;
- n) artikli 68 lõiked 2 ja 2a;
- o) artikkel 68b;
- p) XII ja XIII lisa.

Olenemata käesoleva artikli kolmandast lõigust kohaldatakse isikute suhtes, kelle viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal oli pädev liikmesriik Luksemburg, artikleid 65, 65a ja 86 versioonis, mis kehtis enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev], kuni ... [viis aastat pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva].

Luksemburg võib komisjonile teatada, et neljandas lõigus osutatud tähtaega on vaja pikendada kuni ... [seitse aastat pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva]. Pikendamisest teatatakse mõistliku aja jooksul enne neljandas lõigus osutatud ajavahemiku lõppu. Kõnealune teatis avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas.

- 40) Määruse (EÜ) nr 883/2004 lisasid muudetakse vastavalt käesoleva määruse I lisale.

Artikkel 2

Määrust (EÜ) nr 987/2009 muudetakse järgmiselt.

1) *Lisatakse järgmine põhjendus:*

„(12a) Kui isik tegutseb kahes või enamas liikmesriigis, tuleks ettevõtja registrisse kantud asukoha või tegevuskoha kindlakstegemiseks võtta arvesse mitmeid tegureid, et määrata kindlaks, kus võetakse vastu ettevõtja olulised otsused ja kus töötab tema juhatus. Sellised tegurid on näiteks käive, üldkoosolekute toimumise kohad ja tema tegevuse tavapärane olemus. Nende näidistegurite loetelu ei ole ammendav ja muud tegurid võivad olla asjakohased ettevõtja registrisse kantud asukoha või tegevuskoha kindlakstegemisel üldise hindamise raames, võttes hoolikalt arvesse iga asjakohast tegurit vastavalt juhtumi asjaoludele.“

2) *Lisatakse järgmised põhjendused:*

„(13a) Kui töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja tegutseb põhimääruse artikli 12 kohaselt muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, tuleks sellest eelnevalt teavitada selle liikmesriigi pädevat asutust, kelle õigusakte kohaldatakse, ning taotleda käesoleva määruse artikli 19 lõikes 2 osutatud tõendit. Teabe esitamine enne tegevuse alustamist võimaldab pädevatel asutustel eelnevalt hinnata asjaomaste isikute olukorda ja tagada algusest peale põhimääruse II jaotise alusel kohaldatavate sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide korrektne kindlaksmääramine ja kohaldamine, hõlbustades seeläbi töötajate liikumisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamist ning suurendades õiguskindlust asjaomase isiku sotsiaalkindlustuskaitse suhtes. Samuti võimaldab see paremat koordineerimist riiklike ametiasutuste vahel, sealhulgas kontrollide kavandamist. Kui see on tegevuse olemusest või kestusest tulenevalt põhjendatud, on asjakohane sätestada, et sellise eelteabe esitamise ja eelkõige sellise tõendi taotlemise kohustust ei tuleks kohaldada ärireiside või tegevuse suhtes, mille kogukestus ei ületa 30 järjestikuse päeva jooksul kolme järjestikust tööpäeva.

(13b) Ehitussektori tegevuse eriomadused eristavad seda muude majandussektorite tegevusest. Ehitussektori lähetatud töötajate suur arv tähendab seda, et selles sektoris väljastatakse suur osa põhimääruse artikli 12 kohastest porditavatest dokumentidest A1, ning kättesaadavad analüüsid näitavad, et selle tegevusega seoses avastatakse sageli kelmusi ja pettusi, õigusnormide rikkumisi ja kuritarvitusi. Kättesaadavad andmed näitavad ka seda, et ehitussektoris on nii tööõnnetuste arv, sealhulgas surmaga lõppenud õnnetuste arv, kui ka tööõnnetuste esinemissagedus eriti suured. Nende omaduste kombinatsioon tähendab, et kui ehitussektori tegevus on vabastatud kohustusest teavitada kuni kolmepäevase tegevuse puhul eelnevalt pädevat asutust ja taotleda tõendit kohaldatavate õigusaktide kohta, võib see ohustada põhimääruse ja käesoleva määruse eesmärkide saavutamist. Lisaks aitab selle kohustuse säilitamine ehitussektori tegevuse suhtes riiklikel tööinspeksioonidel või muudel pädevatel võimuorganitel paremini tagada nõuete täitmise, kuna nad saavad kasutada kogutud andmeid riskihindamiste tegemiseks ning kelmuste ja pettuste või kuritarvituste tulemuslikuks avastamiseks.

(13c) Käesoleva määruse korrektse kohaldamise tagamiseks on äärmiselt oluline tagada, et täidetakse kohustust teavitada eelnevalt pädevat asutust ja taotleda kohaldatavate õigusaktide kohta tõendit. Selleks võivad liikmesriigid kooskõlas riigisisese õigusega võtta proportsionaalseid meetmeid tööandja, või kui tegemist on isikuga, kes ei tegutse töötajana, asjaomase isiku suhtes, kes ei täida kõnealuseid kohustusi.

(13d) Tööotsijate tööotsingute toetamiseks peaksid liikmesriigid piiriüleste piirkondade tegelikke olusid arvesse võttes innustama Euroopa tööturuasutuste võrgustiku (EURES) liikmeid ja partnereid osalema spetsiifilistes koostöö- ja teenuste struktuurides, ning tagama muus liikmesriigis kui pädevas liikmesriigis elavatele tööotsijatele juurdepääsu piiriülestes piirkondades pakutavatele tugiteenustele.

(13e) Kui töötushüvitist saav töötu otsustab minna töö otsimiseks teise liikmesriiki, peaksid hüvitist maksev liikmesriik ja liikmesriik, kuhu isik läheb tööd otsima, teavitama asjaomast isikut tugiteenustest, mida EURES pakub, sealhulgas oma portaali kaudu, ning võimalusest registreeruda EURESes, et suurendada asjaomase isiku võimalusi leida töö teises liikmesriigis. Hüvitist maksev liikmesriik võib kaaluda asjaomasele isikule suuniste andmist EURESes registreerumiseks.“

3) Lisatakse järgmine põhjendus:

„(18a) On vaja teatavaid erinorme ja -menetlusi, et maksta tagasi elukohaliikmesriigis makstud hüvitiste kulu, kui asjaomane isik on kindlustatud mõnes muus liikmesriigis. Liikmesriigid, kes taotlevad mitterahaliste hüvitiste kulude tagasimaksmist kindlaksmääratud summade alusel, peaksid teatama kindlaksmääratud tähtaja jooksul aastased keskmised kulud inimese kohta, et tagasimakse saaks toimuda võimalikult kiiresti.“

4) Põhjendus 19 asendatakse järgmisega:

„(19) Asutustevahelist korda vastastikuse abi pakkumiseks sotsiaalkindlustusega seotud nõuete sissenõudmisel tuleks tõhustada, et tagada tulemuslikum sissenõudmine ning sotsiaalkindlustussüsteemide tõrgeteta toimimine. Tulemuslik sissenõudmine on ka kuritarvituste ning kelmuste ja pettuste ennetamise ja nende vastu võitlemise ning sotsiaalkindlustussüsteemide kestlikkuse tagamise vahend. Selleks tuleb vastu võtta uus kord, võttes aluseks mitmed nõukogu direktiivi 2010/24/EL* sätteid, eelkõige võtta vastu täitmisele pööramist võimaldav ühtne juriidiline dokument ning **võtta vastu** standardkord vastastikuse abi taotlemiseks ning sotsiaalkindlusega seotud nõuete sissenõudmisega seotud dokumentidest ja otsustest teatamiseks.

* Nõukogu 16. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel (ELT L 84, 31.3.2010, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/24/oj>).“

5) Lisatakse järgmised põhjendused:

„(25) Meetmed, mille abil võideldakse kelmuste ja pettuste ning vigade vastu, on osa määruse (EÜ) nr 883/2004 ja käesoleva määruse korrektsest kohaldamisest. Seetõttu on õiguskindluse huvides vajalik, et käesolev määrus sisaldaks selget õiguslikku alust, mis võimaldab pädevatel asutustel vahetada **teiste liikmesriikide** asjaomaste võimuorganitega isikuandmeid seoses isikutega, kelle õigused ja kohustused on määruse (EÜ) nr 883/2004 ja käesoleva määruse kohaselt juba kindlaks tehtud **või kelle suhtes neid määrusi kohaldatakse**, et **ennetada või** tuvastada osana kõnealuste määruste järjepidevast korrektsest rakendamisest kelmusi ja pettusi ning vigu. Samuti on vaja **tagada, et selline andmete vahetamine toimub kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679***. **Lisaks tuleb kelmuste ja pettuste ning vigade vastu võitlemise ning liikuvatele kodanikele korrektse ja tõhusa teenuse osutamise eesmärgil näha määruses (EÜ) nr 883/2004 ja käesolevas määruses liikmesriikidele ette selge õiguslik alus üksteisega teabe vahetamiseks kas individuaalsel tasandil üksikjuhtumi kohta või üldisel tasandil andmete võrdlemiseks.**

(26) Asjaomaste isikute õiguste kaitsmiseks peaksid liikmesriigid tagama, et andmepäringud ja vastused oleksid vajalikud ja proportsionaalsed määruse (EÜ) nr 883/2004 ja käesoleva määruse korrektseks rakendamiseks.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 95/46/EÜ (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).“

6) Artikli 1 lõikesse 2 lisatakse järgmised *punktid*:

„ea) „kelmus ja pettus” – tahtlik tegu või tahtlik tegevusetus, mille eesmärk on saada sotsiaalkindlustushüvitisi või vältida sotsiaalkindlustusmaksete tasumist ja mis on vastuolus asjaomase liikmesriigi õiguse, põhimääruse või rakendusmäärusega;

eb) „ärireis” – ajutine tegevus töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana, mis on ajaliselt piiratud ja seotud tööandja ärihuvidega või füüsilisest isikust ettevõtja puhul asjaomase isiku ärihuvidega, välja arvatud teenuste osutamine või kaupade tarnimine, kuid kaasa arvatud osalemine ärikohtumistel, kultuuri- ja teadusüritustel, konverentsidel ja seminaridel, näiteks seoses akadeemiliste uuringutega, või koolitustel;“.

7) Artiklit 2 *muudetakse järgmiselt:*

„a) lisatakse järgmine lõige:

„2a. Asutused vahetavad ka andmeid, mis on vajalikud, et tuvastada muutusi, mis on toimunud selliste isikute õigusi ja kohustusi puudutavates tingimustes, kelle suhtes põhimäärust kohaldatakse, samuti selleks, et tuvastada ebatäpsusi andmetes, millele nimetatud õigused tuginevad. Nende andmete kontrollimiseks võib neid võrrelda teise asjaomase liikmesriigi asutuse andmetega, kasutades selleks kas elektroonilisi andmevahetuskanaleid või juurdepääsu teise asutuse andmebaasile. See kontroll võib puudutada üksikjuhtumeid või seda võib kasutada mitme isiku andmete samaaegseks võrdlemiseks. Teabetaotlus ja vastus sellele taotlusele peavad olema vajalikud ja proportsionaalsed.“;

b) lisatakse järgmised lõiked:

„5. Halduskomisjon koostab soovitusliku loetelu andmeliikidest, mille suhtes kohaldatakse lõike **2a kohast andmevahetust**. Komisjon avaldab selle loetelu vajalikus ulatuses. ■

6. Lõike 2a kohane andmevahetus peab olema kooskõlas määrusega (EL) 2016/679 ■ vastavalt põhimääruse artiklile 77. **Vajaduse korral määrab halduskomisjon kindlaks, millistel üksustel on õigus sellises andmevahetuses osaleda.**

Kõik sellisest andmevahetusest saadud andmete põhjal tehtud otsused peavad olema piisavalt tõendatud ja nende suhtes tuleb kohaldada mõjusaid õiguskaitsevahendeid.“

8) Artikli 3 lõige 3 **jäetakse välja.**

9) Artikli 5 lõiked 2, 3 ja 4 asendatakse järgmisega:

- „2. *Kui kohustuslikku teavet ei ole esitatud, teavitab dokumendi saanud liikmesriigi asutus sellest viivitamata dokumendi väljastanud asutust. Dokumendi väljastanud asutus kas parandab dokumendi nii kiiresti kui võimalik või kinnitab, et dokumendi väljastamise tingimused ei ole täidetud. Kui puuduvat kohustuslikku teavet ei esitata 30 tööpäeva jooksul, võib dokumendi saanud liikmesriigi asutus toimida nii, nagu dokumenti ei oleks kunagi väljastatud. Sellisel juhul teavitab nimetatud asutus sellest dokumendi väljastanud asutust.*
3. *Ilma et see piiraks artikli 19a kohaldamist, palub dokumendi saanud liikmesriigi asutus juhul, kui on kahtlusi dokumendi kehtivuse või dokumendi aluseks olevate asjaolude täpsuse suhtes, dokumendi väljastanud asutuselt vajalikke selgitusi ja asjakohasel juhul kõnealuse dokumendi tagasivõtmist või parandamist. Dokumendi väljastanud asutus vaatab dokumendi väljastamise alused läbi ja võtab vajaduse korral dokumendi tagasi või parandab selle.*

4. *Kui on kahtlusi asjaomaste isikute esitatud teabe suhtes või dokumendi või tõendusmaterjali kehtivuse või dokumendi aluseks olevate asjaolude täpsuse suhtes, kontrollib asjaomane asutus pädeva asutuse taotlusel võimaluse korral kõnealust teavet või dokumenti.*
5. *Kui asjaomased asutused kokkulepet ei saavuta, võib pädevate võimuorganite vahendusel pöörduda halduskomisjoni poole, kuid mitte varem kui kuu aega pärast seda, kui dokumendi saanud asutus oma taotluse esitas. Halduskomisjon püüab erimeelsused lahendada kuue kuu jooksul alates tema poole pöördumisest.*

Erimeelsuste lahendamiseks võib halduskomisjon põhimääruse artikli 72 punkti a kohaselt võtta vastu otsuse põhimääruse või rakendusmääruse asjakohaste sätete tõlgendamise kohta. Asjaomased pädevad võimuorganid ja asutused võtavad vajalikke meetmeid sellise otsuse kohaldamiseks, ilma et see piiraks asjaomaste võimuorganite, asutuste ja isikute õigust kasutada liikmesriikide õigusaktides, rakendusmääruses, Euroopa Liidu lepingus ja Euroopa Liidu toimimise lepingus ette nähtud menetlusi ja võimalust pöörduda kohtusse.“

10) Artiklit 14 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Põhimääruse artikli 12 lõike 1 kohaldamisel võib isik, „kes töötab liikmesriigis tööandja heaks, kes tavaliselt seal tegutseb, ning kelle tööandja lähetab teise liikmesriiki“, olla muu hulgas isik, kes on tööle võetud teise liikmesriiki tööle saatmise eesmärgil, tingimusel et asjaomase isiku suhtes on **vähemalt kolme kuu jooksul** vahetult enne töökohale asumist juba kohaldatud **selle** liikmesriigi õigusakte, **kus see tööandja asub.**“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„1a. ***Pärast seda, kui isik on põhimääruse artikli 12 lõike 1 või 2 kohaselt töötanud või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana teises liikmesriigis kokku 24 kuud ja selle aja jooksul ei ületa katkestused kahte kuud, ei kohaldata põhimääruse artikli 12 lõiget 1 või 2 sellele isikule selle liikmesriigi suhtes enne, kui eelmise selles liikmesriigis tegutsemise perioodi lõpust on möödunud vähemalt kaks kuud. Teatavatel asjaoludel võib teha erandi vastavalt põhimääruse artikli 16 lõikele 1.***“;

c) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Põhimääruse artikli 12 lõike 2 kohaldamisel osutab väljend „kes tavaliselt tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana“ isikule, kes tavaliselt teostab sisulisi tegevusi selle liikmesriigi territooriumil, kus on tema asukoht. See isik peab eelkõige olema oma tegevusi teostanud juba vähemalt kolm kuud enne kuupäeva, mil ta soovib kõnealuse artikli sätteid kasutada, ning peab mis tahes perioodil, mil ta teostab teises liikmesriigis ajutiselt tegevusi, jätkuvalt täitma oma asukohaliikmesriigis oma tegevuse teostamiseks vajalikke nõudeid, et ta saaks seda pärast tagasipöördumist jätkata.“;

d) lõige 5a asendatakse järgmisega:

„5a. Põhimääruse II jaotise kohaldamisel osutavad sõnad „registrisse kantud asukoht või tegevuskoht“ registrisse kantud asukohale või tegevuskohtale, kus võetakse vastu ettevõtja olulised otsused ja kus töötab tema juhatus.

Registrisse kantud asukoht või tegevuskoht, mis on oluline kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramiseks, tehakse kindlaks üldise hindamise raames, mis põhineb juhtumiga seotud teguritel, võttes igakülgsest arvesse iga asjakohast tegurit vastavalt juhtumi asjaoludele. Kindlaksmääramise üksikasjaliku korra kehtestab halduskomisjon.“;

e) lõige 10 asendatakse järgmisega:

„10. Põhimääruse artikli 13 alusel kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramise otsus kehtib kuni 24 kuud ning arvesse võetakse järgmiseks 12 kalendrikuuks prognoositavat olukorda.

Pärast 24 kuu pikkuse perioodi lõppemist hinnatakse uuesti, millised on kohaldatavad õigusaktid, võttes arvesse asjaomase isiku olukorda.“;

f) lisatakse järgmine lõige:

„12. Põhimääruse artikli 13 kohaldamisel isiku suhtes, kes elab väljaspool liidu territooriumi ning töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana kahes või enamas liikmesriigis, kohaldatakse põhimääruse ja rakendusmääruse sätteid kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramise kohta *mutatis mutandis*, tingimusel et nimetatud isiku elukoht loetakse olevat selles liikmesriigis, **kus isik teostab tööaja seisukohast suurema osa oma liidu territooriumil elluviidavast tegevusest.**“

11) Artikkel 15 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 15
Põhimääruse artikli 11 lõike 3 punktide b ja d, artikli 11 lõike 4 ja artikli 12 kohaldamise kord (asjaomastele asutustele teabe esitamise kohta)

1. Kui isik tegutseb põhimääruse artikli 12 kohaselt muus liikmesriigis kui põhimääruse II jaotise kohaselt pädev liikmesriik, teavitab tööandja või isiku puhul, kes ei tegutse töötajana, asjaomane isik sellest enne tegevuse alustamist selle liikmesriigi pädevat asutust, kelle õigusakte kohaldatakse, ning taotleb rakendusmääruse artikli 19 lõikes 2 osutatud tõendit.

1a. Lõikes 1 osutatud taotluse saamisel väljastab pädev asutus tõendi asjaomase isiku suhtes kohaldatavate õigusaktide kohta. Kui seda tõendit kohe ei väljastata, väljastab pädev asutus taotluse kättesaamise automaatse kinnituse, mis on käsitatav tõendina selle kohta, et pädevat asutust on lõike 1 kohaselt teavitatud. Pädev asutus teeb selle liikmesriigi pädeva võimuorgani määratud asutusele, kus tegevus toimub, viivitamata kättesaadavaks asjakohase teabe selle isiku suhtes kohaldatavate õigusaktide kohta, või kui see teave ei ole veel kättesaadav, siis teabe taotluse kättesaamise kinnituse kohta.

1b. Lõikeid 1 ja 1a ei kohaldata ärireiside suhtes.

Lisaks ei kohaldata lõikeid 1 ja 1a tegevuse suhtes, mille kogukestus ei ületa 30 järjestikuse päeva jooksul kolme järjestikust tööpäeva, välja arvatud 6. lisas kindlaks määratud ehitussektori tegevus.

1c. Põhimääruse artikliga 12 hõlmatud olukordades, kui rakendusmääruse artikli 19 lõikes 2 osutatud tõendit ei ole väljastatud, esitab tööandja või füüsilisest isikust ettevõtja puhul asjaomane isik selle liikmesriigi pädeva asutuse taotlusel, kus tegevus toimub, kas käesoleva artikli lõikes 1a osutatud kättesaamiskinnituse või tõendid selle kohta, et tegevuse suhtes kohaldatakse käesoleva artikli lõikes 1b osutatud erandit.

Tööandja vastutab vajalike tõendite esitamise eest ja esitab isikule, kes tegutseb teises liikmesriigis töötajana, selleks vajalikud tõendavad dokumendid. Sellised tõendid võivad olla nii paberil kui ka elektroonilises vormis.

1d. Kui selle liikmesriigi pädeval asutusel, kus tegevus toimub, on kahtlusi tööandja või asjaomase isiku esitatud teabe suhtes või dokumendi või tõendusmaterjali kehtivuse või dokumendi aluseks olevate asjaolude täpsuse suhtes, võib see asutus taotleda lisateavet selle liikmesriigi pädevalt asutuselt, kelle õigusakte kohaldatakse. Kohaldatakse artiklit 19a ja artikli 20 lõikeid 3 ja 4.

2. *Kui põhimääruse artikli 11 lõike 3 punktiga b või d hõlmatud isik tegutseb muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, teavitab tööandja, või kui isik ei tööta, asjaomane isik sellest võimaluse korral enne tegevuse alustamist selle liikmesriigi pädevat asutust, kelle õigusakte kohaldatakse. Kõnealune asutus teeb asjaomase isiku suhtes kohaldatavaid õigusakte käsitleva teabe viivitamata kättesaadavaks kõnealusele isikule ja selle liikmesriigi pädeva võimuorgani määratud asutusele, kus tegevus toimub. Käesoleva artikli lõiget 1b kohaldatakse mutatis mutandis.*

3. *Tööandja (põhimääruse artikli 11 lõike 4 tähenduses), kelle töötaja asub teise liikmesriigi lipu all sõitva laeva pardal, teatab sellest võimaluse korral eelnevalt selle liikmesriigi pädevale asutusele, kelle õigusakte põhimääruse artikli 11 lõike 4 teise lause kohaselt kohaldatakse. Kõnealune asutus teeb asjaomase isiku suhtes põhimääruse artikli 11 lõike 4 kohaselt kohaldatavaid õigusakte käsitleva teabe viivitamata kättesaadavaks selle liikmesriigi pädeva võimuorgani määratud asutusele, kelle lipu all sõidab laev, millel töötaja töötab.“*

12) Artiklit 16 muudetakse järgmiselt:

a) lõiked 1, 2 ja 3 asendatakse järgmistega:

„1. Isik, kes tegutseb kahes või enamas liikmesriigis, teavitab sellest oma elukohaliikmesriigi pädeva võimuorgani määratud asutust. ***Selle teabe võib isiku nimel esitada ka tööandja.***

2. Isiku elukohajärgne määratud asutus määrab viivitamata kindlaks asjaomase isiku suhtes kohaldatavad õigusaktid, võttes arvesse põhimääruse artiklit 13 ja rakendusmääruse artiklit 14. ***Kui nimetatud asutus määrab kindlaks, et kohaldatakse asukohaliikmesriigi õigusakte,*** teavitab ta ***kohaldatava õiguse kindlaksmääramisest*** iga sellise liikmesriigi määratud asutust, kus tegevus toimub ***või*** kus tööandja asub.

3. Kui *elukohajärgne määratud* asutus määrab kindlaks, et kohaldatakse mõne teise liikmesriigi õigusakte, on *kindlaksmääramine ajutine ning kõnealune asutus* teavitab *kohaldatavate õigusaktide ajutisest kindlaksmääramisest* viivitamata *iga sellise* liikmesriigi *määratud asutust, kus tegevus toimub või kus tööandja asub. Ajutine kindlaksmääramine* muutub lõplikuks kaks kuud pärast seda, kui *asjaomaste liikmesriikide* pädevate võimuorganite määratud *asutusi* on sellest teavitatud, välja arvatud juhul, kui *vähemalt üks nimetatud asutustest* teatab elukohajärgsele *määratud* asutusele *kõnealuse kahekuulise perioodi lõpuks*, et ta ei saa ajutist kindlaksmääramist veel heaks kiita või et ta on selles küsimuses eriarvamusel.“;

b) lõige 5 asendatakse järgmisega:

- „5. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktide kohaldamine on kas ajutiselt või lõplikult kindlaks määratud, teavitab *kindlaksmääramisest* viivitamata asjaomast isikut *ja* tema tööandjat.“

13) Artiklit 19 muudetakse järgmiselt:

a) ***lõige 2 asendatakse järgmisega:***

„2. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusakte põhimääruse II jaotise alusel kohaldatakse, esitab asjaomase isiku või tema tööandja taotlusel tõendi kõnealuste õigusaktide kohaldamise kohta ja märgib asjakohasel juhul, millise kuupäevani ja millistel tingimustel seda tehakse. ***Tõend väljastatakse standardvormingus.***“;

b) lisatakse järgmine ***lõige***:

„3. Kui asutusel palutakse väljastada ***lõike 2*** kohane tõend, hindab ta hoolikalt ***põhimääruse II jaotises sätestatud normide kohaldamiseks*** asjakohaseid ***asjaolusid ja kinnitab***, et ***tõendil esitatud*** teave on õige.“

14) *Lisatakse järgmine artikkel:*

„Artikkel

19a

Koostöö juhul, kui on kahtlusi kohaldatavaid õigusakte käsitlevate dokumentide kehtivuse suhtes

1. *Olenemata artiklist 5, kui on kahtlusi isiku olukorda kajastava dokumendi kehtivuse suhtes kohaldatavate õigusaktide kontekstis või dokumendi aluseks olevate asjaolude täpsuse suhtes, palub dokumendi saanud liikmesriigi asutus dokumendi väljastanud asutuselt vajalikke selgitusi ja asjakohasel juhul kõnealuse dokumendi tagasivõtmist või parandamist. Taotluse esitanud asutus põhjendab oma taotlust ja esitab asjakohased tõendavad dokumendid, mille alusel ta taotluse esitas.*

2. *Sellise taotluse saamisel vaatab dokumendi väljastanud asutus dokumendi väljastamise alused läbi ja võtab vea leidmise korral dokumendi tagasi või parandab selle 30 tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest. Tagasivõtmisel ja parandamisel on tagasiulatuv mõju. Kui on oht, et tulemus on ebaproportsionaalne, ning eelkõige, et isik võib kõigis asjaomastes liikmesriikides jääda ilma kindlustatud isiku staatusest kas kogu asjaomasel perioodil või selle ühe osa jooksul, kaaluvad liikmesriigid põhimääruse artikli 16 kohaldamist. Kui dokumendi väljastanud asutus leiab, et kättesaadavate tõendite põhjal ei ole kahtlust, et dokumendi taotleja on toime pannud kelmuse ja pettuse, võtab ta dokumendi tagasi või parandab selle viivitamata ja sellel on tagasiulatuv mõju.*
3. *Kui dokumendi väljastanud asutus ei tuvasta pärast dokumendi väljastamise aluste läbivaatamist ühtki viga, edastab ta taotluse esitanud asutusele kõik kättesaadavad tõendid 30 tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest. Kiireloomulistel juhtudel, kui kiireloomulisuse põhjused on taotluses selgelt esitatud ja neid põhjendatud, edastatakse tõendid kümne tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest, kaasa arvatud juhul, kui dokumendi väljastanud asutus ei ole lõike 2 kohast läbivaatamist lõpetanud.*

4. *Kui taotluse esitanud asutusel on pärast kättesaadavate tõendite saamist endiselt kahtlusi dokumendi kehtivuse, selles sisalduvate andmete aluseks olevate asjaolude täpsuse või dokumendi väljastamise aluseks olnud teabe täpsuse suhtes, võib ta esitada selle kohta tõendeid ja paluda lisaselgitusi ning asjakohasel juhul paluda väljastaval asutusel kõnealune dokument tagasi võtta või seda parandada vastavalt käesolevas artiklis sätestatud menetlusele ja tähtaegadele.*
5. *Kui dokumendi saanud asutuse kahtlused püsivad ja asjaomased asutused kokkuleppele ei jõua, kohaldatakse artikli 5 lõiget 5.“*

15) *Artiklisse 20 lisatakse järgmised lõiked:*

- „3. *Põhimääruse II jaotise kohaldamisel vastavad liikmesriikide asutused teiste liikmesriikide asutustelt saadud taotlustele 35 tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest, ilma et see piiraks rakendusmääruse artikli 19a kohaldamist.*

4. *Kui isik töötab või tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana teises liikmesriigis ilma rakendusmääruse artikli 19 lõikes 2 osutatud tõendita, välja arvatud juhul, kui rakendusmääruse artikli 15 kohaselt tõendit ei nõuta, võib kõnealuse teise liikmesriigi asjaomane asutus taotleda teavet selle isiku suhtes kohaldatavate õigusaktide kohta selle liikmesriigi asutuselt, kelle õigusaktid on esmapilgul kohaldatavad.*

Kui taotluse saanud asutus ei vasta 35 tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest, võib taotluse esitanud asutus toimida nii, nagu tõendit ei oleks väljastatud, ning teavitab sellest taotluse saanud asutust. Kui taotluse saanud asutus väljastab seejärel tõendi, on tõendil asjakohasel juhul tagasiulatuva mõju.“

- 16) III jaotise 1. peatüki pealkiri asendatakse järgmisega:

„Haigushüvitised, **pikaajalise hoolduse hüvitised**, rasedus- ja sünnitushüvitised ning nendega samaväärsed isadushüvitised“.

17) Artiklit 25 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Põhimääruse artikli 19 kohaldamisel esitab kindlustatud isik viibimiskoha liikmesriigi tervishoiuteenuse või pikaajalise hoolduse teenuse osutajale pädeva asutuse väljastatud dokumendi, mis tõendab tema õigust saada mitterahalisi hüvitisi. Kui kindlustatud isikul sellist dokumenti ei ole, pöördub viibimiskohajärgne asutus kas taotluse alusel või muul viisil vajalikul alusel dokumendi saamiseks pädeva asutuse poole.“;

b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Põhimääruse artikli 19 lõikes 1 osutatud mitterahaliste hüvitiste all mõeldakse mitterahalisi hüvitisi, mida antakse viibimiskoha liikmesriigis vastavalt selle õigusaktidele ning mis osutuvad vajalikuks meditsiinilistel põhjustel või pikaajalise hoolduse vajaduse tõttu, et kindlustatud isik ei peaks enne oma kavandatud viibimise lõppu pädevasse liikmesriiki tagasi pöörduma, et saada vajalikku ravi või pikaajalise hoolduse hüvitisi.“

18) Artikli 26 lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Kogu loa andmise menetluse kestel on pädeval asutusel õigus nõuda, et kindlustatud isiku vaataks elu- või viibimiskoha liikmesriigis kooskõlas riigisisese õiguse või tavaga läbi pädeva asutuse valitud arst või vastava kvalifikatsiooniga isik.“

19) Artikli 31 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. *Pädev asutus teavitab ka elu- või viibimiskohajärgset asutust pikaajalise hoolduse rahaliste hüvitiste maksmisest, kui viimati nimetatud asutuse kohaldatavates õigusaktides on ette nähtud pikaajalise hoolduse mitterahalised hüvitised, mida on nimetatud põhimääruse artikli 33a lõikes 1 osutatud loetelus.*“

20) Artikli 32 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. *Kui isik või isikute rühm vabastatakse taotluse alusel kohustuslikust ravi- või pikaajalise hoolduse kindlustusest ning need isikud ei ole seega hõlmatud põhimääruse kohaldamisalasse kuuluva ravi- või pikaajalise hoolduse kindlustusskeemiga, ei muutu teise liikmesriigi asutus üksnes sellise vabastuse tõttu vastutavaks põhimääruse III jaotise 1. peatüki kohaselt nendele isikutele või nende pereliikmetele antavate mitterahaliste või rahaliste hüvitiste kulude kandmise eest.*“

21) ■ Artikli 43 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Iga liikmesriigi asutus arvutab oma kohaldatavate õigusaktide kohaselt makstavad summad, mis vastavad vabatahtliku kindlustuse või kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamise perioodidele ning mille suhtes kooskõlas põhimääruse artikli 53 lõike 3 punktiga c ei kohaldata teise liikmesriigi norme maksmise lõpetamise, vähendamise või peatamise kohta.“

22) Artikli 54 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Rakendusmääruse artikli 12 lõiget 1 kohaldatakse põhimääruse artikli 60a suhtes mutatis mutandis. Ilma et see piiraks asjaomaste asutuste põhikohustusi, võib asjaomane isik esitada pädevale asutusele selle liikmesriigi asutuse väljastatud dokumendi, mille õigusakte tema suhtes tema viimasel töötamisel või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisel kohaldati, täpsustades nimetatud õigusaktide alusel täitunud perioodid.“

23) *Lisatakse järgmine artikkel:*

„Artikkel

54a

Põhimääruse artikli 61 lõike 2 kohaldamise kord

1. *Põhimääruse artikli 61 lõikes 2 osutatud olukorras registreerib töötu end töötajana oma kõige viimase kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodi liikmesriigi tööhõivetalitustes ning esitab hüvitise saamise taotluse kõnealuse liikmeriigi asutusele. Kui taotlus esitatakse põhimääruse artikli 61 lõikes 2 osutatud liikmesriigi asutusele, edastab see asutus taotluse viivitamata läbivaatamiseks kõige viimase kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodi liikmesriigi asutusele. Esmase taotluse esitamise kuupäeva kohaldatakse kõigi asjaomaste asutuste suhtes.*

2. *Kui kõige viimase kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodi liikmesriigi asutus teeb pärast taotluse läbivaatamist kindlaks, et töötu ei vasta põhimääruse artikli 61 lõikes 1 osutatud perioodide liitmise tingimustele, ning kui asutusele kättesaadava teabe põhjal on selge, et töötul on täitunud vajalik periood, et tal oleks õigus saada hüvitisi põhimääruse artikli 61 lõike 2 kohaselt, edastab ta viivitamata dokumendi kõnealuses sättes osutatud liikmesriigi asutusele. Kui ei ole selge, et töötul on täitunud vajalik periood, et tal oleks õigus saada hüvitisi põhimääruse artikli 61 lõike 2 kohaselt, võtab kõige viimase kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodi liikmesriigi asutus enne dokumendi saatmist ühendust kõnealuses sättes osutatud liikmesriigi asutusega, et teha kindlaks, kas sättes osutatud periood täitus selles liikmesriigis.*
3. *Lõikes 2 osutatud dokument sisaldab vajalikku teavet töötu olukorra kohta. Dokumendi vormingu ja sisu määrab kindlaks halduskomisjon.“*

24) Artiklit 55 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Selleks et olla hõlmatud põhimääruse artikli 64, artikli 64a lõike 2 või artikli 65 lõike 4 kohaldamisalaga, teavitab teise liikmesriiki suunduv töötu enne lahkumist pädevat asutust ja taotleb temalt dokumenti, mis tõendab, et tal säilib õigus saada hüvitist põhimääruse artikli 64 lõike 1 punktis b sätestatud tingimustel.“;

b) lõiked 4 ja 5 asendatakse järgmistega:

„4. Töötu sihtkoha liikmesriigi asutus saadab pädevale asutusele viivitamata dokumendi, milles on märgitud töötu tööhõivetalituses registreerimise kuupäev ja tema uus aadress.“

Kui ajavahemikul, mil töötul on jätkuvalt õigus saada hüvitist, ilmneb mõni asjaolu, mis mõjutab tõenäoliselt hüvitise saamise õigust, saadab töötu sihtkoha liikmesriigi asutus viivitamata pädevale asutusele ja asjaomasele isikule asjakohast teavet sisaldava dokumendi.

Töötu sihtkoha liikmesriigi asutus edastab igal kuul asjakohase teabe töötu olukorra kohta ning eelkõige selle kohta, kas isik on endiselt registreeritud tööhõivetalitustes ja kas ta järgib korraldatud kontrolli- ja aktiveerimiskorda või töövahendamise korda.

5. *Töötu sihtkoha liikmesriigi asutus kontrollib või korraldab kontrollimise nii, nagu oleks asjaomase isiku puhul tegemist töötuga, kes saab hüvitisi õigusaktide alusel, mida kõnealune asutus kohaldab. Vajaduse korral teavitab ta viivitamata pädevat asutust, kui ilmnevad asjaolud, mis mõjutavad tõenäoliselt töötu õigust saada hüvitist, näiteks tööle naasmine.“;*

c) *lõige 7 asendatakse järgmisega:*

- „7. *Käesoleva artikli lõikeid 2–6 kohaldatakse põhimääruse artikli 64a lõikega 1 hõlmatud olukordade suhtes mutatis mutandis.“*

25) Artiklit 56 muudetakse järgmiselt:

a) lisatakse järgmine lõige:

„1. Pädev asutus teavitab põhimääruse artikli 65 lõikes 1, artikli 65 lõike 2 kolmandas lõigus ja artikli 65 lõikes 3 osutatud täielikult töötuid isikuid täiel määral nende õigustest ja kohustustest ning esitab neile dokumendid, mis sisaldavad kogu vajalikku teavet töötushüvitise saamise kohta vastavalt asjaomastele õigusaktidele. Asjaomased asutused annavad üksteisele teavet, mis on vajalik muus liikmesriigis kui pädevas liikmesriigis elavate töötute tööotsingute toetamiseks, ning teavitavad üksteist kohaldatavast kontrollikorrast ja tingimustest ning tööhõivetalitusest, kellele kõnealused isikud ennast kättesaadavaks peavad tegema. Elukohaliikmesriigi asutus teavitab pädeva asutuse taotlusel viivitamata pädevat asutust kõigist asjaoludest, millest ta on teadlik ja mis tõenäoliselt mõjutavad hüvitise saamise õigust, eelkõige sellest, kui täielikult töötu isik on elukohaliikmesriigis tööle asunud või hakanud tegutsema füüsilisest isikust ettevõtjana.“;

b) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Kui töötu otsustab põhimääruse artikli 65 lõike 6 kohaselt olla kättesaadav lisaks hüvitisi maksva liikmesriigi tööhõivetalitusele ka hüvitisi mittemaksva liikmesriigi tööhõivetalitusele, registreerides end seal tööotsijana, teavitab ta sellest hüvitisi maksva liikmesriigi asutust ja tööhõivetalitust.

Hüvitisi mittemaksva liikmesriigi tööhõivetalituse taotluse korral edastab hüvitisi maksva liikmesriigi tööhõivetalitus talle asjakohase teabe töötu registreerimise ja tööotsingute kohta.

Hüvitisi mittemaksva liikmesriigi tööhõivetalitus teavitab pädevat asutust tema taotlusel viivitamata ka kõigist asjaoludest, millest ta on teadlik ja mis mõjutavad tõenäoliselt hüvitise saamise õigust, eelkõige sellest, kui täielikult töötu isik on elukohaliikmesriigis tööle asunud või hakanud tegutsema füüsilisest isikust ettevõtjana.“;

c) lõige 3 jäetakse välja.

26) *Lisatakse järgmine artikkel:*

„Artikkel

56a

Tõhustatud tugi- ja koostöömeetmed seoses muus liikmesriigis kui pädevas liikmesriigis elanud töötutega

- 1. Kahe või enama liikmesriigi pädevad võimuorganid või pädevad asutused teevad koostööd ja võivad kokku leppida konkreetsed menetlused ja tähtajad töötute olukorra kohta ning muud meetmed muus liikmesriigis kui pädevas liikmesriigis elavate töötute tööotsingute hõlbustamiseks.*
- 2. Asjaomased liikmesriigid tagavad, et põhimääruse artiklis 65 osutatud töötutel on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/589* nende territooriumidel juurdepääs Euroopa tööturuasutuste võrgustikule (EURES) ja piiriülestes piirkondades pakutavatele tugiteenustele, kui need on olemas.*

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/589, milles käsitletakse Euroopa tööturuasutuste võrgustikku (EURESe võrgustik), töötajate juurdepääsu liikuvusteenustele ja tööturgude edasist integratsiooni ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 492/2011 ja (EL) nr 1296/2013 (ELT L 107, 22.4.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/589/oj>).“*

27) Artikli 57 pealkiri asendatakse järgmisega:

„Põhimääruse artiklite 60a, 61, 62, 64 ja 65 kohaldamise sätted seoses riigiteenistujate eriskeemiga hõlmatud isikutega“.

28) Artikli 64 lõike 1 esimene taane asendatakse järgmisega:

„– näitaja i ($i = 1, 2, 3$ ja 4) esindab kindlaksmääratud summa arvutamisel kasutatud kolme vanuserühma järgmiselt:

$i = 1$: alla 65aastased isikud,

$i = 2$: 65–74aastased isikud,

$i = 3$: 75–84aastased isikud,

$i = 4$: 85aastased ja vanemad isikud;“.

29) Artikkel 65 asendatakse järgmisega:

„Artikkel

65

Aastaste keskmiste kulude teatamine

1. Iga vanuserühma aastane keskmine kulu isiku kohta konkreetsel aastal teatatakse kontrollnõukogule hiljemalt kõnealusele aastale järgneva teise aasta lõpuks.
2. Lõike 1 kohaselt teatatud aastased keskmised kulud avaldatakse igal aastal *Euroopa Liidu Teatajas* pärast nende heakskiitmist halduskomisjonis.
3. Kui liikmesriigil ei ole võimalik teatada aastaseid keskmisi kulusid konkreetse aasta kohta lõikes 1 osutatud tähtajaks, taotleb ta samaks tähtajaks halduskomisjonilt ja kontrollnõukogult luba kasutada kõnealuse liikmesriigi puhul aastaseid keskmisi kulusid, mis on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas* aasta kohta, mis eelnes konkreetsele aastale, mille kohta andmeid ei ole edastatud. Sellise loa taotlemisel selgitab liikmesriik, miks tal ei ole võimalik teatada aastaseid keskmisi kulusid kõnealuse aasta kohta. Kui halduskomisjon kiidab pärast kontrollnõukogu arvamuse kaalumist liikmesriigi taotluse heaks, avaldatakse aastale, mille kohta andmeid ei ole edastatud, eelnenud aasta kohta aastased keskmised kulud uuesti *Euroopa Liidu Teatajas*.
4. Lõike 3 kohast luba ei anta kahel järjestikusel aastal.“

30) Artikli 66 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Põhimääruse artiklites 35 ja 41 sätestatud liikmesriikide asutuste vahelised tagasimaksed tehakse kontaktasutuse vahendusel. Tagasimaksete tegemiseks põhimääruse artiklite 35 ja 41 kohaselt võib kasutada eraldi kontaktasutust. Vastastikused nõuded võidakse kontaktasutuste vahel tasaarveldada.“

31) Artiklit 67 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Rakendusmääruse artikli 6 lõike 5 teises lõigu ja artikli 73 lõike 2 puhul ei alga käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaegade arvestamine enne, kui on tehtud kindlaks pädev asutus.“;

b) lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Kontrollnõukogu hõlbustab lõplikku arveldamist juhtudel, kui lõikes 6 nimetatud tähtaja jooksul ei leita lahendust, ning esitab ühe osalise põhjendatud taotluse alusel oma arvamuse vaidluse kohta üheksa kuu jooksul pärast küsimuse talle suunamist.“

32) Artikli 68 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Viivis arvutatakse Euroopa Keskpanga poolt tema põhiliste refinantseerimistoimingute suhtes kohaldatava intressimäära alusel, millele liidetakse kaks protsendipunkti. Kohaldatakse intressimäära, mis kehtib maksekuu esimesel päeval.“

33) Artikkel 70 jäetakse välja.

34) Artikli 72 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Kui rakendusmääruse artiklis 73 ei ole sätestatud teisiti, võib juhul, kui ühe liikmesriigi asutus on isikule alusetult hüvitist maksnud, kõnealune asutus tema kohaldatavates õigusaktides sätestatud tingimustel ja piirides taotleda mis tahes muu liikmesriigi asutuselt, kes peab asjaomasele isikule hüvitist maksma, et alusetult makstud summa peetaks kinni asjaomasele isikule võlgnetavatest või jooksvalt makstavatest summadest, olenemata sotsiaalkindlustuse liigist, mille raames kõnealust hüvitist makstakse. Viimati nimetatud liikmesriigi asutus peab kõnealuse summa kinni tema kohaldatavate õigusaktidega selliseks tasaarvestuseks ettenähtud tingimustel ja piirides, nagu oleks tegemist tema enda poolt ülemääraselt makstud summadega, ja kannab kinnipeetud summa üle alusetult hüvitist maksnud asutusele.“

35) Artikkel 73 asendatakse järgmisega:

„Artikkel

73

Alusetult antud *rahaliste ja mitterahaliste* hüvitiste ja **■** sissemaksete tagasimaksed **■** kohaldatava õiguse tagasiulatuva muutmise *või muude olukordade puhul, kus asutusel puudus pädevus*

1. Kohaldatava õiguse tagasiulatuva muutmise korral, sealhulgas olukordades, millele on osutatud rakendusmääruse artikli 6 lõigetes 4 ja 5, *samuti muudel juhtudel, kui asutus, millel puudus pädevus, maksis või andis alusetult hüvitisi või sai alusetult sissemakseid*, koostab *nimetatud* asutus aruande makstud *või saadud* summa kohta ja saadab selle asjaomaste tagasimaksete eest pädevaks tunnistatud asutusele *kuue kuu jooksul alates kohaldatavate õigusaktide muudatuse kindlaksmääramisest või hüvitiste andmise või sissemaksete saamise eest vastutava asutuse kindlakstegemisest*.
2. **■** Mitterahaliste hüvitiste **■** kulud maksab tagasi asutus, kes on tunnistatud pädevaks vastavalt rakendusmääruse *artiklitele 66–68*.

3. Rahaliste hüvitiste maksmiseks pädevaks tunnistatud asutus arvab makstud summa, mille ta peab tagasi maksma asutusele, millel puudus pädevus või mis oli pädev ainult ajutiselt, maha vastavatest hüvitistest, mida ta asjaomasele isikule võlgneb, ning kannab mahaarvatud summa viivitamatult üle viimati nimetatud asutusele.

Kui alusetult makstud hüvitiste summa on suurem kui pädevaks tunnistatud asutuse võlgnetav summa või kui võlgnevused puuduvad, arvab pädevaks tunnistatud asutus kõnealuse summa maha jooksvalt makstavatest summadest tema kohaldatavate õigusaktidega ■ ette nähtud tingimustel ja piirides, ning kannab mahaarvatud summa viivitamata üle alusetult rahalisi hüvitisi maksnud asutusele nende tagasimaksmise eesmärgil.

4. Asutus, kes on saanud füüsiliselt või juriidiliselt isikult alusetult sissemakseid, maksab kõnealused summad nende maksjale tagasi alles pärast seda, kui *see asutus* on asjaomased summad pädevaks tunnistatud asutuse kaasabil kindlaks teinud.

Pädevaks tunnistatud asutuse taotluse alusel, mis esitatakse hiljemalt kolm kuud pärast *seda, kui asutus on saanud makstud või saadud summade aruande*, kannab alusetult sissemakseid saanud asutus need *sissemaksed* kõnealusel perioodil pädevaks tunnistatud asutusele üle, et lahendada olukord seoses sissemaksetega, mille füüsilised või juriidilised isikud pädevaks tunnistatud asutusele võlgnevad. Ülekantud sissemakseid käsitatakse pädevaks tunnistatud asutusele tagasiulatuvalt makstud sissemaksetena.

Kui alusetult saadud sissemaksete summa on suurem kui summa, mille juriidilised või füüsilised isikud pädevaks tunnistatud asutusele võlgnevad, maksab alusetult sissemakseid saanud asutus ülemäärase summa füüsilisele või juriidilisele isikule *riigisisese õiguse kohaselt arvutatuna* tagasi.

5. Riigisisestes õigusnormides sätestatud tähtajad ei ole mõjuv põhjus keelduda asutustevaheliste nõuete tagasimaksmisest käesoleva artikli alusel.
6. *Rakendusmääruse artikli 5 lõike 5 või artikli 6 lõike 3 kohase menetluse puhul* ei kohaldata käesolevat artiklit nõuete suhtes, mis on menetluse alustamise kuupäeval vanemad kui 36 kuud ■ .
7. *Kaks või enam liikmesriiki võivad kokku leppida konkreetsetes sätetes või menetlustes, mis erinevad nendest, mis on esitatud käesoleva artikli lõigetes 1–6, ning võivad seoses mitterahaliste hüvitistega kohaldada põhimääruse artikli 35 lõiget 3, tingimusel et need sätted ja menetlused ei ole asjaomaste isikute jaoks ebasoodsad.*
8. *Käesoleva artikli kohaldamise üksikasjaliku korra kehtestab halduskomisjon.*“

36) Artiklit 75 muudetakse järgmiselt:

a) lõikesse 1 lisatakse järgmine taane:

„– kuupäev, millal võlgnevus peab vastavalt taotluse esitava asutuse liikmesriigi õigusaktidele olema tasutud.“;

- b) lõige 3 jäetakse välja;**
- c) lisatakse järgmine lõige:**

„4. Kui sotsiaalkindlustusmakse tagasimakse on seotud isikuga, kes elab või viibib teises liikmesriigis, võib liikmesriik, kes peab tagasimakse tegema, teavitada *kooskõlas rakendusmääruse artikli 2 lõikega 2* eelseisvast tagasimaksest elu- või viibimiskoha liikmesriiki, *ilma et oleks selleks saanud* eelneva taotluse.“

37) Artikkel 77 *asendatakse järgmisega:*

„Artikkel

77

Teatamine

1. *Taotluse saanud asutus teatab taotluse esitava asutuse taotlusel ning kooskõlas oma liikmesriigis kehtivate samalaadsetest juriidilistest dokumentidest ja otsustest teatamist käsitlevate normidega adressaadile kõigist taotluse esitava asutuse liikmesriigist pärit juriidilistest dokumentidest ja otsustest, sealhulgas kohtudokumentidest ja -otsustest, mis on seotud nõude või selle sissenõudmisega.*
2. *Teatamistaotlusele lisatakse tüüpvorm, mis sisaldab vähemalt järgmisi andmeid ning teatatavat juriidilist dokumenti või otsust:*
 - a) *nimi, aadress ja muud adressaadi tuvastamiseks vajalikud andmed;*
 - b) *teate eesmärk ja ajavahemik, mille jooksul teatamine peab toimuma;*
 - c) *teatatava juriidilise dokumendi või otsuse kirjeldus ning asjaomase nõude laad ja summa;*
 - d) *nimi, aadress ja muud kontaktandmed järgmise kohta:*
 - i) *teatatava juriidilise dokumendi või otsuse eest vastutav asutus, ja*
 - ii) *kui see erineb alapunktis i osutatud asutusest, siis asutus, kellelt saab lisateavet teatamise kohta või maksekohustuse vaidlustamise korra kohta.*

3. *Taotluse saanud asutus teavitab viivitamata taotluse esitavat asutust tema teatamistaotluse saamise järel võetud meetmetest ning eelkõige kuupäevast, mil otsus või juriidiline dokument adressaadile edastati.*
4. *Taotluse esitav asutus esitab käesoleva artikli kohase teatamistaotluse ainult juhul, kui tal ei ole võimalik teatada vastavalt normidele, mis reguleerivad asjaomastest dokumentidest teatamist tema liikmesriigis, või kui selline teatamine tekitaks ebaproportsionaalseid raskusi.*
5. *Taotluse saanud asutus tagab, et teatamine taotluse saanud asutuse liikmesriigis toimub kooskõlas taotluse saanud asutuse liikmesriigis kehtivate riigisiseste õigus- ja haldusnormidega.*
6. *Lõike 5 kohaldamine ei mõjuta muu, taotluse esitava asutuse liikmesriigi võimuorgani poolse teatamise vormi kasutamist vastavalt selles liikmesriigis kehtivatele normidele. Taotluse esitava asutuse liikmesriigi võimuorgan võib teatada teise liikmesriigi territooriumil asuvale isikule mis tahes dokumendist otse tähtitud kirjaga või elektrooniliselt.“*

38) Artiklit 78 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Taotluse esitava asutuse taotlusel nõuab taotluse saanud asutus sisse nõuded, mille kohta on olemas taotluse esitava asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument. Sissenõudmistaoatlustele lisatakse ühtne juriidiline dokument, mis lubab täitmisele pööramist taotluse saanud asutuse liikmesriigis.“;

b) lõike 2 punkt b kustutatakse.

c) lõiked 3 ja 4 asendatakse järgmisega:

„3. Enne kui taotluse esitav asutus esitab sissenõudmistaoitluse, tuleb kohaldada taotluse esitava asutuse liikmesriigis kehtivat asjakohast sissenõudmismenetlust, välja arvatud järgmistel juhtudel:

- a) kui on ilmne, et taotluse esitava asutuse liikmesriigis ei ole sissenõudmise rahuldamiseks vara või et sellise menetluse tulemusel ei tasuta nõuet täielikult, ja taotluse esitaval asutusel on konkreetne teave, mis näitab, et asjaomasel isikul on taotluse saanud asutuse liikmesriigis vara;
- b) kui selliste menetluste kasutamine taotluse esitava asutuse liikmesriigis tekitaks ebaproportsionaalseid raskusi.

Kui taotluse saanud asutus saab taotluse esitavalt asutuselt sissenõudmistaoitluse, esitab taotluse esitav asutus taotluse saanud asutuse nõudmisel lisateavet, mida taotluse saanud asutus vajab nõude sissenõudmiseks. Taotluse esitav asutus ei ole kohustatud esitama rakendusmääruse artikli 76 lõikes 3 täpsustatud teavet.

4. *Sissenõudmistaoitus sisaldab ühtlasi taotluse esitava asutuse kinnitust selle kohta, et lõigetes 2 ja 3 sätestatud tingimused on täidetud.“;*

d) lisatakse järgmine lõige:

„6. Nõude sissenõudmise taotlusele võib lisada muid taotluse esitava asutuse liikmesriigis väljastatud ja nõudega seotud dokumente.“

39) Artiklid 79–82 asendatakse järgmisega:

„Artikkel

79

Sissenõude täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument

1. Ühtne juriidiline dokument, mis lubab täitmisele pööramist taotluse saanud asutuse liikmesriigis, kajastab täitmisele pööramist lubava esmase juriidilise dokumendi *materiaalõiguslikku* sisu ning see on ainus alus taotluse saanud asutuse liikmesriigis võetavatele sissenõudmismeetmetele ja ettevaatusabinõudele. Seda ei pea kõnealuses liikmesriigis tunnustama, täiendama ega asendama.

2. Täitmisele pööramist lubav ühtne juriidiline dokument sisaldab järgmist:
- a) nimi, aadress ja muu asjaomase füüsilise või juriidilise isiku või tema varasid valdava kolmanda isiku identifitseerimiseks vajalik teave;
 - b) nõude hindamise eest vastutava asutuse nimi, aadress ja muu asjakohane teave, ja kui see on erinev, siis asutus, kust saab lisateavet nõude või maksekohustuse vaidlustamise võimaluste kohta;
 - c) teave, mis on vajalik niisuguse juriidilise dokumendi tuvastamiseks, mis lubab nõude täitmisele pööramist ja mis on väljastatud taotluse esitava asutuse liikmesriigis;
 - d) nõude kirjeldus, sealhulgas selle laad, nõudega hõlmatud periood, **nõude täitmise tähtpäev ja kõik muud** asjaomased kuupäevad seoses täitmisele pööramisega, ning nõude summa, sealhulgas põhinõue, **kõik** viivised, rahatrahvid, haldustrahvid ja kõik muud tasumisele kuuluvad tasud ja kulud, mis on esitatud nii taotluse esitava asutuse kui ka taotluse saanud asutuse liikmesriigi vääringus;

- e) kuupäev, mil taotluse esitav asutus või taotluse saanud asutus juriidilisest dokumendist adressaadile teatas;
- f) kuupäev, millest alates, ja ajavahemik, mille jooksul on täitmisele pööramine taotluse esitava asutuse liikmesriigis kehtivate õigusaktide kohaselt võimalik;
- g) muu asjakohane teave. ■

Artikkel 80

Maksmiskord ja maksete tähtpäevad

1. *Nõuded nõutakse sisse taotluse saanud asutuse liikmesriigi vääringus. Artikli 85 lõike 1a kohaselt kannab taotluse saanud asutus kogu tema poolt sissenõutava nõude summa taotluse esitavale asutusele üle.*

Nõude summa ülekandmisel taotluse esitavale asutusele esitab taotluse saanud asutus ka asjaomase füüsilise või juriidilise isiku identifitseerimisega seotud asjakohase teabe, nagu on osutatud rakendusmääruse artikli 79 lõikes 2.

2. *Taotluse saanud asutus võib oma liikmesriigis kehtivate õigus- ja haldusnormide kohaselt anda võlgnikule lisaaega maksmiseks või lubada tal maksta osade kaupa. Viivised, mida taotluse saanud asutus lisamakseaja eest nõuab, tuleb samuti taotluse esitavale asutusele üle kanda. Seejärel teavitab taotluse saanud asutus sellisest otsusest taotluse esitavat asutust.*

Alates sissenõudmistaotluse saamise kuupäevast nõuab taotluse saanud asutus hilinenud maksmise eest viivist taotluse saanud asutuse liikmesriigis kehtivate õigus- ja haldusnormide kohaselt.

Artikkel

81

Nõude või selle sissenõudmise täitmisele pööramist lubava juriidilise dokumendi vaidlustamine ning täitemeetmete vaidlustamine

1. *Kui huvitatud isik vaidlustab sissenõudmismenetluse ajal nõude, taotluse esitava asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubava esmase juriidilise dokumendi või taotluse saanud asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi või taotluse esitava asutuse liikmesriigi võimuorgani esitatud teate kehtivuse, pöördub kõnealune huvitatud isik taotluse esitava asutuse liikmesriigi asjakohase võimuorgani poole kooskõlas selles liikmesriigis kehtivate õigusaktidega. Taotluse esitav asutus teavitab sellest viivitamata taotluse saanud asutust. Kõnealusest pöördumisest võib taotluse saanud asutust teavitada ka huvitatud isik.*

2. *Niipea kui taotluse saanud asutus on taotluse esitavalt asutuselt või huvitatud isikult saanud lõikes 1 osutatud teate või teabe, peatab ta täitemenetluse kuni asjakohase võimuorgani otsuseni, välja arvatud juhul, kui taotluse esitav asutus esitab kooskõlas käesoleva lõike teise lõiguga nõude sissenõudmise taotluse. Ilma et see piiraks rakendusmääruse artikli 84 kohaldamist, võib taotluse saanud asutus rakendada nõude sissenõudmise tagamiseks ettevaatusabinõusid, kui selline tegevus on samalaadsete nõuete puhul tema liikmesriigis kehtivate õigusnormidega lubatud.*

Olenemata esimesest lõigust võib taotluse esitav asutus kooskõlas oma liikmesriigis kehtivate õigus- ja haldusnormidega esitada taotluse saanud asutusele põhjendatud taotluse vaidlustatud nõude sissenõudmiseks, kui taotluse saanud asutuse liikmesriigis kehtivate asjakohaste õigus- ja haldusnormidega on selline tegevus ette nähtud. Kui vaidlustamise tulemusel tehakse lõpuks otsus võlgniku kasuks, vastutab taotluse esitav asutus sissenõutud summade tagasimaksmise ja tasumisele kuuluvate hüvitiste maksmise eest kooskõlas taotluse saanud asutuse liikmesriigis kehtivate õigusaktidega.

3. *Taotluse saanud asutuse liikmesriigis võetud täitemeetmete või taotluse saanud asutuse võimuorgani esitatud teate kehtivuse vaidlustamise korral pöörduakse selle liikmesriigi asjakohase võimuorgani poole kooskõlas seal kehtivate õigusnormidega.*

Artikkel

81a

Tagasivõtmised ja muutmised

1. *Taotluse esitav asutus teavitab taotluse saanud asutust viivitamata kõigist oma sissenõudmistaoitluse hilisematest muudatustest või oma taotluse tagasivõtmisest, esitades sellise muutmise või tagasivõtmise põhjused.*
2. *Kui taotluse muutmise aluseks on artikli 81 lõikes 1 osutatud asjaomase võimuorgani otsus, edastab taotluse esitav asutus kõnealuse otsuse koos taotluse saanud asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubava läbivaadatud ühtse juriidilise dokumendiga taotluse saanud asutusele. Taotluse saanud asutus võtab läbivaadatud juriidilise dokumendi alusel täiendavaid sissenõudmismeetmeid.*

Taotluse saanud asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubava algse ühtse juriidilise dokumendi alusel juba võetud sissenõudmismeetmeid või rakendatud ettevaatusabinõusid võib läbivaadatud juriidilise dokumendi alusel jätkuvalt võtta ja rakendada, välja arvatud juhul, kui taotlust muudetakse taotluse esitava asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubava esmase juriidilise dokumendi või taotluse saanud asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubava algse ühtse juriidilise dokumendi kehtetuse tõttu.

Läbivaadatud juriidilise dokumendi suhtes kohaldatakse artikleid 79 ja 81.

3. *Kui taotlust muudetakse muul põhjusel kui lõikes 2 osutatud põhjus ja kui muudatus hõlmab nõude summa vähendamist, siis jätkab taotluse saanud asutus sissenõudmise või juba rakendatud ettevaatusabinõudega, piirdudes üksnes nõude veel tasumata osaga.*

Artikkel 82

Abi andmise piirangud

1. Ilma et see piiraks taotluse saanud asutuse pädevust anda abi, ei ole taotluse saanud asutus kohustatud:

- a) andma rakendusmääruse artiklites 78–81 ette nähtud abi, kui nõude sissenõudmine põhjustaks võlgniku olukorra tõttu tõsisaid majanduslikke või sotsiaalseid raskusi taotluse saanud asutuse liikmesriigis, juhul kui taotluse saanud asutuse liikmesriigis kehtivad õigus- või haldusnormid võimaldavad selliseid meetmeid võtta samalaadsete riigisiseste nõuete puhul;*
- b) andma rakendusmääruse artiklites 76–81 ette nähtud abi, kui rakendusmääruse artikli 76, 77 või 78 kohaselt esitatud esmane taotlus käsitleb rohkem kui viis aastat vanu nõudeid, arvestades alates nõude täitmise tähtajast taotluse esitava asutuse liikmesriigis kuni esmase abitaotluse esitamise kuupäevani.*

Seoses punktiga b loetakse juhul, kui nõue või taotluse esitava asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubav esmane juriidiline dokument vaidlustatakse, viieaastane periood alanuks kuupäevast, mil nõuet või sissenõudmist lubavat juriidilist dokumenti ei saa enam vaidlustada.

Lisaks hakatakse juhul, kui taotluse esitava asutuse liikmesriigi võimuorganid on kiitnud heaks makse tähtaja edasilükkamise või osade kaupa maksmise, viieaastast perioodi arvestama kuupäevast, mil kogu makseperiood on lõppenud.

Sellistel juhtudel ei ole taotluse saanud asutus kohustatud abi andma seoses nõuetega, mille puhul on möödunud üle kümne aasta taotluse esitava asutuse liikmesriigi nõude täitmise tähtajast.

2. *Taotluse saanud asutus teavitab taotluse esitavat asutust abitaotluse tagasilükkamise põhjustest.“*

40) Artikkel 84 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 84

Ettevaatusabinõud

1. Taotluse esitava asutuse põhjendatud taotluse alusel rakendab taotluse saanud asutus ettevaatusabinõusid **kooskõlas** liikmesriigis kehtiva riigisisese **õiguse** ja **haldustavaga**, et tagada nõude sissenõudmine juhul, kui nõue või taotluse esitava asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument vaidlustatakse taotluse esitamise ajal või kui nõude kohta ei ole veel koostatud taotluse esitava asutuse liikmesriigis täitmisele pööramist lubavat juriidilist dokumenti, sel määral, mil ettevaatusabinõud **oleksid** sarnases olukorras võimalikud ka taotluse esitava asutuse liikmesriigi õiguse ja haldustavade kohaselt.

Taotluse esitava asutuse liikmesriigis ettevaatusabinõude rakendamist lubav dokument, mis on seotud nõudega, mille jaoks vastastikust abi taotletakse, lisatakse asjakohasel juhul taotluse saanud asutuse liikmesriigis ettevaatusabinõude rakendamise taotlusele. Seda dokumenti ei pea taotluse saanud asutuse liikmesriigis tunnustama, täiendama ega asendama.

2. Ettevaatusabinõude rakendamise taotlusele võib lisada teisi nõudega seotud dokumente, mis on väljastatud taotluse esitava asutuse liikmesriigis.
3. Käesoleva artikli lõike 1 rakendamisel kohaldatakse rakendusmääruse artiklites 78, 79, 81 ja 82 kehtestatud sätteid ja menetlusi *mutatis mutandis*.“

41) Artikli 85 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Taotluse saanud asutus nõuab asjaomaselt füüsiliselt või juriidiliselt isikult sisse ja peab kinni kõik kulud, mida ta sissenõudmisega seoses kannab, ning teeb seda kooskõlas õigusnormidega, mida kohaldatakse taotluse saanud asutuse liikmesriigis samalaadsete nõuete suhtes.

*1a. Kui sissenõudmisega seotud kulusid ei ole lisaks nõude summale võimalik sisse nõuda võlgnikult, arvatakse need **kulud** maha mis tahes summast, **mis tegelikult sisse nõuti**, või, kui see ei ole võimalik, hüvitab need taotluse esitav asutus. Taotluse esitav **asutus** ja **taotluse** saanud asutus võivad kokku leppida konkreetse juhtumiga seotud hüvitamiskorra või **selles, et** selliste kulude hüvitamisest **loobutakse**.“*

42) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 85a

Viibimine haldusasutuste ametiruumides ja osalemine haldusuurimistes

1. Taotluse esitava ja taotluse saanud asutuse kokkuleppel ning kooskõlas taotluse saanud asutuse kehtestatud korraga võivad taotluse esitava asutuse volitatud ametnikud käesolevas jaos sätestatud vastastikuse abi edendamiseks:
 - a) viibida ametiruumides, kus taotluse saanud asutuse liikmesriigi haldusasutused täidavad oma ülesandeid;
 - b) viibida taotluse saanud asutuse liikmesriigi territooriumil tehtava haldusuurimise juures;
 - c) abistada taotluse saanud asutuse liikmesriigi pädevaid ametnikke kõnealuses liikmesriigis toimuva kohtumenetluse ajal.
2. Kui see on lubatud taotluse saanud asutuse liikmesriigi kehtivate õigusaktidega, võib **lõikes** 1 osutatud kokkuleppega ette näha, et taotluse esitava asutuse liikmesriigi ametnikud küsitlevad üksikisikuid ja kontrollivad dokumente.
3. Taotluse esitava asutuse volitatud ametnikel, kes tegutsevad lõike 1 või 2 kohaselt, peab olema volikiri, mis kinnitab nende isikut ja ametialaseid volitusi.“

43) *Artikkel 86 jäetakse välja.*

44) *Lisatakse järgmine artikkel:*

„Artikkel 86a

Õigus võtta vastu rakendusakte

1. Komisjon täpsustab rakendusaktidega sissenõudmismenetlust. Rakendusaktidega kehtestatakse järgmine:

- a) käesoleva jao kohaldamiseks vajalik praktiline kord kooskõlas artikliga 4 asjaomasele isikule teabe ja dokumentide või otsuste elektroonilisel teel saatmiseks;*
- b) artiklis 79 osutatud ühtse juriidilise dokumendi vorming;*
- c) teave, mille taotluse saanud asutus esitab taotluse esitavale asutusele taotluse seisu või tulemuse kohta ning sellega seoses kohaldatava ajaraamistiku kohta;*
- d) meetmed, mida asjaomased asutused on kohustatud võtma seoses sissenõudmistaoitlusega seotud nõude muutmise või tagasivõtmisega;*
- e) täiendavad üksikasjalikud normid, mis on vajalikud artikli 75 lõike 2, artiklite 76, 77, 78, 79, 80 ja 81, artikli 82 lõike 1, artikli 83 lõike 1 teise lõigu ning artiklite 84, 85 ja 85a rakendamiseks; ning*
- f) sellise summade miinimumkünnise kindlaksmääramine, mille kohta saab esitada sissenõudmistaoitluse.*

2. *Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas põhimääruse artikli 88c lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.*“

45) Artiklit 87 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Lõikeid 2 ja 3 kohaldatakse ka põhimääruse artikli 1 punktis vb nimetatud pikaajalise hoolduse hüvitise saaja või taotleja sõltuvusastme kindlaksmääramisel või kontrollimisel.“;

b) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Erandina põhimääruse artikli 76 lõikes 2 sätestatud tasuta vastastikuse halduskoostöö põhimõttest hüvitab käesoleva artikli lõigetes 1–5 osutatud kontrollide kulud asutusele, kellele anti ülesanne need kontrollid teha, sellise ülesande andnud deebitorasutus. Kui asutus, kellel paluti teha kontroll, kasutab tulemusi ka *omal algatusel* asjaomasele isikule hüvitiste andmiseks tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel, siis ta eelmises lauses osutatud kulusid tagasi ei nõua. ■ “

46) *Lisatakse järgmine artikkel:*

„Artikkel 87a

Hindamine

Hiljemalt... [viis aastat pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva] hindab komisjon rakendusmääruse II jaotises osutatud tähtaegade järgimist ja kõnealuse määruse artikli 14 lõikes 5a sätestatud normide rakendamist.

Komisjon hindab ka seda, kas on asjakohane laiendada põhimääruse kohaste pikaajalise hoolduse hüvitiste kohaldamisala nii, et see hõlmaks ka tööga seotud hüvitisi.

Komisjon esitab oma hindamise tulemusi sisaldava aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele. Liikmesriigid esitavad komisjonile selle aruande koostamiseks vajaliku teabe.“

47) Artikli 89 lõige 3 jäetakse välja.

48) Artikkel 92 jäetakse välja.

49) Artikkel 93 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 93

Üleminekusätted

Põhimääruse artikleid 87, 87a ja 87b kohaldatakse rakendusmäärusega hõlmatud olukordade suhtes.“

50) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 94a

Töötushüvitistega seotud üleminekusätted

1. Artikleid 56 ja 70 ning 5. lisa kohaldatakse nende enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtinud versioonis jätkuvalt töötushüvitiste suhtes, ***mille taotlused esitati enne*** artikli 97 teise lõigu punktis 2 ning kolmandas ja neljandas lõigus sätestatud asjakohaseid kohaldamiskuupäevi.

2. Artiklit 73 kohaldatakse selle enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtinud versioonis jätkuvalt enne ... [24 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva] algatatud tasaarveldamiste suhtes.
3. IV jaotise III peatüki 3. jagu kohaldatakse selle enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtinud versioonis jätkuvalt taotluste ja vaidlustamiste suhtes, mis esitati enne ... [24 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva].“

51) Artiklit 96 muudetakse järgmiselt:

- a) lõike 1 teise lõigu sissejuhatav sõnastus asendatakse järgmisega:
 „Määrus (EMÜ) nr 574/72 jääb siiski jõusse, välja arvatud artikkel 107, ning säilitab õigusliku mõju järgmise suhtes: ■ “;
- b) lisatakse järgmine lõige:
 „1a. Seoses käesoleva artikli lõikes 1 osutatud õigusaktidega reguleeritakse valuuta konverteerimise norme artikliga 90. ■ “

52) Artikkel 97 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 97

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*. See jõustub 1. mail 2010.

Olenemata esimesest lõigust kohaldatakse järgmisi kohaldamiskuupäevi:

- 1) järgmisi sätteid alates... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtivas versioonis kohaldatakse alates sellest kuupäevast:
 - a) artikli 1 lõige 2;
 - b) artikli 2 lõiked 2a, 5 ja 6;
 - c) artikli 3 lõige 3;
 - d) artikli 19 lõiked 2 ja 3;
 - e) artikli 26 lõige 4;
 - f) artikli 43 lõige 3;
 - g) artikkel 65;
 - h) artikli 66 lõige 2;
 - i) artikli 68 lõige 2;
 - j) artikli 75 lõiked 1, 3 ja 4;
 - k) artiklid 85a, 86 ja 86a;
 - l) artikli 87 lõiked 4 ja 6;
 - m) artikkel 87c;
 - n) artikli 89 lõige 3;
 - o) artiklid 92, 93 ja 94a;
 - p) artikli 96 lõiked 1 ja 1a;
 - q) lisa 1;

- 2) järgmisi sätteid alates... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtivas versioonis kohaldatakse alates... [24 kuud pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva]:
- a) artikli 5 lõiked 2–5;
 - b) artikli 14 lõiked 1, 1a, 3, 5a, 10 ja 12;
 - c) artikkel 15;
 - d) artikli 16 lõiked 1, 2, 3 ja 5;
 - e) artikkel 19a;
 - f) artikli 20 lõiked 3 ja 4;
 - g) artikli 25 lõiked 1 ja 3;
 - h) artikli 31 lõige 2;
 - i) artikli 32 lõige 1;
 - j) artikli 54 lõige 1;
 - k) artikkel 54a;

- l) artikli 55 lõiked 1, 4, 5 ja 7;
 - m) artikli 56 lõiked -1, 1 ja 3;
 - n) artikkel 56a;
 - o) artikli 67 lõiked 3 ja 7;
 - p) artikkel 70;
 - q) artikli 72 lõige 1;
 - r) artiklid 73 ja 77;
 - s) artikli 78 lõiked 1–4 ja 6;
 - t) artiklid 79–82 ja 84;
 - u) artikli 85 lõiked 1 ja 1a;
 - v) 5. ja 6. lisa;
- 3) artiklit 64 kohaldatakse alates... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtivas versioonis alates... [muutmismääruse jõustumise kalendriaastale järgnev kalendriaasta] 1. jaanuarist.

Olenemata käesoleva artikli teise lõigu punktidest 1 ja 2 kohaldatakse isikute suhtes, kelle viimase töötamise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ajal oli pädev liikmesriik Luksemburg, artikleid 56 ja 70 ning 5. lisa versioonis, mis kehtis enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev], kuni ... [viis aastat pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva]. Selle aja jooksul ei kohaldata Luksemburgi suhtes artiklit 56a.

Luksemburg võib komisjonile teatada, et kolmandas lõigus osutatud tähtaega on vaja pikendada kuni ... [seitse aastat pärast muutmismääruse jõustumise kuupäeva]. Sellisest pikendamisest teatatakse mõistliku aja jooksul enne kolmandas lõigus osutatud ajavahemiku lõppu. Kõnealune teatis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

- 53) *Määruse (EÜ) nr 987/2009 lisasid muudetakse vastavalt käesoleva määruse II lisale.*

Artikkel 3

Jõustumine ja kohaldamise alguskuupäev

Käesolev määrus jõustub ■ selle ■ *Euroopa Liidu Teatajas avaldamise kuupäevale järgneva kuu esimesel päeval.*

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

...

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*

I LISA

Määruse (EÜ) nr 883/2004 lisade muudatused

Määruse (EÜ) nr 883/2004 lisasid muudetakse järgmiselt.

1) I lisa muudetakse järgmiselt:

a) I osa muudetakse järgmiselt:

i) kande „BULGAARIA“ järele lisatakse järgmine kanne:

„TŠEHHI VABARIIK

Ülalpidamistoetuste ettemaksed ülalpidamistoetuste ettemaksete seaduse (nr 588/2020 Coll.) alusel“;

ii) kanne „EESTI“ asendatakse järgmisega:

„EESTI

Elatisabi 1. jaanuari 2017. aasta perehüvitiste seaduse alusel“;

iii) kanne „SLOVAKKIA“ asendatakse järgmisega:

„SLOVAKKIA

Alimentide asendushüvitis seaduse nr 201/2008 Coll. (muudetud kujul) alusel“;

iv) kanne „ROOTSI“ asendatakse järgmisega:

„ROOTSI

Ülalpidamistoetus (sotsiaalkindlustusseadustiku *(2010:110)* peatükid 17–19)“;

b) II osa muudetakse järgmiselt:

i) kanne „LEEDU“ asendatakse järgmisega:

„LEEDU

Laste ülalpidamistoetused laste ülalpidamistoetuste seaduse alusel“;

ii) kanne „UNGARI“ jäetakse välja;

iii) kanne „*POOLA*“ asendatakse järgmisega:

„POOLA

Ühekordne sünnitoetus (perehüvitiste seadus)

Ühekordne toetus lapse sünni puhul, kellel on diagnoositud raske ja pöördumatu puue või ravimatu eluohtlik haigus, mis tekkis lapse sünnieelsel arenguperioodil või sünnituse käigus“;

iv) kanne „*RUMEENIA*“ jäetakse välja;

v) kanne „*SLOVAKKIA*“ asendatakse järgmisega:

„SLOVAKKIA

Sünnitoetus“;

vi) kanne „*SOOME*“ asendatakse järgmisega:

„Rasedus- ja sünnituspakett, ühekordne rasedus- ja sünnitustoetus ning rasedus- ja sünnitustoetuse seadusega (477/1993) sätestatud ühekordne hüvitis rahvusvahelise lapsendamisega seotud kulude katteks“;

vii) lisatakse järgmine kanne:

„ROOTSI

Lapsendamistoetus (sotsiaalkindlustusseadustiku (2010:110)
21. peatükk)“.

2) II lisa muudetakse järgmiselt:

a) kanded „TAANI – SOOME“ ja „TAANI – ROOTSI“ jäetakse välja;

b) kanne „SAKSAMAA – AUSTRIA“ asendatakse järgmisega:

„SAKSAMAA – AUSTRIA

4. oktoobri 1995. aasta sotsiaalkindlustuskonventsiooni artikli 14 lõike 2 punktid g, h, i ja j (pädevuse kindlaksmääramine riikide vahel seoses varasemate kindlustusjuhtumitega ja täitunud kindlustusperioodidega); kõnealust sätet kohaldatakse üksnes selle sättega hõlmatud isikute suhtes.“;

c) kanded „HISPAAANIA – PORTUGAL“ ja „SOOME – ROOTSI“ jäetakse välja.

- 3) III lisast jäetakse välja kanded „EESTI“, „HISPAANIA“, „HORVAATIA“, „ITAALIA“, „LEEDU“, „UNGARI“, „MADALMAAD“, „SOOME“ ja „ROOTSI“.
- 4) IV lisa muudetakse järgmiselt:
- a) kande „SAKSAMAA“ järele lisatakse kanne „EESTI“;
 - b) kande „KÜPROS“ järele lisatakse kanne „LÄTI“;**
 - c) kande „**LÄTI**“ järele lisatakse kanne „LEEDU“;
 - d) kande „UNGARI“ järele lisatakse kanne „MALTA“;
 - e) kande „POOLA“ järele lisatakse kanne „PORTUGAL“;
 - f) kande „PORTUGAL“ järele lisatakse kanne „RUMEENIA“;
 - g) kande „SLOVEENIA“ järele lisatakse kanne „SLOVAKKIA“;
 - h) kande „SLOVAKKIA“ järele lisatakse kanne „SOOME“;
 - i) kande „ROOTSI“ järele lisatakse kanne „ÜHENDKUNINGRIIK“.

5) *VI lisast jäetakse välja kanne „SOOME“.*

6) *VIII lisa 1. osa muudetakse järgmiselt:*

a) *kanne „LEEDU“ asendatakse järgmisega:*

„LEEDU

Kõik taotlused sotsiaalkindlustuse lesepensioni saamiseks, mis arvutatakse lesepensioni põhisumma alusel (sotsiaalkindlustuspensionite seadus).“;

b) *kandes „AUSTRIA“ asendatakse punkt g järgmisega:*

„g) Kõik taotlused hüvitiste saamiseks 22. detsembri 2018. aasta föderaalseaduse alusel, mis käsitleb Austria notarite pensionieraldisi – NVG 2020.

h) Varajase startija toetus 9. septembri 1955. aasta üldise sotsiaalkindlustusseaduse (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz – ASVG) paragrahvide 262a ja 286a, 11. oktoobri 1978. aasta kaubandus- ja ärialal tegutsevate isikute sotsiaalkindlustusseaduse (Gewerbliches Sozialversicherungsgesetz – GSVG) paragrahvi 144a ning 11. oktoobri 1978. aasta talupidajate sotsiaalkindlustuse seaduse (Bauern-Sozialversicherungsgesetz – BSVG) paragrahvi 135a alusel.“

7) *IX lisa muudetakse järgmiselt:*

a) *I osa muudetakse järgmiselt:*

i) *kande „TAANI“ järele lisatakse järgmine kanne:*

„EESTI

Töövõimetoetus töövõimetoetuse seaduse alusel“;

ii) *kanne „SOOME“ asendatakse järgmisega:*

„SOOME

Abikaasapensionid, mis on kindlaks määratud üleminekusätete kohaselt ja määratud enne 1. jaanuari 1994 (riikliku pensioni seaduse jõustamise seadus (569/2007))

Lapsepensioni lisasumma sõltumatu hüvitise arvutamisel vastavalt riiklikule pensioniseadusele (riiklik pensioniseadus (568/2007))“;

b) II osas asendatakse kanne „LEEDU“ järgmisega:

„LEEDU

a) Sotsiaalkindlustuse töövõimetuspensionid, mida makstakse sotsiaalkindlustuspensionide seaduse alusel

b) Sotsiaalkindlustuse lese- ja orvupensionid, mis arvutatakse surnud isiku töövõimetuspensioni alusel vastavalt sotsiaalkindlustuspensionide seadusele“;

c) III osa kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„12. juuni 2012. aasta Põhjamaade sotsiaalkindlustuskonventsioon“.

8) X lisa muudetakse järgmiselt:

a) kanne „TŠEHHI VABARIIK“ jäetakse välja;

b) kandes „SAKSAMAA“ asendatakse punkt b järgmisega:

„b) Bürgergeld, põhihüvitis tööotsijatele vastavalt sotsiaalseadustiku II köitele“;

c) kannet „EESTI“ muudetakse järgmiselt:

i) punkt a jäetakse välja;

ii) lisatakse *järgmine* punkt:

„c) Üksi elava pensionäri toetus (6. septembri 2016. aasta sotsiaalhoolekandeseadus)“;

d) kanne „LEEDU“ asendatakse järgmisega:

„LEEDU

a) Invaliidsuse ja vanadusega seotud sotsiaalabipension (2005. aasta sotsiaalabipensionide seaduse artiklid 5 ja 6);

b) Abiraha (2005. aasta sotsiaalabipensionide seaduse artikkel 12);

c) Transporditoetuste seaduse alusel enne 2019. aastat määratud transporditoetus liikumispuudega inimestele“;

e) kandest „UNGARI“ jäetakse välja punkt c;

f) *kanne „AUSTRIA“ asendatakse järgmisega:*

„AUSTRIA

- a) *Kompenseeriv lisatoetus (9. septembri 1955. aasta föderaalseadus üldise sotsiaalkindlustuse kohta – ASVG, 11. oktoobri 1978. aasta föderaalseadus kaubandus- ja ärialal tegutsevate isikute sotsiaalkindlustuse kohta – GSVG ja 11. oktoobri 1978. aasta föderaalseadus talupidajate sotsiaalkindlustuse kohta – BSVG)*
- b) *Lisahüvitis (18. novembri 1965. aasta föderaalseadus föderaalametnike, nende ülalpidamisel olnud isikute ja ülalpeetavate pensioniõiguste kohta – Pensionsgesetz 1965 (PG 1965); föderaalseadus Austria föderaalraudtee ametnike pensionihüvitiste kohta – Bundesbahn-Pensionsgesetz (BB-PG); 9. juuli 1958. aasta föderaalseadus föderaalteatri töötajate pensionihüvitiste kohta (Bundestheaterpensionsgesetz – BThPG))“;*

g) *kanne „POOLA“ asendatakse järgmisega:*

„POOLA

- a) *Sotsiaalpension (27. juuni 2003. aasta sotsiaalpensionide seadus)*
- b) *Täiendav vanemahüvitis (31. jaanuari 2019. aasta täiendava vanemahüvitise seadus)*
- c) *Täiendav hüvitis isikutele, kes ei tule iseseisvalt toime (31. juuli 2019. aasta seadus, mis käsitleb täiendavat hüvitist iseseisvalt mittetoimetulevatele isikutele))“;*

h) kannet „PORTUGAL“ muudetakse järgmiselt:

i) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) Mitteosamakseline riiklik vanaduspension (13. oktoobri 1980. aasta dekreet-seadus nr 464/80)“;

ii) lisatakse järgmine punkt:

„d) Kaasamise sotsiaalhüvitise põhikomponent ja lisahüvitis (6. oktoobri 2017. aasta dekreet-seadus nr 126-A/2017 (muudetud kujul))“;

i) kande „PORTUGAL“ järele lisatakse järgmine kande **■** *:*

„RUMEENIA

Pensionäride sotsiaaltoetus (valitsuse erakorraline määrus nr 6/2009, millega kehtestatakse minimaalne tagatud vanaduspension, heaks kiidetud seadusega nr 196/2009) **■** *“;*

j) kande „SLOVEENIA“ jäetakse välja;

k) kandest „SOOME“ jäetakse välja punkt c;

l) kanne „ROOTSI“ asendatakse järgmisega:

„ROOTSI

a) Eluasemetoetus pensionäridele (sotsiaalkindlustusseadustiku (2010:110) peatükid 99–103)

b) Eakate ülalpidamistoetus (sotsiaalkindlustusseadustiku (2010:110) 74. peatükk)“;

m) **kandesse „ÜHENDKUNINGRIIK“ lisatakse järgmised punktid:**

„f) Isikliku sõltumatuse toetuse liikumisvõimekomponent (Suurbritannia seadusandluses 2012. aasta hoolekandesüsteemi reformi seaduse 4. osa ja Põhja-Iirimaa seadusandluses 2015. aasta hoolekandesüsteemi reformi seaduse (Põhja-Iirimaa) 5. osa. (S.I. 2015/2006 (N.I. 1))

g) Hea alguse toidutoetus (Šotimaa 2019. aasta hoolekandesüsteemi toidutoetusmäärused (hea alguse toidutoetus) (SSI 2019/193))

h) Hea alguse toetused (rasedus- ja imikutoetus, alushariduse toetus, kooliealise lapse toetus) (Šotimaa 2018. aasta varase lapsepõlve toetuste määrused (hea alguse toetused) (SSI 2018/370))

i) Matusetoetus (Šotimaa 2019. aasta matusekulude toetuse määrused (SSI 2019/292))

- j) Šotimaa lapsetoetus (Šotimaa 2020. aasta lapsetoetuste määrused (SSI 2020/XX))*
- k) Puudega lapse toetuse liikumisvõimekomponent (Šotimaa 2021. aasta puudega laste ja noorte toetuse määrused (SSI 2021/174))*
- l) Puudega täiskasvanu toetuse liikumisvõimekomponent (Šotimaa 2018. aasta sotsiaalkindlustusseadus („SS(S)A“) ja Šotimaa 2022. aasta puudega tööealiste inimeste toetuse määrused*
- m) Pensioniealiste talvine küttetoetus (Šotimaa 2025. aasta (pensioniealiste) talvise kütteabi muutmismäärused)*
- n) Talvekütusetootus (2025. aasta sotsiaalfondi talvekütusetootuse määrused)“.*

9) XI lisa muudetakse järgmiselt:

a) kanne „TŠEHHI VABARIIK“ asendatakse järgmisega:

„TŠEHHI VABARIIK

1. Pereliikmete määratlemisel vastavalt artikli 1 punktile i käsitatakse „abikaasana“ ka registreeritud partnerit vastavalt Tšehhi Vabariigi seaduse nr 115/2006 Coll. (registreeritud partnerluse kohta) määratlusele.
2. Olenemata käesoleva määruse artiklitest 5 ja 6 võib täiendava toetuse andmisel kindlustusperioodide eest, mis täitusid endise Tšehhi ja Slovaki Liitvabariigi õigusnormide alusel, arvesse võtta üksnes kindlustusperioode, mis on täitunud Tšehhi õigusnormide alusel, et oleks täidetud tingimus, mille kohaselt peab kindlaksmääratud ajavahemikus pärast liitvabariigi lagunemist olema täitunud vähemalt üks aasta Tšehhi pensionikindlustusskeemis (pensionikindlustust käsitleva seaduse nr 155/1995 Coll. paragrahvi 106a lõike 1 punkt b). ■ “;

b) kandes „SAKSAMAA“ asendatakse punkt 3 järgmisega:

„3. Sotsiaalkindlustusseadustiku (Sozialgesetzbuch – SGB) V köite paragrahvi 47 lõike 1, VII köite paragrahvi 47 lõike 1 ja V köite paragrahvi 24i alusel rahaliste hüvitiste andmiseks kindlustatud isikutele, kes elavad teises liikmesriigis, arvutatakse Saksamaa kindlustusskeemides välja hüvitiste summa määramiseks kasutatav netopalk, nagu kindlustatud isik elaks Saksamaal, välja arvatud juhul, kui kindlustatud isik taotleb, et hüvitise summa määrataks kindlaks tema poolt tegelikult saadava netopalga alusel. Selleks et võimaldada föderalse vanemapalga ja lapsehoolduspuhkuse seaduse (Bundeselterngeld- und Elternzeitgesetz – BEEG) alusel lapsehoolduspuhkuse hüvitist isikutele, kes elavad teises liikmesriigis, arvutab lapsehoolduspuhkuse hüvitiste osas pädev Saksamaa asutus seaduse paragrahvide 2c–2f alusel keskmise igakuise sissetuleku, mille põhjal määratakse hüvitis kindlaks nii, nagu isik elaks Saksamaal. Kui seejuures kuulub BEEG paragrahvi 2e lõike 3 teise lause kohaselt kohaldamisele IV maksumäär, kuna hüvitise saaja ei kuulu hüvitise määramise ajal ühegi Saksamaa maksumäära kohaldamisalasse, võib ta taotleda, et lapsehoolduspuhkuse hüvitis määrataks kindlaks elukohaliikmesriigis maksustatud tegeliku netosissetuleku alusel. ■“;

c) kanne „EESTI“ asendatakse järgmisega:

„EESTI

1. Vanemahüvitise arvutamisel arvestatakse, et teistes liikmesriikides kui Eesti töötamise perioodidel maksti keskmiselt sama palju sotsiaalmaksu kui Eestis töötamise perioodil, millega need liidetakse. Kui isik on vaatlusaastal töötanud ainult teistes liikmesriikides kui Eesti, arvutatakse hüvitist vaatlusaasta ning rasedus- ja sünnituspuhkuse vahel Eestis keskmiselt makstud sotsiaalmaksu põhjal.
2. Selleks et arvutada *pro rata* töövõimetoetust vastavalt käesoleva määruse artikli 52 lõike 1 punktile b, võetakse Eestis täitunud elamisperioode arvesse alates 16. eluaastast kuni ettenägematu asjaolu aset leidmiseni.

■ “;

d) kanne „KÜPROS“ asendatakse järgmisega:

„KÜPROS

Käesoleva määruse artiklite 6, 51 ja 60a kohaldamisel määratakse Küprose Vabariigi õigusaktide alusel iga 6. oktoobril 1980 või pärast seda algava perioodi puhul kindlustusnädal kindlaks, jagades asjaomase perioodi kõik sotsiaalkindlustusmaksuga maksustatavad tulud asjaomasel sissemakseastal sotsiaalkindlustusmaksuga maksustatava põhipalga nädalase määraga, tingimusel et nii saadud nädalate arv ei ületa asjaomase perioodi kalendrinädalate arvu.“;

e) kandes „MALTA“ asendatakse punkt a järgmisega:

„a) Üksnes käesoleva määruse artiklite 49 ja 60 kohaldamisel käsitatakse riigiteenistujatena isikuid, kes on võetud tööle Malta relvajõudude seaduse (Malta seadustekogu 220. peatükk), politseiseaduse (Malta seadustekogu 164. peatükk), vanglate seaduse (Malta seadustekogu 260. peatükk) ja kodanikukaitseseaduse (Malta seadustekogu 411. peatükk) alusel.“;

f) kandes „MADALMAAD“ asendatakse punkt 1 järgmisega:

„1. Ravikindlustus

- a) *Seoses Madalamaade õigusaktide kohase õigusega mitterahalistele hüvitistele käsitatakse käesoleva määruse III jaotise 1. ja 2. peatüki rakendamisel isikutena, kellel on õigus saada mitterahalisi hüvitisi, järgmisi isikuid:*
 - i) *isikud, kes Madalmaade ravikindlustusseaduse (Zorgverzekeringswet) kohaselt on kohustatud sõlmima ravikindlustusandjaga kindlustuse; ja*
 - ii) *kui nende suhtes juba ei kohaldata punkti i, siis isikud, kes elavad teises liikmesriigis ja kellel käesoleva määruse kohaselt on nende elukohariigis õigus saada tervishoiuteenuseid nii, et kulud kannavad Madalmaad.*
- b) *Isikud, kellele on osutatud punkti 1 alapunkti a alapunktis i, on ravikindlustusseaduse (Zorgverzekeringswet) sätete kohaselt kohustatud sõlmima ravikindlustusandjaga kindlustuse ning isikud, kellele on osutatud punkti 1 alapunkti a alapunktis ii, peavad end registreerima asutuses CAK.*

- c) *Ravikindlustusseaduse (Zorgverzekeringswet) ja pikaajalist hooldust käsitleva seaduse (Wet langdurige zorg) sissemaksete tasumise vastutust käsitlevaid sätteid kohaldatakse alapunktis a osutatud isikute ning nende pereliikmete suhtes. Pereliikmete puhul teeb sissemakseid isik, kellest tuleneb õigus saada tervishoiuteenuseid.*
- d) *Isikutel, kellel on mõne teise liikmesriigi kui Madalmaad õigusaktide kohaselt õigus saada mitterahalisi hüvitisi ning kes elavad või viibivad ajutiselt Madalmaades, on õigus saada mitterahalisi hüvitisi vastavalt poliisile, mida kindlustatud isikul on Madalmaades võimalik saada elu- või viibimiskohajärgsest asutusest vastavalt ravikindlustusseaduse (Zorgverzekeringswet) artikli 11 lõigetele 1, 2 ja 3, samuti pikaajalist hooldust käsitlevas seaduses (Wet langdurige zorg) sätestatud mitterahalisi hüvitisi.*
- e) *Punkti 1 alapunkti f kohaldatakse enne ... [muutmismääruse jõustumise kuupäev] kehtinud versioonis jätkuvalt isikute suhtes, kes said sellel kuupäeval kõnealuses sättes osutatud hüvitist ja kes on registreeritud CAKis.“;*

g) kande „AUSTRIA“ järele lisatakse järgmine kanne:

„SLOVAKKIA

Olenemata käesoleva määruse artiklites 5 ja 6 sätestatust, võib täiendada toetuse andmisel kindlustusperioodide eest, mis täitusid endise Tšehhi ja Slovaki Liitvabariigi õigusnormide alusel, arvesse võtta üksnes kindlustusperioode, mis on täitunud Slovaki õigusnormide alusel, et oleks täidetud tingimus, mille kohaselt peab kindlaksmääratud ajavahemikus pärast liitvabariigi lagunemist olema täitunud vähemalt üks aasta Slovaki pensionikindlustusskeemis (sotsiaalkindlustust käsitleva seaduse nr 461/2003, Coll. paragrahvi **66a** lõike 1 punkt b). ■ “;

h) kandes „SOOME“ jäetakse välja punkt 1;

i) kannet „ROOTSI“ muudetakse järgmiselt:

i) punktid 1 ja 2 jäetakse välja;

ii) punkt 3 asendatakse järgmisega:

„3. Käesoleva määruse sätteid kindlustus- ja elamisperioodide liitmise kohta ei kohaldata Rootsi õigusaktidega ettenähtud selliste üleminekusätete suhtes, mis käsitlevad 1937. aastal või enne seda sündinud ning enne pensionitaotluse esitamist teatava aja Rootsis elanud isikute õigust saada baaspensioni (sotsiaalkindlustusseadustiku rakendamise seaduse (2010:111) 6. peatükk, mis käsitleb 53.–74. peatükki).“;

iii) punkti 4 muudetakse järgmiselt:

– sissejuhatav sõnastus asendatakse järgmisega:

„4. Sissetuleku arvutamiseks seoses nominaalse sissetulekuga seotud haigushüvitise ja sissetulekust sõltuva tegevustoetusega sotsiaalkindlustusseadustiku (2010:110) 34. peatüki alusel kohaldatakse järgmist:“;

– alapunkt b asendatakse järgmisega:

„b) kui hüvitised arvutatakse käesoleva määruse artikli 46 kohaselt ning isikud ei ole Rootsis kindlustatud, määratakse vaatlusperiood vastavalt eelnimetatud seaduse 34. peatüki paragrahvidele 3, 10 ja 11 nii, nagu oleks asjaomane isik Rootsis kindlustatud. Kui asjaomasel isikul ei ole sel perioodil sissetulekut pensioni kogumiseks sotsiaalkindlustusseadustiku (2010:110) 59. peatüki alusel, lubatakse vaatlusperioodi lugema hakata varasemast ajast, mil kindlustatud isikul oli sissetulek tasustatavast tegevusest Rootsis.“;

iv) punkti 5 alapunkt a asendatakse järgmisega:

„5a) Sissetulekul põhineva toitjakaotuspensioniga seotud nominaalsete pensionivarade arvutamisel (sotsiaalkindlustusseadustiku (2010:110) 82. peatükk), kui ei ole täidetud Rootsi õigusaktide kohane nõue pensioni saamise õiguse kohta vähemalt kolmel aastal viiest kalendriaastast vahetult enne kindlustatud isiku surma (vaatlusperiood), võetakse arvesse ka muudes liikmesriikides täitunud kindlustusperioode nii, nagu need oleksid täitunud Rootsis. Teistes liikmesriikides täitunud kindlustusperioode käsitatakse nii, nagu põhineksid need Rootsis pensioni arvutamise aluseks oleval keskmisel baassummal. Kui asjaomane isik on töötanud Rootsis pensioni arvutamise aluseks võetava baaspalgaga ainult ühe aasta, loetakse iga teistes liikmesriikides täitunud kindlustusperiood vastavaks sellega samaväärsele summale.“;

j) kandes „ÜHENDKUNINGRIIK“:

i) asendatakse punktid 1 ja 2 järgmisega:

„1. Kui vastavalt Ühendkuningriigi õigusaktidele võib isikul, kes on jõudnud pensioniikka enne 6. aprilli 2016, olla õigus saada vanaduspensioni juhul, kui

a) endise abikaasa või endise registreeritud partneri tasutud sissemaksed võetakse arvesse, nagu oleksid need asjaomase isiku enda sissemaksed, või

b) nimetatud isiku abikaasa, registreeritud partner, endine abikaasa või endine registreeritud partner vastab sissemaksetingimustele,

siis tingimusel, et abikaasa, registreeritud partner, endine abikaasa või endine registreeritud partner tegutses töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana, kelle suhtes kehtisid kahe või enama liikmesriigi õigusaktid, kohaldatakse käesoleva määruse III jaotise 5. peatüki sätteid, et määrata kindlaks õigused Ühendkuningriigi õigusaktide alusel. Sellisel juhul tõlgendatakse 5. peatüki viiteid „kindlustusperioodidele“ viidetena kindlustusperioodidele, mis on täitunud

- i) abikaasal, registreeritud partneril, endisel abikaasal või endisel registreeritud partneril, kui nõude on esitanud:
 - abielus olev isik või registreeritud partner või
 - isik, kelle abielu või kooselu on lõppenud muul põhjusel kui abikaasa või registreeritud partneri surm, või
- ii) endisel abikaasal või endisel registreeritud partneril, kui nõude on esitanud
 - lehestunud naine või mees või registreeritud partner, kellel vahetult enne pensioniiga ei olnud õigust saada lehestunud lapsevanema toetust, või
 - lehestunud naine, kelle mees suri enne 9. aprilli 2001, kellel vahetult enne pensioniiga ei olnud õigust saada lehestunud ema toetust, lehestunud lapsevanema toetust või lesepensioni, või kellel on ainult õigus saada vastavalt käesoleva määruse artikli 52 lõike 1 punktide b arvestatud vanadusega seotud lesepensioni, ning seetõttu tähendab „vanadusega seotud lesepension“ vastavalt 1992. aasta sotsiaalkindlustusmaksete ja -hüvitiste seaduse punkti 39 alapunktide 4 lesepensioni, mida makstakse vähendatud määra alusel. ■

Käesolevat punkti ei kohaldata isikutele, kes jõuavad pensioniikka 6. aprillil 2016 või pärast seda.

2. Käesoleva määruse artikli 6 kohaldamisel hooldustoetust, hooldajatoetust, invaliidi ülalpidamistoetust ja isikliku sõltumatuse toetust reguleerivate sätete suhtes võetakse teise liikmesriigi kui Ühendkuningriik territooriumil täitunud töötamise, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise või elamisperioodi arvesse niivõrd, kui see on vajalik täitmaks nõutava Ühendkuningriigis viibimise perioodi tingimust enne kuupäeva, mil esmakordselt tekib õigus saada kõnealust hüvitist.“;

ii) punkti 4 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„4. Käesoleva määruse artikli 46 kohaldamisel, kui asjaomasel isikul on invaliidsusega lõppev töövõimetus ajal, kui tema suhtes kehtivad teise liikmesriigi õigusaktid, võtab Ühendkuningriik 1992. aasta sotsiaalkindlustusmaksete ja -hüvitiste seaduse punkti 30A alapunkti 5, 2007. aasta hoolekandesüsteemi reformi seaduse 1. osa või vastava Põhja-Iirimaa õigusnormi alusel arvesse kõiki perioode, mille jooksul isik on töövõimetuse tõttu saanud

a) rahalisi haigushüvitisi või nende asemel palka või

b) hüvitisi käesoleva määruse III jaotise 4. ja 5. peatüki tähenduses, mis on antud kõnealusele töövõimetusle järgnenud invaliidsuse tõttu teise liikmesriigi õigusaktide alusel, nii nagu oleksid need lühiajalise töövõimetus hüvitise, mida makstakse vastavalt 1992. aasta sotsiaalkindlustusmaksete ja -hüvitiste seaduse punkti 30A alapunktidele 1–4, või töövõimetusetoetuse (hindamisetapp), mida makstakse 2007. aasta hoolekandesüsteemi reformi seaduse 1. osa või vastava Põhja-Iirimaa õigusnormi alusel, perioodid. ■ “.

10) Lisatakse järgmised lisad:

„XII LISA

■ PIKAAJALISE HOOLDUSE HÜVITISED, MIDA ANTAKSE ERANDINA
■ ARTIKLI 33A LÕIKEST 2

(Artikli 33a lõige 2)■

AUSTRIA

Pikaajalise hoolduse rahalisi hüvitisi (föderaalne pikaajalise hoolduse hüvitise seadus, BGBl. I nr 110/1993 (muudetud kujul)), mida antakse tööõnnetuste või kutsehaiguste puhul, koordineeritakse III jaotise 2. peatüki (tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised) alusel.

PRANTSUSMAA

- a) Pideva hoolduse toetust (sotsiaalkindlustusseadustik, artikkel L.355-1) koordineeritakse III jaotise 4. peatüki (invalidsushüvitised) või 5. peatüki (vanadushüvitis) alusel, olenevalt sellest, millist hüvitist täiendav hooldushüvitis täiendama on mõeldud.*
- b) Pideva hoolduse täiendavat hüvitist (sotsiaalkindlustusseadustik, artikkel L.434-2) koordineeritakse III jaotise 2. peatüki (tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised) alusel.*

SAKSAMAA

Pikaajalise hoolduse hüvitisi, mida antakse tööõnnetuste ja kutsehaiguste korral (Saksamaa sotsiaalseadustiku VII köite paragrahv 44), koordineeritakse III jaotise 2. peatüki (tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised) alusel.

POOLA

Täiendavat hooldushüvitist (17. detsembri 1998. aasta seadus, milles käsitletakse sotsiaalkindlustusfondist makstavaid vanadus- ja invaliidsushüvitisi) koordineeritakse III jaotise 4. peatüki (invaliidsushüvitised) või 5. peatüki (vanadushüvitis) alusel olenevalt sellest, millist hüvitist hooldushüvitis täiendab.

XIII LISA

RAHALISED PEREHÜVITISED, MIS ON ETTE NÄHTUD LAPSE KASVATAMISE AJAL SISSETULEKU ASENDAMISEKS

(Artikkel 68b)

I osa Rahalised perehüvitised, mis on ette nähtud lapse kasvatamise ajal sissetuleku asendamiseks

(Artikli 68b lõige 1)

AUSTRIA

- a) Kindlamääraline lapsehooldushüvitis (lapsehooldushüvitise seadus, 2001/103)*
- b) Töötulu asendav lapsehooldushüvitis (lapsehooldushüvitise seadus, 2001/103)*
- c) Partnerihüvitis (lapsehooldushüvitise seadus, 2001/103)*

BELGIA

Õigus vanemapuhkusele töölt eemaloleku ajal (29. oktoobri 1997. aasta kuninglik dekreet, milles käsitletakse vanemapuhkuse kehtestamist töölt eemaloleku ajal)

BULGAARIA

- a) Rasedus- ja sünnitushüvitis (sotsiaalkindlustusseadustik, välja kuulutatud 17. detsembri 1999. aasta ametlikus väljaandes nr 110, jõustus 1. jaanuaril 2000) alates lapse kuuekuuseks saamisest*
- b) 2–5aastase lapse lapsendamisel makstav hüvitis (sotsiaalkindlustusseadustik, välja kuulutatud 17. detsembri 1999. aasta ametlikus väljaandes nr 110, jõustus 1. jaanuaril 2000)*
- c) Väikelapse hooldamise hüvitis (sotsiaalkindlustusseadustik, välja kuulutatud 17. detsembri 1999. aasta ametlikus väljaandes nr 110, jõustus 1. jaanuaril 2000)*

TŠEHHI VABARIIK

Vanemahüvitis (riiklike sotsiaaltoetuste seadus nr 117/1995 Coll. (muudetud kujul))

TAANI

- a) Töötasu hüvitis (seadus sünnitushüvitiste tasakaalustamise korra kohta erasektoris) alates 15. nädalast pärast sünnitust*
- b) Rahalised rasedus- ja sünnitus- ning isadushüvitised (lapse sünni korral puhkuse ja hüvitiste saamise õigust käsitlev konsolideerimisseadus alates 15. nädalast pärast sünnitust*

EESTI

Vanemahüvitis (15. juuni 2016. aasta perehüvitiste seadus)

SOOME

Vanemahüvitis (ravikindlustusseadus, 1224/2004)

PRANTSUSMAA

- a) Lapsehoolduse eesmärgil vabal valikul töölkäimise katkestamise või tööaja vähendamise korral makstav hüvitis (enne 1. jaanuari 2015. aastal sündinud või adopteeritud laste puhul) (2004. aasta sotsiaalkindlustuse rahastamise seaduse artikkel 60-II)*
- b) Jagatud lapsehooldushüvitis (PREPARE) (1. jaanuaril 2015. aastal või hiljem sündinud laste puhul) (4. augusti 2014. aasta seaduse nr 2014-873 (naiste ja meeste tegeliku võrdõiguslikkuse kohta) artikkel 8-I-7°)*

SAKSAMAA

Vanemahüvitis (vanemahüvitise ja vanemapuhkuse seadus)

UNGARI

Lapsehooldustasu (1997. aasta LXXXIII seadus kohustusliku tervisekindlustussüsteemi teenuste kohta)

ITAALIA

Vanemapuhkuse hüvitis (26. märtsi 2001. aasta seadusandlik dekreet nr 151)

LÄTI

Vanemahüvitis (6. novembri 1995. aasta rasedus- ja sünnitus- ning haiguskindlustuse seadus)

LEEDU

Lapsehooldushüvitis (Leedu Vabariigi 21. detsembri 2000. aasta haigust ning rasedust ja sünnitust hõlmava sotsiaalkindlustuse seadus nr IX-110 (muudetud kujul))

LUKSEMBURG

Asendussissetulek vanemapuhkuse ajal (3. novembri 2016. aasta seadus vanemapuhkuse reformi kohta)

POOLA

- a) Vanemapuhkuse ajal lapse hooldamiseks ette nähtud perehüvitise lisahüvitis (28. novembri 2003. aasta perehüvitiste seadus)*
- b) Vanemahüvitis (28. novembri 2003. aasta perehüvitiste seadus)*

PORTUGAL

- a) Vanemahüvitis (9. aprilli 2009. aasta dekreet-seadused nr 89/2009 ja nr 91/2009) alates seitsmendast nädalast pärast sünnitust*
- b) Pikendatud vanemahüvitis (9. aprilli 2009. aasta dekreet-seadused nr 89/2009 ja nr 91/2009)*
- c) Lapsendamistoetus (9. aprilli 2009. aasta dekreet-seadused nr 89/2009 ja nr 91/2009)*

RUMEENIA

Igakuine lapsehooldushüvitis (valitsuse 8. detsembri 2010. aasta erakorraline määrus nr 111 vanemapuhkuse ja igakuise lapsehooldushüvitise kohta, sisaldab hilisemaid muudatusi ja täiendusi)

SLOVAKKIA

Vanemahüvitis (vanemahüvitise seadus nr 571/2009 (muudetud kujul))

SLOVEENIA

- a) Vanemahüvitis (vanemakaitse ja perehüvitiste seadus, ametlik väljaanne nr 26/14 ja 15/90, ZSDP-1)*
- b) Vanemahüvitis (vanemakaitse ja perehüvitiste seadus, ametlik väljaanne nr 26/14 ja 15/90, ZSDP-1)*

ROOTSI

Vanemahüvitis (sotsiaalkindlustusseadustiku (2010:110) 12. peatükk)

II osa Liikmesriigid, kes annavad artiklis **68b** osutatud perehüvitisi täies ulatuses

(Artikli 68b lõige 2)

EESTI

SOOME

LEEDU

LUKSEMBURG

ROOTSI“.

II LISA

Määruse (EÜ) nr 987/2009 lisade muudatused

Määruse (EÜ) nr 987/2009 lisasid muudetakse järgmiselt.

1) 1. lisa muudetakse järgmiselt:

a) kanne „BELGIA-SAKSAMAA“ jäetakse välja;

b) kandes „BELGIA-PRANTSUSMAA“ asendatakse punkt f järgmisega:

„f) 21. novembri 1994. aasta ja 8. veebruari 1995. aasta kirjavahetus vastastikuste nõuete tasaarveldamise korra kohta vastavalt määruse (EMÜ) nr 574/72 artiklitele 93, 94, 95 ja 96 (2. aprilli 2021. aasta ja 21. novembri 2022. aasta kirjavahetusega muudetud kujul)“;

c) kannete „TAANI-SOOME“ ja „TAANI-ROOTSI“ tekst asendatakse kummalgi juhul järgmisega:

„12. juuni 2012. aasta Põhjamaade sotsiaalkindlustuskonventsiooni rakendamise halduskokkulepe“;

d) kanne „SAKSAMAA-PRANTSUSMAA“ jäetakse välja;

e) kandest „SAKSAMAA-LUKSEMBURG“ jäetakse välja punktid a ja b.

f) kande „SOOME-ROOTSI“ tekst asendatakse järgmisega:

„12. juuni 2012. aasta Põhjamaade sotsiaalkindlustuskonventsiooni rakendamise halduskokkulepe“.

2) *5. lisa jäetakse välja.*

3) *Lisatakse järgmine lisa:*

„6. LISA

(Artikli 15 lõige 1b)

Ehitussektor

Ehitussektor artikli 15 tähenduses hõlmab kõiki hoonete ehitamise, remondi, hooldamise, ümberehitamise või lammutamisega seotud ehitustöid, eelkõige järgmisi töid:

1) *kaevamine*

2) *pinnase-eemaldus*

3) *tegelik ehitamine*

4) *valmiselementide monteerimine ja demonteerimine*

5) *seadistamine või paigaldamine*

6) *ümberehitus*

7) *renoveerimine*

8) *remontimine*

9) *demonteerimine*

10) *lammutamine*

11) *hooldamine*

12) *hooldus, värvimine ja puhastamine*

13) *kapitaalremont.“*

Komisjon on seoses käesoleva määrusega teinud avalduse kontrolli, aktiveerimise ja töö vahendamise kohta, mis on kättesaadav aadressil ... [ELT: palun lisada komisjoni avalduse ELT viide ja ELI link].

Komisjon on seoses käesoleva määrusega teinud avalduse hooajatöötajate kohta, mis on kättesaadav aadressil: ... [ELT: palun lisada komisjoni avalduse ELT viide ja ELI link].

Komisjoni avaldus kontrolli, aktiveerimise ja töölesuunamise kohta

(määrus ... [ELT: palun lisada määruse number ja ELT viide määrusele, millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 COD 2016/0397 alusel])

Määruste (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 läbivaatamise üle peetud läbirääkimistel rõhutas mitu liikmesriiki, kui olulised on kontrolli-, aktiveerimis- või töölesuunamismeetmed töötute puhul, kes lähevad tööd otsima liikmesriiki, mis ei ole töötushüvitisi maksev pädev liikmesriik. Need on juhtumid, kus vastavalt määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklites 64 ja 65 sätestatud tingimustele kasutab täielikult töötu isik võimalust säilitada pädeva liikmesriigi töötushüvitised piiratud aja jooksul ja otsida samal ajal tööd teises liikmesriigis. Selle aja jooksul peab asjaomane isik end registreerima tööotsijana selle teise liikmesriigi tööhõivetalituses, alluma seal korraldatud kontrollimenetlusele ja järgima selle liikmesriigi õigusaktides sätestatud tingimusi, mis kehtivad töötushüvitiste saamisel selles liikmesriigis. Selle aja jooksul peab vastuvõtva liikmesriigi asutus esitama pädevale liikmesriigile igakuiselt asjakohast teavet töötu olukorra jälgimise kohta, eelkõige selle kohta, kas töötu on endiselt registreeritud tööhõivetalituses ja kas ta järgib seal kehtivat aktiveerimis- või töölesuunamiskorda.

Komisjon tunnistab, kui oluline on, et töötushüvitist ühest liikmesriigist teise liikmesriiki ülekandvad isikud järgiksid täielikult kõiki vastuvõtvas liikmesriigis kehtivaid kontrolli-, aktiveerimis- või töölesuunamismeetmeid samadel tingimustel nagu sellest liikmesriigist hüvitisi saavad töötud. Komisjon tunnistab ka vastastikuse koostöö tähtsust, et toetada töötute jälgimist ja kontrollimist ajal, mil nad alluvad teise liikmesriigi korrale ja järgivad sealseid meetmeid, et suurendada nende isikute tööturule naasmise võimalusi, ning vajadust veelgi tõhustada järelevalvet ja kontrolli, vahetades struktuurselt ja automaatselt andmeid vähemalt töö jätkamise ja muu sissetuleku või hüvitise kohta. Selle eesmärgi saavutamiseks edendab komisjon vastastikust koostööd, toetab vajaduse korral liikmesriike läbivaadatud õigusraamistikus sätestatud asutustevahelist teabevahetust käsitlevate sätete rakendamisel ning jälgib koos liikmesriikidega tähelepanelikult nende sätete rakendamist.

Tööjõu õiglase liikuvuse paketi teetava töö raames uurib komisjon, kuidas veelgi ajakohastada ja lihtsustada sotsiaalkindlustuse koordineerimise eeskirju. Paketis esitatakse muu hulgas ettepanek lahenduste kohta, millega tugevdada kontrolli-, aktiveerimis- või töölesuunamismeetmete alast koostööd ja lihtsustada vastuvõtivate liikmesriikide

aruandluskohustuse raames andmevahetust liikmesriikide vahel. See aruandlus võiks hõlmata ka andmevahetust taas tööle minemise või muude sissetulekuallikate või muude hüvitiste saamise kohta. Üldiselt oleks selle eesmärk suurendada hüvitisi eksportivate isikute vastutust ja tagada, et nad järgiksid vastuvõtvas liikmesriigis kontrolli-, aktiveerimis- või töölesuunamismeetmeid täies ulatuses, nagu nad saaksid sellest liikmesriigist töötushüvitisi. See mitte ainult ei suurendaks töötute tööturule integreerimise tõenäosust, vaid suurendaks ka liikmesriikide vastastikust usaldust koordineerimissüsteemi vastu. Lühiajalises perspektiivis hakkab komisjon juba läbivaadatud õigusraamistiku alusel uurima, kuidas saaks parandada liikmesriikidevahelist digiteeritud ja standarditud teabevahetust seoses hüvitisi eksportivate töötute tegevuse kontrollimise ja jälgimisega. Selleks teeb komisjon ettepaneku tõhustada asutustevahelist andmevahetust sotsiaalkindlustusalase teabe elektroonilise vahetamise süsteemi (EESSI) raames toimiva tavapärase muudatuste haldamise korra kaudu. Komisjoni ettepanek on, et standardiseeritud andmeväljad, mis kinnitavad isiku aktiivset töötamist ja tööle naasmist, oleksid asjaomaste sätete kohaldamise alguskuupäevaks täielikult toimivad.

Komisjoni avaldus hooajatöötajate kohta

(määrus ... [ELT: palun lisada määruse number ja ELT viide määrusele, millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 COD 2016/0397 alusel])

Komisjoni 17. juuli 2020. aasta teatises „Suunised hooajatöötajate kohta ELis COVID-19 puhangu kontekstis“, 9. oktoobril 2020 heaks kiidetud nõukogu järeldustes hooajatöötajate ja muude liikuvate töötajate töö- ja elutingimuste parandamise kohta ning Euroopa Parlamendi 19. juuni 2020. aasta resolutsioonis piiriüleste ja hooajatöötajate kaitse kohta Euroopas COVID-19 kriisi kontekstis tunnistati muude algatuste hulgas, et hooajatöötajad on sageli ebakindlate töö- ja elutingimuste suhtes haavatavamad kui muud liikuvad töötajad. Määrus (EÜ) nr 883/2004 ja selle rakendusmäärus (EÜ) nr 987/2009 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta aitavad samuti hõlbustada liikuvate hooajatöötajate sotsiaalkindlustusõiguste kasutamist ega piira hooajatöötajate riiklike sissetulekutoetuste erikavade kohaldamist, kui need on olemas. Siiski on oluline teha täiendavaid jõupingutusi muudes poliitikavaldkondades, eelkõige seoses töö- ja elutingimustega, sealhulgas töötervishoiu ja tööohutuse, piisava miinimumpalga, võrdse kohtlemise ja sotsiaalkaitsele juurdepääsuga. Hooajatöötajate sotsiaalkindlustusõiguste piisavaks toetamiseks on eriti oluline, et asjakohane teave nende kõnealustest määrustest tulenevate õiguste ja kohustuste kohta antakse neile selges ja arusaadavas keeles.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0240

Ajutine toetus ja ettemaksed seoses Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade tõusuga

Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2115 seoses konkreetset liiki sekkumisega Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) raames erakorralise ajutise toetuse andmiseks ja võimalusega kohandada otsetoetuste eraldisi 2027. kalendriaastaks ning määrust (EL) 2021/2116 seoses paindlikumate eeskirjadega ettemaksete tegemiseks, et reageerida Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade tõusule (COM(2026)0282 – C10-0139/2026 – 2026/0150(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2026)0282),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artikli 43 lõiget 2, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C10-0139/2026),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
 - pärast konsulteerimist Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega,
 - võttes arvesse nõukogu esindaja poolt 17. juuni 2026. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,
 - võttes arvesse kodukorra artikleid 60 ja 170,
1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;
 2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;
 3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 7. juulil 2026. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2026/..., millega muudetakse määrust (EL) 2021/2115 seoses konkreetsete sekkumisviisidega erakorralise ajutise toetuse andmiseks Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) ja võimalusega kohandada otsetoetuste eraldisi 2027. kalendriaastaks ning määrust (EL) 2021/2116 seoses paindlikumate normidega ettemaksete tegemiseks, et reageerida Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade tõusule

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

pärast konsulteerimist Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²¹

²¹ Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta seisukoht.

ning arvestades järgmist:

- (1) Hiljutine Lähis-Ida kriis ja Hormuzi väina *de facto* sulgemine on toonud kaasa nafta, gaasi ja väetiste üleilmsete hindade tähelepanuväärse tõusu. Mõjutatud turgude globaalne olemus tekitab märkimisväärse hinnamõju, mis omakorda mõjutab liidu majanduse mitut sektorit kõigis liikmesriikides.
- (2) Väetisehindade järsk tõus mõjutab otseselt põllumajandussektorit, kuna väetised on põllumajanduse tootlikkuse, põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja toiduga kindlustatuse seisukohast hädavajalikud. Väetiste ostmine on põllumajandustootjate jaoks üks suurimaid sisendikuluseid. Lisaks hinnatasemele muudab turu volatiilsus liidu põllumajandustootjad eriti haavatavaks. Väetiste hinnatõus võib sundida põllumajandustootjaid nende kasutamist vähendama, millega kaasneb selge kvaliteedi ja saagikuse languse oht. Samuti võivad põllumajandustootjad vähendada haritavat maa-ala ja see omakorda mõjutaks liidu põllumajandustootmist.

- (3) Selleks et kiiresti tegeleda liidu toidusüsteemi haavatavusega, mis tuleneb käesolevast kriisist, ja aidata likviidsusprobleemidega silmitsi seisvaid põllumajandustootjaid, on asjakohane lubada anda erakorralist ja ajutist toetust, lisades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusesse (EL) 2021/2115²² uue kriisitoetuse sekkumisviisi Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) kaudu, ning võimaldades liikmesriikidele suuremat paindlikkust otsetoetuste ettemaksete tegemisel, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/2116²³. Uue sekkumisviisi kasutuselevõtt ei tohiks kaasa tuua nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ²⁴ kohastes tegevusprogrammides kindlaks määratud väetiste kasutamise piirmäärade suurendamist.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 187, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj>).

²⁴ [Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest](http://data.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj) (ELT L 375, 31.12.1991, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj>).

- (4) Uue sekkumisviisi alusel antav toetus peaks keskenduma aktiivsetele põllumajandustootjatele, keda kõrged väetisehinnad kõige rohkem mõjutavad, ning seda tuleks anda väetistega seotud lisakulude eest, mida põllumajandustootjad kannavad alates 1. märtsist 2026 alanud hindade tõusu tõttu. Nimetatud kuupäev on üksnes kõrgema väetisehinna kindlaksmääramisel aluseks võetav kuupäev ja seda ei tohi siduda toetusesaajatele tehtavate maksete rahastamiskõlblikkusega. Peaks olema võimalik premeerida pindalapõhiseid kohustusi juba täitvaid põllumajandustootjaid väetiste kasutamise vähendamise eest kõrgemate toetusmääradega. Lisaks tuleks kõnealuse sekkumisviisi alusel toetuse saajatele teha kättesaadavaks asjakohased teadmised ja teave selle kohta, kuidas vähendada väetiste kasutamist. Selleks et tagada avaliku sektori toetuse tõhus kasutamine ja kõnealuse toetuse õiglasem jaotamine toetuskõlblike põllumajandustootjate vahel, peaksid liikmesriigid piirama maksimaalset toetust toetusesaaja kohta või toetusega hõlmatud hektarite maksimaalset arvu. Kõnealuse toetuse kiireloomulisuse, ajutise ja erakorralise laadi ning vastavate maksete kiire väljamaksmise vajaduse tõttu tuleks kindlaks määrata toetusesaajatele tehtavate maksete lõppkuupäev.

- (5) Selleks et tagada liidu rahaliste vahendite usaldusväärne finantsjuhtimine, peaksid liikmesriigid tagama, et kogu toetus, mida põllumajandustootja saab uue sekkumisviisi alusel, koos muude riiklike või liidu toetusvahenditega, mille eesmärk on reageerida kõrgete väetisehindade mõjule, ei tooks kaasa ülemäärast hüvitamist ega topeltrahastamist.
- (6) Selleks et stimuleerida rahastamisvahendite kasutamist uue sekkumisviisi alusel antava toetuse jaoks, ei tohiks maksimaalseid toetusmäärasid kohaldada, kui toetust antakse eraldiseisva käibekapitali vormis.
- (7) Selleks et vältida viivitusi maksete tegemisel likviidsusprobleemidega põllumajandustootjatele, tuleks ette näha, et EAFRDst rahastatavad kulud on uue sekkumisviisi puhul rahastamiskõlblikud alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast ja enne seda, kui liikmesriigid esitavad komisjonile ÜPP strateegiakava strateegilise muudatuse taotluse, millega kehtestatakse kõnealune sekkumine.
- (8) Uue sekkumisviisi alusel antava toetuse rahastamine tuleks kavandada nii, et EAFRD osaluse määr oleks kuni 65 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest.

- (9) Selleks et tagada käesolevas määruses sätestatud uue sekkumisviisi piisav rahastamine, seadmata ohtu ÜPP strateegiakavade muid eesmärgesid ja kriisitoetusteks reserveeritud summasid, tuleks kindlaks määrata liidu toetuse maksimaalne osakaal uues sekkumisviisis.
- (10) Uue sekkumisviisi eripära tõttu ei tohiks selle suhtes kohaldada nõuet panustada määruse (EL) 2021/2115 I lisas loetletud tulemusnäitajatesse.
- (11) Kui uus sekkumisviis lisatakse ÜPP strateegiakavadesse, ei tohiks sellist strateegilise muudatuse taotlust arvestada aasta jooksul tehtavate strateegiliste muudatuste maksimaalse arvu hulka.
- (12) Võrdsete tingimuste tagamiseks peaks uue sekkumisviisi alusel antavate sekkumiste maksimaalne täiendav riiklik rahastamine piirduma 200 %-ga EAFRD rahastamisest selle sekkumisviisi puhul.
- (13) Määruse (EL) 2021/2115 I lissasse tuleks uue sekkumisviisi jaoks lisada täiendav väljundnäitaja.
- (14) Määruse (EL) 2021/2115 XV lisa pealkirja tuleks muuta, et kajastada asjaolu, et toetuse rahaline ülempiir hõlmab uue sekkumisviisi rahastamist.

- (15) Määruse (EL) 2021/2115 artikli 103 lõikega 1 võimaldatakse liikmesriikidele paindlikkust kohandada oma otsetoetuste eraldisi, paigutades vahendeid ümber otsetoetuste eraldiste ja EAFRD eraldiste vahel kalendriaastatel 2023–2026. Selleks et liikmesriigid saaksid jätkuvalt edukalt rakendada oma ÜPP strateegiakavade aluseks olevaid riiklikke strateegiaid, sealhulgas strateegiaid ootamatu kriisiga, nagu kõrgete väetisehindade mõju, toimetulekuks, peaks liikmesriikidel olema ka lubatud kohandada otsetoetuste eraldisi 2027. kalendriaastal teatava ülemmäära piires, võttes aluseks kalendriaastate 2023–2026 suhtes kohaldatavad ümberpaigutamise piirangud, ning muuta vastavalt oma ÜPP strateegiakavasid. Seepärast on asjakohane kõnealune võimalus ette näha, lisades määruse (EL) 2021/2115 IV jaotisesse uue sätte ja vastava uue lisa, milles on sätestatud suurendamise ja vähendamise maksimumsummad liikmesriigi kohta. Samuti on vaja muuta määruse (EL) 2021/2115 artikli 87 lõiget 2, et anda komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakt, millega muudetakse kõnealuse määruse V ja IX lisa sätestatud liikmesriikide eraldisi, et võtta arvesse otsetoetuste eraldiste kohandusi. Lisaks on vaja muuta määruse (EL) 2021/2115 artikli 112 lõike 2 punkti b, et lisada kohandused kõnealuse määruse artikli 107 lõike 1 punktis e osutatud rahastamiskava ülevaattetabelisse, ning muuta kõnealuse määruse artikli 119 lõike 2 punkti c, et lisada kohandused ÜPP strateegiakavade strateegiliste muudatuste loetellu. Peale selle on vaja muuta määruse (EL) 2021/2115 artikli 119 lõike 7 teist lõiku, et näha ette, et kohandustest tulenevat strateegilise muudatuse taotlust ei arvestata aasta jooksul tehtavate strateegiliste muudatuste maksimaalse arvu hulka. Lisaks on vaja muuta määruse (EL) 2021/2115 artikli 121 teise lõigu punkti b, et lisada nimetatud kohandused nende erisätete muudatuste loetellu, mille puhul kõnealuse määruse artikli 87 lõikes 2 osutatud delegeeritud õigusakti vastuvõtmise tähtaega ei võeta kõnealuse määruse artikli 21 esimeses lõigus osutatud komisjoni tegevuse tähtaja arvutamisel arvesse.

- (16) Võttes arvesse Lähis-Ida kriisi ja sellest tulenevat väetisehindade tõusu ning põllumajandustootjate finantsriski, ei ole praegune ettemaksete tase enam piisav. Selleks et toetada likviidsusprobleemidega põllumajandustootjaid ja kuna kriisi mõju jääb suure tõenäosusega püsima kogu 2026. aasta jooksul, on asjakohane muuta määruses (EL) 2021/2116 sätestatud otsetoetuste ettemaksete maksimummäärasid, et võimaldada maksta kõnealuse kalendriaasta eest kõrgema määraga toetust. On asjakohane suurendada otsetoetuste ettemaksete ülemmäära 70 %-lt 75 %-le, järgides Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2024/2509²⁵ artiklis 11 sätestatud piirmäära.
- (17) Liikmesriikidel on praegu lubatud teha põllumajandustootjatele ettemakseid kalendriaasta 16. oktoobrist kuni 30. novembrini. Selleks et toetada põllumajandustootjaid, kellel on kõrgete väetisehindade tõttu likviidsusprobleeme, on asjakohane võimaldada liikmesriikidele suuremat paindlikkust otsetoetuste ettemaksete ajastamisel ja võimaldada selliste maksete tegemist aasta alguses, vahetult pärast toetuse taotlemist. Võttes aga arvesse, et komisjon peab liikmesriikide poolt põllumajandustootjatele ühe kalendriaasta jooksul makstud otsetoetuste ettemaksed liikmesriikidele tagasi maksma alles järgmise aasta eelarvest, tuleks enne 16. oktoobrit 2026 toetusesaajatele makstud otsetoetuste ettemaksed lugeda sooritatuks 2026. aasta novembris ja liikmesriigid peaksid need deklareerima hüvitamiseks koos kõnealust kuud käsitleva deklaratsiooniga, et komisjon hüvitaks asjaomased kulud 2027. aasta alguses.

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (18) Määruse (EL) 2021/2116 artikkel 59 võimaldab liikmesriikidele paindlikkust oma juhtimis- ja kontrollisüsteemide kehtestamisel. Liikmesriike julgustatakse kohandama oma juhtimis- ja kontrollisüsteeme, eesmärgiga tagada, et käesoleva määrusega ette nähtud ettemaksete ajastust ja suurust puudutav täiendav paindlikkus võimaldaks toetada põllumajandustootjaid õigel ajal ja tõhusalt. Eelkõige peaksid liikmesriigid otsustama, millised kontrollid peavad olema tehtud enne, kui saab teha ettemakseid kiireloomuliste likviidsusvajaduste rahuldamiseks. Sellega seoses peaksid liikmesriigid võtma arvesse ka võimalust nõuda tagasi alusetult tehtud ettemaksed ja seega kaitsta liidu finantshuve enne lõppmakse tegemist. Lõppmaksete tegemise ajal peaks liikmesriik hindama nõuete rikkumise riski, kasutades selliseid võimalusi nagu rahastamiskõlblikkuse ja võimalike nõuete rikkumiste kontrollimine ning alusetult makstud summade tagasinõudmine. Kui on kehtestatud tõhus juhtimis- ja kontrollisüsteem, sealhulgas võlahalduse puhul, siis ei ole tõsiste puuduste tekkimine tõenäoline.

- (19) Määrusi (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 tuleks seetõttu vastavalt muuta.
- (20) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt tegeleda kiiresti liidu toidusüsteemi haavatavusega, mis tuleneb hiljutisest Lähis-Ida kriisist, ja aidata likviidsusprobleemidega silmitsi seisvaid põllumajandustootjaid, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid käesoleva määruse ja muude ÜPP vahendite vaheliste seoste ning selle tõttu, et käesolev määrus on lahutamatult seotud liidu peaesmärkide saavutamise, paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (21) Võttes arvesse kiireloomulist vajadust võimaldada põllumajandustootjatel teha õigeaegseid investeerimisotsuseid ja seega minimeerida toidutootmise vähenemise ohtu, peetakse asjakohaseks teha erand Euroopa Liidu lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule lisatud protokoll nr 1 (riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus) artiklis 4 sätestatud kaheksa nädala pikkusest tähtajast.
- (22) Lähtuvalt vajadusest võtta viivitamatuid meetmeid, peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL) 2021/2115 muutmine

Määrust (EL) 2021/2115 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklisse 69 lisatakse järgmine punkt:

„j) toetus põllumajandustootjatele, keda mõjutab Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade järsk tõus.“

2) III jaotise IV peatüki 1. jaosse lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel

78b

Toetus põllumajandustootjatele, keda mõjutab Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade järsk tõus

1. Liikmesriigid võivad anda erakorralist ajutist toetust aktiivsetele põllumajandustootjatele, keda mõjutab väetisehindade järsk tõus. Sellise toetuse andmise suhtes kohaldatakse käesolevas artiklis sätestatud ja liikmesriikide ÜPP strateegiakavades täpsustatud tingimusi.
2. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohane toetus on suunatud põllumajandustootjatele, keda mõjutab Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade järsk tõus kõige enam. Selleks määravad nad olemasolevate tõendite alusel kindlaks toetuskõlblikkuse tingimused.

3. Käesoleva artikli kohane toetus katab osaliselt väetiste lisakulud, mis on tingitud 1. märtsil 2026 alanud Lähis-Ida kriisist tulenevatest turusuundumustest. Lisakulud arvutatakse väetiste tüüpilise hinna ja väetiste võrdlushinna vahena. Liikmesriigid määravad mõistlike eelduste põhjal kindlaks võrdlushinna, mis põhineb vähemalt kolme järjestikuse kuu väetiste keskmisel hinnal ajavahemikul 1. jaanuarist 2025 kuni 28. veebruarini 2026, ja tüüpilise hinna, mis põhineb väetiste hinnal liikmesriigi kindlaks määratud ajavahemikul, mis ei alga enne 1. märtsi 2026. Käesoleva artikli kohast toetust antakse ühikuhinnana hektari kohta, mis arvutatakse väetiste keskmise aastase tarbimise alusel pindala kohta sektorite või tootmissüsteemide kaupa. Teise võimalusena võivad liikmesriigid võtta käesoleva artikli kohase toetuse aluseks iga toetusesaaja tegelikud kulud, kasutades sama võrdlushinda, nagu on kirjeldatud käesolevas lõikes.
4. Liikmesriigid kehtestavad kohaldatavad toetusmäärad, et katta kuni 50 % väetistega seotud lisakuludest. Põllumajandustootjate puhul, kelle suhtes kohaldatakse väetiste kasutamise vähendamise eesmärgil artiklites 31 ja 70 osutatud kohustusi või artiklis 72 osutatud nõudeid, võib neid määrasid suurendada kuni 80 %-ni. Eraldiseisva käibekapitali vormis rahastamisvahendite suhtes kohaldatakse artikli 80 lõiget 4.

5. Liikmesriigid kehtestavad iga toetusesaaja kohta maksimaalse toetussumma või hektarite maksimaalse arvu, mille eest toetusesaaja võib toetust saada.
6. Käesoleva artikli kohane toetus makstakse põllumajandustootjale välja 30. juuniks 2027.
7. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohaselt toetust saavatel põllumajandustootjatel on juurdepääs asjakohastele teadmistele ja teabele, et võimaldada neil optimeerida väetiste kestlikku kasutamist.
8. Käesoleva artikli kohasel toetuse andmisel tagavad liikmesriigid, et välditakse ülemäärast hüvitamist, mis tuleneb käesoleva artikli kohase sekkumise kombineerimisest muude riiklike või liidu toetusvahenditega.“

3) Artiklit 80 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Määruse (EL) 2021/1060 artiklis 58 osutatud rahastamisvahendite vormis toetust võib anda käesoleva määruse artiklites 73–78 ja artiklis 78b osutatud sekkumisviisidena.“;

b) lõike 3 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„3. Vastavalt määruse (EL) 2021/1060 artikli 58 lõikele 2 võib käibekapital, sealhulgas eraldiseisev käibekapital, olla käesoleva määruse artiklite 73, 74, 76, 77, 78 ja 78b kohaselt rahastamiskõlblik kulu, kui see panustab vähemalt ühe asjaomase sekkumisega seotud erieesmärgi saavutamisse. Nimetatud artiklite kohaselt võib toetada eraldiseisva käibekapitali rahastamist, ilma et selle suhtes kohaldataks nõuet, et vahendite lõplik saaja peab saama toetust muude sama artikli kohaste kulude katmiseks.“;

c) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Erandina artiklitest 73, 74, 76, 77, 78 ja 78b ei kohaldata nimetatud artiklites kehtestatud toetusmäärasid eraldiseisva käibekapitali rahastamise suhtes.“

4) Artikli 86 lõikesse 3 lisatakse järgmine lõik:

„Erandina käesoleva lõike esimesest lõigust võidakse ÜPP strateegiakavas ette näha, et artikli 78b kohaste sekkumisviiside puhul on EAFRDst rahastatavad kulud, mis on seotud ÜPP strateegiakava muutmisega, rahastamiskõlblikud enne komisjonile muutmistaotluse esitamise kuupäeva, kuid mitte enne... [käesoleva muutmismääruse jõustumise kuupäev].“

5) Artikli 87 lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 152 vastu delegeeritud õigusakte, millega muudetakse liikmesriikide eraldisi, mis on sätestatud V ja IX lisas, et võtta arvesse antavate otsetoetuste maksimaalse kogusumma arengut, sealhulgas artiklites 17 ja 103 osutatud ümberpaigutamisi, artiklis 103a osutatud otsetoetuste eraldiste kohandusi, artikli 88 lõikes 5 osutatud rahaeraldiste ümberpaigutamisi, ja mahaarvamisi, mis on vajalikud sekkumisviiside rahastamiseks artikli 88 lõikes 6 osutatud muudes sektorites.“

6) Artikli 91 lõike 3 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) 65 % rahastamiskõlblikest avaliku sektori kuludest, mis on ette nähtud looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tulenevate piirangutega seotud toetuste puhul vastavalt artiklile 71 ja toetuste puhul vastavalt artiklile 78b;“.

7) Artikkel 96a asendatakse järgmisega:

„Artikkel

96a

Maksimaalsed rahaeraldised artiklis 78a osutatud põllumajandustootjatele makstavateks kriisitoetusteks ja artiklis 78b osutatud põllumajandustootjatele makstavaks toetuseks

1. Iga liikmesriigi puhul on maksimumsumma, mida saab reserveerida artiklis 78a osutatud loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide tagajärjel põllumajandustootjatele makstavateks kriisitoetusteks ja artiklis 78b osutatud toetuseks põllumajandustootjatele, keda mõjutab Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade järsk tõus, piiratud XV lisas sätestatud iga-aastaste summadega.
2. Kuni 25 % XV lisas sätestatud iga-aastastest summadest võib reserveerida selleks, et rahastada artiklis 78b osutatud toetust põllumajandustootjatele.

3. EAFRD kogukulud artiklis 78a osutatud kriisitoetusteks ja artiklis 78b osutatud toetuseks ei tohi ületada selliste sekkumisviiside jaoks eelarveaastateks 2026 ja 2027 ette nähtud soovituslike rahaeraldiste summat, mille liikmesriigid on kindlaks määranud oma rahastamiskavades kooskõlas artikli 112 lõike 2 punktiga a ja mille komisjon on heaks kiitnud kooskõlas artikliga 119. Kõnealust rahalist ülemmäära käsitatakse liidu õiguses kehtestatud rahalise ülemmäärana.“

- 8) IV jaotisesse lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel

103a

Otsetoetuste eraldised 2027. kalendriaastaks

Liikmesriigid võivad hiljemalt 31. augustiks 2026 otsustada osana oma ÜPP strateegiakava strateegilise muutmise taotlusest, millele on osutatud artiklis 119, suurendada või vähendada oma otsetoetuste eraldisi, mis on sätestatud V ja IX lisas 2027. kalendriaastaks, summa võrra, mis ei ületa XVI lisas sätestatud maksimaalset suurendamist ja vähendamist liikmesriigi kohta.“

9) Artikli 111 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Esimese lõigu punkti e ei kohaldata artikli 55 lõike 1 punktides a ja c–g osutatud mesindussektoris sekkumise viiside suhtes, artikli 58 lõike 1 punktides h–k osutatud veinisektoris sekkumise viiside suhtes, artiklis 77 osutatud koostöösse sekkumise viisi alla kuuluvate kvaliteedikavade teavitus- ja müügi edenduse meetmete suhtes, artiklis 78a osutatud loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide tagajärjel põllumajandustootjatele kriisitoetustena makstavate sekkumiste suhtes, ning selliste sekkumiste suhtes, mis on seotud artiklis 78b osutatud toetusega põllumajandustootjatele, keda mõjutab Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade järsk tõus.“

10) Artikli 112 lõike 2 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) punktis a osutatud summad, mis paigutatakse ümber otsetoetuste vormis sekkumisviiside ja maaelu arengusse sekkumise viiside vahel kooskõlas artikliga 103, ning mis tahes mahaarvamised otsetoetuste vormis sekkumisviiside jaoks ette nähtud liikmesriigi eraldistest, et teha summad kättesaadavaks muudesse sektoritesse sekkumise viiside jaoks, millele on osutatud III jaotise III peatüki 7. jaos, kooskõlas artikli 88 lõikega 6, ning kõik otsetoetuste eraldiste kohandused kooskõlas artikliga 103a;“.

11) Artiklit 119 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 2 esimese lõigu punkt c asendatakse järgmisega:

„c) artikli 17 lõikega 5, artikli 88 lõikega 7, artiklitega 92–98, artikli 103 lõigetega 1, 5 ja 6 või artikliga 103a seotud muudatused;“;

b) lõike 7 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Strateegilise muudatuse taotlust, mis on seotud artikli 17 lõikega 5, artikliga 78b, artikli 88 lõikega 7, artikli 103 lõikega 5 või 6 või artikliga 103a, ei võeta käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud piirangute puhul arvesse.“

12) Artikli 121 teise lõigu punkt b asendatakse järgmisega:

„b) artikli 17 lõikega 5, artikli 88 lõikega 7, artikli 103 lõikega 5 ja artikliga 103a seotud muudatuste puhul ajavahemik, mis on ette nähtud eraldiste muutmist käsitleva delegeeritud õigusakti vastuvõtmiseks kooskõlas artikli 87 lõikega 2.“

13) Artiklisse 146 lisatakse järgmine lõik:

„Liikmesriigid võivad ette näha täiendava riikliku rahastamise kuni 200 % ulatuses EAFRD vahenditest, mis on eraldatud ÜPP strateegiakavas artikli 78b kohase toetuse jaoks.“

- 14) I ja XV lisa muudetakse vastavalt käesoleva määruse I lisale.
- 15) Käesoleva määruse II lisas esitatud tekst lisatakse XVI lisana.

Artikkel 2

Määruse (EL) 2021/2116 muutmine

Määrust (EL) 2021/2116 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 21 lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„2. Igakuised maksed kantakse liikmesriikidele üle hiljemalt kantud kulude järgse teise kuu kolmandal tööpäeval, võttes arvesse artiklite 39–42 alusel kohaldatud vähendamisi ja peatamisi või muid korrektsioone. 1.–15. oktoobrini liikmesriikide kantud kulud loetakse tehtuks oktoobris. 16.–31. oktoobrini kantud kulud loetakse tehtuks novembris. Kulusid, mida liikmesriigid on kandnud ettemaksete tegemiseks enne 2026. kalendriaasta 16. oktoobrit vastavalt artikli 44 lõike 2 teise lõigu punktile a, käsitatakse novembrikuus tehtud kuludena ja need deklareeritakse kõnealust kuud käsitlevas deklaratsioonis.“

- 2) Artikkel 35 asendatakse järgmisega:

„Artikkel

35

Põllumajanduslik eelarveaasta

Ilma et see piiraks komisjoni poolt artikli 47 lõike 2 esimese lõigu punkti a kohaselt kehtestatud riikliku sekkumisega seotud kulu- ja tuludeklaratsioonid ning artikli 44 lõike 2 teise lõigu punkti a kohaselt enne 2026. kalendriaasta 16. oktoobrit tehtud ettemaksetega seotud kuludeklaratsioonid käsitlevate erisätete kohaldamist, hõlmab põllumajanduslik eelarveaasta tehtud kulusid ja saadud tulusid, mille makseasutused kannavad EAGFi ja EAFRD raamatupidamisarvestusse seoses N põllumajandusliku eelarveaastaga, mis algab N–1 aasta 16. oktoobril ja lõpeb N aasta 15. oktoobril.“

- 3) Artikli 44 lõike 2 teise lõigu punkt a asendatakse järgmisega:

„a) enne 1. detsembrist, kuid mitte enne 16. oktoobrit, teha ettemakseid kuni 70 % ulatuses otsetoetuste vormis sekkumise puhul ning määruse (EL) nr 228/2013 IV peatükis ja määruse (EL) nr 229/2013 IV peatükis osutatud meetmete kohaselt otsetoetustest koosnevate toetuste puhul, ning 2026. taotlusaasta osas teha enne 16. oktoobrit 2026 käesolevas punktis osutatud sekkumiste ja toetuste puhul ettemakseid kuni 75 % ulatuses.“

Artikkel 3

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

....,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

Määruse (EL) 2021/2115 I ja XV lisa muudetakse järgmiselt.

- 1) I lisa esitatud tabelisse „Seire – VÄLJUND. Sekkumisviisid ja nende väljundnäitajad“ lisatakse rea „Loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide tagajärjel põllumajandustootjatele makstavad kriisitoetused (artikkel 78a)“ järele järgmine kanne:

”

Toetus põllumajandustootjatele, keda mõjutab Lähis-Ida kriisist tingitud väetisehindade järsk tõus (artikkel 78b)	O.9b Toetust saavate põllumajandustootjate arv pärast väetisehindade järsku tõusu
---	---

“.

- 2) XV lisa pealkiri asendatakse järgmisega:

„XV lisa

Maksimumsumma liikmesriigi kohta, mille võib reserveerida artiklis 78a osutatud põllumajandustootjatele makstavaks kriisitoetusteks ja artiklis 78b osutatud põllumajandustootjatele makstavaks toetuseks“.

II LISA

„XVI lisa

ARTIKLIS 103A OSUTATUD MAKSIMUMSUMMAD

Otsetoetuste eraldiste suurendamise maksimaalne summa 2027. kalendriaastal liikmesriigi kohta

	Eurodes (jooksevhindades)
Belgia	20 700 224
Bulgaaria	84 648 793
Tšehhi	64 796 927
Taani	18 983 515
Saksamaa	273 089 935
Eesti	26 404 994
Iirimaa	77 910 157
Kreeka	139 238 400
Hispaania	324 114 848
Prantsusmaa	364 860 018
Horvaatia	74 326 850
Itaalia	337 480 344

Küpros	5 942 629
Läti	35 248 552
Leedu	58 648 549
Luksemburg	3 077 661
Ungari	104 217 287
Malta	4 996 124
Madalmaad	18 317 092
Austria	130 006 188
Poola	396 000 462
Portugal	162 165 186
Rumeenia	290 114 968
Sloveenia	27 542 548
Slovakkia	77 723 373
Soome	106 364 987
Rootsi	63 566 922

Otsetoetuste eraldiste vähendamise maksimaalne summa 2027. kalendriaastal liikmesriigi kohta

	Eurodes (jooksevhindades)
Belgia	123 731 481
Bulgaaria	207 943 425
Tšehhi	213 736 824
Taani	215 591 819
Saksamaa	1 228 923 865
Eesti	51 254 687
Iirimaa	296 570 499
Kreeka	472 915 011
Hispaania	1 209 271 990
Prantsusmaa	1 821 250 134
Horvaatia	93 692 559
Itaalia	907 132 289
Küpros	11 911 885
Läti	91 120 936
Leedu	153 178 204

Luksemburg	8 186 957
Ungari	310 796 291
Malta	1 148 505
Madalmaad	179 345 582
Austria	169 395 462
Poola	796 492 035
Portugal	159 948 413
Rumeenia	507 398 799
Sloveenia	32 882 513
Slovakkia	103 868 686
Soome	131 201 466
Rootsi	171 704 104

“.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0241

Rahvusvahelised bussiveoteenused piirialadel: kabotaažveod Austria ja Šveitsi vahel

Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega antakse Austriale volitused muuta olemasolevat Šveitsiga sõlmitud kahepoolset maanteedtranspordi lepingut, et lubada kabotaažvedusid rahvusvaheliste bussiveoteenuste osutamisel kahe riigi vahelistel piirialadel (COM(2025)0773 – C10-0367/2025 – 2025/0407(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2025)0773),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ning artikli 2 lõiget 1 ja artiklit 91, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C10-0367/2025),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
- võttes arvesse nõukogu esindaja poolt 10. juuni 2026. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,
- võttes arvesse õiguskomisjoni arvamust esitatud õigusliku aluse kohta,
- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 21. jaanuari 2026. aasta arvamust¹,
- pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,
- võttes arvesse kodukorra artikleid 60 ja 41,
- võttes arvesse transpordi- ja turismikomisjoni raportit (A10-0174/2026),
- 1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;
- 2. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja

¹ ELT C, C/2026/1970, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1970/oj>.

komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 7. juulil 2026. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus (EL) 2026/..., millega antakse Austriale volitus muuta Šveitsiga sõlmitud kahepoolset maanteedtranspordi lepingut, et lubada kabotaažvedusid rahvusvaheliste bussiveoteenuste osutamisel kahe riigi vahelistel piirialadel

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 91,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²

¹ ELT C, C/2026/1970, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1970/oj>.

² Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta seisukoht.

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kaupade ja reisijate raudtee- ja maanteeveo kokkuleppe³ (edaspidi „ELi ja Šveitsi kokkulepe“) artikli 20 lõikes 1 on sätestatud, et ELi ja Šveitsi kokkuleppe teise osalise territooriumil tegutsevate veoettevõtjate teostatavad veod sama lepinguosalise territooriumil asuva kahe punkti vahel (kabotaažveod) ei ole lubatud.
- (2) ELi ja Šveitsi kokkuleppe artikli 20 lõike 2 kohaselt võib kehtivaid kabotaažiõigusi, mis tulenevad liikmesriikide ja Šveitsi vahel sõlmitud kahepoolsetest lepingutest ja mis kehtisid ELi ja Šveitsi kokkuleppe sõlmimise ajal 21. juunil 1999, kasutada ka edaspidi, tingimusel et liidus asutatud vedajate vahel ei ole diskrimineerimist ega moonutata konkurentsi. Austria ja Šveitsi vahel 22. oktoobril 1958 sõlmitud kahepoolne maanteetranspordi leping⁴ (edaspidi „Austria ja Šveitsi leping“) ei luba kabotaažvedusid kahe riigi vahel rahvusvaheliste bussiveoteenuste osutamisel. Seega ei ole selliste vedude teostamise õigus ELi ja Šveitsi kokkuleppe artikli 20 lõikes 2 sätestatud õiguste hulgas.

³ EÜT L 114, 30.4.2002, lk 91,
ELI: [http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2002/309\(3\)/oj](http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2002/309(3)/oj).

⁴ BGBl. (Austria) nr 123/1959.

- (3) Rahvusvahelised kokkulepped, mis võimaldavad Šveitsis asutatud vedajatel teha liidu piires kabotaažvedusid, võivad mõjutada ELi ja Šveitsi kokkuleppe artikli 20 kohaldamist, kuna nimetatud artikkel ei luba selliseid vedusid.
- (4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1073/2009⁵ kohaselt võivad liidus kabotaažvedusid teostada üksnes ühenduse litsentsi omavad vedajad ja seda teatavatel tingimustel. Rahvusvahelised kokkulepped, mis lubavad kõnealuseid vedusid teostada kolmanda riigi vedajatel, kellel sellist litsentsi ei ole, võivad mõjutada kõnealust määrust.
- (5) Seega kuuluvad sellised rahvusvahelised kokkulepped liidu ainupädevusse välisasjades. Liikmesriigid võivad pidada läbirääkimisi või sõlmida selliseid kokkuleppeid ainult juhul, kui liit on neid Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 2 lõike 1 kohaselt volitanud.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1073/2009 rahvusvahelisele bussiteenuste turule juurdepääsu käsitlevate ühiseeskirjade kohta ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 561/2006 (ELT L 300, 14.11.2009, lk 88, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1073/oj>).

- (6) Liidus toimuvad kabotaažveod, mida teostavad kolmandate riikide vedajad, kellel ei ole määruses (EÜ) nr 1073/2009 sätestatud ühenduse litsentsi, mõjutavad nimetatud määrusega loodud bussiteenuste siseturu toimimist. Seetõttu on vaja, et liidu seadusandja annaks ELi toimimise lepingu artikli 2 lõike 1 kohase volituse vastavalt ELi toimimise lepingu artiklis 91 osutatud seadusandlikule menetlusele.
- (7) Austria taotles 17. märtsi 2025. aasta kirjaga liidult volitust muuta Austria ja Šveitsi lepingut, et lubada kabotaažvedusid rahvusvaheliste bussiveoteenuste osutamisel Austria ja Šveitsi vahelistel piirialadel, ***edendades seeläbi suuremat territoriaalset ühtekuuluvust.***
- (8) Kabotaažveod võimaldavad suurendada sõidukite koormustegurit, mis suurendab rahvusvaheliste bussiveoteenuste majanduslikku tasuvust. Seepärast on asjakohane lubada selliseid vedusid rahvusvaheliste bussiveoteenuste osutamisel Austria ja Šveitsi vahelistel piirialadel. See võib veelgi tihendada kõnealuste piirialade lõimitust.

- (9) Selleks, et asjaomased kabotaažveod ei muudaks ülemääraselt bussiteenuste siseturu toimimist, nagu see on sätestatud määruses (EÜ) nr 1073/2009, tuleks kabotaažvedude lubasid anda tingimusel, et liidus asutatud vedajate vahel ei ole diskrimineerimist ega moonutata konkurentsi.
- (10) Samal põhjusel tuleks lubada kabotaažvedusid Austria piirialadel üksnes Austria ja Šveitsi vahel rahvusvaheliste bussiveoteenuste osutamisel. Selleks on vaja määratleda Austria piirialad käesoleva otsuse kohaldamisel viisil, mis võtab kohaselt arvesse määrust (EÜ) nr 1073/2009, võimaldades samal ajal suurendada asjaomaste vedude tasuvust,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Austriale antakse volitus muuta Austria ja Šveitsi vahel 22. oktoobril 1958 sõlmitud kahepoolset maanteetranspordi lepingut (edaspidi „Austria ja Šveitsi leping“), et lubada kabotaažvedusid nimetatud kahe riigi vahel rahvusvaheliste bussiveoteenuste osutamisel Austria ja Šveitsi vahelistel piirialadel, tingimusel et liidus asutatud vedajate vahel ei ole diskrimineerimist ega moonutata konkurentsi.

Esimese lõigu tähenduses käsitatakse Austria piirialadena Vorarlbergi piirkonna Bludenzi, Bregenzi, Dornbirni ja Feldkirchi haldusüksusi ning Tirooli piirkonna Landeck'i haldusüksust.

Artikkel 2

Austria teavitab komisjoni Austria ja Šveitsi lepingus käesoleva otsuse artikli 1 kohaselt tehtud muudatusest ja teeb komisjonile teatavaks muudetud lepingu teksti.

Komisjon teavitab sellest Euroopa Parlamenti ja nõukogu.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Austria Vabariigile.

...

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0266

Ajutine erand e-privatsuse direktiivist

Euroopa Parlamendi 9. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon nõukogu esimese lugemise seisukoha kohta, mille eesmärk on võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ajutise erandi kohta direktiivi 2002/58/EÜ teatavatest sätetest seoses tehnoloogiaga, mida numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad kasutavad isikuandmete ja muude andmete töötlemiseks, et võidelda veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu (11261/1/2026 – C10-0178/2026 – 2025/0429(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: teine lugemine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu esimese lugemise seisukohta (11261/1/2026 – C10-0178/2026),
 - võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 21. jaanuari 2026. aasta arvamust¹,
 - võttes arvesse oma esimese lugemise seisukohta² Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud komisjoni ettepaneku (COM(2025)0797) suhtes,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 7,
 - võttes arvesse kodukorra artikleid 68 ja 170,
1. võtab vastu allpool toodud teise lugemise seisukoha;
 2. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

¹ ELT C, C/2026/1966, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1966/oj>.

² Vastuvõetud tekstid, 26.3.2026, P10_TA(2026)0095.

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud teisel lugemisel 9. juulil 2026. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../...ajutise erandi kohta direktiivi 2002/58/EÜ teatavatest sätetest seoses tehnoloogiaga, mida numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad kasutavad isikuandmete ja muude andmete töötlemiseks, et võidelda veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 16 lõiget 2 koostoimes artikli 114 lõikega 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²

¹ ELT C, C/2026/2546, 22.5.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2546/oj>.

² Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2026. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 2. juuli 2026. aasta esimese lugemise seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 9. juuli 2026. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/58/EÜ³ on sätestatud normid, millega tagatakse elektroonilise side sektori andmevahetuse käigus toimuva isikuandmete töötlemise korral õigus eraelu puutumatusele ja konfidentsiaalsusele. Nimetatud direktiiv täpsustab ja täiendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679⁴.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (ELT L 201, 31.7.2002, lk 37, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/58/oj>).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

- (2) Direktiivi 2002/58/EÜ kohaldatakse üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutamisega seoses toimuva isikuandmete töötlemise suhtes. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/21/EÜ⁵ artikli 2 punktis c sätestatud elektroonilise side teenuse määratlus kehtis kuni 21. detsembrini 2020. Sellel kuupäeval tunnistati Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/1972⁶ direktiiv 2002/21/EÜ kehtetuks. Elektroonilise side teenuse määratlus direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punktis 4 hõlmab kõnealuse direktiivi artikli 2 punktis 7 määratletud numbrivaba isikutevahelise side teenuseid. Numbrivaba isikutevahelise side teenused, mis hõlmavad näiteks IP-kõnesid, sõnumivahetust ja veebipõhiseid e-posti teenuseid, toodi seega alates 21. detsembrist 2020 direktiivi 2002/58/EÜ kohaldamisalasse.
- (3) Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõikele 1 tunnustab liit Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) sätestatud õigusi, vabadusi ja põhimõtteid. Harta artiklis 7 on sätestatud igaühe põhiõigus era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladuse austamisele, mis hõlmab ka side konfidentsiaalsust. Harta artiklis 8 on sätestatud õigus isikuandmete kaitsesele.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT L 108, 24.4.2002, lk 33, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/21/oj>).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj>).

- (4) ÜRO 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni (edaspidi „ÜRO lapse õiguste konventsioon“) artikli 3 lõikes 1 ja harta artikli 24 lõikes 2 on sätestatud, et kõikides lastega seotud toimingutes, mida teevad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse huvid. Lisaks käsitletakse ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikli 3 lõikes 2 ja harta artikli 24 lõikes 1 lapse õigust tema heaoluks vajalikule kaitsele ja hoolitsusele.
- (5) Laste kaitse veebis ja sellest väljaspool on üks liidu prioriteete. Laste seksuaalne kuritarvitamine ja ärakasutamine on rasked inimõiguste ja põhiõiguste rikkumised, eelkõige seoses laste õigusega kaitsele igasuguse vägivalla, kuritarvitamise ja hooletusse jätmise, väärkohtlemise või ärakasutamise, sealhulgas seksuaalse kuritarvitamise eest, nagu on sätestatud ÜRO lapse õiguste konventsioonis ja hartas. Digitaliseerimine on toonud ühiskonnale ja majandusele palju kasu, kuid ka probleeme, sealhulgas veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise sagenemise. Komisjon võttis 24. juulil 2020 vastu teatise pealkirjaga „ELi strateegia, mis käsitleb tulemuslikumat võitlust laste seksuaalse väärkohtlemise vastu“ (edaspidi „strateegia“). Strateegia eesmärk on reageerida liidu tasandil tulemuslikult laste seksuaalse kuritarvitamise kuriteole.

- (6) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2011/93/EL⁷ ei reguleerita käesoleva määrusega liikmesriikide poliitikat vastastikusel nõusolekul põhinevate seksuaalsuhete suhtes, mis võivad hõlmata lapsi ja mida võib käsitada inimese arengu juurde kuuluva seksuaalsuse loomuliku avastamisena, võttes arvesse erinevaid kultuurilisi ja õigustavasid ning laste ja teismeliste vaheliste suhete loomise ja säilitamise uusi vorme, milleks muu hulgas kasutatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT L 335, 17.12.2011, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj>).

- (7) Mõned teatavate numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad (edaspidi „teenuste osutajad“), näiteks veebimeili ja sõnumiteenuste osutajad, kasutavad vabatahtlikult teatavat tehnoloogiat, et tuvastada oma teenuste siseselt veebis toimuvat laste seksuaalset kuritarvitamist ning teatada sellest õiguskaitseasutustele ja laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele, skaneerides kas sisu, näiteks pilt- ja tekstmaterjali, või side andmeliiklusandmeid, kasutades mõnel juhul ka varasemaid andmeid. Nende tegevuste jaoks kasutatav tehnoloogia võib olla piltide ja videote ning klassifikaatorite räsimestehnoloogia ning teksti- või andmeliiklusandmeid analüüsiv tehisintellekt. Räsimestehnoloogia kasutamisel teatatakse laste seksuaalset kuritarvitamist kujutavast veebimaterjalist positiivse vaste saamisel ehk siis, kui pildi või video võrdlemisel leitakse kokkulangevus ainulaadse tagasiteisendamatu digiallkirjaga (edaspidi „räsi“) andmebaasist, mida haldab laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlev organisatsioon ja mis sisaldab laste seksuaalset kuritarvitamist kujutavat kontrollitud veebimaterjali. Need teenuste osutajad võtavad ühendust nii liidus kui ka kolmandates riikides tegutsevate laste seksuaalset kuritarvitamist kujutavast veebimaterjalist teatamise riiklike vihjetelefonidega ning organisatsioonidega, mis püüavad lapsi tuvastada, piirata nende seksuaalset ärakasutamist ja kuritarvitamist ja hoida ära laste ohvristamist. Need organisatsioonid ei tohiks kuuluda määruse (EL) 2016/679 kohaldamisalasse. Sellisel vabatahtlikul tegevusel tervikuna on väärtuslik roll ohvrite, kelle põhiõigusi inimväärikusele ning kehalisele ja vaimsele puutumatusele on tõsiselt rikutud, tuvastamisel ja päästmisel. Selline vabatahtlik tegevus on oluline ka laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava veebimaterjali levitamise vähendamisel ja õigusrikkujate tuvastamisele ja uurimisele kaasaitamisel ning laste seksuaalse kuritarvitamisega seotud kuritegude ennetamisel, avastamisel, uurimisel ja kohtus menetlemisel.

- (8) Teenuste osutajate vabatahtlikud tegevused veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks oma teenuste siseselt ja sellest teatamine riivavad nende õiguspärasele eesmärgile vaatamata kõigi numbrivaba isikutevahelise side teenuste kasutajate põhiõigusi seoses era- ja perekonnaelu austamise ning isikuandmete kaitsega. Era- ja perekonnaelu austamise kui põhiõiguse ja sealhulgas side konfidentsiaalsuse piiramist ei saa õigustada ainuüksi asjaoluga, et teenuste osutajad kasutasid teatavat tehnoloogiat ajal, kui numbrivaba isikutevahelise side teenused ei kuulunud „elektroonilise side teenuste“ mõiste alla. Selline piiramine on võimalik ainult teatud tingimustel. Harta artikli 52 lõike 1 kohaselt peab selline piiramine olema ette nähtud seadusega ning selle juures tuleb austada era- ja perekonnaelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse õiguste olemust, see peab olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, olema vajalik ning vastama tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või vajadusele kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi. Kui selline piiramine hõlmab püsivalt kõigi kasutajate teabevahetuse üldist ja valimatut jälgimist ja analüüsi, rikutakse sellega õigust side konfidentsiaalsusele.
- (9) Isikuandmete töötlemist, mida teenuste osutajad teevad seoses vabatahtlike meetmetega veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks oma teenuste siseselt ja sellest teatamiseks ja laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava veebimaterjali eemaldamiseks oma teenustest, reguleeriti kuni 20. detsembrini 2020 üksnes määrusega (EL) 2016/679. Teenuste osutajad toodi direktiivi 2002/58/EÜ kohaldamisalasse direktiiviga (EL) 2018/1972, mis tuli 20. detsembriks 2020 üle võtta.

- (10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1232⁸ sätestati ajutine kord seoses tehnoloogiaga, mida üldkasutatavate numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad kasutavad veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu võitlemiseks, kuni võetakse vastu veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise ennetamist ja tõkestamist käsitlev pikaajaline õigusraamistik (edaspidi „pikaajaline õigusraamistik“). Määrust (EL) 2021/1232 muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2024/1307,⁹ millega pikendati kõnealuse määruse kohaldamisaja 3. aprillini 2026.
- (11) Komisjoni poolt 11. mail 2022 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanekuga, millega kehtestatakse eeskirjad laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamiseks ja tõkestamiseks, soovitakse luua pikaajaline õigusraamistik. Institutsioonidevahelised läbirääkimised ettepaneku üle veel kestavad.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1232 ajutise erandi kohta direktiivi 2002/58/EÜ teatavatest sätetest seoses tehnoloogiaga, mida numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad kasutavad isikuandmete ja muude andmete töötlemiseks, et võidelda veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu (ELT L 274, 30.7.2021, lk 41, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1232/oj>).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1307, millega muudetakse määrust (EL) 2021/1232 ajutise erandi kohta direktiivi 2002/58/EÜ teatavatest sätetest seoses tehnoloogiaga, mida numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad kasutavad isikuandmete ja muude andmete töötlemiseks, et võidelda veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu (ELT L, 2024/1307, 14.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1307/oj>).

- (12) 19. detsembril 2025 tegi komisjon ettepaneku pikendada määruse (EL) 2021/1232 kohaldamisaega kahe aasta võrra kuni 3. aprillini 2028. Kuna kaasseadusandjad ei jõudnud kõnealuse ettepaneku suhtes kokkuleppele 3. aprilliks 2026, on määrus (EL) 2021/1232 aegunud.
- (13) Arvestades, kui oluline on tulemuslikult võidelda veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu, ning kuni pikaajalise õigusraamistiku vastuvõtmise ja kohaldamiseni on vaja lubada ajutist erandit direktiivi 2002/58/EÜ artikli 5 lõikest 1 ja artikli 6 lõikest 1 kooskõlas käesolevas määruses sätestatud tingimustega. Konkreetseid asjaolusid arvesse võttes peaks käesoleva määruse kohaldamisaeg piirduma ajaga, mis on vajalik pikaajalise õigusraamistiku vastuvõtmiseks ja kohaldamiseks.

- (14) Direktiiv 2002/58/EÜ ei sisalda erisätteid isikuandmete töötlemise kohta, mida teenuste osutajad teevad elektroonilise side teenuste osutamise raames veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks oma teenuste siseselt ja sellest teatamiseks ja laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava veebimaterjali eemaldamiseks oma teenustest. Direktiivi 2002/58/EÜ artikli 15 lõike 1 kohaselt võivad liikmesriigid siiski võtta seadusandlikke meetmeid, et piirata muu hulgas kõnealuse direktiivi artiklites 5 ja 6 sätestatud side- ja andmeliiklusandmete konfidentsiaalsust käsitlevate õiguste ja kohustuste ulatust laste seksuaalse kuritarvitamisega seotud kuritegude ennetamise, avastamise, uurimise ja kohtus menetlemise eesmärgil. Kui selliseid riigisiseseid seadusandlikke meetmeid ei ole võetud, ei saa teenuste osutajad enam tugineda määrusele (EL) 2016/679, et jätkata vabatahtlike meetme kasutamist veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks oma teenuste siseselt ja sellest teatamiseks ning laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava veebimaterjali eemaldamiseks oma teenustest pärast 21. detsembrist 2020 kuni võetakse vastu pikaajaline õigusraamistik laste seksuaalse kuritarvitamise tõkestamiseks liidu tasandil. Kuigi käesolev määrus ei loo õiguslikku alust, mis võimaldaks teenuste osutajatel töödelda isikuandmeid ainult selleks, et tuvastada veebis toimuvat laste seksuaalset kuritarvitamist oma teenuste siseselt ja sellest teatada ning eemaldada oma teenustest laste seksuaalset kuritarvitamist kujutav veebimaterjal, kehtestatakse sellega erand teatavatest direktiivi 2002/58/EÜ sätetest. Käesoleva määrusega sätestatakse lisakaitsemeetmed, millest teenuste osutajad peavad kinni pidama, kui nad soovivad sellele määrusele tugineda.

- (15) Käesoleva määruse kohaldamisel võib töötlemine hõlmata isikuandmete eriliikide töötlemist nagu on sätestatud määruses (EL) 2016/679. Piltide ja videote töötlemist tehniliste erivahenditega, mis võimaldab füüsilise isiku kordumatut tuvastamist või autentimist, loetakse isikuandmete eriliikide töötlemiseks.
- (16) Käesoleva määrusega nähakse ette ajutine erand direktiivi 2002/58/EÜ artikli 5 lõikest 1 ja artikli 6 lõikest 1, millega kaitstakse side- ja andmeliiklusandmete konfidentsiaalsust. Kui teenuste osutajad kasutavad vabatahtlikult isiku- ja muude andmete töötlemise tehnoloogiat sellises ulatuses, mis võimaldab veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamist oma teenuste siseselt ja sellest teatamist ning laste seksuaalse kuritarvitamise veebimaterjali eemaldamis nende teenustest, ning seejuures järgitakse käesolevas määruses sätestatud tingimusi, kuulub see käesoleva määrusega sätestatud erandi kohaldamisalasse ning selle suhtes kehtivad määruses (EL) 2016/679 sätestatud kaitsemeetmed ja tingimused.
- (17) Direktiiv 2002/58/EÜ võeti vastu Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 114 alusel. Lisaks sellele ei ole kõik liikmesriigid võtnud seadusandlikke meetmeid kooskõlas direktiiviga 2002/58/EÜ, et piirata kõnealuses direktiivis sätestatud side ja andmeliiklusandmete konfidentsiaalsust käsitlevate õiguste ja kohustuste kohaldamisala, ning selliste meetmete vastuvõtmisega kaasneb märkimisväärne killustumise oht, mis võib negatiivselt mõjutada siseturgu. Sellest tulenevalt peaks käesolev määrus põhinema ELi toimimise lepingu artiklil 114.

- (18) Kuna füüsilise isiku osalusel toimuva elektroonilise sidega seotud andmeid käsitatakse tavaliselt isikuandmetena, peaks käesolev määrus põhinema ka ELi toimimise lepingu artiklil 16, mis sätestab konkreetse õigusliku aluse, mille põhjal võtta vastu õigusnorme füüsiliste isikute kaitse kohta seoses isikuandmete töötlemisega liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning liikmesriikides liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluva tegevuse puhul, samuti selliste andmete vaba liikumise kohta.
- (19) Määrust (EL) 2016/679 kohaldatakse sellise isikuandmete töötlemise suhtes, mis on seotud teenuste osutajate elektroonilise side teenuste osutamisega, mille ainus eesmärk on veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamine nende teenuste siseselt ja sellest teatamine ning laste seksuaalse kuritarvitamise veebimaterjali eemaldamine nende teenustest sellisel määral, et kõnealune töötlemine kuulub käesolevas määruses sätestatud erandi kohaldamisalasse.
- (20) Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatav tehnoloogia peaks olema eraelu puutumatust kõige vähem mõjutav vastavalt valdkonna tehnika tasemele. Seda tehnoloogiat ei tohiks kasutada suhtlusteksti süstemaatiliseks filtreerimiseks ja skaneerimiseks väljaarvatud juhul, kui seda kasutatakse üksnes mustrite, mis võivad viidata konkreetsele veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise kahtlusele, tuvastamiseks ja see ei tohiks olla võimeline avama suhtluse sisu. Laste ahvatlemise kindlakstegemiseks kasutatava tehnoloogia puhul peaksid sellised konkreetsed kahtluse põhjused põhinema sellistel objektiivselt tuvastatud riskiteguritel nagu vanusevahe ja asjaolu, et skaneeritud suhtluses näib osalevat laps.

- (21) Paika tuleks panna asjakohased menetlused ja õiguskaitsemehhanismid, mis võimaldaksid üksikisikutel esitada teenuste osutajate vastu kaebusi. Sellised menetlused ja mehhanismid on eriti vajalikud juhul, kui õiguskaitseasutusele või laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevale organisatsioonile teatatakse sisust, mis ei kujuta endast laste seksuaalset kuritarvitamist veebis või kui selline sisu on eemaldatud.
- (22) Võimalikult suure täpsuse ja usaldusväärsuse tagamiseks peaks käesoleva määruse eesmärkidel kasutatav tehnoloogia kooskõlas sektori tehnika tasemega piirama maksimaalselt vigade arvu ja suhet („valepositiivsed tulemused“) ning peaks asjakohasel juhul parandama viivitamata kõik vead, mis võivad siiski tekkida.
- (23) Käesolevas määruses sätestatud toimingute käigus töödeldavad sisuandmed ja andmeliiklusandmed ning loodavad isikuandmed ja ajavahemik, mille jooksul andmeid veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise kahtluse tuvastamise järel säilitatakse, peaksid kõik piirduma nende toimingute sooritamiseks rangelt vajalikuga. Kõik andmed tuleks viivitamata ja alaliselt kustutada nii pea kui need ei ole mõnel käesolevas määruses sätestatud eesmärgil enam rangelt vajalikud, sealhulgas juhul, kui laste seksuaalset kuritarvitamist veebis ei tuvastatud ja igal juhul hiljemalt 12 kuu möödumisel ühel neist eesmärkidest. See ei tohiks piirata võimalust säilitada vajalikke sisu- ja andmeliiklusandmeid kooskõlas direktiiviga 2002/58/EÜ. Käesolev määrus ei mõjuta võimalust kohaldada teenuste osutajate suhtes liidu või riigisisese õigusest tulenevat ja andmete säilitamist nõudvat õiguslikku kohustust.

- (24) Käesolev määrus ei takista teenuste osutajat, kes on teavitanud õiguskaitseasutusi veebis toimuvast laste seksuaalsest kuritarvitamisest, nõudmast nendelt asutustelt tõendit teate kättesaamise kohta.
- (25) Selleks et tagada käesoleva määrusega kehtestatud erandi kohase tegevuse läbipaistvus ja sellega seotud vastutus, peaksid teenuste osutajad avaldama ja esitama aruande määruse (EL) 2016/679 kohaselt määratud pädevatele järelevalveasutusele ja komisjonile kuue kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast ning seejärel iga aasta 31. jaanuariks. Sellised aruanded peaks hõlmama käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvat töötlemist, sealhulgas töödeldud andmete liik ja maht, isikuandmete töötlemise õiguslikud alused vastavalt määrusele (EL) 2016/679, kohasel juhul isikuandmete liidust väljapoole edastamise õiguslikud alused vastavalt määruse (EL) 2016/679 V peatükile, veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastatud juhtumite arv laste veebis toimuva seksuaalse kuritarvitamise ja laste ahvatlemise juhtude lõikes, juhtumite arv, mille korral kasutaja on esitanud asutusesisese hüvitamise mehhanismi kaudu kaebuse või taotlenud õigusasutuselt õiguskaitset, ja nende kaebuste või kohtumenetluse tulemused, kasutatud erinevate tehnoloogiavahendite vigade arv ja osakaal (valepositiivsed tulemused), veamäära piiramiseks võetud meetmed ja saavutatud veamäär, säilitamispoliitika, vastavalt määrusele (EL) 2016/679 kohaldatud andmekaitsemeetmed ning nende laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevate organisatsioonide nimed, kellega nad on käesoleva määruse kohaselt andmeid jaganud.

- (26) On vaja tagada, et komisjonile esitavad aruandeid nii liikmesriigid kui ka numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad. Samuti on oluline rõhutada, et komisjon peaks esitama õigeaegselt aruande käesoleva määruse rakendamise kohta.
- (27) Selleks et hõlbustada numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajate aruandlust, eelkõige selleks, et tagada nende aruannete masinloetavus ja lihtne juurdepääsetavus, tuleks nende aruannete jaoks kehtestada ühtne aruandlusvorm.
- (28) Selleks et tagada käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 punkti g alapunkti vii ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁰.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (29) Järelevalveasutuste toetamiseks nende ülesannete täitmisel peaks komisjon paluma, et Euroopa Andmekaitsekoogu väljastaks suunised, mis käsitlevad käesoleva määrusega kehtestatud erandi kohaldamisalasse jääva töötlemise kooskõla määrusega (EL) 2016/679. Kui järelevalveasutused hindavad kas kasutatav olemasolev või uus tehnoloogia vastab valdkonna tehnoloogia tasemele, on kõige vähem eraelu puutumatust rikkuv ning kas seda kasutatakse määruses (EL) 2016/679 sätestatud nõuetekohasel õiguslikul alusel, peaksid need suunised eelkõige aitama järelevalveasutustel anda nõu määruses (EL) 2016/679 sätestatud eelneva konsulteerimise raames.
- (30) Käesoleva määrusega piiratakse õigust side konfidentsiaalsuse kaitsele ja tehakse erand direktiivi (EL) 2018/1972 alusel tehtud otsusest kohaldada numbrivaba isikutevahelise side teenuste suhtes samu eraelu puutumatuse norme mis kohalduvad kõigi muude elektroonilise side teenuste suhtes, kusjuures erand tehakse üksnes veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks ja sellest õiguskaitseasutustele ja laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele teatamiseks ja laste seksuaalse kuritarvitamise veebimaterjali eemaldamiseks nendest teenustest.
- (31) Kõigi teiste direktiivi 2002/58/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate tegevuste ning seega ka selles sätestatud pädevate asutuste järelevalve- ja uurimisvolituste puhul tuleks teenuste osutajate suhtes kohaldada nimetatud direktiivis sätestatud erikohustusi.

- (32) Otspunktkrüpteerimine on tähtis vahend, millega tagatakse kasutajate, sealhulgas laste side turvalisus ja konfidentsiaalsus. Kuritahtlikud kolmandad isikud võivad igasugust vähem ranget krüpteerimist kuritarvitada. Seetõttu ei tohiks käesoleva määrusega sätestatud ühelgi juhul tõlgendada otspunktkrüpteerimist keelava või nõrgendavana.
- (33) Õigus era- ja perekonnaelu austamisele, sealhulgas side konfidentsiaalsusele on harta artikliga 7 tagatud põhiõigus. Seepärast on see ka eeltingimus turvaliseks suhtlemiseks laste seksuaalse kuritarvitamise ohvri ja usaldusväärse täiskasvanu või laste seksuaalse kuritarvitamise vastu võitleva organisatsiooni vahel ning ohvrite ja nende advokaatide vahel.
- (34) Käesolev määrus ei tohiks piirata liikmesriigi õiguses sätestatud ametisaladuse hoidmise normide, näiteks arstide ja nende patsientide, ajakirjanike ja nende allikate või advokaatide ja nende klientide vahelise kutsesaladuse kaitse normide kohaldamist, eelkõige kuna advokaatide ja nende klientide vahelise suhtluse konfidentsiaalsus on keskse tähtsusega, et tagada kaitseõiguse tõhus kasutamine, mis on õiglase kohtuliku arutamise õiguse oluline osa. Samuti ei tohiks käesolev määrus piirata riiklikke õigusnorme hädas olevaid isikuid nõustavate ametiasutuste või organisatsioonide registrite kohta.

- (35) Teenuste osutajad peaksid teatama komisjonile, millised on need laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevad organisatsioonid, kellele nad annavad käesoleva määruse alusel teada võimalikust veebis toimuvast laste seksuaalsest kuritarvitamisest. Kuigi teenuste osutajatel, kes tegutsevad vastutavate töötlejatena, lasub ainuvastutus selle hindamise eest, millise kolmanda isikuga nad võivad määruse (EL) 2016/679 kohaselt isikuandmeid jagada, peaks komisjon tagama veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise võimalike juhtumite edastamise küsimuses läbipaistvuse, avalikustades laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevate organisatsioonide nimed, mis talle edastati, oma veebisaidil. See avalik nimekiri peaks olema lihtsasti kättesaadav. Teenuste osutajad peaksid saama seda nimekirja kasutada ka, et teha kindlaks asjaomased organisatsioonid ülemaailmses võitluses veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu. See nimekiri ei tohiks piirata vastutavate töötlejatena tegutsevatele teenuste osutajatele määrusest (EL) 2016/679 tulenevaid kohustusi, sealhulgas nende kohustust järgida isikuandmete väljapoole liitu edastamisel määruse V peatükki ja täita kõiki määruse IV peatükist tulenevaid kohustusi.
- (36) Liikmesriikide käesoleva määruse kohaselt esitatavad statistilised andmed on olulised näitajad poliitika, sealhulgas õigusaktide hindamiseks. Lisaks on oluline tunnistada, et laste seksuaalse kuritarvitamise ohvrite võib-olla juba aastaid ringluses olnud piltide ja videote jagamisega kaasneb teisese ohvristamise mõju, mis sellises statistikas täielikult ei kajastu.

- (37) Vastavalt määruses (EL) 2016/679 sätestatud nõuetele, eelkõige nõudele, mille kohaselt liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutustel oleks oma ülesannete tulemuslikuks täitmiseks ja volituste kasutamiseks vajalikud inim-, tehnilised ja rahalised ressursid, peaksid liikmesriigid tagama, et järelevalveasutustel oleks neile käesoleva määruse kohaselt antud ülesannete tõhusaks täitmiseks ja volituste kasutamiseks sellised piisavad ressursid.
- (38) Kui teenuste osutaja on teinud andmekaitsealase mõjuhinngu ja konsulteerinud tehnoloogia küsimuses järelevalveasutustega kooskõlas määrusega (EL) 2016/679 enne käesoleva määruse jõustumist, ei peaks kõnealune teenuste osutaja olema käesoleva määruse alusel kohustatud tegema uut andmekaitsealast mõjuhinngut ega uuesti konsulteerima, tingimusel et järelevalveasutused on märkinud, et vastava tehnoloogia abil toimuv andmete töötlemine ei kujuta endast suurt ohtu füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele või et vastutav töötleja on võtnud meetmeid sellise ohu leevendamiseks.
- (39) Kasutajatel peaks olema õigus mõjusale õiguskaitsevahendile, kui isikuandmete ja muude andmete töötlemisel, mille eesmärk on veebis toimunud laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamine numbrivaba isikutevahelise side teenustes ja sellest teatamine ning laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava veebimaterjali eemaldamine nendest teenustest, on rikutud nende õigusi, näiteks kui kasutaja sisust või identiteedist on teatatud laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevale organisatsioonile või õiguskaitseasutustele või kui kasutaja sisu on eemaldatud või kasutaja konto on blokeeritud või kasutajale pakutava teenuse osutamine peatatud.

- (40) Kooskõlas direktiiviga 2002/58/EÜ ja võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttega peaks isiku- ja muude andmete töötlemine piirduma sisuandmete ja nendega seotud andmeliiklusandmetega niivõrd, kuivõrd see on rangelt vajalik käesoleva määruse eesmärgi saavutamiseks.
- (41) Käesolevas määruses sätestatud erand peaks laienema andmeliikidele, millele on osutatud direktiivi 2002/58/EÜ artikli 5 lõikes 1 ja artikli 6 lõikes 1, mida kohaldatakse nii isiku- kui ka isikustamata andmete töötlemise suhtes numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutamise kontekstis.
- (42) Käesoleva määruse eesmärk on kehtestada ajutine erand direktiivi 2002/58/EÜ teatavatest sätetest, põhjustamata siseturu killustumist. Lisaks ei jõua kõik liikmesriigid riigisiseseid õigusakte tõenäoliselt õigeaegselt vastu võtta. Kuna käesoleva määruse eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale. Sellega kehtestatakse direktiivi 2002/58/EÜ artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 1 kohaldamisest ajutine ja rangelt piiratud erand ning mitmed kaitsemeetmed, mis tagavad, et erand ei lähe seatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (43) Võttes arvesse vajadust tagada õigeaegselt õiguskindlus, pidades silmas määruse (EL) 2021/1232 kehtivuse lõppemist, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti.
- (44) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725¹¹ artikli 42 lõikele 1 on konsulteeritud Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse 16. veebruaril 2026,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse teatavate direktiivis 2002/58/EÜ sätestatud kohustuste kohaldamisest ajutine ja rangelt piiratud erand, mille ainus eesmärk on võimaldada teatavate numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatel (edaspidi „teenuste ostajad“) kasutada, ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, eritehnoloogiat isikuandmete ja muude andmete töötlemiseks rangelt sellises ulatuses, mida on vaja veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamiseks nende teenuste siseselt ja sellest teatamiseks ning laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava veebimaterjali eemaldamiseks nende teenustest.
2. Käesolevat määrust ei kohaldata audioside skaneerimise suhtes.
- 2a. *Seda määrust ei kohaldata isikutevahelise side suhtes, mille puhul kasutatakse või on kasutatud otspunktkrüpteerimist. [Am. 30]***

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „numbrivaba isikutevahelise side teenus“ – direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punktis 7 määratletud numbrivaba isikutevahelise side teenus;
- 2) „laste seksuaalset kuritarvitamist kujutav veebimaterjal“ –
 - a) direktiivi 2011/93/EL artikli 2 punktis c määratletud lapsporno;

- b) direktiivi 2011/93/EL artikli 2 punktis e määratletud pornograafiline etteaste;
- 3) „laste ahvatlemine“ – igasugune tahtlik käitumine, mis on vastavalt direktiivi 2011/93/EL artiklile 6 kuritegu;
- 4) „veebis toimuv laste seksuaalne kuritarvitamine“ – laste seksuaalset kuritarvitamist kujutav veebimaterjal ja laste ahvatlemine.

Artikkel 3

Erandi kohaldamisala

1. Direktiivi 2002/58/EÜ artikli 5 lõiget 1 ja artikli 6 lõiget 1 ei kohaldata side konfidentsiaalsuse suhtes, mis hõlmab teenuste pakkujate isiku- ja muude andmete töötlemist seoses numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutamisega, tingimusel et:
 - a) selline töötlemine
 - i) on rangelt vajalik, et kasutada eritehnoloogiat üksnes laste seksuaalse kuritarvitamise veebimaterjali tuvastamiseks ja eemaldamiseks ning sellest õiguskaitseasutustele ja laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele teatamiseks ning laste ahvatlemise tuvastamiseks ja sellest õiguskaitseasutustele või laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele teatamiseks;
 - ia) ei ole kohaldatav isikutevahelise side suhtes, mille puhul kasutatakse või on kasutatud otspunktkrüpteerimist; [Am. 26cp3, 31cp3, 6 and 21]***

- ii) on proportsionaalne ja piirdub tehnoloogiaga, mida teenuste osutajad kasutavad üksnes punktis i sätestatud otstarbel;
 - iii) piirdub sisuandmete ja nendega seotud andmeliiklusandmetega, mis on vajalikud punktis i sätestatud eesmärgil;
 - iv) piirdub sellega, mis on tingimata vajalik punktis i sätestatud tingimuste täitmiseks;
- b) tehnoloogia mida kasutatakse käesoleva lõike punkti a alapunktis i sätestatud eesmärgil vastab valdkonna tehnika tasemele ja on eraelu puutumatust kõige vähem mõjutav, sealhulgas seoses lõimitud andmekaitse ja vaikimisi andmekaitse põhimõttega, mis on sätestatud määruse (EL) 2016/679 artiklis 25, ning niivõrd, kuivõrd seda kasutatakse sides sisalduva teksti skaneerimiseks, see ei suuda side sisust aru saada, vaid on ainult võimaline tuvastama mustreid, mis viitavad võimalikule veebis toimuvale laste seksuaalsele kuritarvitamisele;
- c) käesoleva lõike punkti a alapunktis i sätestatud eesmärgil kasutatava eritehnoloogia suhtes on läbi viidud määruse (EL) 2016/679 artiklis 35 osutatud eelnev andmekaitsealase mõju hindamine ja artiklis 36 osutatud eelnev konsulteerimise menetlus;

- d) seoses uue tehnoloogiaga laste seksuaalse kuritarvitamise veebimaterjali tuvastamiseks kasutatava tehnoloogiaga tähenduses, mida ükski teenuste osutaja ei ole enne ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] liidus numbrivaba isikutevahelise side teenuste kasutajatele (edaspidi „kasutajad“) osutatavate teenuste puhul kasutanud, ning seoses tehnoloogiaga, mida kasutatakse võimaliku laste ahvatlemise tuvastamiseks, annab teenuste osutaja pädevale asutusele aru meetmetest, mis on võetud, et tõendada määruse (EL) 2016/679 VI peatüki 1. jao kohaselt määratud pädeva järelevalveasutusega (edaspidi „järelevalveasutus“) eelneva konsulteerimise menetluse käigus nimetatud määruse artikli 36 lõike 2 kohaselt antud kirjaliku nõu järgimist;
- e) kasutatav tehnoloogia on piisavalt usaldusväärne, see tähendab laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava veebimaterjali avastamisega seotud veamäär on võimalikult väike ning juhuslike vigade esinemisel parandatakse nende tagajärjed viivitamata;
- f) laste võimaliku ahvatlemise mustrite avastamiseks kasutatav tehnoloogia piirdub asjakohaste põhinäitajate ja selliste objektiivselt kindlaks tehtud riskitegurite kasutamisega, nagu vanusevahe ja lapse tõenäoline osalemine skaneeritud sides, ilma et see piiraks õigust inimkontrollile;

- g) teenuste osutaja:
- i) on kehtestanud sisekorra kuritarvituste, loata juurdepääsu ja isiku- ja muude andmete loata edastamise vältimiseks;
 - ii) tagab isiku- ja muude andmete töötlemisel, mille puhul kasutatakse käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvat tehnoloogiat, inimese järelevalve ja asjakohasel juhul inimese sekkumise;
 - iii) tagab, et õiguskaitseasutustele ja laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele ei edastata ühtegi materjali, mida ei ole eelnevalt tuvastatud veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamisena või laste ahvatlemisena, ilma inimese eelneva kinnitusega;
 - iv) on kehtestanud asjakohased menetlused ja hüvitismehhanismid, millega tagatakse, et kasutajad saavad oma seisukohtade teatamiseks esitada teenuse osutajale mõistliku aja jooksul kaebusi;

- v) teavitab kasutajaid selgelt, silmatorkavalt ja arusaadavalt sellest, et teenuste pakkuja on vastavalt käesolevale määrusele kasutanud kasutajate side konfidentsiaalsuse õiguslikku erandit direktiivi 2002/58/EÜ artikli 5 lõikest 1 ja artikli 6 lõikest 1 üksnes käesoleva lõike punkti a alapunktis i sätestatud eesmärkidel, erandi kohaselt võetud meetmete taga olevast loogikast ja mõjust kasutajate side konfidentsiaalsusele, sealhulgas võimalusest, et isikuandmeid jagatakse õiguskaitseasutuste ja laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevate organisatsioonidega;
- vi) teavitab kasutajaid, kui nende sisu on eemaldatud või nende konto on blokeeritud või neile pakutud teenus on peatatud, järgmisest:
 - 1) võimalused nendelt hüvitise nõudmiseks;
 - 2) võimalus esitada kaebus järelevalveasutusel ja
 - 3) õigus õiguskaitsevahendile;
- vii) avaldab ja esitab pädevale järelevalveasutusele ja komisjonile hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ning seejärel iga aasta 31. jaanuariks käesoleva määruse alusel toimuva isikuandmete töötlemise kohta aruande, sealhulgas:
 - 1) töödeldud andmete liik ja maht;

- 2) töötlemise konkreetne alus vastavalt määrusele (EL) 2016/679;
- 3) asjakohasel juhul isikuandmete liidust väljapoole edastamise alus vastavalt määruse (EL) 2016/679 V peatükile;
- 4) veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastatud juhtumite arv laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava veebimaterjali ja laste ahvatlemise juhtude lõikes;
- 5) selliste juhtumite arv, mille korral kasutaja on esitanud asutusesisese hüvitamise mehhanismi kaudu või õigusasutusele kaebuse ja selliste kaebuste tulemused;
- 6) erinevate kasutatud tehnoloogiavahendite vigade arv ja osakaal (valepositiivsed tulemused);
- 7) veamäära piiramiseks võetud meetmed ja saavutatud veamäär;
- 8) säilitamispoliitika ja kohaldatud andmekaitsemeetmed vastavalt määrusele (EL) 2016/679;
- 9) laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevate organisatsioonide nimed, kellega nad on käesoleva määruse kohaselt andmeid jaganud;

- h) kui tuvastatakse arvatav veebis toimuv laste seksuaalne kuritarvitamine, säilitatakse punkti a alapunkti i kohaldamisel töödeldud sisuandmeid ja seotud andmeliiklusandmeid ja sellise töötlemise käigus saadud isikuandmeid turvaliselt üksnes selleks, et:
- i) teatada arvatavast veebis toimuvast laste seksuaalsest kuritarvitamisest viivitamata pädevatele õiguskaitse- ja õigusasutustele või laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele;
 - ii) blokeerida asjaomase kasutaja konto või peatada või lõpetada talle teenuse osutamine;
 - iii) luua andmete kohta, mis on usaldusväärselt määratletud laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava veebimaterjalina, ainulaadne ja tagasiteisendamatu digiallkiri („räsi“);
 - iv) võimaldada asjaomasel kasutajal taotleda teenuste osutajalt hüvitist või esitada laste seksuaalse kuritarvitamise kahtlusega seotud küsimustes vaie või kasutada õiguskaitsevahendeid või
 - v) vastata pädevate õiguskaitse- ja õigusasutuste taotlustele, mis on esitatud kooskõlas kohaldatava õigusega, et anda neile vajalikud andmed kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks või nende eest vastutusele võtmiseks nagu on sätestatud direktiivis 2011/93/EL;

- i) andmeid ei säilitata kauem, kui on rangelt vajalik punktis h sätestatud asjaomasteks eesmärkideks, ja igal juhul mitte kauem kui 12 kuud alates kuupäevast, mil arvatav veebis toimuv laste seksuaalne kuritarvitamine tuvastati;
 - j) kõigist veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise põhjendatud ja kontrollitud kahtluse juhtumitest teatatakse viivitamata pädevatele liikmesriigi õiguskaitseasutustele või laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevatele organisatsioonidele.
2. Lõike 1 punktis c sätestatud tingimust ei kohaldata kuni ... [kaheksa kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] teenuste osutajate suhtes, kes:
- a) kasutasid eritehnoloogiat lõike 1 punkti a alapunktis i sätestatud eesmärgil enne ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] ilma kõnealuse tehnoloogiaga seotud konsulteerimismenetlust eelnevalt läbimata;
 - b) algatavad sellise konsulteerimismenetluse enne ... [üks kuu pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]; ja
 - c) teevad punktis b osutatud konsulteerimismenetluses pädeva järelevalveasutusega nõuetekohaselt koostööd.

3. Lõike 1 punktis d sätestatud tingimust ei kohaldata kuni ... [kaheksa kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] teenuste osutajate suhtes, kes:

- a) kasutasid lõike 1 punktis d osutatud tehnoloogiat enne ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] ilma kõnealuse tehnoloogiaga seotud konsulteerimismenetlust eelnevalt läbimata;
- b) algatavad lõike 1 punktis d osutatud menetluse enne ... [üks kuu pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva]; ning
- c) teevad lõike 1 punktis d osutatud menetluses pädeva järelevalveasutusega nõuetekohaselt koostööd.

Lõike 1 punkti g alapunktis vii osutatud aruandes sisalduvad andmed esitatakse kirjalikult tüüpvormil. Hiljemalt ... [kolm kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] määrab komisjon kõnealuse tüüpvormi sisu ja vormi kindlaks rakendusaktidega. Seda tehes võib komisjon jagada lõike 1 punkti g alapunktis vii loetletud andmekategooriad alamkategooriateks.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 10 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 4

Euroopa Andmekaitsekojogu suunised

Vastavalt määruse (EL) 2016/679 artiklile 70 nõuab komisjon, et Euroopa Andmekaitsekojogu annaks hiljemalt ... [üks kuu pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] välja suunised, mille eesmärk on aidata järelevalveasutustel hinnata, kas käesoleva määruse kohaldamisalas toimuv töötlemine on olemasoleva ja uue käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 punkti a alapunktis i sätestatud eesmärkidel kasutatava tehnoloogia osas kooskõlas määrusega (EL) 2016/679.

Artikkel 5

Mõjusad õiguskaitsevahendid

Kooskõlas määruse (EL) 2016/679 artikliga 79 ja direktiivi 2002/58/EÜ artikli 15 lõikega 2 on teenuste kasutajatel õigus mõjusale õiguskaitsevahendile, kui nad leiavad, et isikuandmete ja muude andmete töötlemisel käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 punkti a alapunktis i sätestatud eesmärkidel on nende õigusi rikutud.

Artikkel 6
Järelevalveasutused

Määruse (EL) 2016/679 VI peatüki 1. jao kohaselt määratud järelevalveasutused jälgivad käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvat töötlemist kooskõlas oma kõnealuse peatüki kohaste pädevuste ja volitustega.

Artikkel 7
Laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevate organisatsioonide avalik nimekiri

1. Teenuste osutajad teatavad komisjonile hiljemalt ... [üks kuu pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] nende laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevate organisatsioonide nimed, kellele nad veebis toimuvast laste seksuaalsest kuritarvitamisest käesoleva määruse kohaselt teada annavad. Teenuste osutajad edastavad komisjonile korrapäraselt kõik nimekirja muudatused.
2. Komisjon avalikustab hiljemalt ... [kaks kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva], millised on laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevad organisatsioonid, millest talle lõike 1 alusel on teada antud. Komisjon hoiab seda avalikku nimekirja ajakohasena.

Artikkel 8

Statistika

1. Liikmesriigid teevad hiljemalt ... [üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja seejärel igal aastal üldsusele kättesaadavaks ja esitavad komisjonile aruanded koos statistikaga järgmise kohta:
 - a) veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise tuvastamise kohta teenuste osutajatelt ja laste seksuaalse kuritarvitamise vastu avalikes huvides võitlevate organisatsioonidelt pädevatele riiklikele õiguskaitseasutustele edastatud teadete koguarv, näidates selle teabe olemasolu korral ära juhtumite koguarvu ja korduvalt teatatud juhtumite arvu ning selle, mis liiki teenuste osutajate teenuste siseselt veebis toimuv laste seksuaalne kuritarvitamine tuvastati;
 - b) artikli 3 kohaste meetmetega tuvastatud laste arv, eristatuna soo alusel;
 - c) süüdi mõistetud kurjategijate arv.
2. Komisjon koondab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud statistika ja võtab seda arvesse artikli 9 kohase rakendamisaruande koostamisel.

Artikkel 9

Rakendamisaruanne

1. Komisjon koostab artikli 3 lõike 1 punkti g alapunkti vii kohaselt esitatud aruannete ja artikli 8 kohaselt esitatud statistika põhjal hiljemalt ... [18 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] aruande käesoleva määruse rakendamise kohta, esitab selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule ning tutvustab seda neile.
2. RakendamisaruanDES vaatleb komisjon eelkõige järgmist:
 - a) artikli 3 lõike 1 punkti a alapunktis ii ja punktides b, c ja d loetletud isiku- ja muude andmete töötlemise tingimused;
 - b) käesolevas määruses sätestatud erandi proportsionaalsus, sealhulgas liikmesriikide artikli 8 kohaselt esitatud statistika hindamine;
 - c) käesoleva määrusega hõlmatud tegevusega seotud tehnoloogia areng ning see, mil määral parandab selline areng täpsust ja vähendab vigade arvu ja osakaalu (valepositiivseid tulemusi).

Artikkel 10

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

Artikkel 11

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse kuni ... [kuupäev pärast selle jõustumist].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

...

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0242

Paranduseelarve projekt nr 1/2026: 2025. aasta ülejäägi kandmine eelarvesse

Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta resolutsioon, mis käsitleb nõukogu seisukohta Euroopa Liidu 2026. aasta paranduseelarve projekti nr 1/2026 kohta – 2025. aasta ülejäägi kandmine eelarvesse (09919/2026 – C10-0145/2026 – 2026/0090(BUD))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 314,
- võttes arvesse Euroopa Aatomiaenergiaühenduse asutamislepingu artiklit 106a,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrust (EL, Euratom) 2024/2509 (mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid)¹, eriti selle artiklit 44,
- võttes arvesse Euroopa Liidu 2026. aasta üldeelarvet, mis võeti lõplikult vastu 26. novembril 2025. aastal²,
- võttes arvesse nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027³,
- võttes arvesse nõukogu määrust (EL, Euratom) 2024/765, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027⁴,
- võttes arvesse 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava⁵,
- võttes arvesse nõukogu 14. detsembri 2020. aasta otsust (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi ning millega tunnistatakse kehtetuks

¹ ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>.

² ELT L, 2026/72, 26.2.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/budget/2026/72/oj>.

³ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj>.

⁴ ELT L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj>.

⁵ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28,
ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.

otsus 2014/335/EL, Euratom⁶,

- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 28. aprilli 2026. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2028–2034⁷,
 - võttes arvesse paranduseelarve projekti nr 1/2026, mille komisjon võttis vastu 10. aprillil 2026 (COM(2025)0450),
 - võttes arvesse seisukohta paranduseelarve projekti nr 1/2026 kohta, mille nõukogu võttis vastu 16. juunil 2026 ja edastas Euroopa Parlamendile 18. juunil 2026 (09919/2015),
 - võttes arvesse kodukorra artikleid 96 ja 98,
 - võttes arvesse eelarvekomisjoni raportit (A10-0180/2026),
- A. arvestades, et paranduseelarve projekti nr 1/2026 eesmärk on kanda 2026. aasta eelarvesse 2025. aasta eelarve täitmise tulenev ülejääk, mille suurus on 2 095 miljonit eurot;
- B. arvestades, et selle ülejäägi põhielemendid on tulude positiivne saldo (1 994 miljonit eurot) ja kavandatud väiksemad kulud (101 miljonit eurot);
- C. arvestades, et tulude poolel tuleneb ülejääk peamiselt oodatust suuremast tollimaksude laekumisest (860 miljonit eurot); arvestades, et teine peamine ülejäägi allikas on finantstulud, viivised ja trahvid 840 miljoni euro suuruses summas;
- D. arvestades, et kulude poolel toimus kõigis institutsioonides maksete assigneeringute alakasutamine, sealhulgas tühistati ülekantud assigneeringuid kokku 111 miljoni euro suuruses summas (mis moodustab heakskiidetud maksete assigneeringutest 0,04 %);
1. võtab teadmiseks komisjoni esitatud paranduseelarve projekti nr 1/2026, mis on mõeldud 2025. aasta ülejäägi eelarvesse kandmiseks 2 095 miljoni euro suuruses summas vastavalt finantsmääruse artikli 18 lõikele 3;
 2. väljendab heameelt asjaolu üle, et 2025. aasta ülejääk tuleneb peamiselt jaotiste 1 (omavahendid, eelkõige tollimaksud) ja 4 (finantstulu, viivised ja trahvid) erinevuste suurenemisest, samas kui kulude ülejääk on endiselt väga tagasihoidlik – 101 miljonit eurot;
 3. peab kahetsusväärseks, et ülejäägi kandmine eelarvesse vähendab proportsionaalselt liikmesriikide kogurahvatulul põhinevate omavahendite osamakseid 2026. aasta eelarve rahastamises; rõhutab, et ajal, mil rahastamisvajadused on endiselt suured, eelkõige seoses taasterahastu võla teenindamise kuludega, ja manööverdamisruum liidu eelarve raames on endiselt äärmiselt piiratud, tuleks kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku viimastel aastatel säilitada eelarves piisav paindlikkus, mis võimaldab liidul tulla toime ettenägematute sündmustega; rõhutab, et liidu eelarve paindlikkus on üks peamisi küsimusi, mida käsitleda 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavatel läbirääkimistel;

⁶ ELT L 424, 15.12.2020, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2053/oj>.

⁷ Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0111.

4. tuletab meelde oma pikaajalist seisukohta, et trahvidest ja tasudest või nendega samaväärsetest summadest laekuvat erakorralist tulu tuleks liidu eelarves kasutada lisatuluna ja see ei tohiks tuua kaasa kogurahvatulul põhinevate osamaksete samaväärset vähendamist;
5. võtab teadmiseks viie toetatava liikmesriigi kogurahvatulul põhinevate iga-aastaste maksete kindlasummalise vähendamise mis on netosummas ligikaudu 5,8 miljardit eurot; rõhutab asjaolu, et need korrektsioonid on inflatsiooniga seotud ja seetõttu suurenenud rohkem kui mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärad, mida kohandatakse igal aastal deflaatori (2 %) alusel; rõhutab, et see kõrvalekalle suurendab teiste liikmesriikide koormust;
6. võtab teadmiseks artiklis 425 sisalduva negatiivse tuluartikli summas 54 miljonit eurot ning väljendab heameelt meetodi üle, mille kohaselt kantakse eelarvesse kulud, mis tulenevad kokkuleppemenetluse tulemusel tehtud maksetest ning sisaldavad tasandusintressi ja viiviste hüvitamist seoses tühistatud või vähendatud konkurentsitrahvide tagasimaksmisega vastavalt Euroopa Kohtu asjakohastele otsustele; tuletab meelde, et finantsmääruse uuesti sõnastamise üle peetud 2024. aasta läbirääkimistel nõudis parlament selle lähenemisviisi kohaldamist, et hoida ära uute kuluassigneeringute lisamine juba niigi ülekoormatud rubriigis 7; tuletab meelde, et seda lahendust ei saa kasutada pärast 31. detsembrit 2027; kutsub komisjoni üles esitama järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jaoks lõpliku lahenduse, millega saavutatakse sama eesmärk – hoida ära eelarve kulude poolele tekkiv mõju;
7. kordab oma pikaajalist üleskutset, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 310 kohaselt on ELi eelarve jaoks tingimata vaja kestlikku, prognoositavat ja vastupidavat tulu, mis peaks olema vastavuses kulude ja strateegiliste prioriteetide ning liidu kindlakstehtud rahastamisvajadustega; kinnitab oma pikaajalist kohustust võtta kasutusele uued omavahendid mitte ainult NGEU võla tagasimaksmiseks, vaid ka liidu suuremate poliitiliste ambitsioonide rahastamiseks; tuletab meelde, et ilma uute tõeliste omavahenditeta langeb finantskoormus suuremate kogurahvatulul põhinevate osamaksete kaudu paratamatult liikmesriikidele; on seetõttu seisukohal, et uute tõeliste tuluvoogude kasutuselevõtmine vähemalt 60 miljardi euro suuruses summas aastas on oluline tingimus ambitsioonika mitmeaastase finantsraamistiku jaoks aastateks 2028–2034;
8. kiidab nõukogu seisukoha paranduseelarve projekti nr 1/2026 kohta heaks;
9. teeb presidendile ülesandeks kuulutada paranduseelarve nr 1/2026 lõplikult vastuvõetuks ja korraldada selle avaldamine *Euroopa Liidu Teatajas*;
10. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, teistele asjaomastele institutsioonidele ja asutustele ning liikmesriikide parlamentidele.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0246

Soovitus, mis käsitleb muutuvat geopoliitilist olukorda Ida-Aasias ja vajadust teha tihedamat koostööd piirkonna sarnaselt meelestatud partneritega

Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta soovitus nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb muutuvat geopoliitilist olukorda Ida-Aasias ja vajadust teha tihedamat koostööd piirkonna sarnaselt meelestatud partneritega (2025/2169(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu V jaotist,
- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 16. septembri 2021. aasta ühisteatist „ELi strateegia koostööks India ja Vaikse ookeani piirkonnas“ (JOIN(2021)0024),
- võttes arvesse julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilist kompassi, mille nõukogu kiitis heaks 21. märtsil 2022 ja milles rõhutatakse partnerluste osatähtsust liidu julgeoleku ja vastupanuvõime tagamisel, sealhulgas India ja Vaikse ookeani piirkonnas,
- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 1. detsembri 2021. aasta ühisteatist „Global Gateway“ (JOIN(2021)0030),
- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 20. juuni 2023. aasta ühisteatist Euroopa majandusjulgeoleku strateegia kohta,
- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 12. novembri 2025. aasta ühisteatist „Euroopa demokraatia kaitseilp: tugevate ja vastupanuvõimeliste demokraatlike riikide võimestamine“ (JOIN(2025)0791),
- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 16. detsembri 2020. aasta ühisteatist „ELi küberturvalisuse strateegia digikümnnendi jaoks“ (JOIN(2020)0018),
- võttes arvesse Euroopa Liidu ja Jaapani 1. novembri 2024. aasta julgeoleku- ja kaitsepartnerlust,
- võttes arvesse Euroopa Liidu ja Korea Vabariigi 4. novembri 2024. aasta julgeoleku- ja kaitsepartnerlust,

- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Jaapani vahelist strateegilise partnerluse lepingut¹,
- võttes arvesse raamlepingut ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Korea Vabariigi vahel²,
- võttes arvesse ELi ja Jaapani vahelist majanduspartnerluslepingut³,
- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Korea Vabariigi vahelist vabakaubanduslepingut⁴,
- võttes arvesse ÜRO mereõiguse konventsiooni (UNCLOS),
- võttes arvesse 23. juulil 2025 Tokyos toimunud ELi ja Jaapani 30. tippkohtumisel vastu võetud ühisavaldust,
- võttes arvesse 28. ja 29. mail 2025 Tokyos toimunud ELi ja Jaapani 42. parlamentidevahelist kohtumist,
- võttes arvesse 26. märtsil 2026. aastal Vaux-de-Cernays toimunud ELi ja Jaapani kolmandat strateegilist dialoogi,
- võttes arvesse 25. märtsil 2026. aastal Tokyos toimunud ELi ja Jaapani üheksandat digipoliitika dialoogi,
- võttes arvesse ELi ja Jaapani 13. märtsil 2025 allkirjastatud kavatsuste deklaratsiooni kvantteaduse ja -tehnoloogia alase koostöö kohta, et süvendada ühiseid teadusuuringuid, teabevahetust ja ökosüsteemide arendamist,
- võttes arvesse kriitilisi mineraale käsitleval ministrite 4. veebruari 2026. aasta kohtumisel ELi, Jaapani ja Ameerika Ühendriikide võetud kohustust tõhustada koostööd kriitiliste toormete valdkonnas,
- võttes arvesse ELi ja Jaapani 27. mail 2021. aastal sõlmitud rohelist liitu,
- võttes arvesse 10. juunil 2026 Brüsselis toimunud ELi ja Korea Vabariigi 11. tippkohtumisel vastu võetud ühisavaldust,
- võttes arvesse 18. novembril 2025 Brüsselis toimunud ELi ja Korea Vabariigi 23. parlamentidevahelist kohtumist,
- võttes arvesse 22. jaanuaril 2026. aastal Brüsselis toimunud ELi ja Korea Vabariigi teist strateegilist dialoogi,
- võttes arvesse ELi ja Korea Vabariigi 22. mail 2023. aastal loodud rohepartnerlust,
- võttes arvesse 20.–21. novembril 2025 Brüsselis toimunud neljandat ELi ning India ja Vaikse ookeani piirkonna ministrite foorumit,

¹ ELT L 216, 24.8.2018, lk 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2018/1197/oj.

² ELT L 20, 23.1.2013, lk 2.

³ ELT L 330, 27.12.2018, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2018/1907/oj.

⁴ ELT L 127, 14.5.2011, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2011/265/oj.

- võttes arvesse avaldust, mis tehti pärast väliskomisjoni delegatsiooni hiljutist külastust Korea Vabariiki ja Jaapanisse 31. märtsist kuni 2. aprillini 2026,
 - võttes arvesse oma 7. juuni 2022. aasta resolutsiooni ELi ning India ja Vaikse ookeani piirkonna julgeolekuprobleemide kohta⁵,
 - võttes arvesse oma 13. detsembri 2023. aasta resolutsiooni ELi ja Jaapani suhete kohta⁶,
 - võttes arvesse oma 21. jaanuari 2026. aasta resolutsiooni ühise välis- ja julgeolekupoliitika rakendamist käsitleva 2025. aasta aruande kohta⁷,
 - võttes arvesse oma 28. novembri 2024. aasta resolutsiooni Ukrainale Venemaa agressioonisõjas antava ELi vankumatu toetuse tugevdamise ning Põhja-Korea ja Venemaa süveneva sõjalise koostöö kohta⁸,
 - võttes arvesse oma 24. oktoobri 2024. aasta resolutsiooni, mis käsitleb ÜRO resolutsiooni 2758 ebaõiget tõlgendamist Hiina Rahvavabariigi poolt ja tema jätkuvaid sõjalisi provokatsioone Taiwani lähistel⁹,
 - võttes arvesse oma 13. detsembri 2023. aasta resolutsiooni ELi ja Taiwani kaubandus- ja investeerimissuhete kohta¹⁰,
 - võttes arvesse oma seisukohti ja soovitusi India ja Vaikse ookeani piirkonna koostöö kohta, sealhulgas üleskutseid teha koostööd sarnaselt meelestatud partneritega, et kaitsta meresõiduvabadust ja stabiilsust Taiwani väinas ning Ida- ja Lõuna-Hiina merel,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 121,
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0189/2026),
- A. arvestades, et jätkuvad geopoliitilised muutused ning India ja Vaikse ookeani piirkonna kasvav strateegiline tähtsus kujundavad maailmakorda ümber; arvestades, et Ida-Aasia ning laiem India ja Vaikse ookeani piirkond on ülemaailmse jõukuse ja julgeoleku, energiapoliitika ning demokraatia vastupanuvõime jaoks keskse tähtsusega, kuna seal on elutähtsad mereliinid, kõrgtehnoloogilised ökosüsteemid, peamised kaubateed, üle poole maailma elanikkonnast ning kriitilise tähtsusega tarneahelad, mis on olulised ELi majandusliku konkurentsivõime ja tööstuse pikaajalise vastupanuvõime seisukohast strateegilistes sektorites, samuti geopoliitilise mõju seisukohast;
- B. arvestades, et majandusjulgeolek, sealhulgas kriitiliste toormete, pooljuhtide ja puhta tehnoloogia vastupidavad ja mitmekesised tarneahelad, on kaubandus-, välis- ja julgeolekupoliitika lahutamatu osa; arvestades, et strateegilise sõltuvuse vähendamine ning tarneahelate vastupanuvõimelisemaks ja mitmekesisemaks muutmine elutähtsates sektorites on ELi majandusjulgeoleku ja konkurentsivõime jaoks tähtis kooskõlas ELi riskide vähendamise strateegiaga, vältides samal ajal tarbetut majanduse lahtisidumist;

⁵ ELT C 493, 27.12.2022, lk 32.

⁶ ELT C, C/2024/4167, 2.8.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4167/oj>.

⁷ Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0012.

⁸ ELT C, C/2025/1809, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1809/oj>.

⁹ ELT C, C/2025/487, 29.1.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/487/oj>.

¹⁰ ELT C, C/2024/4174, 2.8.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4174/oj>.

- C. arvestades, et Ida-Aasia geopoliitiline maastik on viimastel aastatel muutunud üha püsimumaks ja piirkondlikku võimudünaamikat kujundavad aina enam süsteemne võistlus, merendusalsed vaidlused ja sõjalise kohaloleku suurendamine ning laieneb autoritaarsete valitsemismudelite mõju, milles kasutatakse majanduslikku survestamist, sealhulgas diskrimineerivat turulepääsu, hübriidohte, sealhulgas välisriigist lähtuvaid infomanipulatsioone ja sekkumisi, ning kaubanduslikku ja poliitilist spionaaži, mis seab ohtu rahu, stabiilsuse ja reeglitel põhineva rahvusvahelise korra ning nõuab koordineeritud reageerimist koos partneritega, kes jagavad demokraatlikke väärtusi ja kõrgeid regulatiivseid standardeid;
- D. arvestades, et Jaapani, Lõuna-Korea ja Taiwani julgeolek sõltub endiselt suurel määral Ameerika Ühendriikidest; arvestades, et neid partnereid mõjutab üha enam Ameerika Ühendriikide ettearvamatus ja majanduslik survestamine, mida mõnikord laiendatakse isegi lähimatele liitlastele; arvestades, et need demokraatlikud partnerid peavad seetõttu tugevdama ja mitmekesistama oma partnerlusi teiste osalejatega, eelkõige ELiga, et kindlustada vastupanuvõimet ja ühiseid julgeolekuhuve;
- E. arvestades, et ELi strateegia koostöö arendamiseks India ja Vaikse ookeani piirkonnas põhineb veendumusel, et ELi ning India ja Vaikse ookeani piirkonna julgeolek ja heaolu on omavahel lahutamatu seotud; arvestades, et strateegias rõhutatakse, kui oluline on tugevdada ELi tegevust piirkonnas tihedama poliitilise dialoogi, tõhustatud majanduskoostöö ja laiendatud julgeolekupartnerluste kaudu; arvestades, et reeglitel põhineva korra ja traditsiooniliste liitude lagunemist ning imperialistlikest eesmärkidest juhitud agressiivsete osalejate esilekerkimist silmas pidades on vaja tagada tugevamad sidemed ELi ja piirkonna sarnaselt meelesstatud partnerite vahel, et suurendada vastastikust julgeolekut ja heaolu;
- F. arvestades, et meresõidu- ja ühelennuvabadus on rahvusvahelise õiguse aluspõhimõtted, mis on sätestatud eelkõige Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsioonis, ning need on liidu majandusjulgeoleku jaoks kesksed tähtsused;
- G. arvestades, et üha keerukamatel julgeolekuprobleemidel on sügav mõju nii Euroopa kui ka India ja Vaikse ookeani piirkonna stabiilsusele ja heaolule ning nende kahe piirkonna stabiilsus on omavahel varasemast rohkem seotud; arvestades, et mõlemat mõjutab otseselt Venemaa ebaseaduslik täiemahuline sõjaline sissetung Ukrainasse ja Venemaa agressiooni võimaldavate kolmandate riikide, näiteks Hiina ja Põhja-Korea toetus; arvestades, et ELi ja Jaapani ning ELi ja Korea Vabariigi tugev koostöö kaitsetööstuse valdkonnas on hädavajalik; arvestades, et nii Jaapan kui ka Korea Vabariik paistavad silma oma märkimisväärse rahalise ja humanitaarabiga Ukrainale; arvestades, et Jaapan on alates 2022. aastast eraldanud ja andnud Ukrainale 20 miljardit USA dollarit rahalist ja sõjalist abi; arvestades, et ebastabiilsus Lähis-Idas avaldab Euroopale ja Ida-Aasiale märkimisväärset mõju seoses energiajulgeoleku ja tarneahelahäiretega;
- H. arvestades, et julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilises kompassis märgitakse, et teatavad osalejad, nagu Korea Rahvademokraatlik Vabariik (KRDV), ohustavad jätkuvalt piirkondlikku ja rahvusvahelist rahu ning julgeolekut; arvestades, et KRDV tuuma- ja raketiprogrammid kujutavad endast tõsist ohtu reeglitel põhinevale rahvusvahelisele korrale, samuti riigi võimalik tuuma- või ballistiliste raketide ja mehitamata õhusõidukitega seotud tehnosiire Venemaalt vastutasuks relvade ja sõjaväelaste eest; arvestades, et KRDV on korduvalt rikkunud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone, lastes jätkuvalt välja rakette, sealhulgas Jaapani kohal tehtavad katsetused;

- I. arvestades, et digikeskkonna kasvav tähtsus meie ühiskonna ja majanduse toimimises on suurendanud küberrünnete arvu ja ulatust; arvestades, et ühisteatistes, mis käsitleb ELi küberturvalisuse strateegiat digikümnendi jaoks, märgitakse, et nende ohtude ja haavatavuste vastu võitlemiseks on vaja teha koostööd partneritega, kes on pühendunud õigusriigile, põhivabadustele, demokraatialle ja inimõigustele;
- J. arvestades, et ELi huve ja üleilmset julgeolekut saab kõige paremini kaitsta, süvendades praktilist koostööd piirkonna sarnaselt meelestatud partneritega, eelkõige Jaapani, Korea Vabariigi ja Taiwaniga, püüdes samal ajal teha põhimõttekindlat ja konstruktiivset koostööd piirkondlike osalejatega, ning kaasates keskse kokkukutsuva osalejana Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN); arvestades, et need partnerlused peaksid aitama suurendada ELi strateegilist autonoomiat ning tugevdama selleks Euroopa kaitsesektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi, ilma et EL jääks välisjõududest liigsesse sõltuvusse; arvestades, et EL peaks vältima blokipõhist vastasseisudünaamikat ning edendama selle asemel koostööl põhinevat mitmepoolsust ja dialoogi, mis rajaneb rahvusvahelisel õigusel;
- K. arvestades, et ELi ja Jaapani strateegiline partnerlus on tõhusa kahepoolse koostöö mudel, mis tugevdab poliitika kujundamist mitmepoolsetel foorumitel; arvestades, et ELi ja Jaapani strateegilise partnerluse lepingu jõustumine 1. jaanuaril 2025 võimaldab tihedamat koostööd, sealhulgas sellistes valdkondades nagu julgeolek ja kaitse, hübriidohud, meresõidu turvalisus, küberturvalisus, kosmos ja massihävitusrelvade leviku tõkestamine ning konkreetseid ühiseid jõupingutusi konkurentsivõime liidu, roheliidu ning digipartnerluse ja energiadialoogi raames;
- L. arvestades, et Jaapan on India ja Vaikse ookeani piirkonnas ELi lähim strateegiline partner; arvestades, et ülemaailmsed probleemid ja eelkõige suurenevad pinged India ja Vaikse ookeani piirkonnas nõuavad ELi ja Jaapani üha tihedamat partnerlust; arvestades, et vaba ja avatud India ja Vaikse ookeani piirkond on nii Jaapani kui ka ELi põhihuvi, mida nad püüavad saavutada eelkõige edendades reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda, mille puhul kõik riigid järgivad rahvusvahelist õigust ja konfliktide rahumeelse lahendamise põhimõtet; arvestades, et Jaapan on oluline osaleja mitmel India ja Vaikse ookeani piirkonna foorumil, näiteks Ida-Aasia tippkohtumisel; arvestades, et EL ja Jaapan püüavad saavutada ühiseid lähenemisviise kahepoolsel tasandil ja mitmepoolsetel foorumitel, nagu G7, G20, ÜRO, Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO), Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) ning Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD), samuti kooskõla sarnaselt meelestatud rahastajatena;
- M. arvestades, et ELi-Jaapani majanduspartnerlusleping jõustus 2019. aastal ja seda muudeti 2024. aastal, et lisada sellesse sätteid andmete vaba liikumise kohta; arvestades, et Jaapan on ELi suuruselt seitsmes kaubanduspartner;
- N. arvestades, et 2026. aasta mais laiendati ELi ja Jaapani digipartnerluse nõukogu neljandal kohtumisel koostööd tehisintellekti, 5G/6G, pooljuhtide, küberturvalisuse ja andmehalduse valdkonnas ning väljendati heameelt ühise teadusprojekti „6G MIRAI-HARMONY“ edenemise üle;
- O. arvestades, et 2025. aastal toimunud ELi ja Jaapani energiadialoogis rõhutati ühist tööd puhta energia tarneahelate, veeldatud maagaasi varustuskindluse ja vesinikualase koostöö valdkonnas, et toetada kliimanetraalsust;

- P. arvestades, et ELi ning India ja Vaikse ookeani piirkonna olulise liitlase Korea Vabariigi vaheline strateegiline partnerlus hõlmab poliitilist dialoogi ning kaubandus- ja julgeolekukoostööd; arvestades, et ELi ja Korea Vabariigi vaheline vabakaubandusleping on alates selle jõustumisest toonud kaasa kahepoolse kaubanduse märkimisväärse kasvu; arvestades, et ELi ja Korea Vabariigi vaheline raamleping tugevdab poliitilisi, majanduslikke ja institutsioonilisi sidemeid, sealhulgas julgeolekut; arvestades, et osalemise raamlepinguga tugevdatakse ELi ja Korea Vabariigi poliitilisi ja julgeolekualaseid suhteid ning rõhutatakse ühiseid väärtusi ja huve; arvestades, et 2023. aasta ELi ja Korea Vabariigi tippkohtumisel leppisid juhid kokku julgeolekupartnerluse ja strateegilise dialoogi loomises välisministrite tasandil, et tõhustada koostööd ülemaailmse rahu ja julgeoleku valdkonnas; arvestades, et ELi ja Korea Vabariigi julgeoleku- ja kaitsepartnerlus loob struktureeritud raamistiku koostööks kõigis julgeolekuvaldkondades; arvestades, et ELi ja Korea Vabariigi digikaubanduse lepingus on sätestatud vastastikku kasulikud normid andmete ja digitehnoloogia kohta; arvestades, et Korea Vabariigil on piirkondlikus stabiilsuses keskne tähtsus;
- Q. arvestades, et ELi ja Korea Vabariigi vabakaubandusleping oli esimene ELi uue põlvkonna vabakaubandusleping; arvestades, et endiselt on oluline täielikult rakendada ELi ja Korea Vabariigi vabakaubanduslepingu kaubanduse ja kestliku arengu peatükki, sealhulgas teha jätkuvaid edusamme töötajate õiguste valdkonnas ja ratifitseerida Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) 1957. aasta sunniviisilise töö kaotamise konventsioon (nr 105); arvestades, et Korea Vabariik on ELi suuruselt kaheksas kaubanduspartner;
- R. arvestades, et EL on juba loonud strateegilised partnerlused Jaapani ja Korea Vabariigiga, kes on piirkonnas sarnaselt meelestatud partnerid; arvestades, et Jaapan ja Korea Vabariik suunavad märkimisväärseid vahendeid oma energiapöörde kiirendamiseks, pidades muu hulgas silmas 2015. aasta Pariisi kokkuleppe ratifitseerimist ning märkimisväärseid investeeringuid päikese- ja meretuuleenergiasse; arvestades, et ELi eesmärk on minna strateegilistes partnerlustes kaugemale ning tugevdada koostööd Jaapani ja Korea Vabariigiga taastuvenergia valdkonnas, et saavutada 2050. aastaks süsinikuneutraalsus;
- S. arvestades, et Korea Vabariik ja Jaapan on juhtivad tehnoloogilised osalejad, kelle tehisintellekti arengust lähtuvalt, sealhulgas kaitsevaldkonnas, kujuneb reageerimine küber- ja sõjalistele ohtudele, pidades eelkõige silmas KR DVst tulenevaid pidevaid ohte;
- T. arvestades, et Austraalia, Jaapan ja Korea Vabariik süvendavad kolmepoolset koostööd, et suurendada India ja Vaikse ookeani piirkonnas julgeolekut ja stabiilsust, sealhulgas sõjaliste ühisõppuste ning tihedama koostöö kaudu kaitsetehnoloogia ja tarneahela vastupanuvõime valdkonnas; arvestades, et see kasvav kolmepoolne koordineerimine tugineb edasiviivale hoole, mis on saadud Austraalia laiaulatuslikust strateegilisest partnerlusest Korea Vabariigiga ja tema strateegilisest eripartnerlusest Jaapaniga;
- U. arvestades, et 1. jaanuaril 2025 sai Korea Vabariigist esimene Aasia riik, kes ühines programmiga „Euroopa horisont“, millele järgnes 22. detsembril 2025 läbirääkimiste lõpuleviimine Jaapaniga; arvestades, et mõlema riigi ühinemine programmiga näitab nende kindlat pühendumust teadus- ja innovatsioonikoostööle ELiga;
- V. arvestades, et Taiwan on ELi peamine usaldusväärne demokraatlik partner Ida-Aasia

- piirkonnas; arvestades, et ELil ja Taiwanil on ühised väärtused, nagu demokraatia, õigusriik ja inimõigused, ning mõlemad on pühendunud mitmepoolsuse ja reeglitel põhineva rahvusvahelise korra kaitsmisele; arvestades, et valges raamatus „Euroopa kaitsevalmidus 2030“ (JOIN(2025)0120) väljendatakse muret selle pärast, et Hiina survestab Taiwanit poliitiliste, majanduslike, sõjaliste ja kübermeetmete tugevdamisega; arvestades, et rahu ja stabiilsus Taiwani väinas ja Lõuna-Hiina merel on ELi jaoks eluliselt tähtsad strateegilised huvid ning need on hädavajalikud ülemaailmse julgeoleku ja heaolu, sealhulgas rahvusvaheliste kaubavoogude, investeerimiskindluse ja ülemaailmsete tarneahelate toimimise jaoks;
- W. arvestades, et Taiwan on ELi suuruselt 13. kaubanduspartner ja üks põhilisi majanduspartnereid, ELi üks kõige olulisemaid kaubandus- ja investeerimispartnereid Aasias ning tal on keskne tähtsus ülemaailmsetes väärtusahelates, eelkõige pooljuhtide tootmises, rahvatervishoius, demokraatia vastupanuvõimes ja suurõnnetusteks valmisolekus;
- X. arvestades, et Taiwan asub kaubanduse seisukohast strateegilises kohas; arvestades, et Taiwani väin on peamine veetee laevade jaoks, mis suunduvad Hiinast, Jaapanist, Lõuna-Koreast ja Taiwanist Euroopasse; arvestades, et Taiwanil on pooljuhtide tootmise turul juhtiv roll, kuna Taiwani tootjad valmistavad umbes 50 % maailmas toodetavatest pooljuhtidest; arvestades, et ELi India ja Vaikse ookeani piirkonna strateegias pooldatakse Taiwaniga tehtava kaubandus- ja investeerimiskoostöö suurendamist ning toetatakse pingete maandamist Lõuna-Hiina meres ja Taiwani väinas;
- Y. arvestades, et ELi, Jaapani, Korea Vabariigi ja Taiwani koostöö aitab edendada stabiilsust, avatud turge ja reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda; arvestades, et neil partneritel on ühised huvid ülemaailmsete probleemide lahendamisel, sealhulgas majandusjulgeoleku ja tehnoloogia arengu valdkonnas; arvestades, et tõhustatud koordineerimine ELi, Jaapani ja Korea Vabariigi vahel võib aidata kaasa poliitikavaldkondade suuremale sidususele piirkondlike ja ülemaailmsete probleemide lahendamisel;
- Z. arvestades, et kolmepoolne koostöö ELi, Jaapani, Korea Vabariigi ja Taiwani vahel võib soodustada rahvusvaheliste normide ja standardite väljatöötamist, eelkõige e-valitsuse ja tarneahelate valdkonnas; arvestades, et EL, Jaapan ja Korea Vabariik on sarnaselt meelestatud partnerid, kellel on samad eesmärgid; arvestades, et nende strateegiline partnerlus tehisintellekti valdkonnas on mehhanism, mille abil edendada digikaubandusvahetusi ja tegeleda muutustega ülemaailmses kontekstis;
- AA. arvestades, et ELi ja Jaapani roheliit ning ELi ja Korea Vabariigi rohepartnerlus pakuvad kindlaid raamistikke koostööks kliimameetmete, puhta energia, tööstuse süsinikuheite vähendamise, ringmajanduse ja muude rohepöörde komponentide valdkonnas; arvestades, et ELi huvides on ka põhjalikum struktureeritud koostöö Taiwaniga puhta tehnoloogia ja tarneahela vastupanuvõime valdkonnas;
- AB. arvestades, et rahu ja stabiilsus Taiwani väinas ja Lõuna-Hiina merel on piirkondliku ja ülemaailmse julgeoleku jaoks strateegilise tähtsusega; arvestades, et mõnel ELi liikmesriigil on India ja Vaikse ookeani piirkonnas merevägi ning EL tervikuna on otseselt huvitatud praeguse olukorra säilitamisest;
- AC. arvestades, et 2025. aasta novembris alustasid EL ja Filipiinid julgeoleku- ja

kaitsedialoogi, et tegeleda julgeolekuohtude kasvava keerukusega ning edendada teabevahetust ja koostööd sellistes küsimustes nagu meresõidu turvalisus, piirkondlik stabiilsus ja ühendatus; arvestades, et 2026. aasta jaanuaris tõstsid EL ja Vietnam oma suhted laiaulatusliku strateegilise partnerluse tasemele, et süvendada koostööd paljudes valdkondades, sealhulgas meresõidu turvalisuse, tarneahelate vastupanuvõime ning Euroopa ja Kagu-Aasia vahelise ühenduvuse tugevdamise alal;

- AD. arvestades, et inimõiguste olukorda KR DVs iseloomustavad jätkuvalt süstemaatilised, laiaulatuslikud ja rängad rikkumised, sealhulgas sõnavabaduse, liikumisvabaduse ja teabele juurdepääsu piirangud, poliitvangilaagrite olemasolu ning sunniviisilise töö ja piinamise dokumenteeritud juhtumid ja õiguslike miinimumnõuete puudumine kriminaalmenetluses; arvestades, et rahvusvahelised institutsioonid on nendest rikkumistest järjepidevalt teatanud ning need vajavad rahvusvahelise üldsuse pidevat tähelepanu ja tegutsemist;
- AE. arvestades, et ELi kohalolek ja koostöö Ida-Aasia piirkonnas on äärmiselt oluline piirkonnas rahu ja stabiilsuse edendamiseks, majandusjulgeoleku tagamiseks ja reeglitel põhineva rahvusvahelise korra tugevdamiseks, kuna piirkonna julgeolekuprobleemid mõjutavad otseselt ülemaailmset rahu ja ELi huve; arvestades, et Ida-Aasia partneritel, sealhulgas Jaapanil, Korea Vabariigil, Taiwanil ja ASEANi liikmetel, on Hiinaga keerulised ja mitmetahulised suhted, mida iseloomustab märkimisväärne vastastikune majanduslik sõltuvus;
- AF. arvestades, et ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMTd) on ainsad liikmesriikidele kuuluvad territooriumid Vaikses ookeanis ning India ja Vaikse ookeani piirkonnas; arvestades, et need on ühtsed strateegilised ELi kohaloleku, mõju ja koostöö tugipunktid nendes piirkondades, sealhulgas kaitse-, kaubandus-, digi-, kosmose- ja kultuurikoostöö valdkonnas;
- AG. arvestades, et EL on Jaapani, Lõuna-Korea ja Taiwani suurim välismaiste otseinvesteeringute allikas;
- AH. arvestades, et laiaulatuslik ja progressiivne Vaikse ookeani ülese partnerluse leping on kujunenud India ja Vaikse ookeani piirkonnas oluliseks reeglitel põhinevaks kaubandusraamistikuks; arvestades, et Jaapan on laiaulatusliku ja progressiivse Vaikse ookeani ülese partnerluse lepingu liige ning Korea Vabariik ja Taiwan on esitanud liikmeks saamise taotluse; arvestades, et EL algatas 2025. aasta novembris CPTPP riikidega kaubandus- ja investeerimisdialogi;
- 1. soovitab nõukogul, komisjonil ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal:
 - a) tugevdada ELi strateegilist fookust, kohalolekut ja nähtavust Ida-Aasias ning dialoogi ja koostööd selle piirkonnaga, sealhulgas diplomaatilise tegevuse, julgeolekualase koostöö, inimestevaheliste kontaktide ja majanduspartnerluste kaudu, et vältida blokipõhise vastasseisu dünaamikat ning aidata kaasa rahule, piirkondlikule stabiilsusele, julgeolekule, jõukusele ja kestlikule arengule, mida toetab demokraatia, mitmepoolsuse, õigusriigi, inimõiguste, reeglitel põhineva kaubandussüsteemi, territoriaalse terviklikkuse ja rahvusvahelise õiguse edendamine; teha sellega seoses Jaapaniga koostööd ajakohastatud vaba ja avatud India ja Vaikse ookeani piirkonna kontseptsiooni osas; tõhustada koostööd, koordineerimist ja dialoogi sarnaselt meelestatud Ida-Aasia partneritega,

kasutades täielikult ära nende piirkondlikke teadmisi ja kogemusi, et tagada tõhusam, sidusam ja kontekstitundlikum lähenemisviis rahule, julgeolekule ja stabiilsusele Ida-Aasias;

- b) tugevdada tulevikusuundade strateegilist analüüsi ja erandolukorra plaanimist ELi ja tema Ida-Aasia partnerite vahel, et töötada välja piirkondlike julgeolekuriskide ühine hindamine ja koordineerida heidutusmeetmeid, et kaitsta piirkonnas rahu ja stabiilsust ja aidata nende tagamisele kaasa ning ennetavalt takistada ühepoolseid katseid muuta jõu või sunni abil piirkonna praegust olukorda;
- c) kiita heaks Jaapani ja Korea Vabariigi valitsuste märkimisväärsed diplomaatilised edusammud tulevikku suunatud ja vastupidava partnerluse loomisel, kuna selline tõhustatud koostöö Jaapani ja Korea Vabariigi vahel on äärmiselt oluline reeglitel põhineva rahvusvahelise korra säilitamiseks ning stabiilsuse tagamiseks kogu India ja Vaikse ookeani piirkonnas;
- d) tugevdada ELi strateegilist autonoomiat ja majandusjulgeolekut kaubanduse ja investeringute mitmekesistamise, turvaliste ja prognoositavate tarneahelate, avatud turgude ja kaubavoogude ning Ida-Aasia sarnaselt meelestatud partneritega tihedama koostöö kaudu, kindlustades samal ajal vastastikuse kasu ja kohaliku väärtuse loomise ning järgides ELi pühendumust õiglasele ja kestlikule kaubandusele;
- e) süvendada koostööd piirkonna sarnaselt meelestatud partneritega, eelkõige Jaapani, Korea Vabariigi ja Taiwaniga, aga ka ASEANi riikidega, et tegeleda ühiste probleemidega sellistes valdkondades nagu majanduslik survevestamine, meelevaldsed ekspordikontrollimeetmed, sealhulgas Jaapani vastu suunatud kahesuguse kasutusega kaupade ekspordipiirangud, turuväline poliitika ja turuvälised tavad, demokraatia vastupanuvõime, ökoloogiline üleminek, küberturvalisus, hübriidohud, sealhulgas välisriigist lähtuvad infomanipulatsioonid ja sekkumised, kriitilise tähtsusega taristu, sealhulgas merekaablite ning sadama- ja logistikakeskuste kaitse, meresõidu turvalisus ja kosmosejulgeolek, massihävitusrelvade leviku tõkestamine ja kujunemisjärgus kaitsetehnoloogiad, sealhulgas tipptasemel droonitehnoloogia, tugevdades samal ajal koostöid peamiste partnerite ja piirkondlike organisatsioonidega täielikult ÜRO põhikirja järgides; uurida ja rakendada ühisalgatusi, et tugevdada poolte vastavat strateegilist autonoomiat ja vähendada sõltuvust Hiinast; rõhutada Jaapani, Korea Vabariigi ja Taiwaniga tugevate institutsioonide ja elujõulise demokraatia tähtsust laiemas piirkondlikus kontekstis, olles piirkonnas oluliseks tasakaalustavaks jõuks;
- f) säilitada koostöös sarnaselt meelestatud partneritega avatud dialoogikanalid ja põhimõtteline koostöö teiste Ida-Aasia ülemaailmsete osalejatega, et lahendada ühiseid üleilmseid probleeme;
- g) kinnitada veel kord rahvusvahelise õiguse järgimise tähtsust, et edendada rahu ja heaolu vabas ja avatud India ja Vaikse ookeani piirkonnas; edendada aktiivselt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS) kui merendustegevust reguleeriva üldise õigusraamistiku, sealhulgas 2016. aasta Lõuna-Hiina mere vahekohtu otsuse järgimist ja üldist kohaldamist, ning olla vastu ühepoolsetele meetmetele või nõuetele, mis ei ole kooskõlas rahvusvahelise õigusega;

- h) hõlbustada struktureeritud sõjalis-tööstuslikku koostööd sarnaselt meelestatud partneritega ja luua vastavad julgeolekupartnerlused, mis keskenduvad koostalitlusvõimele, kaitsetehnoloogia ühisele arendamisele ja hankimisele, tarneahelate turvalisusele ning ühisele teadus- ja arendustegevusele lennunduses ja droonide vallas, pidades silmas ka tehisintellektil põhinevate süsteemide panust;
- i) jätkata pragmaatilist koostööd Hiinaga üleilmsete probleemide lahendamiseks, tõhustades samal ajal julgeolekuküsimuste kooskõlastamist sarnaselt meelestatud partneritega, pidades silmas Hiina üha tähtsamat osa ülemaailmse rahu ja stabiilsuse tagamises, eelkõige seoses Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõjaga ja jätkuva ebastabiilse olukorraga Lähis-Idas;
- j) tõhustada koostööd pooljuhtide, patareide ja akude ning kriitilise toorme kindlate, kestlike ja mitmekesiste tarneahelate valdkonnas, sealhulgas jälgitavuse, ringlussevõtu, ringluse ning rangete keskkonna- ja tööstandardite kaudu ning koordineerida koostööd sarnaselt meelestatud partneritega asjakohastes mitmepoolsetes algatustes;
- k) edendada ELi-Jaapani strateegilise partnerluse lepingut ning poolte julgeoleku- ja kaitsepartnerlust; ergutada tihedamat koostööd kaitsetööstuse küsimustes, sealhulgas vastastikust osalemist kaitsealgatustes, edusamme salastatud teabe kaitse lepingu alal ning ELi ja Jaapani kaitsetööstuse dialoogi edasiarendamist, et tugevdada tarneahela vastupanuvõimet, koostalitlusvõimet ja innovatsiooni; tõhustada konkreetseid ühistegevusi konkurentsivõime liidu, roheliidu, digipartnerluse ja energiadialoogide raames ning jätkata ELi-Jaapani kõrgetasemelise majandusdialoogi laiendamist ja parandada mõlema poole strateegilist majanduskoostööd; kiirendada ELi-Jaapani konkurentsivõime liidu rakendamist;
- l) rõhutada, et Jaapan ja EL on erakordselt sarnaselt meelestatud ning Jaapani-ELi partnerlus põhineb ühistel väärtustel, demokraatial, vabakaubandusel ja vastastikustel huvidel; rõhutada, kui oluline on seda partnerlust veelgi süvendada ja laiendada nii kahepoolset kui ka mitmepoolsetes koostöövormides; juhtida tähelepanu sellele, et EL ja Jaapan annavad koos peaaegu 25 % ülemaailmsest sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning et nende partnerlusel võib olla ja peaks olema määrav roll rahumeelse, reeglitel põhineva, kaasava, õiglase, kestliku ja jõuka rahvusvahelise korra kujundamisel; väljendada heameelt Jaapani rahalise, tehnilise, humanitaar- ja julgeolekuabi üle Ukrainale alates Venemaa täiemahulise sissetungi algusest 2022. aastal;
- m) edendada ELi ja Korea Vabariigi julgeoleku- ja kaitsepartnerluse elluviimist, edendades praktilist koostööd meresõidu turvalisuse, massihävitusrelvade leviku tõkestamise, küberturvalisuse, terrorismivastase võitluse ja kriisiohje valdkonnas, tuginedes olemasolevatele ühendoperatsioonidele ja uurides võimalusi edasiseks koostööks ELi koordineeritud merelise kohaloleku vahendi raames; käivitada ELi ja Korea Vabariigi ühine kaitsetööstuse dialoog ning tugevdada koordineerimist mitmepoolsetel foorumitel, et säilitada rahu, tõkestada provokatsioone ja edendada tuumarelvavabaks piirkonnaks muutmist; tugineda veelgi edukale ja vastastikku kasulikule kaitseotstarbeliste toodete alasele koostööle Korea Vabariigi ja mitme ELi liikmesriigi vahel; tihendada koostööd ELi ja Korea Vabariigi vahel, et suurendada Ukraina sõjalist ja rahalist toetamist;

- n) väljendada heameelt Korea Vabariigi koostöö üle ELiga ühistes majandusjulgeolekuga seotud mureküsimustes; rõhutada, et Korea Vabariik on jätkuvalt peamine partner püüdlustes vähendada mis tahes riske ja edendada suhteid sarnaselt meelestatud riikidega, eelkõige kaubandusvaldkonnas; nõuda tungivalt, et tekkivate kaubandus- ja majandusküsimuste erikomitee, mis loodi hiljuti ELi ja Korea Vabariigi vabakaubanduslepingu alusel, kiirendaks koostööd, eelkõige majandusjulgeoleku seisukohast olulistel teemadel, nagu kriitilise tähtsusega tarneahelad ja liigne tootmisvõimsus;
- o) edendada ühiseid jõupingutusi sarnaselt meelestatud partneritega Ida-Aasias, et käsitleda Venemaa kasvavat koostööd Korea Rahvademokraatliku Vabariigiga (KRDV), sealhulgas temapoolset KRDV tuuma- ja ballistiliste rakettide võimekuse suurendamise toetamist, ja Hiina soovimatust seda ennetada, ning käsitledes KRDV ja Iraani tuumaprogrammide vahelist seost, rõhutades, et see koostöö tugevdab geopoliitilisi pingeid Korea poolsaarel; edendada koostööd Korea Vabariigiga, et käsitleda desinformatsioonikampaaniaid valimisprotsessides ja kaitsta valimistaristut küberrünnete eest;
- p) tunnustada Korea Vabariigi jõupingutusi jätkamaks dialoogi KRDVga ennetavate pingete leevendamise ja usalduse suurendamise meetmete abil; kutsuda KRDVd üles lõpetama viivitamata kogu oma sõjaline tegevus ja provokatsioonid ning tuuma- ja ballistiliste rakettide arendamine; mõista karmilt hukka KRDV pahatahtlik kübertegevus, sealhulgas krüptoraha vargus ja muud küberkuritegevuse vormid, ning tegeleda nendega tulemuslikult; nõuda tungivalt, et KRDV võimaldaks juurdepääsu humanitaarabiorganisatsioonidele, austaks inimõigusi ja eelkõige lahendaks viivitamata inimröövide küsimuse; nõuda tungivalt, et Venemaa ja KRDV järgiksid täielikult ÜRO põhikirja ja ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone, sealhulgas KRDV tuumarelvavabaks piirkonnaks muutmise kohta; mõista hukka Venemaa Ukraina-vastase agressiooni soodustamine KRDV poolt, sealhulgas tema osalemine sõjaväelaste ja varustuse lähetamise vormis; töötada välja ELi Põhja-Korea poliitika, milles võetakse nõuetekohaselt arvesse piirkonna sarnaselt meelestatud partnerite, eelkõige KRDV-le geograafiliselt lähedal asuvate partnerite, eeskätt Korea Vabariigi ja Jaapani eksperditeadmisi, julgeolekuvajadusi ja õigustatud muresid;
- q) luua struktureeritud ja terviklik ELi ja Taiwani koostööraamistik, mis tugineb olemasolevatele mehhanismidele, nagu kaubandus- ja investeerimisdioloog, millel on tugev majandus- ja kaubanduskomponent ning mis keskendub elutähtsale tehnoloogiale, näiteks pooljuhtidele ja tehisintellektile, tarneahela vastupanuvõimele, küberturvalisusele, desinformatsiooni vastumeetmetele, meresõidu turvalisusele, rahvatervisele, elanikkonnakaitsele ja turvalisele ühendusele ning demokraatia, sotsiaalsele ja energiaalasele vastupanuvõimele; toetada ka edaspidi Taiwani sisulist osalemist asjaomastes rahvusvahelistes organites ja tehnilistel foorumitel, nagu Maaailma Terviseorganisatsioon, Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon; tugevdada ELi ja Taiwani partnerite korrapärast teabevahetust asjakohastes julgeolekuküsimustes ning majandusjulgeoleku, tarneahela paindlikkuse, demokraatia ja valimiste usaldusväärsuse, elutähtsa taristu kaitsmise ja puhta tehnoloogia alase koostöö valdkonnas; nõuda tungivalt, et Hiina ametivõimud teeksid suurte üleilmsete tervisekriiside kontekstis tihedat koostööd teiste piirkondlike osalejatega, sealhulgas Taiwaniga; rõhutada, et autoritaarsete režiimide katsed mõjutada ELi ja Taiwani suhteid ei ole vastuvõetavad;

- r) korrata, et Taiwan on India ja Vaikse ookeani piirkonnas peamine ELi demokraatlik partner; süvendada veelgi ELi ja Taiwani kaubandus- ja investeerimisdialoogi, et kõrvaldada turulepääsu tõkked ja suurendada ELi investorite õiguskindlust; uurida võimalust alustada läbirääkimisi ELi ja Taiwani kahepoolse investeerimislepingu või muude kaubandusega seotud raamistike üle; tunnistada Taiwani tähtsust ülemaailmsete tarneahelate kindlustamisel, eriti kõrgtehnoloogiasektoris, ning nõuda tungivalt, et EL ja selle liikmesriigid teeksid Taiwaniga tihedamat koostööd, et hoogustada majanduslikke, kaubanduslikke ja investeerimisalaseid suhteid; tunnistada Taiwani kogemusi Hiinaga majandusliku kokkupuute haldamisel ning tema tugevaid külgi demokraatlikus valitsemises, läbipaistvates regulatiivsetes standardites ning vastupidavates digi- ja tehnoloogilistes ökosüsteemides;
- s) kinnitada veel kord rahu ja stabiilsuse tähtsust kogu Taiwani väinas, olles vastu praeguse olukorra mis tahes sunniviisilisele ühepoolsele muutmisele; tagada koos liikmesriikide ja sarnaselt meelestatud partneritega elluviidava selge ja koordineeritud sõnumivahetuse kaudu, et selliste meetmetega kaasneksid märkimisväärsed poliitilised ja majanduslikud kulud; rõhutada, et kõik erimeelsused tuleb lahendada rahumeelselt dialoogi teel, kooskõlas rahvusvahelise õigusega ja austades Taiwani rahva tahet; tuletada tungivalt meelde, et India ja Vaikse ookeani piirkonnas, sealhulgas Lõuna-Hiina merel ja Taiwani väinas, tuleb austada rahvusvahelise õigusega tagatud meresõidu- ja ülelennuvabadust; osaleda aktiivselt diplomaatilistes jõupingutustes, et vältida olukorra edasist teravnemist Taiwani väinas ning Ida- ja Lõuna-Hiina merel; töötada kiiresti välja erandolukorra plaanimis- ja leevendusmeetmed, mis põhinevad usutavatel eskalatsioonistsenaariumidel, sealhulgas olukord, kus Hiina Rahvavabariik blokeerib Taiwani jaoks mereliiklust;
- t) rõhutada, kui tähtsad on ELi majandusjulgeoleku vahendid, sealhulgas survestamisvastane õigusakt, mõjusad välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanismid ja ekspordikontrolli korrad, et tegeleda survestavate majandustavadega ja kaitsta ausat konkurentsi, kui see on asjakohane ja kooskõlas ELi õigusega; ühendada ELi geomajanduslik mõjuvõim, sealhulgas koordineeritud ekspordikontrolli, ühiste riskihindamiste ja majanduslikule survestamisele kollektiivse reageerimise kaudu, muutes seeläbi kahepoolse sõltuvuse mõjusaks heidutuseks ning tugevdades nii ELi kui ka tema partnerite majandusjulgeolekut;
- u) kiirendada koostööd, pidades läbirääkimisi kolme- või neljapoolsete lepingute ja algatuste üle ühist huvi pakkuvates küsimustes, mis aitavad kaitsta mitmepoolset, reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda; edendada olemasolevaid ELi-Jaapani ning ELi ja Korea Vabariigi digipartnerlusi ühiste kohustustega tehisintellekti, pooljuhtide, järgmise põlvkonna ühenduvuse, kvantarvutuse, andmehalduse, küberturvalisuse, akutehnoloogiatega, merekaablite, digiidentiteedi ja tarneahela vastupanuvõime valdkonnas; tõhustada koostööraamistikke kaitsetehnoloogia arendamiseks;
- v) rakendada Jaapani ja Korea Vabariigiga sõlmitud kaubanduslepinguid täielikult ja tulemuslikult, sealhulgas turulepääsu, mittetariifsete tõkete, kestliku arengu ja regulatiivse koostöö valdkonnas, ning tagada Korea Vabariigi puhul ILO põhikonventsioonide rakendamine; hõlbustada ELi ja tema Ida-Aasia partnerriikide väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) tihedamat

koostööd, et edendada vastastikuseid ärivõimalusi, parandada turulepääsu ja tugevdada innovatsioonivõrgustikke;

- w) tagada, et kõik tulevased majandus- või valdkonnapõhised lepingud piirkonna sarnaselt meelestatud partneritega on vastastikku kasulikud partnerlussuhted, mis lähevad majanduslikest ja julgeolekueesmärkidest kaugemale ning hõlmavad ka tugevaid kohustusi töötajate õiguste, keskkonnakaitse ning puhaste ja kestlike väärtusahelate arendamise valdkonnas kooskõlas ELi kaubanduse ja kestliku arengu raamistikuga; edendada Ida-Aasias ulatuslikku teavituskampaaniat terasesektorit käsitlevate Euroopa Liidu poliitikameetmete ja kavandatava tööstuse kiirendamise õigusakti¹¹ kohta, et suurendada rahvusvaheliste partnerite seas läbipaistvust ja arusaamist ELi eesmärkidest; rõhutada, kui oluline on teha ennetavat koostööd Ida-Aasia partneritega, et käsitleda nende muresid, edendada dialoogi ning vältida võimalikke arusaamatusi kaubandus- ja töösuhetes;
- x) võtta järelmeetmeid seoses teatatud Venemaa sanktsioonidest kõrvalehoidmisega Ida-Aasia jurisdiktsioonide kaudu, sealhulgas kaubanduse ümbersuunamise teel, et omandada piirkonna vahendajate kaudu sanktsioonidega hõlmatud kahesuguse kasutusega kaupu, mikrokiipe ja tööstusmasinaid;
- y) suurendada ELi poliitilist, majanduslikku ja julgeolekualast tegevust tervikuna India ja Vaikse ookeani piirkonnas tõhustatud partnerluste kaudu kõigi sarnaselt meelestatud osalejatega ja selliste algatuste kaudu nagu strateegia „Global Gateway“, edendades inimõigustealaseid dialooge, kestlikku arengut ja ühenduvust, võrdsust ja rangeid tööstandardeid; tunnistada, et Euroopa ja Atlandi ookeani ning India ja Vaikse ookeani piirkonna strateegilised huvid muutuvad üha sarnasemaks, kusjuures Jaapan ja Korea Vabariik on IP4 raames NATO partnerid, mida näitab ka hiljuti loodud Jaapani missioon NATOs; kinnitada, et see koostöö suurendab vastastikust teadlikkust julgeolekualaste arengusuundade kohta mõlemas piirkonnas; toetada NATO IP4 raamistikku kui olulist panust Euroopa julgeoleku tugevdamisse ja piirkondadevahelise koostöö süvendamisse vastastikku täiendaval ja tugevdaval viisil; tugevdada ELi osalemist ja koordineerimist peamiste piirkondlike julgeolekualgatustega kogu India ja Vaikse ookeani piirkonnas, sealhulgas Ameerika Ühendriikide, Austraalia, India ja Jaapani neljapoolse julgeolekudialoogiga; töötada välja uus terviklik, sidus ja paindlik India ja Vaikse ookeani piirkonna strateegia, mis põhineb kindlalt Euroopa väärtustel ja huvidel ning piirkonna tegelikul olukorral, vajadustel ja prioriteetidel;
- z) tugineda ÜMTde geostrateegilisele positsioonile India ja Vaikse ookeani piirkonnas, et need saaksid toimida kõrgetasemeliste platvormidena koostööks piirkondlike partneritega, sealhulgas kaubanduse, digitaalse ühenduvuse, elutähtsa taristu ja kosmosetegevuse valdkonnas;
- aa) rõhutada sellest tulenevalt ASEANi tähtsust stabiilsuse tagamisel ning ühiskondliku ja majandusliku integratsiooni edendamisel; tunnustada Jaapani ja Korea Vabariigi tihedamat koostööd ASEANiga, sealhulgas korrapäraste kahe- ja mitmepoolsete tippkohtumiste kaudu; rõhutada ASEANi otsustavat tähtsust rahumeelse ja jõuka India ja Vaikse ookeani piirkonna tagamisel; intensiivistada struktureeritud koostööd ASEANiga, et luua kaasavad piirkondlikud

¹¹ COM(2026)0100.

julgeolekustruktuurid, koordineerida mitmepoolseid poliitikameetmeid ja kinnistada veelgi ELi kohalolekut piirkonnas, süvendades koostööd ASEANi ja selle liikmesriikidega, sealhulgas tugevdatud julgeoleku- ja kaitsedialoogide kaudu Vietnami ja Filipiinidega; ergutada liidu rolli ja nähtavuse tugevdamist selles piirkonnas, eelkõige koostööraamistikkes ASEANiga, määratledes samal ajal prioriteetsete valdkondadena meresõiduohutuse ja -turvalisuse, küberturvalisuse ja kriisiohje laiendatud koostöö selliste algatuste toel nagu ESIWA+, CRIMARIO II ja ülemaailmse sadamate ohutuse projektid;

- ab) laiendada ühismeetmeid mittetraditsioonilise julgeoleku valdkonnas, nagu otsingu- ja päästetööd, katastroofidele reageerimine ja keskkonnanajuhtumid; käivitada struktureeritud algatus, mille abil tugevdada elutähtsa meretaristu, sealhulgas merekaablite, torujuhtmete ja sadamate kaitset ja vastupanuvõimet; suurendada teadlikkust merendusvaldkonnast sihipärase suutlikkuse suurendamise, koolituse, andurite ja andmete jagamise kaudu koostöös ASEANi rannikuvalve ja piirkondlike teabekoondamiskeskustega;
 - ac) toetada inimestevaheliste sidemete tugevdamist teadlaste, inseneride ja küberturvalisuse spetsialistide eesmärgipärase liikuvuse kavade ning samuti Euroopa ja Ida-Aasia innovatsioonikeskuste vahelise mestimisalgatuste kaudu; parandada jagatud väärtuste vastastikust mõistmist mõlema piirkonna üliõpilaste seas ja süvendada, laiendada ja tugevdada sel eesmärgil haridusprogramme, nagu näiteks Erasmus+, koostöös piirkonna sarnaselt meelestatud partneritega; tugevdada suhtlust parlamentide, ametnike, kohalike omavalitsuste ja kodanikuühiskonna vahel; suurendada toetust keeleõppele, kultuurivahetusele ja noorte juhitud algatustele, et suurendada ühiskonna pikaajalist vastupanuvõimet ja usaldust kahe piirkonna vahel;
 - ad) laiendada koostööd programmi „Euroopa horisont“ raames, et tõhustada vastastikku kasulikku koostööd teaduse ja tehnoloogia valdkonnas, võttes rahuloluga teadmiseks asjaolu, et Korea Vabariigist sai 2025. aasta juulis esimene Aasia riik, kes ühines programmi „Euroopa horisont“ II sambaga, ning et EL viis 2025. aasta detsembris edukalt lõpule läbirääkimised Jaapani ühinemise üle programmiga „Euroopa horisont“; kaaluda programmi „Euroopa horisont“ raames alustada läbirääkimisi Taiwaniga; toetada ELi nähtavust kogu piirkonnas sisukate kultuuri- ja avaliku diplomaatia alaste jõupingutuste kaudu;
2. jääb ootama parlamentaarse diplomaatia ja parlamentidevahelise teabevahetuse süvendamist vastastikust huvi pakkuvates küsimustes Jaapani parlamendi, Korea Vabariigi Rahvusassamblee ja Taiwani seadusandliku kogu liikmetega; on kindlalt veendunud, et strateegiliste partnerluste tugevdamine nii Jaapani kui ka Korea Vabariigiga viimastel aastatel peaks kajastuma tugevamates sidemetes parlamentide vahel; on seisukohal, et kahe riigiga tehtava koostöö terviklikule tegevuskavale tuleks kasuks parlamendiliikmete vaheline korrapärane ja struktureeritud teabevahetus; on lisaks veendunud, et uurida tuleks võimalust luua ELi-Jaapani parlamentaarne ühiskomisjon ning ELi-Korea Vabariigi parlamentaarne ühiskomisjon;
3. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule, komisjonile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Jaapani valitsusele ja parlamendile, Korea Vabariigi valitsusele ja parlamendile, Taiwani valitsusele ja parlamendile ning Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni sekretariaadile ja liikmesriikidele.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0250

Kestliku arengu eesmärkide rakendamine ja täitmine 2026. aasta kõrgetasemelist poliitilist foorumit silmas pidades

Euroopa Parlamendi 7. juuli 2026. aasta resolutsioon kestliku arengu eesmärkide rakendamise ja täitmise kohta 2026. aasta kõrgetasemelist poliitilist foorumit silmas pidades (2025/2248(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõiget 5 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 208 lõiget 1,
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni 7. juuni 2017. aasta ühisavaldust Euroopa uue arengukonsensuse „Meie maailm, meie väärikus, meie tulevik“ kohta¹,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. aprilli 2022. aasta otsust (EL) 2022/591, mis käsitleb Euroopa Liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2030²,
- võttes arvesse ELi esimest kestliku arengu eesmärkide rakendamise vabatahtlikku läbivaatamist, mis esitati ÜRO-le 19. juulil 2023. aastal,
- võttes arvesse Eurostati 4. juunil 2025. aastal avaldatud aruannet „Sustainable development in the European Union – monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context – 2025 edition“ (Kestlik areng Euroopa Liidus – Seirearuanne kestliku arengu eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta ELi kontekstis – 2025. aasta väljaanne),
- võttes arvesse ÜRO resolutsiooni 70/1 „Transforming our World – the 2030 Agenda for Sustainable Development (2030 Agenda)“ (Kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma“ (tegevuskava 2030)), mis võeti vastu 25. septembril 2015. aastal New Yorgis toimunud ÜRO kestliku arengu tippkohtumisel ja milles püstitati kestliku arengu eesmärgid,
- võttes arvesse ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja Kunmingi-Montréalil üleilmset elurikkuse raamistikku, milles lepitati kokku 2022. aasta detsembris ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungil,

¹ ELT C 210, 30.6.2007, lk 1.

² ELT L 114, 12.4.2022, lk 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/591/oj>.

- võttes arvesse Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikku 2015–2030, mille ÜRO liikmesriigid võtsid vastu 18. märtsil 2015. aastal toimunud ÜRO kolmandal katastroofiohu vähendamise maailmakonverentsil,
- võttes arvesse komisjoni 12. mai 2021. aasta teatist „Heas seisundis planeet kõigi jaoks. ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““ (COM(2021)0400) ja selle lisasid,
- võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) ja Pariisi kokkulepet, mis võeti vastu 12. detsembril 2015 Pariisis toimunud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 21. konverentsil,
- võttes arvesse ÜRO 2025. aasta aruannet kestliku arengu eesmärkide kohta,
- võttes arvesse kestliku arengu eesmärkide 2023. aasta tippkohtumist, mis toimus 2023. aasta septembris ÜRO peaassamblee kõrgetasemelisel nädalal,
- võttes arvesse 22.–23. septembril 2024 New Yorgis toimunud tulevikuteemalist tippkohtumist, selle tulemusi, tulevikupakti, milles lubatakse võtta 56 meetet kestliku arengu kiirendamiseks ja rahastamiseks, ning tulevikupakti kahte lisa ehk üleilmset digikokkulepet ja deklaratsiooni tulevaste põlvkondade kohta,
- võttes arvesse neljandat rahvusvahelist arengu rahastamise konverentsi, mis toimus 30. juunist kuni 3. juulini 2025 Hispaanias Sevilleas,
- võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP29) deklaratsiooni vee kohta kliimameetmete võtmisel, mis võeti vastu 20. novembril 2024 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 29. konverentsil Aserbaidžaanis Bakuus ja mille EL on heaks kiitnud,
- võttes arvesse Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) terviseühitsuse algatust,
- võttes arvesse ÜRO Ülikooli vee-, keskkonna- ja terviseinstituudi 2026. aasta jaanuaris avaldatud aruannet „Global Water Bankruptcy: „Living Beyond our Hydrological Means in the Post-Crisis Era“ (Üleilmne veepankrot: elamine üle meie hüdroloogiliste võimaluste kriisijärgsel ajastul),
- võttes arvesse komisjoni 4. juuni 2025. aasta teatist „Euroopa veekerksuse strateegia“ (COM(2025)0280),
- võttes arvesse oma 5. oktoobri 2022. aasta resolutsiooni veele juurdepääsu kui inimõiguse kohta – välismõõde³ ja 7. mai 2025. aasta resolutsiooni Euroopa veemajanduse kriisivalmiduse strateegia kohta⁴,
- võttes arvesse oma 15. juuni 2023. aasta resolutsiooni kestliku arengu eesmärkide elluviimise ja täitmise kohta⁵ ning 9. juuli 2025. aasta resolutsiooni kestliku arengu

³ ELT C 132, 14.4.2023, lk 54.

⁴ ELT C, C/2026/576, 24.2.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/576/oj>.

⁵ ELT C, C/2024/493, 23.1.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/493/oj>

eesmärkide rakendamise ja täitmise kohta 2025. aasta kõrgetasemelist poliitilist foorumit silmas pidades⁶,

- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 28. juuli 2010. aasta resolutsiooni 64/292 inimõiguse kohta veele ja sanitaaringimustele ja 18. detsembri 2013. aasta resolutsiooni 68/157 inimõiguse kohta puhtale joogiveele ja sanitaaringimustele ning ÜRO Inimõiguste Nõukogu 6. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni 45/8 „Inimõigus puhtale joogiveele ja sanitaaringimustele“,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 55,
 - võttes arvesse arengukomisjoni ning keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni ühisarutelusid vastavalt kodukorra artiklile 59,
 - võttes arvesse arengukomisjoni ning keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni raportit (A10-0187/2026),
- A. arvestades, et kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja 17 selles sisalduvat kestliku arengu eesmärki moodustavad ainsa ülemaailmselt jagatud, poliitiliselt kokku lepitud ja tõenditel põhineva poliitika raamistiku, mille eesmärk on tegeleda ühiste probleemidega, suunata kogu maailmas rõhuasetus sotsiaalsele, majanduslikule ja keskkonnakestlikkusele ning tagada rahu ja heaolu kõigile inimestele;
- B. arvestades, et kestliku arengu eesmärgid on viimase kümne aasta jooksul parandanud miljonite inimeste elu: üle 100 miljoni lapse ja noore on saanud juurdepääsu haridusele, sajad miljonid inimesed on saanud juurdepääsu puhtale joogiveele, sanitaaringimustele ja elektrile, kusjuures elekter on nüüdseks kättesaadav 92 %-le maailma elanikkonnast;
- C. arvestades, et kuigi mõnes valdkonnas on tehtud märkimisväärsed edusamme, on ainult 35 % kestliku arengu eesmärkide puhul edenemine graafikus või mõõdukas, peaaegu pooled edenevad liiga aeglaselt või tehakse nende puhul vaid marginaalseid edusamme ning 18 % puhul esineb tagasilööke;
- D. arvestades, et praegune geopoliitiline kliima ja ohtrad kriisid, sealhulgas relvakonfliktid, majanduslik surve ja rahvusvaheline ebastabiilsus, energiakriis, suurenev veenappus ja põudade sagenemine, planeedi kolmikkriis (kliimamuutused, elurikkuse vähenemine ja saaste), kasvav ebavõrdsus, demokraatia tagasilangus, tugevnevad soolise võrdõiguslikkuse ja õiguste vastased liikumised ning kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemine, takistavad tõsiselt kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks vajalikke edusamme;
- E. arvestades, et lisaks kestliku arengu eesmärkide rahastamise puudujäägile on kasvav ebavõrdsus riikide sees ja nende vahel peamine kestliku arengu eesmärkide saavutamise struktuurne takistus; arvestades, et praegusel üleilmse tarbimise tasemel oleks vajalike ressursside jaoks tarvis 1,8 planeeti ja praegusel ELi tarbimise tasemel kolme planeeti;
- F. arvestades, et EL ja selle liikmesriigid peaksid jätkuvalt olema esirinnas kestliku arengu ja ÜRO-põhise mitmepoolsuse edendamisel;
- G. arvestades, et 2026. aasta kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil vaadatakse põhjalikult läbi kestliku arengu eesmärgid nr 6, 7, 9, 11 ja 17;

⁶ ELT C, C/2026/1441, 31.3.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1441/oj>.

- H. arvestades, et juurdepääs ohutule ja puhtale joogiveele ja sanitaaringimustele on inimõigus, nagu on kinnitatud ÜRO Peaassamblee resolutsioonis 64/292; arvestades, et ligikaudu 2,2 miljardil inimesel, sealhulgas 600 miljonil lapsel, puudub endiselt juurdepääs ohutult majandatud joogiveele, 3,5 miljardil inimesel, sealhulgas 1,1 miljardil lapsel, puudub juurdepääs ohutult majandatud sanitaaringimustele ja ligikaudu 4 miljardit inimest kogeb igal aastal vähemalt ühe kuu jooksul tõsist veenappust; arvestades, et peaaegu kolm neljandikku maailma elanikkonnast elab riikides, mis on liigitatud veega kindlustamatuks või kriitiliselt veega kindlustamatuks; arvestades, et ELis on veenappusest tulenev majanduslik kahju kuni 9 miljardit eurot aastas, mõjutades igal aastal 30 % eurooplastest ja 20 % maast⁷;
- I. arvestades, et kliimamuutused kujutavad endast suurt ohtu veevarudele ja veeökosüsteemidele; arvestades, et 2030. aastaks ületab üleilmne veenõudlus olemasolevaid ressursse 40 % võrra ning et praeguse nõudluse määra juures ja hiljutiste hinnangute kohaselt ei saavuta maailm kestlikku veemajandust enne 2049. aastat;
- J. arvestades, et kodumajapidamise tasandil kannavad esmast vastutust veevarustus-, sanitaar- ja hügieenitingimuste ning energiauhtimise eest naised ja tütarlapsed; arvestades, et veenappus mõjutab naisi ja tütarlapsi ebaproportsionaalselt soospetsiifiliste tervisevajaduste, sotsiaalsete tegurite ning asjaolu tõttu, et neil lasub esmane vastutus vee kogumise ja veevarude majandamise eest; arvestades, et naised ja tütarlapsed ähvardavad rohkem terviseriskid ja haridusvõimaluste kadumine ning nad puutuvad rohkem kokku soolise vägivallaga, eriti konfliktidest mõjutatud piirkondades ja humanitaarkriiside ajal;
- K. arvestades, et investeeringud sootadlikesse veevarustus-, sanitaar- ja hügieenitingimustesse ning energiapoliitikasse vähendavad soolise vägivalla ohtu, vähendavad laste ja emade suremust, parandavad tütarlaste juurdepääsu haridusele ja neile antava hariduse kvaliteeti, edendavad naiste majanduslikku osalemist ja suurendavad nende elatusvahendeid, kiirendavad üleminekut säästvale energiale ning aitavad luua vastupanuvõimelisi kogukondi;
- L. arvestades, et ebapiisavate veevarustus-, sanitaar- ja hügieenitingimustega seotud haiguste, näiteks kõhulahtisuse tõttu sureb iga päev üle 1 000 alla viie aasta vanuse lapse; arvestades, et miljonite puuetega inimeste jaoks on asjakohaste veevarustus-, sanitaar- ja hügieeniteenuste puudumine märkimisväärne takistus ning ligipääsmatu taristu ja häbimärgistamine kahjustavad nende tervist, ohutust ja väärikust; arvestades, et kui 2030. aastaks soovitakse saavutada koolide üldine veevarustus-, sanitaar- ja hügieeniteenustega varustatuse eesmärk, tuleb edasi liikuda kaks korda kiiremini kui praegu;
- M. arvestades, et vee- ja energiataristu on kaitstud rahvusvahelise humanitaarõigusega; arvestades, et juurdepääs veele on oluline muuhulgas ökosüsteemi majandamise, põllumajanduse ja energiaga seotud eesmärkidel; arvestades, et üha enam kasutatakse vett sõjapidamise vahendina ning konfliktiosalised hävitavad tahtmatult või tahtlikult veesüsteeme, saastavad veevarusid ja katkestavad voolu, mis mõjutab tugevalt tsiviilelanikkonda; arvestades, et veevarustus-, sanitaar- ja hügieeniteenuste taastamine konfliktiolukordades on endiselt oluline ja võib toimida sillana rahu saavutamiseks;

⁷ Euroopa Keskkonnaameti 15. oktoobri 2024. aasta aruanne 07/2024 „Europe’s state of water 2024: the need for improved water resilience“ (Veevarude olukord Euroopas 2024. aastal: veemajanduse kriisivalmiduse parandamine).

arvestades, et mäetööstus ja tööstuslik põllumajandus vajavad hoolikat juhtimist, et kaitsta nii veevarude kättesaadavust kui ka kvaliteeti;

- N. arvestades, et Euroopa on veetehnoloogia valdkonnas maailmas juhtpositsioonil, kusjuures ELi liikmesriigid esitavad 40 % kõigist veega seotud tehnoloogiaid käsitlevatest rahvusvahelistest patenditaotlustest; arvestades, et heas seisundis ökosüsteemid võimaldavad parandada vee kvaliteeti ning ühtlasi suurendavad kliimamuutustele vastupanu võimet;
- O. arvestades, et Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 208 on sätestatud, et liidu arengukoostöö poliitika põhieesmärk on vaesuse vähendamine ja pikemas perspektiivis selle kaotamine;
- P. arvestades, et puuetega inimesed on suuremas vaesuse ohus piiratud töö- ja haridusvõimaluste, madalamate palkade ja suurema elukalliduse tõttu; arvestades, et puuetega inimeste õiguste konventsioonis rõhutatakse, et rahvusvaheline arengukoostöö ehituslike ja suhtlustõkete kõrvaldamisel, sealhulgas linnades, on esmatähtis puuetega inimeste kutsealase ja sotsiaalse kaasatuse edendamiseks;
- Q. arvestades, et lastesse ja noortesse investeerimine on pikaajalise sotsiaal-majandusliku arengu, stabiilsuse ja vaesuse vähendamise jaoks otsustava tähtsusega; arvestades, et lapsed moodustavad märkimisväärse osa arenguriikide elanikkonnast ning on eriti haavatavad mõjude suhtes, mis tulenevad vaesusest, konfliktidest ning piiratud juurdepääsust põhitaristule ja -teenustele; arvestades, et kestliku arengu eesmärkide raames võetavate meetmete puhul, sealhulgas sellistes valdkondades nagu juurdepääs veele, energiale ja taristule, tuleks paremini arvesse võtta laste tegelikke vajadusi;
- R. arvestades, et kogu maailmas peetakse energiaostuvõimetuks ligikaudu 1,18 miljardit inimest, kusjuures 685 miljonil inimesel puudub üldse juurdepääs elektrile; arvestades, et energiaostuvõimetus kahjustab teenuste osutamist, majanduse taastumist ja rahuloomet; arvestades, et kestlik energia pakub murrangulist võimalust parandada vastupanuvõimet, vähendada konflikte, toetada ümberasustatud elanikkonda ja vähendada sõltuvust ebakindlastest tarnetest;
- S. arvestades, et ligikaudu 55 % maailma elanikkonnast elab linnapiirkondades; arvestades, et hea majandamise korral võivad linnametsad ja -puud alandada õhutemperatuuri kuni 8 °C, vähendada kliimaseadmete kasutamisega seotud kulusid kuni 40 %, vähendada sademevee vooluhulka ja parandada õhukvaliteeti tolmu ja saasteainete filtreerimise abil; arvestades, et linnad võivad tekitada kuni 70 % kogu maailma jäätmetest; arvestades, et jäätmete halb kogumine ja käitlemine põhjustab õhusaastet ja veereostust, tekitab mereprügi ja soodustab kliimamuutusi;
- T. arvestades, et ebapiisav rahastamine on kestliku arengu eesmärkide saavutamise peamine takistus; arvestades, et kestliku arengu eesmärkide puhul on investeeringute puudujääk endiselt 4 triljonit USA dollarit aastas; arvestades, et madala ja keskmise sissetulekuga riikide suur võlakoormus takistab kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks vajalikke investeeringuid; arvestades, et rohkem kui 50 % madala sissetulekuga riikidest on praegu ülelaenanud või seostub nendega suur võlarisk, mis seab ohtu kestliku arengu eesmärkide saavutamisele; arvestades, et kestlike investeeringute strateegial „Global Gateway“ on potentsiaalselt keskne roll, et aidata kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele; arvestades, et rõhku tuleks panna ka kulutõhususele ja eelarvepoliitilisele vastutusele;

- U. arvestades, et EL on taas kinnitanud oma kindlat pühendumust kestliku arengu tegevuskavale aastani 2030 ja selles esitatud kestliku arengu eesmärkidele; arvestades, et EL tunnistab, et ta peab paljude kestliku arengu eesmärkide puhul tegema täiendavaid edusamme; arvestades, et ELi ja ÜRO koostööl, sealhulgas riikide tasandil, on keskne roll kestliku arengu eesmärkide rakendamise edendamisel, eelkõige ebakindlates ja keerulistes olukordades; arvestades, et hinnanguliselt sõltub eesmärkide saavutamine umbes 65 % ulatuses kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panusest;
- V. arvestades, et EL ja selle liikmesriigid on peamised ametliku arenguabi andjad kogu maailmas; arvestades, et kuigi EL ja selle liikmesriigid on ühiselt võtnud kohustuse eraldada 0,7 % kogurahvatulust, vähendasid nad oma ametliku arenguabi kohustusi 0,53 %-lt 2023. aastal 0,47 %-le 2024. aastal; arvestades, et EL on seadnud ühise eesmärgi eraldada 0,2 % kogurahvatulust ametliku arenguabina vähim arenenud riikidele, kuid 2023. aastal moodustas selline ametlik arenguabi 0,12 % kogurahvatulust; arvestades, et selline enneolematu rahastamise vähendamine mõjutab vähim arenenud riike ebaproportsionaalselt;
- W. arvestades, et USA administratsioon on teinud palju väga muret tekitavaid ja kahjulikke otsuseid rahvusvahelise arengu ja humanitaarabi valdkonnas, eelkõige peatanud enamiku USAIDi programmide rahastamise; arvestades, et need kärped juba takistavad juurdepääsu esmatähtsatele tervishoiu-, toidu- ja kaitseteenustele ning eeldatavasti tõukavad miljonid inimesed äärmisse vaesusse ja süvendavad humanitaarkriise; arvestades, et hiljutiste analüüside kohaselt võivad rahastamiskärped põhjustada miljoneid ennetatavaid surmajuhtumeid, isegi kuni 14 miljonit surmajuhtumit 2030. aastaks, ning et eriti tõsised on tagajärjed naistele, lastele ja teistele haavatavatele rühmadele;

Ülevaade olukorrast

1. kinnitab veel kord, et on kindlalt ja vankumatult pühendunud kõigi kestliku arengu eesmärkide täieliku ja kiire rakendamise ja täitmise tagamisele; on veendunud, et EL peaks jätkuvalt seisma hea selle eest, et kestliku arengu eesmärgid integreeritakse kõigisse ELi poliitikavaldkondadesse ja seadusandlikesse algatustesse ning tagatakse poliitikavaldkondade kestliku arengu sidusus, tunnistades samal ajal, et liikmesriikidel on keskne roll kestliku arengu edendamisel riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil; nõuab, et EL hoiaks ka edaspidi juhtpositsiooni kestliku arengu eesmärkide rakendamisel ELis ja kogu maailmas, pakkudes poliitilist ja rahalist toetust; kinnitab veel kord oma kindlat pühendumust tulevikupaktile; nõuab mitmepoolsete institutsioonide osatähtsuse ja suutlikkuse tugevdamist, et parandada kestliku arengu eesmärkide saavutamist;
2. tunnustab alates 2015. aastast ELi tasandil ja kogu maailmas kestliku arengu eesmärkide rakendamiseks võetud meetmeid; peab kahetsusväärseks, et vaatamata viimase kümne aasta märkimisväärsetele saavutustele on üleilmne kogukond kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamisest väga kaugel; tunnistab, et 17 kestliku arengu eesmärki on omavahel seotud, ning et kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamiseks on kiiresti vaja võtta meetmeid kõigi kestliku arengu eesmärkide raames; rõhutab, et eskaleeruvate konfliktide, geopoliitiliste pingete, tervisealaste ja humanitaarkriiside ning planeedi kolmikkriisi (kliimamuutused, elurikkuse vähenemine ja saaste) dramaatiline mõju takistab märkimisväärselt kestliku arengu eesmärkide saavutamist; toonitab seetõttu, et kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks on hädavajalik rahvusvaheline koostöö ning rakendusraamistiku

süsteemne ümberkujundamine majanduslikke piiranguid ja riikidevahelisi arenguerinevusi arvesse võttes; peab kahetsusväärseks asjaolu, et enamikul liikmesriikidel ei ole võimalust esitleda 2026. aasta kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil oma vabatahtlikke riigi tasandi ülevaateid kestliku arengu eesmärkide rakendamise kohta; ärgitab siiski kõiki liikmesriike vabatahtlikke riigi tasandi ülevaateid koostama, et anda teavet kestliku arengu eesmärkide rakendamise kohta;

3. on mures selle pärast, et praegune geopoliitiline ja julgeolekuolukord ning pakiline vajadus saavutada kliimaneeutraalsus veeretavad lisatakistusi ühiskonna teele ja muudavad kestliku arengu eesmärkide saavutamise keerulisemaks; on veendunud, et kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas inimarengu ja võrdsuse osas, on vaja stabiilsust, julgeolekut, konfliktide ennetamist ning majanduslikku vastupanuvõimet ja kliimakerksust, eelkõige ebakindlates oludes, ning neid ei ole võimalik saavutada geopoliitikast, energiajulgeolekust ning toiduga ja veega kindlustatusest sõltumatult; rõhutab, et kõik osalejad peavad kiiresti tegema suuremaid jõupingutusi, ning toonitab mitmepoolsuse, ÜRO egiidi all toimiva demokraatliku ja reeglitel põhineva mitmepoolse süsteemi kaitsmise ja tugevdamise ning jätkuvate investeeringute asendamatu rolli kestliku arengu eesmärkide aluseks olevate probleemide lahendamisel;
4. toonitab, et ELi pühendumus kestliku arengu eesmärkide ja kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisele kogu maailmas ja Euroopas on endiselt väga oluline ning peaks saatma selge signaali partneritele kogu maailmas; tuletab meelde ELi võetud kohustust austada Maa taluvuspiire ja saavutada 2050. aastaks kliimaneeutraalsus ning nõuab sellega seoses suuremat ressursitõhusust; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid kindlustaksid oma juhtpositsiooni üleilmsete liitude loomise kaudu ja tugevdaksid konstruktiivselt koostööd partnerriikidega, et saavutada kestliku arengu eesmärgid ning tagada selleks piisav ja püsiv rahastamine, täites tohutu rahastamispuudujäägi, sealhulgas selle, mis tuleneb suurema osa USAIDi rahastamise peatamisest;
5. rõhutab asjaolu, et praegune üleilmne demokraatia tagasilanguse suundumus, mida iseloomustab õigusriigi murenemine, nõrgenenud institutsioonid, kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemine ning soolise võrdsuslikkuse ja õiguste, eelkõige naiste õiguste ja LGBTQI+ õiguste vastaste liikumiste tugevnemine, võib aeglustada kestliku arengu eesmärkide saavutamisel tehtavaid edusamme või need tagasi pöörata ning pärsib kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamist;
6. rõhutab, et kestliku arengu eesmärkide rakendamise kiirendamiseks on vaja pragmaatilist ja tulemuspõhist lähenemisviisi, milles seatakse esikohale teadus- ja tõenduspõhised, murrangulised, uuenduslikud ja koordineeritud lahendused, mis annavad mõõdetavaid tulemusi, ning ühtlasi on vaja suuremat sidusust humanitaarabi-, arengu- ja rahuvaldkonna vahel; rõhutab, et kestliku arengu eesmärkide tulemuslik rakendamine sõltub heast valitsemistavast, õigusriigist, korruptsioonivastastest meetmetest ja usaldusväärsest avaliku sektori finantsjuhtimisest; kinnitab veel kord inimõigustel põhineva lähenemisviisi tähtsust; nõuab ELi ja üleilmsetel tasandil kestliku arengu eesmärkide rakendamise puhul tõhusamat seiret, vastutavust ja tulemuspõhist aruandlust;
7. rõhutab erasektori, innovatsiooni ja kestliku rahastamise osatähtsust kestliku arengu eesmärkide rahastamise puudujäägi kõrvaldamisel ning nõuab tugevamaid avaliku ja erasektori partnerlusi, tõhusamat avaliku sektori juhtimist ja paremat ettevõtluskeskkonda partnerriikides; rõhutab, et oluline on toetada kohalikku ettevõtlust,

väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid, oskuste arendamist ja asjaomaseid õigusraamistikke ning järgida seejuures keskkonna- ja sotsiaalseid standardeid;

8. toonitab vajadust seada esikohale haavatavad rühmad, eelkõige lapsed ning eelkõige ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud oludes, ning nõuab suuremaid, koordineeritud ja pikaajalisi investeeringuid kvaliteetsetesse haridus-, tervishoiu- ja lastekaitse süsteemidesse kooskõlas kestliku arengu tegevuskavaga 2030 ja põhimõttega, et kedagi ei tohi kõrvale jätta, ning kinnitab, et sellised investeeringud on inimarengu, vastupanuvõime ja kestliku pikaajalise stabiilsuse jaoks hädavajalikud;

Kestliku arengu eesmärk nr 6: tagada kõigile puhas joogivesi, sanitaartingimused ja kestlik veemajandus

9. märgib, et kestliku arengu eesmärk nr 6 on üks kõige kehvemate tulemustega kestliku arengu eesmärgi, kuna selle ühtegi alaeesmärki ei ole saavutatud ega olda nende saavutamise graafikus ning poolte eesmärkide puhul esineb kas seisak või tagasimine; tuletab meelde, et juurdepääs ohutule ja puhtale joogiveele ja sanitaartingimustele on avaliku huvi ning avalike ja ülemaailmsete hüvedega seotud põhiõigus, mis on hädavajalik, et parandada kogu maailmas juurdepääsu tervisehoiule ja haridusele, vähendada vaesust, saavutada toiduga kindlustatus ja kaitsta ökosüsteeme; toonitab lisaks, et äärmiselt oluline on tugevdada veekerksust kliimamuutustest, põudadest, üleujutustest ja reostusest tuleneva kasvava surve tingimustes ning olukorras, kus nõudlus vee järele suureneb ja konkureerivaid kasutusviise lisandub; rõhutab, et juurdepääs veele ja veekerksus on mitme muu kestliku arengu eesmärgi saavutamisel keskse tähtsusega; tuletab meelde Euroopa kodanikualgatus „Right2Water“ ja Euroopa Parlamendi resolutsiooni selle kohta⁸ ning nõuab seetõttu selles kavandatud meetmete võtmist, et saavutada kestliku arengu eesmärk nr 6;
10. tõstab esile asjaolu, et valitsustevaheline kliimamuutuste eksperdirühm on konstateerinud, et veevarustus-, sanitaar- ja hügieeniteenused on üks toimivamaid kohanemismeetmeid lühiajaliste kliimašokkide korral ning võtmist vääriv kohanemismeetmeid, ning toonitab, et kestliku arengu eesmärgi nr 6 saavutamiseks tehtud edusammud on tihedalt seotud tõhusate ja vastupidavate veevarustus-, sanitaar- ja hügieenisüsteemide ja -sektorite tugevdamisega; tunnistab, et veevarustus-, sanitaar- ja hügieeniteenused on olulised naiste ja tütarlaste väärilise, tervise (sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervise ning -õiguste) ja võrdõiguslikkuse seisukohalt, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama sooteadlikke veevarustus-, sanitaar- ja hügieenimeetmeid, seades esikohale meetmed, millega tagatakse naiste juurdepääs seksuaal- ja reproduktiivtervise teenustele, ning edendama naiste täielikku, võrdset ja sisulist osalemist veevarustus-, sanitaar- ja hügieeniteenustega seotud otsuste tegemisel; toonitab vajadust tagada puuetega inimeste kaasamine veevarustuse, sanitaartingimuste ja hügieeni valdkonna programmitöösse;
11. tunnistab heas seisundis ökosüsteemide keskset rolli veega kindlustatuse saavutamisel; rõhutab, et veeringluse taastamine ja kaitsmine on esmatähtis, et suurendada vastupanuvõimet üleujutustele, põudadele ja veenappusele; toonitab, kui oluline on kaitsta ja taastada magevee ökosüsteeme, mis on hädavajalikud, et tagada veega kindlustatus, elurikkus, kliimakerksus, maailmamere tervis ja ökosüsteemi teenuste osutamine; kutsub sellega seoses liikmesriike üles täielikult rakendama kõiki ELi

⁸ Euroopa Parlamendi 8. septembri 2017. aasta resolutsioon Euroopa kodanikualgatus „Right2Water“ järelmeetmete kohta (ELT C 316, 22.9.2017, lk 99).

veelaseid õigusakte;

12. on mures looduslike veevarude pöördumatu kadumise pärast, kuna paljud kriitilised veestikud on juba n-õ veepankrotti läinud ning see mõjutab veeteenuste osutamise usaldusväärsust; tuletab meelde, et juurdepääs veele toetab üleilmset stabiilsust, ning kutsub rahvusvahelist üldsust üles kasutama eelseisvat ÜRO veekonverentsi selleks, et seada veega seotud küsimused rahvusvahelisel tasandil tähtsamale kohale; rõhutab, et veepoliitika peab kõigis sektorites toetama veekogude kestlikku majandamist ja sellesse tuleb integreerida veetõhususe tavad, sealhulgas aruka veekasutuse lahendused ja uuenduslikud digilahendused; nõuab tugevamaid rahvusvahelisi meetmeid, et hoida ära ja leevendada veestressi ja veevarude liigkasutust, taastada kahjustatud ökosüsteemid ja parandada veemajandust;
13. väljendab sügavat muret selle pärast, et ÜRO andmetel puuduvad ligikaudu 3,5 miljardil inimesel endiselt ohutult majandatavad sanitaarteenused, samas kui 1,7 miljardil inimesel puuduvad isegi põhiteenused; toonitab asjaolu, et veega kindlustatusel ning eelkõige juurdepääsul puhtale veele ja sanitaartingimustele on märkimisväärne mõju majanduslikule stabiilsusele, kliimakerksusele ja rahule; märgib sellega seoses, et veega kindlustatus on rahulomeprotsesside lahutamatu osa; nõuab, et EL suurendaks välisinvesteeringuid vee ja sanitaartingimuste kättesaadavusse ning tugevdaks oma juhtpositsiooni veemajanduse ühises juhtimises ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud olukordades, et toetada stabiilsust, rahuloomet, vastupanuvõimet ja kliimamuutustega kohanemist; kutsub lisaks konfliktiosalisi üles rahvusvahelisest õigusest tulenevate kohustuste kohaselt mitte võtma sihikule vee- ja energiataristut;
14. nõuab paremaid andmeid ja seiret, eelkõige mitteametlikes asundustes ja veepuuduse all kannatavates piirkondades, ning sihipäraseid ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisi investeeringuid, et tagada pikaajaline kestlikkus ja vastupanuvõime;
15. rõhutab, et veereostusega tuleks tegeleda nii selle tekkekohas kui ka tõhusa reoveepuhastuse kättesaadavuse tagamise kaudu; toonitab vajadust parandada andmete kogumist magevee kvaliteedi ja kvantiteedi kohta ning tõhustada nende seiret; kutsub üles laiendama avaliku ja erasektori koostöös magevee- ja reoveetaristut, sealhulgas lisama vee- ja kanalisatsiooniprojekte; julgustab võtma kasutusele varajase hoiatamise süsteeme ja koostama veega seotud riskijuhtimiskavasid, et vältida pöördumatuid kahjusid; rõhutab reoveekäitluse tähtsust elanikkonna ja kogukondade tervise huvides; toonitab ühtlasi, et reovesi on tähtis teabeallikas, kust saada põhinäitajaid pandeemiade leviku seiramiseks; rõhutab järelevalve ja andmete kogumise olulist rolli ja leiab, et need tuleks kavandada praktilisel ja realistlikul viisil;
16. tuletab meelde, et lahendused, mis on välja töötatud kohalike kogukondade osalusel ja nende teadmisi arvesse võttes, on kõige paremini toimivad, et saavutada ühiskonna ja kogukondade vastupanuvõime veekriisidele; rõhutab, kui oluline on toetada kohalike kogukondade, ametiasutuste ja kommunaalteenuste suutlikkuse suurendamist, eelkõige ebakindlates ja arenevates keskkondades, edendades eelkõige lahendusi, mis on kohandatud sobilikuks kohalikele oludele ega jäta kedagi kõrvale; nõuab naiste, laste ja kõige haavatavamate kogukondade sihipärast toetamist veele ja sanitaartingimustele juurdepääsu osas;
17. nõuab, et järk-järgult – alustades tarbekaupadest – kõrvaldataks nn igavesed kemikaalid (PFAS-ained), mis on teaduslikult tõestatud seotud kahjuliku mõjuga inimeste tervisele ja keskkonnale, lubades nende kasutamist vaid juhul, kui ohutuid alternatiive pole;

rõhutab vajadust suurendada investeeringuid ning kiirendada samaväärsete ja ohutute alternatiividega seotud teadus- ja arendustegevust;

18. nõuab, et EL võtaks veediplomaatias ja piiriülese veealase koostöö toetamisel juhtrolli, eelkõige veevarude integreeritud majandamise kaudu, et kasutada ära oma üleilmset potentsiaali kestliku arengu, inimõiguste, kliimakerksuse, toiduga kindlustatuse, elurikkuse kaitse, konfliktide ennetamise, kestliku rahulooma ja soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas, sealhulgas lõimides kliimakerksed vee ja sanitaaringimustega seotud vahendid ning taristu täielikult ELi kliimaalasessse tegevuskavasse; nõuab, et EL lõimiks piiriülese veemajanduse ja veega kindlustatuse ELi arengukoostöösse ja humanitaartegevusse; nõuab lisaks, et EL tagaks, et ELi toetatavad piiriülesed veealgatused, sealhulgas Global Gateway strateegia raames rahastatavad taristuprojektid, oleksid suunatud inimeste, sealhulgas vaesuses elavate inimeste ning haavatavate ja tõrjutud rühmade vajaduste rahuldamisele; nõuab naiste, noorte ja põlisrahvaste kogukondade kaasamist veemajandusse; soovib tugevdada mitmepoolset koostööd vee valdkonnas, sealhulgas ratifitseerida ÜRO piiriveekogude ja rahvusvaheliste järvede kaitse ja kasutamise konventsiooni ning ÜRO rahvusvaheliste vooluveekogude navigatsioonivälist kasutamist reguleeriva õiguse konventsiooni;
19. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid lõimiksid veepoliitika eesmärkide rakendamise muudesse asjaomastesse poliitikavaldkondadesse, et tagada poliitika sidusus paljudes valdkondades, sealhulgas põllumajandus-, kaubandus- ja keskkonnapoliitikas, samuti liidu välispoliitikasse kooskõlas rahvusvahelise arengu valdkonna poliitika sidususe põhimõttega;
20. väljendab heameelt komisjoni esimese veekerksuse strateegia üle, milles võetakse kohustus toetada vähemalt 70 miljoni inimese juurdepääsu puhtale joogiveele ja sanitaaringimustele; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid suurendaksid vastavaid jõupingutusi ja liiguksid seda strateegiat tulemuslikult ja täielikult rakendades kestliku arengu eesmärgi nr 6 alaeesmärkide saavutamise poole;
21. kutsub liikmesriike üles tagama, et nende veekerksuse programmid on paremini koordineeritud ning nendes keskendutakse kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelistele veevarustus- ja sanitaarteenustele ning -taristule; nõuab, et EL toetaks Euroopa tiimi algatuste kaudu suutlikkuse suurendamist, institutsioonide tugevdamist ja veevarude integreeritud majandamise lähenemisviise partnerriikides, et parandada veevarustus- ja sanitaarteenuste kavandamist, juhtimist ja hooldamist, sealhulgas kohalike omavalitsuste, avalike teenuste osutajate ja kodanikuühiskonna esindajatega sõlmitud partnerluste abil; nõuab, et sellega seoses seataks ülemaailmse veemajanduse tugevdamise valdkonnas väga ambitsioonikad eesmärgid ja osaletaks mitmepoolsetel foorumitel, nagu G7 ja G20 tippkohtumised, Bakuu dialoog vee rolli kohta kliimameetmete võtmisel ning ÜRO veekonverents;
22. väljendab muret, et ookeanide, merede ja mereressursside säästva kasutamise valdkonnas ei ole tehtud edusamme; nõuab, et EL ja liikmesriigid võtaksid meetmeid vastavalt 2025. aasta ÜRO maailmamerekonverentsil võetud kohustustele kaitsta kiiresti maailmamerd ning suurendaksid oma rahalist panust mereökosüsteemide kaitsmisse ja taastamisse; väljendab sügavat muret merereostuse suurenemise pärast; nõuab kiiremas korras tugevamaid meetmeid ja kiiremat rakendamist, et teha merereostusele nii ELi kui ka rahvusvahelisel tasandil lõpp; peab kahetsusväärseks, et rahvusvahelised läbirääkimised esimese valitsustevahelise plastilepingu üle ebaõnnestusid; nõuab tungivalt, et 2026. aastal jätkuvaltel valitsustevahelistel läbirääkimistel sõlmitaks

kõikehõlmav üleilmne õiguslikult siduv plastireostust käsitlev kokkulepe;

Kestliku arengu eesmärk nr 7: tagada kõigile taskukohane, kindel, kestlik ja kaasaegne energia

23. rõhutab, et üldise juurdepääsu saavutamine puhtale ja taskukohasele energiale on kogu kestliku arengu tegevuskava 2030 valdkondadeülene põhitegur; rõhutab, et kestliku arengu eesmärgi nr 7 saavutamine aitab edendada mitut muud kestliku arengu eesmärki, sealhulgas neid, mis on seotud vaesuse kaotamise, elatustaseme ja sotsiaal-majandusliku arengu, kaasava ja kestliku majanduskasvu, soolise võrdõiguslikkuse, kliimamuutuste, toiduga kindlustatuse, rahvatervise, kestlike linnade ja kogukondade, puhta vee ja sanitaartingimustega;
24. nõuab, et EL toetaks jätkuvalt üleilmset üleminekut taastuvatel energiaallikatel põhinevale energiasüsteemile, mis on majandusarengu, vastupanuvõime ja pikaajalise energiapuuduse peamine liikumapanev jõud; tuletab meelde, et taastuvenergia on keskne roll kestliku arengu eesmärgi nr 7 saavutamisel;
25. rõhutab, et kestliku arengu eesmärgi nr 7 saavutamiseks on vaja moderniseeritud ja ühendatud Euroopa võrku; tunnistab Euroopa energiavõrkude paketi potentsiaali taskukohase energia piiriülese voo võimaldamisel;
26. toonitab taskukohase, kestliku ja usaldusväärse energia määravat tähtsust kestliku majanduskasvu toetamisel, ELi tööstusbaasi tugevdamisel ja kvaliteetsete töökohtade säilitamisel; rõhutab, kui oluline on tugevdada Euroopa energiasüsteemi pikaajalist vastupanuvõimet, tagades kestlikud tarneahelad, edendades innovatsiooni ning hoides energiakulud konkurentsivõimelisena, taskukohasena ja õiglasena; see tagab kodanikele ja tööstusele usaldusväärse ja tulevikukindla energiasüsteemi;
27. toonitab vajadust mitmekesistada energiaallikaid, eelkõige taastuvenergia tootmist suurendades, ning vajadust suurendada energiatõhusust, vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid ning ergutada kestlikke ja vastutustundlikke investeringuid puhtasse tehnoloogiasse; need on kestliku arengu eesmärgi nr 7 saavutamise põhitingimused; kutsub lisaks komisjoni ja liikmesriike üles püsima taastuvenergia kasutuselevõtul esirinnas ja vähendama sõltuvust kolmandatest riikidest;
28. väljendab heameelt selle üle, et kestliku arengu eesmärk nr 7 on üks eesmärkidest, mille puhul on seni tehtud kõige suuremaid edusamme, peamiselt taastuvenergia tootmise kiire laienemise tõttu; ärgitab komisjoni seadma koos partnerriikidega prioriteediks kulu- ja energiatõhusate taastuvenergialahenduste kasutuselevõtu nii kodumajapidamistes kui ka tööstuses, tagades selleks vajaliku rahastamise ja eelkõige aidates kaasata erasektori rahalisi vahendeid; nõuab eelkõige sõltumatute taastuvenergiastandardite laiemat kasutuselevõttu ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud oludes, kasutades konfliktitundlikku lähenemisviisi; see on kasulik nii ümberasustatud elanikkonnale kui ka vastuvõtivatele kogukondadele, tugevdab vastupanuvõimet ning edendab kohalikku majandus- ja inimarengut;
29. rõhutab, kui oluline on võimalikult kiiresti järk-järgult lõpetada fossiilkütuste kasutamine kooskõlas Pariisi kokkuleppe ja Araabia Ühendemiraatide konsensuse eesmärkidega ning kaotada järk-järgult kõik fossiilkütuste toetused ja keskkonnakahjulikud toetused kooskõlas ELi kaheksanda keskkonnavalase tegevusprogrammiga; väljendab sellega seoses heameelt esimese fossiilkütustest

loobumist käsitleva konverentsi üle, mis toimus 24.–29. aprillil 2026 Colombias Santa Martas;

30. toonitab, et oluline on edendada ELi investeeringuid detsentraliseeritud ja kestlikesse taastuvenergiasüsteemidesse, sealhulgas kodustesse päikeseenergiasüsteemidesse, minivõrkudesse, võrguvälistesse süsteemidesse ja kogukonnale kuuluvatesse algatustes, et oleks võimalik teha täiendavaid jõupingutusi kaotamaks lõhe energiale juurdepääsul, eelkõige partnerriikides ja ebakindlates oludes, ning tunnistab, et sellel on kriitiline mõju eriti naiste ja laste haridusele, tervishoiule ja kaitsesele;
31. rõhutab, et energia kättesaadavuse laiendamist on võimalik kiirendada avaliku sektori asutuste ja erasektori partnerlustega; toonitab, et energiavaldkonna meetmed ja projektid peaksid põhinema konfliktitundlikul analüüsil ning vastama kohalikele oludele ja vajadustele, et nende ümberkujundav mõju, eelkõige alateenindatud ja ebakindlates oludes, oleks võimalikult suur; tõstab sellega seoses esile kodanikuühiskonna organisatsioonide osatähtsust ja vajadust teha sisukat koostööd kohalike sidusrühmadega;
32. kutsub komisjoni üles suurendama ELi investeeringuid nii strateegia „Global Gateway“ kui ka kavandatava instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames, tagades partnerriikidele võrdse kasu, eelkõige seoses teadmiste jagamise ja tehnosiirdega, kohaliku elanikkonna koolituse ja ümberõppega, töökohtade loomisega, CO₂ heite vähendamisega tööstustegevustes, mille puhul seda on raske teha, ning puhtama liikuvuse ja energia kättesaadavusega;
33. rõhutab vajadust arendada edasi üleilmset koostööd ja kestlikke väärtusahelaid, tagamaks, et üleilmse energiajulgeoleku ning digi- ja rohepöörde jaoks vajalikke kriitilisi toormeid hangitakse õigustel põhinevat lähenemisviisi järgides; rõhutab, et selle lähenemisviisi puhul tuleb arvesse võtta nii nõudluse kui ka pakkumise poole vajadusi viisil, mis leevendab kahjulikku sotsiaalset, keskkonna- ja majanduslikku mõju, inimõigustega seotud mõju (näiteks lapstööjõud) ja mõju kohalikele kogukondadele, edendab päritoluriikide tööstuslikku ja sotsiaal-majanduslikku arengut, kaasa arvatud nende osatähtsust kogu kriitiliste toormete väärtusahelas, ning tagab kohalike kogukondade ja kodanikuühiskonna sisulise kaasamise protsessi; rõhutab sellega seoses vajadust tugineda energiasüsteemi ümberkujundamiseks kriitilisi mineraale käsitleva ÜRO peasekretäri loodud eksperdirühma (mille kaaseesistuja on EL) eesmärkidele ja põhimõtetele, et edendada mineraalide kestlikku tootmist ja kohalike väärtusahelate arendamist;
34. toonitab, et oluline on põlisrahvaste ja kohalike kogukondade täielik ja tulemuslik osalemine kogu kriitiliste toormete väärtusahelas kooskõlas ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooniga;
35. tunnistab, et sobiva juhtimiseta võib kasvav nõudlus kriitiliste toormete järele tugevdada strateegilisi sõltuvusi, suurendada geopoliitilist haavatavust ja pingeid, lisada inimõiguste rikkumisi ning süvendada keskkonna- ja sotsiaalseid probleeme; toonitab seetõttu, et tähtis on tugevdada konkurents- ja vastupanuvõimelist ringmajandust, eelkõige suurendades ressursitõhusust ja ringlussevõtuvõimet ning edendades innovatsiooni ringlussevõetud toorainete valdkonnas, et vähendada loodusvarade kasutamist ja sõltuvust kriitilistest toormetest; nõuab seepärast selliste meetmete võtmist, millega suurendatakse üleilmset koostööd ressursside kestliku majandamise valdkonnas;

36. rõhutab vajadust tõhustada energiaostuvõimetuse vastu võitlemise meetmeid, eelkõige ebakindlates ja elanikkonna ümberasumist hõlmavates olukordades; toonitab asjaolu, et energiaostuvõimetuse mõjutab elatustaset, seab ohtu toimetuleku ja inimeste tervise ning mõjutab oluliste teenuste osutamist; nõuab haavatavate rühmade, eelkõige naiste ja laste puhul sihtotstarbelisi meetmeid, sealhulgas energia sotsiaaltariife ja toetusi;
37. rõhutab, et energiaostuvõimetuse ebakindlas ja ümberasumisest mõjutatud oludes seab ohtu toimetuleku, oluliste teenuste osutamise, inimarengu ja sotsiaalse stabiilsuse ning mõjutab eriti rängalt haavatavaid rühmi;

Kestliku arengu eesmärk nr 9: ehitada säilenõtkte taristu ning toetada kaasavat ja kestlikku industrialiseerimist ja edendada innovatsiooni

38. tunnustab kestliku arengu eesmärgi nr 9 puhul tehtud üldisi edusamme, eelkõige märkimisväärsed edusamme taristu arendamisel, kaasava ja kestliku tööstuse kasvu ja innovatsiooni valdkonnas; märgib siiski, et edenemine on riigiti ja piirkonniti ebaühtlane; on veendunud, et erinevuste kaotamiseks ja võrdse edasiliikumise tagamiseks kestliku arengu eesmärgi nr 9 saavutamise poole on vaja sihispäraseid meetmeid;
39. rõhutab turvalise, kestliku ja vastupidava taristu, sealhulgas digi-, transpordi-, energia- ning veetaristu strateegilist tähtsust, et toetada majandusarengut, parandada ühenduvust, leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda ning parandada ka inimarengut, eelkõige maapiirkondades ja äärealadel; nõuab terviklikku lähenemisviisi, et integreerida kliimakerksus taristu olemusringi igasse etappi;
40. toonitab vajadust kaotada taristute puudujääkidest ja sotsiaal-majanduslikust ebavõrdsusest tulenevad lõhed, sealhulgas need, mis on seotud digiligipääsetavuse ja energiaostuvõimetusega; rõhutab, et taristu- ja ühenduvusprojektid peavad aitama kaasa kohaliku väärtuse loomisele ja järgima üldise ligipääsetavuse põhimõtteid, tagamaks, et taristuprojektid ei tekita uusi tõkkeid, ning soodustama kõige haavatavamate rühmade täielikku kaasamist; toonitab vajadust tagada digiinvesteeringutes sootepäalik lähenemisviis, et kaotada sooline digilõhe, kuna püsivad tõkked piiravad naiste ja tütarlaste võimalusi kujunemistjärgus tehnoloogiatest kasu saada;
41. rõhutab vajadust edendada kõigis sektorites ettevõtete keskkonnajalajälje vähendamiseks kestlikke lahendusi, nagu ressursside vastutustundlik tarbimine, ressursitõhusus ja tulemuslikumad meetmed ringmajanduse saavutamiseks; tuletab meelde põhimõtte „saastaja maksab” tähtsust;
42. rõhutab asjaolu, et kaasav ja kestlik industrialiseerimine kestliku arengu tegevuskava 2030 raames ja edaspidi peab olema kooskõlas kliimanetraalsuse, keskkonna- ja elurikkuse kaitse ning õiglase, kõiki kaasava ülemineku eesmärkidega ja ühtlasi edendama konkurentsivõimet, innovatsiooni ja investeeringuid; toonitab sellega seoses, et kestliku arengu eesmärgi nr 9 saavutamiseks on vaja täiendavaid investeeringuid, eelkõige avaliku ja erasektori partnerluste ja muude riskide maandamise vahendite, sealhulgas strateegia „Global Gateway” ja Euroopa muude arengut rahastavate asutuste kaudu; nõuab suuremaid avaliku sektori investeeringuid rohe-, digi- ja sotsiaaltaristusse, sealhulgas ühistransporti, energiavõrkudesse ja digitaalsesse ühenduvusse, et edendada arengut kõigis piirkondades, eelkõige vähim arenenud riikides; nõuab lisaks, et EL kaasaks veelgi rohkem erakapitali, et muuta investeeringud erainvestorite jaoks atraktiivseks; rõhutab, et sellised investeeringud oleksid vastastikku

kasulikud, tuleks nendega toetada kohaliku lisaväärtuse loomist, head valitsemistava, maksusoodustusi ja kõrgeid keskkonnastandardeid;

43. toonitab innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse osatähtsust tootlikkuse, konkurentsivõime ja kestlikkuse edendamisel, ning samuti kestlike tehnoloogiate alaste uuringute ja nende tehnoloogiate arendamise ja kasutuselevõtu puhul; nõuab suuremat toetust ettevõtlusele, kutseharidusele ja -õppele ning oskuste arendamisele, kuna need on innovatsiooni, tootlikkuse ja kaasava tööstuskasvu peamised võimaldajad, eelkõige madala sissetulekuga riikides;
44. nõuab tihedamat koostööd tehnosiirde, teaduspartnerluste ja innovatsiooni ökosüsteemide valdkonnas ELi ja partnerriikide vahel, et edendada teaduskoostööd ning võimaldada vähim arenenud ja madala sissetulekuga riikidel tõusta üleilmsetes väärtusahelates ülespoole;

Kestliku arengu eesmärk nr 11: muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, säilienõtkeks ja kestlikuks

45. juhib tähelepanu kiire linnastumisega kaasnevatele riskidele, millele lisanduvad kliimamuutused, saaste ja elurikkuse vähenemine; rõhutab sellega seoses vajadust lõimida kliimamuutustega kohanemine ja elurikkus linnaplaneerimisse ning tugevdada linnade vastupanuvõime meetmeid, sealhulgas soodustades energiatõhusaid ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisi eluasemeid, laiendades rohealasid ökosüsteemide taastamiseks, suurendades katastroofideks valmisolekut, tõhustades nende ennetamist ja neile reageerimist ning parandades veemajandust ja kaitset üleujutuste eest; toonitab lisaks, kui oluline on tagada tõhus maakasutus ja piirata valglinnastumise negatiivset mõju, et kaitsta ökosüsteeme ja saavutada kestlik linnaareng;
46. rõhutab, et kestliku arengu eesmärgi nr 11 saavutamiseks on vaja pöörata erilist tähelepanu ebavõrdsuse vähendamisele linnapiirkondades; rõhutab lisaks, et kliimamuutused, sealhulgas linnakeskkonnas, mõjutavad ebaproportsionaalselt naisi ja tütarlapse, eelkõige neid, kes on ebakindlas või haavatavas olukorras; kutsub riikide valitsusi ja kohalikke omavalitsusi üles tagama, et investeringud jaotatakse õiglaselt ja et nendega võideldakse marginaliseerumise vastu, eelkõige piirkondades, kus praegu on süsteemne puudus kättesaadavast ja taskukohasest transpordist, avalikest teenustest, kohalikest ja kestlikest toiduahelatest ja eluasemetest, pöörates samal ajal erilist tähelepanu haavatavatele ja sotsiaal-majanduslikult ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele;
47. peab kahetsusväärseks, et suurel osal linnade elanikkonnast puudub endiselt juurdepääs taskukohastele, tõhusatele ja kestlikele transpordisüsteemidele; märgib, et ühistranspordi ja kergliiklustaristu ning muude uuenduslike ja keskkonnahoidlike liikuvuse lahenduste kättesaadavuse, ligipääsetavuse ja kasutamise suurendamine on mõjukas vahend õhusaaste vähendamiseks; rõhutab, kui oluline on tagada piisav taristu ja teenused piiratud liikumisvõimega inimestele, sealhulgas puuetega inimestele;
48. toonitab tungivat vajadust veelgi parandada ja tõhusamalt juurutada jäätmete kogumise ja käitlemise süsteeme kooskõlas jäätmehierarhia põhimõtetega, sealhulgas asjakohasel juhul digitehnoloogia ja tehisintellekti kasutamise ning korduskasutus- ja ringlussevõtusüsteemidesse investeerimise ning jäätmete vähendamise kaudu; rõhutab tulevase ringmajanduse õigusakti tähtsust, kuna see suurendab ringmajanduse väärtust; nõuab, et võetaks meetmeid, mis hõlbustaksid tõelise ringlussevõetud tooraine ELi turu

loomist;

49. tuletab meelde tungivat vajadust rakendada energia- ja kliimalahendusi kohalikul ja omavalitsuse tasandil, sealhulgas looduspõhiste lahenduste kaudu, et oleks võimalik võidelda kliimamuutuste mõjuga, sealhulgas vähendada kokkupuudet äärmusliku kuumusega;
50. tuletab meelde vajadust tegeleda eluasemete ajakohastamise, taskukohasuse ja kestlikkusega, võttes laiemalt kasutusele energiatõhusad ja kliimamuutustele vastupanuvõimelised eluasememudelid ja ehitusstrateegiad; rõhutab sellega seoses, et oluline on suurendada investeringuid, mis võivad hõlmata ka erainvesteringuid ning avaliku ja erasektori partnerlusi, ning nõuab, et EL toetaks linnu kapitali kaasamisel uuenduslike rahastamisvahendite kaudu;
51. tunnistab, et koht, kus elada rahus, turvaliselt ja väärikalt, on põhiline inimõigus, ning märgib, et eluaseme taskukohasuse kriis mõjutab kuni kolme miljardit inimest üle maailma; rõhutab vajadust tagada 2030. aastaks igaühele juurdepääs inimväärsele, sobivale, ohutule, ligipääsetavale, kestlikule, energiatõhusale ja taskukohasele eluasemele ja põhiteenustele, sealhulgas edendades riiklikku eluasemepoliitikat; nõuab, et EL toetaks partnerriike sotsiaaleluasemepoliitika väljatöötamisel;
52. kannustab tihedamale koostööle linnade, ettevõtete, teadusasutuste ja kodanikuühiskonna vahel, et edendada innovatsiooni, jagada parimaid tavasid ja levitada edukaid linnalahendusi, sealhulgas Euroopa ja partnerriikide linnade partnerluste, ELi platvormide ja teadmiste vahetamise algatuste kaudu;

Kestliku arengu eesmärk nr 17: edendada kestliku arengu meetmete elluviimist ning elavdada üleilmset koostööd kestliku arengu heaks

53. nõuab, et EL jätkaks mitmepoolsuse, reeglitel põhineva rahvusvahelise korra ja ÜRO süsteemi toetamise edendamist, võtaks üleilmse juhtrolli kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisel ja täidaks teiste jäetud tühimikud, luues uusi liite ja tugevdades olemasolevaid ning tehes rahvusvaheliste partneritega koostööd rahaliste vahendite kaasamiseks; rõhutab vajadust tugevdada rahvusvahelisi lepinguid ja kokkuleppeid, nagu Pariisi kokkulepe, bioloogilise mitmekesisuse konventsioon ja piirkondlikud kaitsealgaused;
54. kinnitab, et kavatseb mitmepoolsust kui püsivat väärtust igati kaitsta, ning rõhutab, et ajakohastatud mitmepoolset kaubanduse juhtimise süsteemi on väga vaja; tuletab meelde, et EL toetab WTO mandaati ning käimasolevaid läbirääkimisi ettevõtlust ja inimõigusi käsitleva ÜRO lepingu üle;
55. väljendab muret kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks vajalike rahaliste vahendite iga-aastase ligikaudu 4 triljoni USA dollari suuruse investeerimispuudujäägi pärast, mida süvendab veelgi ametliku arenguabi taseme langus; nõuab tungivalt, et EL ja liikmesriigid püüaksid tagada piisava rahastamise, et täita kohustus eraldada 0,7 % kogurahvatulust ametlikuks arenguabiks ja 0,2 % kogurahvatulust ametlikuks arenguabiks vähim arenenud riikidele;
56. soovib tungivalt uurida võimalusi erasektori rahastamise kaasamiseks, sealhulgas kapitaliturgude liidu kaudu; väljendab sellega seoses heameelt ÜRO Arenguprogrammi kestliku arengu eesmärke käsitleva investeerimisplatvormi üle, mis võimaldab

eraettevõtjatel leida investeerimisvõimalusi, et aidata kaasa kestlikule arengule, ning julgustab tegema täiendavaid investeeringuid, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerluste kaudu, et aidata kaasa kestliku arengu eesmärkide rahastamispuudujäägi vähendamisele, järgides Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabi komitee kriteeriume; ärgitab ühtlasi võitlema ebaseaduslike rahavoogude, maksustamise vältimise ja maksudest kõrvalehoidumise vastu;

57. väljendab sügavat muret võimaliku võlakriisi pärast arenguriikides, eelkõige madala sissetulekuga ja vähim arenenud riikides, ning nõuab asjaomastele riikidele võlakergendust ja võla restruktureerimist, võttes esimese sammuna arvesse ÜRO kaubandus- ja arengukonverentsi põhimõtteid vastutustundliku riigilaenu andmise ja võtmise kohta ning OECD võla jätkusuutlikkuse põhimõtteid, samuti riikide loodusvarade alast suveräänsust; rõhutab, et olemasolevaid ressursse tuleb kasutada tõhusalt ja vastutustundlikult; tunnistab, kui olulised on asjaomaste riikide jaoks toetuspõhised ja väga soodsad rahastamisvahendid ning võlga mitte tekitavad vahendid; juhib tähelepanu ka üleilmse finantsstruktuuri piirangutele ja ebapiisavale rahvusvahelisele toetusele sellega seoses; rõhutab, et need riigid vajavad kiiresti rohkem rahalisi vahendeid ja eelarvepoliitilist manööverdamisruumi, et hõlbustada kestliku arengu eesmärkidesse palju suuremate investeeringute tegemist; võtab sellega seoses teadmiseks käimasolevad läbirääkimised ÜRO rahvusvahelise maksukoostöö raamkonventsiooni loomiseks ja rakendamiseks;
58. rõhutab, et toimivad üleilmsed partnerlused peaksid põhinema vastastikusel koostööl ja aitama saavutada partnerite ühiseid eesmärke; toonitab läbipaistvuse, hea valitsemistava ja mõõdetava mõju tähtsust kõigis arengukoostöö alastes jõupingutustes;
59. rõhutab ELi strateegia „Global Gateway“ strateegilist tähtsust ja potentsiaali peamise vahendina, millega tugevdada kestlikke partnerlusi ja luua kvaliteetset taristut, edendades samal ajal rahvusvahelisi standardeid ning pikaajalist majanduslikku ja sotsiaalset arengut partnerriikides;
60. julgustab tegema tihedamat koostööd partnerriikide, rahvusvaheliste finantsasutuste, piirkondlike arengupankade ja kohalike sidusrühmadega, et koordineerida arengualaseid jõupingutusi, vältida dubleerimist ja maksimeerida mõju kestliku arengu tegevuskava 2030 toetamisel, eelkõige ebakindlates, konfliktidest ja ümberasumisest mõjutatud oludes; rõhutab, et arengukoostöö programmid peaksid hõlmama selgeid mõju hindamise mehhanisme ja osaluspõhist seiret, millesse on kaasatud kohalikud sidusrühmad;

Tulevikuväljavaated

61. kordab, et kestliku arengu eesmärgid on ainsad üleilmselt kokku lepitud terviklikud eesmärgid, mis aitavad lahendada nii arenenud kui ka arenguriike ähvardavaid tõsiseid probleeme, ning need on praegu parim olemasolev vahend nende probleemide algpõhjustega tegelemiseks; kinnitab veel kord, et vähim arenenud riigid ja madala sissetulekuga riigid, mis on kõige haavatavamad, vajavad kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks suuremat rahvusvahelist toetust; nõuab, et EL jätkaks aktiivset osalemist 2026. aasta kõrgetasemelise poliitilise foorumi aruteludes, et sillutada teed kiirendatud meetmete võtmiseks, kuna kestliku arengu tegevuskava 2030 tähtaeg on lähedal, ning edendada üleilmse kestliku arengu 2030. aasta järgset tulevikku suunatud tegevuskava;
62. nõuab, et EL ja liikmesriigid töötaksid välja rakenduskavad, mis sisaldavad

konkreetsed kestliku arengu eesmärkide saavutamise ajakavasid ja millega seatakse ambitsioonikad eesmärgid 2030. aasta järgseks ajaks; kutsub sellega seoses komisjoni üles näitama eeskuju ja töötama välja tervikliku strateegia koos kestliku arengu eesmärkide struktureeritud rakendamiskavaga; väljendab heameelt selle üle, et EL vaatas 2023. aastal esimest korda vabatahtlikult läbi kestliku arengu eesmärkide rakendamise, ning on veendunud, et sellised läbivaatamised peaksid olema korrapärased;

63. juhib tähelepanu sellele, et kestliku arengu eesmärgid pakuvad ka majanduslikku võimalust saavutada tõeline heaolu ja kestlik ning kaasav majandus, mis edendab konkurentsivõime- ja vastupanuvõimet ning innovatsiooni ja võimaldab inimestel elada inimväärsel elul nii, et samal ajal austatakse täielikult Maa taluvuspiire, sealhulgas elurikkust ja keskkonda, kasutatakse uusi tehnoloogiaid ning luuakse uusi majandussektoreid ja töökohti; rõhutab, et üleminek kestlikule ja vastupanuvõimelisele majandusele peaks edendama inimväärsel tööd, sotsiaalkaitset ja tugevaid töötajate õigusi kogu maailmas;
64. rõhutab vajadust tagada ELi toimimise lepingu artikli 208 kohaselt sidus arengukoostöö poliitika, mille eesmärk on lõimida kestliku arengu majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnamõõde poliitikakujundamise tsükli kõikidesse etappidesse, et edendada poliitikavaldkondade koostööt, teha kindlaks ja ühitada võimalikud kompromissid ning käsitleda ELi poliitikameetmete rahvusvahelist ülekanduvat mõju;
65. toonitab, et sõltumatu ja piisavalt rahastatud kodanikuühiskond, kohalikud omavalitsused ja kohalikud kogukonnad on kestliku arengu tegevuskava 2030 edendamisel peamised partnerid; rõhutab vajadust luua kodanikuühiskonna tegutsemisruum, toetada ja kaitsta seda ning tagada, et kodanikuühiskonna organisatsioonid, sealhulgas kohalikud valitsusvälised organisatsioonid, osaleksid sisuliselt kestliku arengu eesmärkide saavutamises ning saaksid piisavat pikaajalist ja paindlikku rahastamist, eelkõige riikides, kus kodanikuühiskonna tegutsemisruum aheneb;
66. tuletab meelde, et majanduskriisid, tervishoiuteenuste piiratud kättesaadavus, kliimamuutused, sooline vägivald ja konfliktid mõjutavad ebaproportsionaalselt naisi ja lapsi, eelkõige tütarlapsi, ning et püsiv ebavõrdsus piirab jätkuvalt nende täielikku osalemist ühiskonnas; rõhutab, et vaja on piisavat ja paindlikku rahastamist, sealhulgas kohalikele ja naiste õigustega tegelevatele organisatsioonidele, millest paljudel on tõsisel majandusraskusel;
67. rõhutab, et kestlik ja kaasav majanduskasv Maa taluvuspiirides, konkurentsivõime ja innovatsioon ning tugev erasektor on hädavajalikud kestliku arengu ja ühiskonna heaolu võimaldajad, ning toonitab, et digiüleminek, tehisintellekt ja puhtad tehnoloogiad võivad aidata saavutada üleilmseid kestlikkuse eesmärgi ja seetõttu peaksid need kajastuma ELi arenguvisioonis; ärgitab ELi kasutama oma mõju, et edendada kestliku arengu tegevuskava 2030 ning parandada seeläbi elatustaset, vähendada vaesust ja anda võimalus tulevastele põlvkondadele, sealhulgas tänu suuremale vastupanuvõimele ja innovatsioonile;
68. nõuab, et 2024. aasta tulevikuteemalisel tippkohtumisel, tulevikupaktis ja 2025. aastal Seillas toimunud neljandal arengu rahastamise rahvusvahelisel konverentsil võetud kohustuste alusel võetaks konkreetsed meetmeid ja suurendataks investeeringuid, et kaotada kestliku arengu rahastamise puudujääk; rõhutab, et kõik 2030. aasta järgsed

üleilmsed arenguraamistikud peavad olema ambitsioonikad, nende tulemused mõõdetavad ning need peavad keskenduma tulemuste saavutamisele;

69. rõhutab, kui olulised on mitmepoolsed lepingud, eelkõige keskkonnalepingud, kuna need on toimivad rahvusvahelise koostöö ja kestliku arengu eesmärkide edendamise raamistikud, ning ärgitab ELi veelgi tugevdama nende rakendamist ja mõju;
70. nõuab, et ELi mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2028–2034 oleks täielikult kooskõlas kestliku arengu tegevuskavaga 2030 ja aitaks kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele; rõhutab, et ELi pühendumust kestliku arengu eesmärkidele tuleks toetada ambitsioonikate finantskohustustega järgmises mitmeaastas finantsraamistikus aastateks 2028–2034; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid rahastaksid täiendavalt kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist ning kahju ja kahjustusi kooskõlas tegevuskavaga „Bakuust Belémi“, milles lepiti kokku ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 29. istungjärgul (COP 29);

o
o o

71. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0252

Vastuväide delegeeritud õigusaktile: trajektoor maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste panuse vähendamiseks taastuvenergia eesmärkide saavutamisel

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta resolutsioon komisjoni 10. aprilli 2026. aasta delegeeritud määruse kohta, millega muudetakse komisjoni delegeeritud määrust (EL) 2019/807, et kehtestada trajektoor maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste panuse järkjärguliseks vähendamiseks taastuvenergia eesmärkide saavutamisel (C(2026)02306) – 2026/2680(DEA))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni delegeeritud määrust (C(2026)02306),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 290,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta¹, eriti selle artikli 26 lõike 2 viiendat lõiku ja artikli 35 lõiget 7,
 - võttes arvesse komisjoni 13. märtsi 2019. aasta delegeeritud määrust (EL) 2019/807, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 selliste maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteainete kindlaksmääramise osas, mille tootmise ala on märkimisväärselt laienenud suure süsinikuvaruga maale, ning maakasutuse kaudse muutuse väikese riskiga biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste sertifitseerimise osas²,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 114 lõiget 3,
 - võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni resolutsiooni ettepanekut,
- A. arvestades, et direktiiviga (EL) 2018/2001 kehtestatakse maakasutuse kaudse muutuse ohu käsitlemise raamistik, mille alusel võib lähteaineid liigitada maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineteks, tagamaks, et selle eesmärgi saavutamisel arvesse võetavad biokütused tooksid tegelikku kasu;

¹ ELT L 328, 21.12.2018, lk 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>.

² ELT L 133, 21.5.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/807/oj.

- B. arvestades, et komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2019/807 kehtestati maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteainete kindlaksmääramise meetodika ja määruse artiklis 3 nõutakse selgesõnaliselt, et hindamine põhineks andmetel „alates 2008. aastast“, ning kehtestati suure süsinikuvaruga maadele 10 % laienemise künnis, mille ületamisel liigitatakse lähteaine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks; arvestades, et seda meetodikat ja lähtetaset kohaldades leiti komisjoni 2019. aasta aruandes, et sojaoa osakaal suure süsinikuvaruga maadele laienemises on 8 %, mis jääb alla kvalifitseerumiskünnise, mistõttu ei liigitatud sojauba maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks;
- C. arvestades, et Indoneesia ja Malaisia algatasid WTOs vaidlused (DS593 ja DS600), millega vaidlustasid liidu maakasutuse kaudse muutuse raamistiku, eelkõige palmiõli liigitamise maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks ja maakasutuse kaudse muutuse vähese riski sertifitseerimise menetluse; arvestades, et WTO vaekogu tegi oma 2025. aasta jaanuari otsuse üldiselt liidu kasuks, kuid tuvastas konkreetset rikkumist, nimelt teadusandmete õigel ajal ajakohastamata jätmine, puudused maakasutuse kaudse muutuse vähese riski sertifitseerimise menetluses ja meetmetest nõuetekohaselt teavitamata jätmine; arvestades, et vaekogu leidis vigu liidu menetlustes, mitte liidu valikus, millised põllukultuurid liigitada maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineteks;
- D. arvestades, et delegeeritud õigusaktiga lisatakse sojauba ja palmiõli maakasutuse kaudse muutuse suure riski loetellu ajakohastatud teadusandmetele tuginedes, mis tähendab, et sojapõhine biodiislikütus eemaldatakse järk-järgult täielikult ELi 2030. aasta taastuvenergia eesmärkide arvestusest;
- E. arvestades, et Euroopa Parlament ei ole vastu palmiõli (mille liigitamine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks on teaduslikult usaldusväärne ja vaidlustamata) järkjärgulise vähendamise trajektooriga ega puuduste kõrvaldamisele maakasutuse kaudse muutuse vähese riski sertifitseerimise menetluses, mis mõlemad kujutavad endast asjakohaseid vastuseid WTO vaekogu otsusele ja tuleks säilitada kõigis läbivaadatud delegeeritud õigusaktides;
- F. arvestades, et sojaoa liigitamine delegeeritud õigusaktis maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks põhineb ajakohastatud teadusandmetel, mis erinevad komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/807 artiklis 3 sätestatud 2008. aasta vaatluse lähtetasemest, nihutades vaatlusperioodi 2014. aastasse; arvestades, et see võrdlusaasta muutus ei tulene WTO vaekogu otsusest, mis puudutas andmete ajakohastamise õigeaegsust, mitte võrdlusaasta valikut; arvestades, et kui kohaldada algset, 2008. aasta lähtetaset, nagu on nõutud kehtivas õigusraamistikus, jääks sojaoa suure süsinikuvaruga maadele laienemise osakaal tõenäoliselt alla 10 % künnise ning sojauba ei kvalifitseeruks seetõttu maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks;
- G. arvestades, et soja liigitamise aluseks olevates ajakohastatud teadusandmetes ei võeta arvesse sojaubade topeltviljelust, mille puhul soja kasvatatakse teise põllukultuurina maa-alal, mida samal kalendriaastal on juba kasutatud esmase põllukultuuri kasvatamiseks; arvestades, et selle meetodikalünga tõttu on sojaubade tootmisala laienemine ülehinnatud ja see suurendab sojaubade suure süsinikuvaruga maadele laienemise arvestuslikku osa;
- H. arvestades, et sojaubade kasvatamisega seotud maakasutuse kaudse muutuse risk on geograafiliselt koondunud Lõuna-Ameerika tootmisse; arvestades, et sojaubade

kasvatamine liidus ei põhjusta raadamist ega maakasutuse kaudse muutuse raamistikuga hõlmatud maakasutuse muutmist; arvestades, et komisjon ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et sojaubade kasvatamine liidus põhjustab maakasutuse kaudset muutust; arvestades, et selliste tõendite puudumise tõttu puudub liidus toodetud sojaoa liigitamisel maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks piisav teaduslik alus; arvestades, et ülemaailmselt diferentseerimata maakasutuse kaudse muutuse suure riski liigituse kohaldamine sojaoa suhtes, olenemata selle geograafilisest päritolust, on ebaoproportsionaalne ja koormab liidu tootjaid seoses maakasutuse muutusest tuleneva heitega, mille eest nad ei vastuta;

- I. arvestades, et komisjoni põllumajanduse ja toidutootmise visioonis rõhutatakse vajadust luua sõltumatum liidu valgusüsteem; arvestades, et liit toodab ainult ligikaudu 6 % liidus tarbitavast sojaoast, mistõttu sõltub liit suuresti impordist; arvestades, et komisjoni väljakuulutatud ELi valgurikaste kultuuride kava ja selles seatud eesmärgid, samuti avatud strateegilise autonoomia eesmärgid, on suunatud eelkõige liidusise sojauubade kasvatamise laiendamisele, et vähendada seda sõltuvust; arvestades, et biokütuste turg on liidus sojauubade kasvatamise ja liidu soja purustamise sektori peamine majanduslik tõukejõud; arvestades, et sojaoa liigitamine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks kõrvaldab selle turustiimuli ning on otseselt vastuolus ELi valgurikaste kultuuride kava ja liidu strateegilise autonoomia eesmärkidega;
- J. arvestades, et soja purustamisel toodetakse nii sojajahu, mis on peamine toode ja oluline söödavalgu allikas, kui ka sojaõli, mis moodustab ainult ligikaudu 20 % sojaseemnetest ja mida kasutatakse muu hulgas biokütuse lähteainena; arvestades, et sojauubade kasvatamise ja töötlemise peamine majanduslik tõukejõud on nõudlus söödaks kasutatava sojajahu järele, mitte sojaõli kasutamine biokütustes; arvestades, et biokütustes kasutatava sojaõli pidamine sojauubade kasvatamise laienemise peamiseks põhjuseks moonutab seega sektori majanduslikku tegelikkust ja ülehindab soja biodiislikütusega seotud maakasutuse kaudse muutuse mõju; arvestades, et sojaõli väärtuse vähenemine selle biokütuse turuväljundi kadumise tõttu vähendab purustamismarginaale ja liidusise sojapurustamise majanduslikku elujõulisust; arvestades, et see sunniks liitu asendama kuni 4,8 miljonit tonni liidus toodetud sojajahu kolmandatest riikidest pärit impordiga, suurendades sõltuvust valguimpordist ja söödakulusid ning viies väärtust loova tööstustegevuse liidust välja; arvestades, et hinnangulised majanduslikud tagajärjed sektorile on ligikaudu 36 miljonit eurot kahju liidu sojakasvatajatele, 120 miljonit eurot liidu sojapurustajatele ja kuni 1,3 miljardit eurot liidu biodiislikütuse tootmisharule;
- K. arvestades, et sojauuba on lämmastikku siduv põllukultuur, mis vähendab sõltuvust keemilistest lämmastikväetistest ning aitab positiivselt kaasa külvikorrade ja mulla seisundile; arvestades, et ELi sojauubade kasvatamise pärssimine suurendaks liidu sõltuvust imporditud keemilistest väetistest ja see on vastuolus liidu väetiste tarneahela vastupanuvõime eesmärkidega, mis on muutunud pakilisemaks tarnehäirete tõttu, mille on põhjustanud Venemaa sissetung Ukrainasse;
- L. arvestades, et puhta tööstuse kokkuleppes nõutakse konkurentsivõimelist ja vähese süsinikuheitega tööstusmajandust, mida toetab lai ja mitmekesine valik puhtaid kütuseid ja lähteaineid; arvestades, et biokütuste kättesaadavate lähteainete vähendamine sojaoa eemaldamisega kahandab liidu tarnebaasi transpordisektori süsinikuheite vähendamiseks, suurendab hinnavolatiilsust ja tarnete haavatavust ega ole kooskõlas tehnoloogianeutraalse ja tarnekindluse põhineva lähenemisviisiga, mida liidu konkurentsivõime eesmärgid nõuavad;

- M. arvestades, et konkurentsivõime kompassis nimetatakse liidu põhiprioriteetidenä strateegiliste sõltuvuste vähendamist ning liidu tööstus- ja töötlemissuutlikkuse suurendamist; arvestades, et sojaoa liigitamine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks pigem suurendab kui vähendab liidu strateegilist sõltuvust nii valgu- kui ka biokütusesektoris;
1. esitab komisjoni delegeeritud määrusele vastuväiteid;
 2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile ning teatada talle, et delegeeritud määrus ei saa jõustuda;
 3. palub komisjonil viivitamata esitada läbivaadatud delegeeritud õigusakti, milles võetakse arvesse järgmisi soovitusi:
 - a) sojaoa maakasutuse kaudse muutuse riski staatuse kindlaksmääramine peaks põhinema andmetel „alates 2008. aastast“, nagu on selgesõnaliselt nõutud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/807 artiklis 3, ning sojaoa liigitamine maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks tuleks selle parandatud metoodika kontekstis läbi vaadata; kui alates 2008. aastast saadud andmete põhjal langeb sojaoa osakaal suure süsinikuvaruga maadele laienemisel allapoole kehtivas raamistikus kehtestatud 10 % künnist, ei tohiks sojauba muudetud õigusaktis liigitada maakasutuse kaudse muutuse suure riskiga lähteaineks;
 - b) metoodikat tuleks ajakohastada, et võtta täielikult arvesse topeltviljelust sojaubade kasvatamisel, nii et sojaubade tootmisala laiendamine ja suure süsinikuvaruga maadele laienemise arvutatud osakaal kajastaksid täpselt tegelikku maakasutuse muutuse dünaamikat;
 - c) sojaoa puhul, mis on toodetud liidus või kolmandates riikides, mille maakasutuse ja raadamise seire standardid on samaväärsed ja kontrollitud, tuleks sätestada selle tunnustamine maakasutuse kaudse muutuse vähese riskiga lähteainena, jättes selle seega järkjärgulise vähendamise trajektooriga välja, lähtudes sealjuures sellest, et niisugune tootmine ei põhjusta maakasutuse muutust, mida maakasutuse kaudse muutuse raamistikuga soovitakse käsitleda;
 - d) kinnitab, et ei ole vastu palmiõlil põhinevate biokütuste kasutamise järkjärgulisele vähendamisele ega maakasutuse kaudse muutuse vähese riski sertifitseerimise menetluse puuduste kõrvaldamisele, mis on asjakohane ja vajalik vastus WTO vaekogu otsusele ning tuleks säilitada kõigis läbivaadatud delegeeritud õigusaktides;
 4. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0253

ELi ja Mehhiko vaheline poliitilise, majandusliku ja koostööalase strateegilise partnerluse leping

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Mehhiko Ühendriikide vahelise poliitilise, majandusliku ja koostööalase strateegilise partnerluse lepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (COM(2025)0810 – C10-0128/2026 – 2025/0810(NLE))

(Nõusolek)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus (COM(2025)0810),
 - võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Mehhiko Ühendriikide vahelise poliitilise, majandusliku ja koostööalase strateegilise partnerluse lepingu eelnõu (12463/2025),
 - võttes arvesse nõusoleku taotlust, mille nõukogu esitas vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 91, artikli 100 lõikele 2, artikli 207 lõike 4 esimesele lõigule, artikli 209 lõikele 2 ja artikli 218 lõike 6 teise lõigu punktile a ja artikli 218 lõikele 7 (C10-0128/2026),
 - võttes arvesse oma 8. juuli 2026. aasta¹ vaheresolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu otsus,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 107 lõikeid 1 ja 4 ning artikli 117 lõiget 7,
 - võttes arvesse välisasjade komisjoni ja rahvusvahelise kaubanduse komisjoni soovitusi (A10-0181/2026),
1. annab nõusoleku lepingu sõlmimiseks;
 2. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Mehhiko Ühendriikide valitsusele ja parlamendile.

¹ Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0254.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0254

ELi ja Mehhiko vaheline poliitilise, majandusliku ja koostööalase strateegilise partnerluse leping (vaheraport)

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta resolutsioon seoses nõusolekumenetlusega ELi ja Mehhiko vahelise poliitilise, majandusliku ja koostööalase strateegilise partnerluse lepingu sõlmimiseks (2025/0810R(NLE))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 3. septembri 2025. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Mehhiko Ühendriikide vahelise poliitilise, majandusliku ja koostööalase strateegilise partnerluse lepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (COM(2025)0810), mida tuntakse ka ajakohastatud üldlepinguna,
- võttes arvesse komisjoni 3. septembri 2025. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Liidu ja Mehhiko Ühendriikide vahelise kaubanduse vahelepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (COM(2025)0812),
- võttes arvesse Euroopa Liidu ja Mehhiko poolt kaubanduse ja soolise võrdõiguslikkuse kohta tehtud ühisdeklaratsiooni, mis on ajakohastatud üldlepingu lahutamatu osa,
- võttes arvesse Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning Mehhiko Ühendriikide vahelist majanduspartnerlust, poliitilist kooskõlastamist ja koostööd käsitlevat lepingut¹, mis jõustus 1. oktoobril 2000 ja mis asendatakse ajakohastatud üldlepinguga,
- võttes arvesse Mehhikoga ajakohastatud lepingu üle läbirääkimiste pidamiseks nõukogu poolt 4. mail 2016 vastu võetud läbirääkimisjuhiseid,
- võttes arvesse komisjoni ja komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 7. juuni 2023. aasta ühisteatist „ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna vaheliste suhete uus tegevuskava“ (JOIN(2023)0017),
- võttes arvesse oma 13. septembri 2017. aasta resolutsiooni ELi poliitiliste suhete kohta Ladina-Ameerika riikidega²,
- võttes arvesse oma 23. juuni 2022. aasta resolutsiooni ELi rahvusvahelise

¹ EÜT L 276, 28.10.2000, lk 45, ELi: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2000/658/oj.

² ELT C 337, 20.9.2018, lk 71.

investeeringispoliitika tuleviku kohta³ ja selles sisalduvaid soovitusi,

- võttes arvesse komisjoni talituste 16. detsembri 2015. aasta töödokumenti „Impact Assessment accompanying the document Recommendation for a Council Decision authorising the European Commission and the High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy to open negotiations and negotiate with Mexico a modernised Global Agreement“ (Mõjuhindang, mis kaasneb soovituselga nõukogu otsuse kohta, millega antakse Euroopa Komisjonile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale luba alustada ja pidada läbirääkimisi Mehhikoga sõlmitava ajakohastatud üldlepingu üle) (SWD(2015)0289),
 - võttes arvesse komisjoni 17. septembri 2019. aasta hinnangut „Sustainability Impact Assessment (SIA) in support of the negotiations for the modernisation of the trade part of the Global Agreement with Mexico“ (Kestlikkuse mõjuhindang, mis toetab ELi ja Mehhiko üldlepingu kaubandust käsitleva osa ajakohastamise läbirääkimisi),
 - võttes arvesse Colombias Santa Martas peetud Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse (CELAC) ning ELi 2025. aasta tippkohtumise 9. novembri 2025. aasta ühisdeklaratsiooni,
 - võttes arvesse väliskomisjoni ajutise delegatsiooni 31. oktoobri 2023. aasta ja rahvusvahelise kaubanduse komisjoni ajutise delegatsiooni 22.–24. veebruari 2022. aasta Mehhiko-külastuse järeldusi,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle V jaotist liidu välistegevuse kohta,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 91, artikli 100 lõiget 2, artikli 207 lõike 4 esimest lõiku ning artikli 209 lõiget 2 koostoimes artikli 218 lõike 6 teise lõigu punktiga a ja artikli 218 lõikega 7,
 - võttes arvesse oma 8. juuli 2026. aasta seadusandlikku resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Mehhiko Ühendriikide vahelise poliitilise, majandus- ja koostööalase strateegilise partnerluse lepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta⁴,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 107 lõiget 5,
 - võttes arvesse väliskomisjoni ja rahvusvahelise kaubanduse komisjoni vaheraportit (A10-0182/2026),
- A. arvestades, et Mehhiko ja EL on ühesuguse mõtteviisiga demokraatiad ja pikaajalised strateegilised partnerid, kes edendavad ühiseid väärtusi, nagu inimväärikuse austamine, vabadus, inimõigused ja mitmepoolsus; arvestades, et ELi ja Mehhiko vahel on olulised ajaloolised, poliitilised, majanduslikud, kultuurilised ja usulised ning sügavad inimestevahelised ja sotsiaalsed sidemed;
- B. arvestades, et praegune Mehhiko ja ELi vaheline leping pärineb aastast 2000 ning on sellest ajast alates andnud märkimisväärsed tulemusi;
- C. arvestades, et Mehhiko ja ELi vaheline leping oli omal ajal ajalooline verstapost, sest

³ ELT C 32, 27.1.2023, lk 96.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0253.

see oli ELi esimene kaubandusleping Ladina-Ameerika riigiga, samal ajal kui Mehhiko jaoks oli see esimene kaubandusleping väljaspool Ameerikat asuva poolega; arvestades, et sellega loodi poliitilise koostöö raamistik, mida Mehhiko ei ole seni korranud ühegi teise partneriga;

- D. arvestades, et ajakohastatud üldleping (edaspidi „leping“) täiustab terviklikku õigusraamistikku, mis edendab poliitilist dialoogi, demokraatlikku valitsemistava, kaubandust ja vastastikku kasulikku valdkondlikku koostööd, millele ELi ja Mehhiko strateegiline partnerlus tugineb;
- E. arvestades, et nii EL kui ka Mehhiko seisavad silmitsi uute üleilmsete ja piirkondlike probleemidega, mille tõttu tuleb teha tihedamat koostööd sellistes valdkondades nagu reeglitel põhineva mitmepoolse maailmakorra kaitsmine, inimõiguste ja demokraatia edendamine, kliimamuutused, kestlik areng, sooline võrdõiguslikkus, rahvusvaheline ja organiseeritud kuritegevus, ebaseaduslik uimastikaubandus ja võitlus uimastikartellide vastu, küberturvalisus, inimõigustel põhinev tehisintellekti juhtimine, inimeste liikuvus, korruptsioon ja õigusriigi austamine;
- F. arvestades, et ELi 2022. aasta läbivaadatud lähenemisviis kaubanduse ja kestliku arengu suhtes on suunatud sellele, et laiendada riikidevahelist vaidluste lahendamist ELi kaubanduslepingute kaubanduse ja kestliku arengu peatüki sätetele, näiteks neile, mis on seotud ILO põhikonventsioonide ja Pariisi kliimakokkuleppega;
- G. arvestades, et lepingu eesmärk on suurendada lepinguosaliste suutlikkust rakendada ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 ja edendada kliimameetmeid ning lepingus rõhutatakse sellega seoses lepinguosaliste enda vastutust;
- H. arvestades, et Mehhikost on saanud Ladina-Ameerikas piirkondlikult tähtis osaleja ja vahendaja, muu hulgas aktiivse diplomaatia kaudu; arvestades, et Mehhiko majandus on Ladina-Ameerikas suuruselt teisel kohal; arvestades, et EL ja Mehhiko on kindlalt pühendunud stabiilse ja prognoositava rahvusvahelise keskkonna tagamisele; arvestades, et nii ELi kui ka Mehhiko huvides on tugevdada järjest ebastabiilsemas geopoliitilises kontekstis omavahelisi suhteid;
- I. arvestades, et praegune geopoliitiline kontekst tõstab esile vajaduse selle järele, et sarnaselt meelestatud partnerid, nagu seda on EL ja Mehhiko, tugevdaksid vastastikuseid sidemeid, et tulla toime üleilmsete probleemidega ja kaitsta reeglitel põhinevat mitmepoolset maailmakorda;
- J. arvestades, et Mehhiko pühendumus kestlikule arengule ja kaasavale majanduskasvule, nagu see kajastub riiklikes poliitikaraamistikutes, on kooskõlas ELi eesmärkidega sotsiaalsete reformide, soolise võrdõiguslikkuse ja keskkonnakaitse edendamisel;
- K. arvestades, et demokraatlike põhimõtete ja põhiõiguste austamine on lepingu oluline osa, mis rõhutab lepinguosaliste kahepoolset pühendumust demokraatlikule valitsemistavale ja õigusriigile;
- L. arvestades, et lepingu hea toimimine on seotud jätkuva edasiminekulga õigusriigi, kohtusüsteemi sõltumatuse ja võimude lahususe valdkonnas; arvestades, et korrapärane seire ja dialoog nendes küsimustes on olulised selleks, et tagada vastastikune usaldus ja lepingu nõuetekohane toimimine;
- M. arvestades, et Maailmapanga andmetel langes vaesuse määr Mehhikos 43,2 %-lt

2016. aastal 36,3 %-le 2022. aastal ning sissetulekul põhinev rahalise vaesuse määr langes 50,8 %-lt 43,5 %-le; arvestades, et samal ajavahemikul langes äärmise rahalise vaesuse määr 14,9 %-lt 12,1 %-le ja vaeseimates detsiilides kasvasid kindlaksmääratud sisse maksetel põhinevad pensionid keskmiselt 4,7 % aastas; arvestades, et 2024. aasta seisuga elas Mehhiko rahvastikust 29,6 %, st ligikaudu 38,5 miljonit inimest, mitmemõõtmelises vaesuses;

- N. arvestades, et abieluvõrdsust tunnustatakse nüüdseks kõigis Mehhiko 32 osariigis ja 23 osariiki lubavad samasoolistel paaridel lapsi lapsendada;
- O. arvestades, et Mehhiko on ELi suuruselt 11. kaubanduspartner ja suuruselt teine kaubanduspartner Ladina-Ameerikas, kusjuures kaubavahetuse kogumaht ulatus 2024. aastal üle 82 miljardi euro; arvestades, et EL on Mehhiko suuruselt kolmas kaubanduspartner ja suuruselt teine välismaiste otseinvesteeringute tegija;
- P. arvestades, et EL ja Mehhiko on ühiselt pühendunud avatud, kestliku ning reeglitel ja väärtustel põhineva mitmepoolse kaubandussüsteemi edendamisele, mille keskmes on Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO);
- Q. arvestades, et lisada tuleks spetsiaalne ja terviklik energiapatükk, mis oleks kooskõlas sektori strateegilise tähtsusega konkurentsivõime, kestlikkuse ja varustuskindluse seisukohast; arvestades, et Mehhiko energia- ja taastuvenergiasektoris tegutsevad ELi äriühingud vajavad õiguskindlust, mis tagaks õiglase, avatud, stabiilse, prognoositava ja konkurentsivõimelise turukeskkonna, kus ei ole diskrimineerivaid tavasid ega regulatiivseid moonutusi;
- R. arvestades, et põhiõiguste ja demokraatlike põhimõtete, sealhulgas õigusriigi üldise terviklikkuse, võimude lahususe ja kohtusüsteemi sõltumatuse austamine on lepingu oluline osa;
- S. arvestades, et hoolimata ametivõimude pingutustest, nagu avaliku julgeoleku seaduse reformimine, millega tagati rohkem ressursse ja võimekust kuritegelike rühmitustega võitlemiseks, on julgeolek ja organiseeritud kuritegevus Mehhikos pikaajaline ja suur probleem, võttes muu hulgas arvesse asjaolu, et 94,8 % teadaolevatest kuritegudest jääb lahendamata, mis õhustab veelgi usaldust institutsioonide vastu, kahjustab õigusriiki, inimõigusi ja kodanike usaldust kriminaalõigussüsteemi vastu ning põhjustab riigis elanikkonna sundümberasumist ja rännet; arvestades, et organiseeritud kuritegevus ja ebaseaduslik uimastikaubandus on Mehhikos väga tõsine probleem; arvestades, et vägivalla kõrge tase, sealhulgas umbes 90 mõrva päevas ning süstemaatilised rünnakud ajakirjanike ja naiste vastu, sealhulgas naiste tapmine, kahjustab jätkuvalt õigusriiki ning põhjustab riigis elanikkonna sundümberasumist ja rännet; arvestades, et need suundumused toovad esile pakilise vajaduse tugevdada vastutusmehhanisme ja süvendada oluliselt lepingu alusel tehtavat koostööd;
- T. arvestades, et Mehhikos kadunuks jäänud ja teadmata kadunud inimeste suur arv, mis ületab ametlike ja sõltumatute registrite andmetel praegu 125 000 piiri, kujutab endast kiireloomulist probleemi; arvestades, et probleemne julgeoleku olukord tekitab takistusi kaubandusele ja investeeringutele, suurendab äriühingute riske ja kulusid, paisutab õiguslikku ebakindlust ning nõrgestab investorite usaldust; arvestades, et Euroopa Parlament on väljendanud Mehhikos inimõiguste halveneva olukorra, sealhulgas ajakirjanike ja inimõiguste kaitsjate mõrvade, laialdase karistamatuse, ülemäärase jõukasutuse ja korruptsiooni pärast sügavat muret;

- U. arvestades, et kodanikuühiskonna organisatsioonid dokumenteerisid 2025. aastal 4 783 äärmusliku vägivalda juhtumit keskmiselt 18 kannatanuga päevas, sealhulgas piinamisega mõrvad, veresaunad ning enam kui 300 ühishaua leidmine;
- V. arvestades, et hiljutised põhiseaduse ja institutsioonide reformid Mehhikos, sealhulgas kohtunike ja teiste kohtuametnike valimine rahva poolt, on tekitanud arutelu nende võimaliku mõju üle kohtusüsteemi sõltumatusele, võimude lahususele, õigusriigile ning õiguskeskonna prognoositavusele ja stabiilsusele, sealhulgas seoses vähese valimisaktiivsusega 2025. aasta juunis toimunud kohtuvalimistel ning väidetavate sidemetega teatavate valitud kandidaatide ja organiseeritud kuritegevuse vahel;
- W. arvestades, et riikliku valimiskomisjoni sõltumatust mõjutavad reformid ei tohiks õõnestada riigi demokraatliku ülemineku üht põhisammast; arvestades, et iga valimisreform peab säilitama ja tugevdama valimisprotsesside kvaliteeti, terviklikkust ja usaldusväärsust kooskõlas rahvusvaheliste normidega;
- X. arvestades, et Mehhiko sai Transparency Internationali 2025. aasta korruptsioonitaju indeksis 27 punkti 100st, olles 182 riigi seas 141. kohal ning jäädes kõigi Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni liikmesriikide hulgas viimaseks; arvestades, et korruptsioon on jätkuvalt suur probleem;
- Y. arvestades, et Mehhikos 2024. aasta septembris ellu viidud põhiseaduse reformiga asendati kohtunike ametisse nimetamine kõigi tasandite kohtunike valimisega rahva poolt; arvestades, et 2025. aasta juunis toimunud kohtuvalimistel oli valimisaktiivsus ligikaudu 13 %;
- Z. arvestades, et kohtusüsteemi reformid peaksid tagama kohtute sõltumatuse säilimise, võimude lahususe ja õigusriigi terviklikkuse; arvestades, et selliste reformidega ei tohiks õõnestada institutsioonilist stabiilsust ega õiguskindlust, mis on demokraatliku valitsemistava ja investeeringute jaoks ülitähtsad; arvestades, et Ameerika Inimõiguste Kohus on korduvalt kutsunud Mehhikut üles viima tsiviilisikute vastu toime pandud kuritegude käsitlemisel kohaldatavat sõjaväelist jurisdiktsiooni kooskõlla rahvusvaheliste normidega;
- AA. arvestades, et alates 2021. aastast on hulk põhiseaduse ja seadusandlikke reforme, sealhulgas 2025. aasta jaanuari elektrisektori seadus, pööranud tagasi 2013. aastal ellu viidud energiasektori liberaliseerimise; arvestades, et Mehhiko kaotas 2024. ja 2025. aastal energia-, telekommunikatsiooni- ja konkurentsivaldkonna sõltumatud reguleerivad organid;
- AB. arvestades, et sooline vägivald kujutab endast Mehhikos ränka ja kestvat inimõiguste kriisi, kus iga päev tapetakse ligikaudu kümme naist ja tütarlast; arvestades, et vaid ligikaudu 24 % naiste tapmistest liigitatakse ametlikult naisetappudeks, kusjuures selle liigitamise määrad varieeruvad osariigiti 4,2 %st kuni 100 %ni, mis näitab süstemaatilist alaraporteerimist; arvestades, et Mehhikos on registreeritud üle 130 000 teadmata kadunud inimese, kellest 25 % on naised; arvestades, et seksuaalsete rünnakute ja perversu vägivalla määrad on 2015. aastaga võrreldes enam kui kahekordistunud;
- AC. arvestades, et Mehhiko on organisatsiooni Piirideta Reporterid 2025. aasta ajakirjandusvabaduse indeksis 180 riigi seas 124. kohal; arvestades, et 2025. aastal tapeti vähemalt üheksa ajakirjanikku, mis teeb sellest ohvrirühkeima aasta vähemalt viimase kolme aasta jooksul; arvestades, et karistamatus ajakirjanike vastu suunatud

kuritegude eest on jätkuvalt väga muret tekitav, eriti nende ajakirjanike puhul, kes kajastavad organiseeritud kuritegevust, korruptsiooni ja kohalikku poliitikat, ning ajakirjanike kaitset riigi tasandil tuleks tugevdada;

- AD. arvestades, et Mehhikos on olnud pikka aega poliitilise vägivalla probleem; arvestades, et 2024. aasta valimistsükkel, mis oli Mehhiko ajaloo suurim, oli registreeritud andmete põhjal ühtlasi ka ohvrirahkeim – vähemalt 37 kandidaati mõrvati ning valimistele eelnenud kuudel registreeriti enam kui 330 poliitilise vägivalla juhtumit; arvestades, et ainuüksi 2025. aasta esimeses kvartalis registreeriti 104 poliitikute vastu suunatud vägivallajuhtumit, mis tähendab eelneva aasta sama perioodiga võrreldes 59 % kasvu;
- AE. arvestades, et 2026. aasta veebruari operatsioon, milles tapeti Jalisco uue põlvkonna kartelli juht, vallandas kättemaksuvägivalla 20 osariigis;

Kahe piirkonna vaheline ja strateegiline tähtsus

1. rõhutab geopoliitilist tähtsust, mis on ELi ja Mehhiko tugeval strateegilisel partnerlusel, millega edendatakse inimõigusi, sotsiaalseid ja poliitilisi õigusi ning keskkonnastandardeid praeguses keerulises rahvusvahelises keskkonnas, mida iseloomustavad maailmakorra suurenev killustatus ning mitmepoolsust, inimõigusi, demokraatiat ja reeglitel põhinevat rahvusvahelist süsteemi ähvardavad ohud;
2. tunnistab Mehhiko strateegilist tähtsust ELi olulise partneri ja G20 liikmena ning tema konstruktiivset ja mõjukat rolli reeglitel põhineva rahvusvahelise korra, toimiva mitmepoolsuse ja rahvusvahelisele õigusele tugineva ülemaailmse juhtimise edendamisel; väljendab eelkõige heameelt asjaolu üle, et Mehhiko hääletas ÜRO Peaassamblee resolutsioonide poolt, milles mõistetakse hukka Venemaa agressioon Ukraina vastu;
3. toonitab, et Mehhiko aktiivne osalemine üleilmsetel ja piirkondlikel foorumitel, sealhulgas ÜROs, Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioonis ning G20s, teeb temast ELi üliolulise liitlase selliste ühiste prioriteetide edendamisel nagu kestlik areng, rahu ja julgeolek, kliimateetmed, demokraatia kaitsmine, soolise võrdsuslikkuse edendamine ning inimõiguste edendamine ja kaitsmine kogu maailmas; kiidab heaks seisukoha, mille Mehhiko on võtnud Ameerika Riikide Organisatsioonis rahvusvahelise õiguse kaitsmisel ning selliste ühepoolsete meetmete vastu seismisel, mis õõnestavad rahu maailmas ja selles piirkonnas, samuti Ameerika Riikide Organisatsiooni harta täieliku järgimise Mehhiko poolt;
4. rõhutab, et Mehhiko on olnud ELi strateegiline partner alates 2008. aastast ning ELi tähtis liitlane selles piirkonnas; tuleb meelde, et kahe poole suhted põhinevad sügavatel ajaloolistel, poliitilistel, majanduslikel, kultuurilistel, usulistel ja inimestevahelistel sidemetel ning ühistel väärtustel;
5. rõhutab asjaolu, et ajakohastatud leping tugevdab veelgi seda pikaajalist partnerlust, tihendades poliitilist dialoogi ja koostööd üleilmsete probleemide lahendamisel, edendades samal ajal stabiilsust, heaolu ja vastastikust mõistmist kahe piirkonna vahel;
6. rõhutab seetõttu lepingu kriitilist tähtsust vahendina, mis võimaldab tugevdada mitmepoolseid raamistikke, eelkõige rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonidega ning nende raames tehtava tihedama koostöö kaudu; tõstab esile Mehhiko koostöö mitme ÜRO asutusega, sealhulgas ÜRO eriraportööride, lepingu

- järelevalveorganite ja kõrgete ametnike arvukate visiitide vastuvõtmise;
7. kiidab heaks tõhustatud poliitilise dialoogi demokraatliku valitsemistava, rahu ja julgeoleku üle ning rahvusvahelise õiguse ja koostöö põhimõtete edendamise, mis toimib olulise vastukaaluna mitmepoolsete institutsioonide nõrgenemisele;
 8. rõhutab institutsionaliseeritud dialoogimehhanismide, sealhulgas ELi ja Mehhiko korrapäraste tippkohtumiste, kõrgetasemelise inimõigustealase dialoogi ja parlamentaarse ühiskomisjoni strateegilist väärtust oluliste vahenditena, mis aitavad säilitada vastastikuseid sidemeid, demokraatlikku solidaarsust ja koordineeritud reageerimist üleilmsetele probleemidele; rõhutab selliste mehhanismide tähtsust nendele probleemidele lahenduste leidmisel;
 9. väljendab heameelt lepingu lisamise üle 7. juuni 2023. aasta ühisteatisesse „ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna vaheliste suhete uus tegevuskava“ ning rõhutab Mehhiko keskset rolli piirkonna demokraatliku tugisambana ja olulise partnerina mitmepoolsete institutsioonide kaitsmisel;
 10. rõhutab, kui oluline on tugevdada ELi ja Mehhiko koostööd hübriidohtudega võitlemisel, eelkõige desinformatsiooni ja välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastu, mille sihtmärgid on demokraatlikud institutsioonid, valimisprotsessid ja avalik arutelu;

Temaatiline koostöö ja valitsemistava

11. väljendab heameelt sätete üle, mis käsitlevad laiaulatuslikku koostööd järgmistes valdkondades: julgeolek ja õigus (sealhulgas korruptsiooni, rahapesu ja organiseeritud kuritegevuse tõkestamine), inimeste liikuvus ja rände haldamine, keskkonnakaitse, elurikkuse vähenemine, kliimameetmed, energiasüsteemi ümberkujundamine ja ookeanide majandamine ning haridus, kultuur, teadusuuringud, innovatsioon ja digimajandus; rõhutab kultuuripärandi kaitsmise tähtsust;
12. avaldab muret organiseeritud kuritegevuse ja ebaseadusliku uimastikaubanduse suurenemise pärast nii ELis kui ka Ladina-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas, sealhulgas Mehhikos; tunnistab ELi ja Ladina-Ameerika sisejulgeoleku komitee kohtumiste ning ELi ja Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna koostööprogrammide, näiteks õigus- ja julgeolekualase programmi EL PACCTO 2.0 ning narkopoliitika alase programmi COPOLAD tähtsust ning nõuab nende tugevdamist; peab tervitatavaks, et Mehhiko kiitis heaks ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna kodanike julgeoleku liidu, mis loodi pärast novembris Santa Martas toimunud ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse tippkohtumist; on veendunud, et ELi ja Mehhiko leping aitab kaasa organiseeritud kuritegevuse, eelkõige ebaseadusliku uimastikaubanduse vastasele võitlusele, ning rõhutab vajadust suurendada nendes valdkondades jõupingutusi;
13. toonitab, kui oluline on tugevdada õigusalast koostööd, muu hulgas tuginedes paljude liikmesriikide oskusteabele ja parimatele tavadele organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses, ning tunnistab, et ebaseaduslik uimastikaubandus ei ole üksnes kriminaalõiguslik küsimus, vaid ka märkimisväärne üleilmse poliitilise ja sotsiaalse ebastabiilsuse allikas, millel on suur tehnoloogilise kohanemise võime;
14. tunnustab sihtotstarbelisi rahvatervisealase koostöö, digiülemineku ja moderniseerimise mehhanisme;

15. innustab tegema ELi ja Mehhiko vahel küberturvalisuse valdkonnas tihedamat koostööd, sealhulgas töötama selle nimel, et tugevdada küberkerksust, kaitsta elutähtsat digitaristut ning jagada parimaid tavasid küberohtude tõrjumisel ning turvaliste ja usaldusväärsete digivõrkude edendamisel;
16. tunnustab Mehhiko pühendumust kestliku majanduskasvu strateegiatele ja riiklikele arengukavadele, milles seatakse esikohale keskkonnakaitse, sotsiaalne kaasatus ja majanduse mitmekesistamine ning mis on kooskõlas ELi roheleppes ja kestliku arengu tegevuskavast 2030 tulenevate eesmärkidega; peab tervitatavaks lepingu rolli kalavarude ja metsade säästva majandamise edendamisel ning ebaseadusliku kalapüügi ja metsaraie vastu võitlemisel;
17. toonitab, et lepingus pööratakse tähelepanu kestlikkusele, tugevdades pühendumust kestlikule arengule, töötajate õigustele, keskkonnakaitsele ja kliimamuutuste vastasele võitlusele;

Demokraatia, õigused ja ühiskonna kaasamine

18. rõhutab lepinguosaliste vastastikust pühendumust demokraatlikule valitsemistavale, õigusriigile, kohtusüsteemi sõltumatusse, inimõigustele ja soolisele võrdõiguslikkusele ning toetab ambitsioonikate ja jõustatavate demokraatiate ja õigusi käsitlevate klauslite lisamist lepingu oluliste osadena;
19. ergutab mõlemat lepinguosalist jätkama koostööd selle nimel, et edendada demokraatlikke standardeid, institutsioonide läbipaistvust ja põhiõiguste kaitset ning eelkõige inimõiguste üldist kohaldamist ja austamist;
20. nõuab tungivalt kodanikuühiskonna foorumi loomist; nõuab kodanikuühiskonna eri sidusrühmade, sealhulgas põlisrahvaste rühmade ja maakogukondade esindajate aktiivset ja mõtestatud kaasamist lepingu seiresse ja rakendamisse ning sellega seoses nendega konsulteerimist, mis peaks toimuma laiendatud konsultatsioonimehhanismi kaudu, milles käsitletakse kõiki lepingu sätteid, sealhulgas neid, mis puudutavad inimõigusi;
21. tunnustab Mehhiko jätkuvaid pingutusi soolise võrdõiguslikkuse edendamisel ja soolise vägivalla vastu võitlemisel ning ergutab Mehhikut seda tegevust hoogustama, eelkõige sotsiaalse kaasatuse ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetele tugineva välis- ja sisepoliitika kaudu, mis täiendab lepingu eesmärke kestliku ja kaasava arengu valdkonnas;
22. väljendab sügavat muret naisetappude ja soolise vägivalla sagedase esinemise pärast; rõhutab, et naiste õigused on inimõiguste raames lepingu oluline osa ning naisetappude murettekitav sagedus väärib hukkamõistu; kutsub mõlemat lepinguosalist üles lisama lepingu koostööraamistikku eriprogrammid, et toetada soolise vägivalla ennetamist ja sellele reageerimist, naissoost inimõiguste kaitsjate kaitset ning institutsioonilise võimekuse tugevdamist selliste kuritegude õigesti liigitamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel;
23. peab tervitatavaks Mehhiko uuendatud pühendumust institutsioonide tugevdamisele ja demokraatlikule valitsemistavale; rõhutab, kui tähtis on jätkuvalt tugevdada ja kinnistada riiklikke institutsioone, õigusriiki, institutsioonide läbipaistvust, aruandekohustust ja järelevalvemehhanisme, demokraatliku valitsemistava põhimõtteid,

- eelkõige kohtusüsteemi sõltumatust ja tegelikku võimude lahusust, valimissüsteemi terviklikkust, ajakirjanike kaitset ja sunniviisiliste kadumiste vastast võitlust;
24. jälgib tähelepanelikult Mehhiko käimasolevaid institutsioonilisi reforme, eelkõige kohtureformi, mis on tekitanud arutelusid ja kahtlusi; innustab Mehhikot jätkuvalt kaitsma kohtusüsteemi sõltumatust kui lepingu olulist osa, võimude lahusust ja valimisprotsessi usaldusväarsust;
 25. märgib, et muu hulgas jälgitakse muudatusi riiklikku valimiskomisjoni reguleerivas raamistikus; rõhutab, kui oluline on säilitada pluralistlik demokraatlik keskkond, sealhulgas tasakaalustatud poliitilise esindatuse süsteemi ja erakondade piisava riikliku rahastamise kaudu; tuletab meelde, et sõltumatu valimisasutuse korraldatavad vabad ja õiglasel valimised on üliolulised igas demokraatlikus ühiskonnas; rõhutab, et demokraatia vastupanuvõime jaoks on vaja tugevaid, sõltumatuid ja piisavalt rahastatud reguleerivaid asutusi, läbipaistvusküsimustega tegelevaid organeid ning põhiseadusega ette nähtud tasakaalumehhanisme; kutsub lepinguosalisi üles neid arengusuundi tähelepanelikult jälgima;
 26. peab tervitatavaks Mehhiko pingutusi tööturu tugevdamisel, töötajate ostujõu suurendamisel nende miinimumpalga tõstmise teel ja töötingimuste parandamisel kooskõlas rahvusvaheliste normide ja lepingu põhimõtetega; peab tervitatavaks Mehhiko hiljutisi investeerimiskavasid taristu ajakohastamiseks, transpordivõrkude uuendamiseks ja taskukohaste eluasemete ehitamiseks, mis loovad mõlema piirkonna jaoks olulisi koostöövaldkondi ja võimalusi; võtab rahuloluga teadmiseks Mehhiko püüdlused tugevdada heaoluriiki ja tagada üldsuse juurdepääs elutähtsatele ressurssidele, eelkõige veele ja internetile, mis on täielikus kooskõlas ÜRO kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030;
 27. on samal ajal mures Mehhikos laialt levinud vägivalla ja ulatusliku karistamatuse pärast; kutsub Mehhiko ametivõime üles tõhustama pingutusi selle vastu võitlemiseks; toetab Mehhiko jätkuvalt jõupingutusi nende vastu võitlemisel, sealhulgas õigusreformide, mille eesmärk on tugevdada avaliku korra institutsioone, võidelda kuritegelike jõukude vastu ja parandada väljapressimiskuritegude eest vastutusele võtmist, ning ergutab lepingu põhimõtete alusel julgeoleku ja avaliku korra valdkonnas edasise koostöö tegemist; nõuab, et lepingu alusel tehtav koostöö hõlmaks konkreetseid ja mõõdetavaid sihtnäitajaid julgeolekusektori reformi ja kuritegelike võrgustike likvideerimise valdkonnas;
 28. mõistab hukka Mehhikos kestva poliitilise vägivalla, eelkõige kohalike poliitikute, kandidaatide ja omavalitsusüksuste ametnike ründamise ja tapmise organiseeritud kuritegelike rühmituste poolt; kutsub Mehhikot üles tugevdama kandidaatide ja ametnike kaitset kõigil tasanditel, eriti kohalikul tasandil, ning nõuab, et mõlemad lepinguosalisel lisaksid lepingusse selged sihtnäitajad poliitilise vägivalla vähendamiseks ja selle taga olevate kuritegelike võrgustike kaotamiseks; rõhutab, et poliitiline pluralism ilma surve ja vägivaldta on toimiva demokraatia nurgakivi;
 29. väljendab sügavat muret Mehhikos jätkuva sunniviisiliste kadumiste kriisi ning hiljutiste vastuolude pärast, mis puudutavad kadunud isikute riikliku registri läbivaatamist; nõuab tungivalt, et Mehhiko ametivõimud tagaksid selle registri tervikluse, läbipaistvuse ja avaliku kontrollitavuse, tagaksid ohvrite perede ja sõltumatute ekspertide täieliku osalemise ning seaksid otsingute, tuvastamise ja süüdistuste esitamise pingutused ettepoole statistilisest ümberliigitamisest; tuletab

meelde, et tõde, õiglus ja kannatanutele kahju hüvitamine on õigusriigi asendamatud osad;

30. toob esile, et lepingut rakendatakse keerulises sotsiaalses keskkonnas ja haavatavate kogukondade keskel, ning rõhutab, et teiste hulgas on ka ajakirjanike, inimõiguste kaitsjate ja rikkumisest teatajate roll ülioluline ning seda tuleb edendada ja kaitsta; nõuab tungivalt, et Mehhiko ametivõimud tagaksid nende turvalisuse ja kaitse; kutsub Mehhikot üles tagama, et kõiki sõjaväelaste poolt tsiviilisikute vastu toime pandud väidetavaid inimõiguste rikkumisi uuriks tõeliselt sõltumatud tsiviilasutused, järgides täielikult Ameerika Inimõiguste Kohtu korduvaids otsuseid;
31. tuletab Mehhiko ametivõimudele meelde kohustusi, mida on mitmel korral kinnitatud kõrgetasemelise inimõigustealase dialoogi raames; kutsub sellega seoses Mehhiko ametivõime üles tagama kannatanutele õiguskaitse kättesaadavuse, kahju hüvitamise ja piisava abi ning viima läbi kõigi rünnakute kiired ja sõltumatud uurimised, et tegude toimepanijad kohtu ette tuua; mõistab teravalt hukka ajakirjanike vastu suunatud vägivalda ning kutsub Mehhikot üles tagama kõigi ajakirjanikevastaste rünnakute ja nende tapmist kiire, sõltumatu ja läbipaistva uurimise ning võtma süüdlased, sealhulgas selliste kuritegude tellijad, vastutusele; tuletab meelde, et ajakirjandusvabadus on demokraatliku vastutuse ja õigusriigi eeltingimus, ning nõuab, et ajakirjandusvabadus lisataks sõnaselgelt lepingu inimõiguste ja valitsemistava sätete alusel jälgitavate sihtnäitajate hulka;
32. kutsub mõlemat lepinguosalist üles kasutama kõiki asjakohaseid lepingu sätteid selleks, et tugevdada riigihangete kuritegeliku hõivamise vastaseid kaitsemeetmeid, tagada läbipaistev korruptsioonivastane tegevus ja võtta kõik asjaomased ametiisikud vastutusele;

Kaubandus ja investeeringud

33. on seisukohal, et leping on oluline sõnum avatud, õiglase ning reeglitel ja väärtustel põhineva kaubanduse toetamise kohta ajal, mil majanduslik killustatus, ebastabiilsus ja proteksionism suurenevad; rõhutab lepingu tähtsust strateegilise sõltuvuse vähendamisel; on veendunud, et leping on vastastikku kasulik ning aitab edendada pikaajalist majandusarengut, töökohtade loomist, mitmekesistamist ja kestlikkust; rõhutab, et avatud kaubandus edendab konkurentsivõimet, laiendab äriühingute ja tarbijate võimalusi ning aitab kaasa mõlema partneri majanduskasvule ja tehnoloogia arengule; rõhutab, et ELi kaupade ja teenuste kogueksport võiks kõige ambitsioonikama stsenaariumi korral suureneda 75 %, samas kui ELi äriühingud võiksid tollimaksudelt kokku hoida kuni 100 miljonit eurot aastas; innustab hindama lepingu sotsiaal-majanduslikku mõju kogu selle rakendamise ajal;
34. märgib, et lepingu alusel kaotatakse peaaegu kõik allesjäänud tollimaksud; toonitab eelkõige ELi põllumajandustootjate ja põllumajanduslike toiduainete eksportijate märkimisväärseid majanduslikke võimalusi, mis tulenevad Mehhiko väga kõrgete tollimaksude kaotamisest sellistelt toodetelt nagu juust ja sealiha (praegu kuni 45 %) ning linnuliha (praegu kuni 100 %); väljendab heameelt võimaluste üle, mida see pakub Euroopa toidutootjatele; märgib, et ELil on Mehhikoga põllumajanduslike toiduainete kaubandusbilansi ülejääk; rõhutab, kui oluline on jälgida lepingu rakendamise ajal tähelepanelikult selle mõju ELi tundlikele tööstusharudele, näiteks ranniku- ja kalurikogukondade jaoks olulistele sektoritele ning neist sõltuvatele töötlevatele tööstusharudele, sealhulgas, kuid mitte ainult, neile, milles valmistatakse selliseid

tooteid nagu tuunikonservid;

35. väljendab heameelt asjaolu üle, et uue lepingu alusel kaitstakse Mehhikos 568 traditsiooniliste põllumajanduslike toiduainete geograafilist tähist, nagu Rioja, Champagne, Parma, Porto ja Feta, millest tulenevalt on teatavatest ELi piirkondadest pärit eristatavate toiduainete ja jookide imitatsioonide müümine ebaseaduslik; rõhutab, et selle kaitsega peaksid kaasnema tulemuslikud seire- ja jõustamismehhanismid, et vältida kaitstud nimetuste võltsimist, jäljendamist ja mis tahes eksitavat kasutamist turul;
36. rõhutab, et kõik Mehhikost imporditud tooted peavad täielikult vastama ELi toiduohutuse, looma- ja taimetervise, tarbijaohutuse, keskkonnakaitse ja tehniliste tootestandardite nõuetele ning geneetiliselt muundatud organisme käsitlevatele õigusnormidele;
37. väljendab heameelt asjaolu üle, et uued turulepääsu võimaldamise kohustused teenuskaubanduses avavad ELi ja Mehhiko äriühingutele uusi äri võimalusi sellistes strateegilistes sektorites nagu telekommunikatsioon ja transport; väljendab heameelt sätete üle, millega tagatakse ELi ja Mehhiko teenuseosutajate mittediskrimineeriv kohtlemine ja võrdsed võimalused mõlemal turul; märgib, et leping sisaldab nüüdisaegset peatükki digitaalse kaubanduse kohta, et hõlbustada e-kaubandust, tagada e-kaubanduse tõkete kõrvaldamise teel õiguskindlus, võimaldada äriühingutel tegutseda tõhusamalt, kaitsta tarbijaid kasvavas digimajanduses ja säilitada reguleerimise õigus; kutsub komisjoni üles tagama, et digikaubandust käsitlevad sätted oleksid ka edaspidi kooskõlas ELi digiõigusraamistikuga, sealhulgas läbipaistvust ja tarbijakaitset puudutavate eesmärkidega;
38. tunnistab Mehhiko kasvavat tähtsust nii laieneva turu kui ka strateegilise partnerina kriitilise toorme tarnimisel, pakkudes ELile võimalusi suurendada oma vastupanuvõimet ja süvendada Atlandi-üleseid sidemeid; märgib Mehhiko tähtsat rolli kriitilise toorme tootjana, eelkõige fluoriidi puhul, mille import Mehhikost moodustab ELi kogu fluoriidiimpordist 33 % ning mis on terase, raua ja jahutuse tarneahelates ülioluline; toetab lepingu eesmärki tagada ELi rohe- ja digipöörde jaoks olulise kriitilise toorme kindlam ja mitmekesisem tarnimine parema turulepääsu ja mittediskrimineerimist käsitlevate sätete, näiteks impordi- ja ekspordimonopolide ning kahetise hinnakujunduse keelustamise kaudu; nõuab, et ELi ja Mehhiko ametiasutused tagaksid, et leping edendaks tulemuslikult toorme kaevandamisel ja töötlemisel rangeimate kestlikkusnõuete järgimist ning et kõigisse lepinguga võimaldatavatesse kaevandusprojektidesse kaasataks sisuliselt kohalikud ja põliskogukonnad ning et need projektid aitaksid tuua neile käegakatsutavat kasu; nõuab, et EL toetaks aktiivselt Mehhiko jõupingutusi väärtusahelas ülespoole liikumisel ning sotsiaalsete, keskkonna- ja inimõiguste alaste standardite parandamisel kaevandussektoris;
39. kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles kasutama lepingut täielikult ära koostoimes strateegia „Global Gateway“ investeerimiskavaga, et edendada vastupidavaid, kestlikke ja mitmekesiseid ELi ja Mehhiko vahelisi väärtusahelaid strateegilistes sektorites, sealhulgas kriitilise toorme, taastuvenergia, puhta tehnoloogia, digitaristu, kõrgtehnoloogilise tootmise, pooljuhtide, kestliku liikuvuse ja keskkonnakaitse valdkonnas, et suurendada mõlema poole majandusjulgeolekut, vähendada liigset sõltuvust ja soodustada kohaliku lisaväärtuse loomist;
40. peab kahetsusväärseks, et lepingus puudub spetsiaalne ja põhjalik energiasektorit

käsitlev peatükk, arvestades selle sektori strateegilist tähtsust konkurentsivõime ja energiajulgeoleku seisukohast; tunnistab, et see võib tekitada õiguskindlusetust, mis mõjutab investeerimisotsuseid; on seisukohal, et ELi ja Mehhiko vaheline tõhustatud regulatiivne koostöö energiasektoris aitaks luua prognoositavamalt investeerimiskeskonda; tunnistab ELi äriühingute arvestatavat osalemist Mehhiko energiasektoris, eelkõige taastuenergia valdkonnas; rõhutab vajadust tagada nendele äriühingutele õiglane, stabiilne, mittediskrimineeriv ja prognoositav investeerimiskeskond, mis soodustab energiaalast koostööd ja fossiilsete kütuste kasutamise järkjärgulist lõpetamist mõlemas piirkonnas; väljendab heameelt asjaolu üle, et lepinguosalisel on võtnud kohustuse vaadata energiasektorit käsitlevad sätted läbi kolme aasta jooksul alates lepingu jõustumisest; kutsub komisjoni üles tagama, et energiasektorit käsitlevate sätete läbivaatamine tooks kaasa suuremad kohustused seoses investoritele õiguskindluse ja läbipaistvuse tagamisega ning nende mittediskrimineerimisega, eelkõige taastuenergia, elektrivõrkude, energiatõhususe, salvestamise ja puhta tehnoloogia valdkonnas; kutsub komisjoni üles andma Euroopa Parlamendile selle läbivaatamise tulemustest aru;

41. rõhutab, kui tähtis on lepinguosaliste kohustus säilitada riigihanke menetlused, mis on läbipaistvad, prognoositavad ja kooskõlas rahvusvahelise parima tavaga, sest see on oluline samm õiguskindluse ja ausa konkurentsi tagamise suunas; toonitab asjaolu, et lepinguga laiendatakse Euroopa pakkujate enneolematut juurdepääsu 14 Mehhiko osariigi hanketurgudele ja laiemale valikule riigihanketurgudele Mehhiko turul, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlusega seotud lepingutele; märgib, et lepinguga laiendatakse märkimisväärselt Euroopa äriühingute hankevõimalusi; innustab veelgi edendama Euroopa äriühingute juurdepääsu riigihanketurgudele kõigis Mehhiko osariikides; väljendab heameelt asjaolu üle, et leping võimaldab hankeüksustel võtta kogu hankemenetluses arvesse keskkonna- ja sotsiaalseid kaalutlusi;
42. kiidab heaks väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd) käsitleva peatüki lisamise, mis suurendab VKEd rahvusvahelist konkurentsivõimet ja hõlbustab nende kaubandustegevust, pakkudes spetsiaalse veebisaidi kaudu teavet asjakohaste õigusnormide ja lepingust tulenevate soodustuste kohta; rõhutab asjaolu, et VKEd saavad täiel määral kasu bürokraatia vähendamisest, lihtsustatud normidest, avatud turgudest, paljude mittetariifsete tõkete kaotamisest ja lihtsustatud päritolureeglite nõuetest; kutsub komisjoni üles tagama nende VKEsid käsitlevate sätete tulemusliku rakendamise ja nendega seotud teavitustegevuse; rõhutab, et ligikaudu 45 000 ELi äriühingust, kes praegu Mehhikosse ekspordivad, umbes 83 % on VKEd, kes saavad kõige rohkem kasu lihtsustatud päritolureeglitest, nõuete suuremast ühtlustamisest ning ELi ja Mehhiko vahelisest regulatiivsest koostööst;
43. väljendab heameelt sätete üle, mis käsitlevad mittetariifsete tõkete vähendamist ja regulatiivse koostöö tõhustamist; rõhutab, et tarbetud regulatiivsed takistused tuleks süstemaatiliselt kõrvaldada, et tagada täielik turulepääs, aus konkurents ja majanduslik tõhusus;
44. kiidab heaks intellektuaalomandi õiguste tõhustatud kaitse ja jõustamise, mis tagab ELi novaatoritele, loomemajandusele ja loovisikutele Mehhikos oluliselt paremad kaitsemeetmed kui need, mis on ette nähtud WTO intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepinguga;
45. tunnustab asjaolu, et leping sisaldab tugevaid investeeringute kaitse sätteid, mille eesmärk on suurendada investorite kindlustunnet ning tagada õiglane ja prognoositav

regulatiivne keskkond; pooldab investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise aegunud mehhanismi asendamist uue investeerimiskohtu süsteemiga; märgib, et ELi investeeringute maht Mehhikos ulatus 2023. aastal 209 miljardi euroni, ja on veendunud, et aegunud vaidluste lahendamise süsteemi asendamine investeerimiskohtu süsteemiga kindlustab veelgi märkimisväärsed investeerimissidemeid; nõuab tungivalt, et lepinguosalisel tagaksid investeeringute kaitset käsitlevate sätete sidususe keskkonnapoliitika, töötajate õiguste ja inimõigustega;

46. tõstab esile teatavate sidusrühmade mure mõju pärast, mida regulatiivse keskkonna areng, põhiseaduse reformid ja riigi suurem sekkumine peamistes sektorites avaldavad Mehhiko investeerimiskeskonnale, ning rõhutab investorite kindlustunde ja pikaajalise majanduskoostöö edendamise tähtsust; rõhutab, kui oluline on säilitada investeeringute jaoks stabiilne, läbipaistev ja prognoositav õigusraamistik; märgib, et õiguskindlus ja mittediskrimineerimine on endiselt olulised investorite kindlustunde säilitamiseks, ning ergutab tegema jätkuvaid jõupingutusi, et tagada välisinvesteeringuid mõjutava regulatiivse keskkonna selgus, järjepidevus ja usaldusväärsus; rõhutab, et õiguskindlus ja kohtusüsteemi sõltumatus on kaubanduse ja investeeringute jaoks üliolulised; rõhutab, et sõltumatu kohtusüsteem on lepingupõhiste õiguste jõustamise ja välisinvestorite mittediskrimineeriva kohtlemise tagamiseks hädavajalik; märgib, et hiljutised kohtureformid Mehhikos tekitavad sellega seoses muret;
47. märgib, kui oluline on, et auditiprotsessid ja maksuhaldustavad ei tekitaks õiguskindlusetust ega halduskoormust ega oleks mõlemas jurisdiktsioonis tegutsevate äriühingute suhtes diskrimineerivad; rõhutab, et Mehhiko ja ELi maksuhaldurid peavad tõhustama koostööd, et vältida viivitusi toimingutes ning et edendada mõlema poole äriühingute jaoks läbipaistvat, prognoositavat ja investeerimissõbralikku keskkonda; rõhutab, et oluline on võtta arvesse äriühingute muresid, et parandada selliseid protsesse nagu käibemaksu tagastamine;
48. tunnistab asjaolu, et mõlemal lepinguosalisel on eri tasanditel jätkuvalt probleeme korruptsiooni ja valitsemisega; pooldab ja innustab demokraatlike institutsioonide, õigusriigi ja institutsioonide läbipaistvuse tugevdamiseks edasiste jõupingutuste tegemist; kiidab heaks ELi kaubanduslepingusse esimest korda korruptsiooni ennetamist ja korruptsioonivastast võitlust käsitleva protokolliga lisamise ning spetsiaalse kaubandus- ja investeerimisvaldkonna korruptsiooni tõkestamise allkomitee loomise; tuletab meelde, kui oluline on kodanikuühiskonna osalejate sisuline ja aktiivne osalemine korruptsioonivastases võitluses, ning kutsub lepinguosalisi üles tagama nende osalemise protokollis ja sellega loodud spetsiaalses kaubandus- ja investeerimisvaldkonna korruptsiooni tõkestamise allkomitees; kutsub lepinguosalisi üles korruptsioonivastast protokolliga ja allkomiteed kiiresti ellu rakendama ning protokolliga tugevdama; tunnistab asjaolu, et leping sisaldab kindlaid kohustusi võidelda organiseeritud kuritegevuse ja rahapesu vastu; rõhutab, kui oluline on säilitada tugevad vastutus- ja järelevalvemehhanismid võimalike korruptsiooniriskide leevendamiseks; toonitab, kui tähtis on jätkata jõupingutusi, et kaitsta õigusriiki, edendada ja kaitsta inimõigusi ning tugevdada demokraatlikke institutsioone Mehhikos; rõhutab, et püsivad edusammud nendes valdkondades on ELi ja Mehhiko suhete tihendamiseks otsustava tähtsusega;
49. kiidab heaks eraldi kaubanduse ja kestliku arengu peatüki lisamise, mis sisaldab ulatuslikke ja õiguslikult siduvaid kohustusi ning vaidluste lahendamise mehhanisme keskkonna kaitsmiseks ja töötaja õiguste tagamiseks, sealhulgas asjakohaste rahvusvaheliste konventsioonide, näiteks Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni tööõiguse

põhireeglite tulemusliku rakendamise kaudu; tõstab eelkõige esile töötaja õiguste, mittediskrimineerimise ja soolise võrdõiguslikkuse tugevdatud raamistiku; väljendab heameelt kaubandust ja soolist võrdõiguslikkust käsitleva ühisavalduse üle; rõhutab, et neid kohustusi tuleks täita järjepidevalt, et toetada majanduskasvu ja konkurentsivõimet; märgib, et need kohustused on jõustatavad vaidluste lahendamise korra kaudu sõltumatute eksperdirühmade poolt;

50. väljendab heameelt selle üle, et leping tugevdab mõlema lepinguosalise võetud kohustust rakendada tulemuslikult Pariisi kliimakokkulepet, bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja kõiki rahvusvahelisi keskkonnakokkuleppeid, mille EL või Mehhiko on ratifitseerinud;
51. märgib, et lepinguosalsed on leppinud kokku algatada lepingu jõustumisel kaubandust ja kestlikku arengut käsitlevate sätete läbivaatamine ning viia see lõpule 12 kuu jooksul; rõhutab, kuivõrd tähtis on, et EL ja Mehhiko lisaksid läbivaatamise raames lepingusse selle olulise osana Pariisi kliimakokkuleppe;
52. märgib, et lepingus tunnistatakse ELi õigust tegutseda kooskõlas ettevaatusprintsipiiga, mille kohaselt võivad mõlemad lepinguosalsed võtta tajutava riski korral meetmeid inimeste, loomade ja taimede tervise kaitsmiseks, tagades samal ajal, et need on proportsionaalsed ja teaduspõhised;

Parlamentaarne ja institutsiooniline järelevalve

53. peab oluliseks, et parlamentaarset ühiskomisjoni teavitataks ühisnõukogu otsustest ja soovitudest ning et parlamentaarne ühiskomisjon saaks teha ühisnõukogule lepingu rakendamise kohta soovitusi; on selle poolt, et parlamentaarne ühiskomisjon korraldaks kaks koosolekut aastas, et jätkata parlamentaarsete suhete tihendamist Euroopa Parlamendi ja Mehhiko Kongressi vahel;
54. toetab kummagi lepinguosalise sisenõuanderühma loomist, et anda nõu kõigis asjakohastes lepinguga hõlmatud küsimustes; tõstab esile sisenõuanderühmade rolli lepingu, eelkõige kaubandust ja kestlikku arengut käsitlevate sätete tulemusliku rakendamise tagamisel;
55. kutsub komisjoni üles tagama lepingu rakendamise suhtes tulemusliku ja läbipaistva seire, sealhulgas esitama Euroopa Parlamendile korrapäraselt aruandeid edusammude kohta sellistes olulistes valdkondades nagu õiguskindlus investoritele, kaubandus- ja investeerimiskohustuste täitmine, töö- ja keskkonnastandardite järgimine, õigusriik, korruptsioonivastane võitlus ja julgeolekualane koostöö;

Rakendamine ja seire

56. rõhutab vajadust tagada, et asjaomastele institutsioonilistele organitele tehtaks ülesandeks seirata lepingu rakendamist, toimimist ja mõju;
57. nõuab allkomiteede kiiret loomist sellistes valdkondades nagu areng ja rahvusvaheline koostöö ning korruptsioonivastane võitlus kaubanduse ja investeringute valdkonnas, ning muude organite loomist, kui ühiskomitee peab seda vajalikuks;
58. märgib rahuloluga, et peaaegu kõik lepingu poliitilise ja koostööd käsitleva osa sätted on kavandatud ajutiseks kohaldamiseks pärast seda, kui Euroopa Parlament on andnud oma nõusoleku;

59. tuleb meelde, et leping tuleb ratifitseerida nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, samas kui ELi ja Mehhiko vaheline kaubanduse vaheleping jõustub pärast selle ratifitseerimist Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt; märgib, et selline käsitus aitab vältida viivitusi kaubandussätete jõustumisel, säilitades samal ajal lepingu terviklikkuse ja austades täielikult liikmesriikide õigusi valdkondades, mis jäävad väljapoole ELi ainupädevust;

o
o o

60. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Mehhiko Ühendriikide valitsusele ja parlamendile.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0255

ELi ja Mehhiko vaheline kaubanduse vaheleping

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon nõukogu otsuse eelnõu kohta, mis käsitleb Euroopa Liidu ja Mehhiko Ühendriikide vahelise kaubanduse vahelepingu sõlmimist (12421/2025 – C10-0126/2026 – 2025/0271(NLE))

(Nõusolek)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu otsuse eelnõu (12421/2025),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu ja Mehhiko Ühendriikide vahelise kaubanduse vahelepingu eelnõu (12422/2025),
 - võttes arvesse nõusoleku taotlust, mille nõukogu esitas vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 91 lõikele 1, artikli 100 lõikele 2 ja artikli 207 lõike 4 esimesele lõigule koostoimes artikli 218 lõike 6 teise lõigu punktiga a ja artikli 218 lõikega 7 (C10-0126/2026),
 - võttes arvesse kodukorra artikli 107 lõikeid 1 ja 4 ning artikli 117 lõiget 7,
 - võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni kirja,
 - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni soovitusi (A10-0198/2026),
1. annab nõusoleku lepingu sõlmimiseks;
 2. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Mehhiko Ühendriikide valitsusele ja parlamendile.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0256

Keskkonna kaitsmine kriminaalõiguse kaudu

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon, mis käsitleb ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus kriminaalõiguse kaudu keskkonna kaitsmist käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (05824/2026 – C10-0035/2026 – 2025/0244(NLE))

(Nõusolek)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu otsuse eelnõu (05824/2026),
 - võttes arvesse kriminaalõiguse kaudu keskkonna kaitsmist käsitlevat Euroopa Nõukogu konventsiooni, millele kirjutati alla 14. mail 2025 Luxembourgis (CM(2025)52),
 - võttes arvesse nõusoleku taotlust, mille nõukogu esitas vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõikele 2 ja artikli 218 lõike 6 teise lõigu punktile a (C10-0035/2026),
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu ning millega asendatakse direktiivid 2008/99/EÜ ja 2009/123/EÜ¹,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 107 lõikeid 1 ja 4 ning artikli 117 lõiget 7,
 - võttes arvesse õiguskomisjoni soovitusi (A10-0156/2026),
1. annab nõusoleku lepingu sõlmimiseks;
 2. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Euroopa Nõukogule.

¹ ELT L, 2024/1203, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj>.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0257

**ELi ja Maroko vaheline Euroopa ja Vahemere piirkonna lennundusleping:
Horvaatia ühinemine ELiga (protokoll)**

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu protokoll, millega muudetakse ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahelist Euroopa – Vahemere piirkonna lennunduslepingut, et võtta arvesse Horvaatia Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga, Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide nimel sõlmimise kohta (16837/2025 – C10-0031/2026 – 2023/0142(NLE))

(Nõusolek)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu otsuse eelnõu (16837/2025),
 - võttes arvesse protokoll eelnõu, millega muudetakse ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Maroko Kuningriigi vahelist Euroopa – Vahemere piirkonna lennunduslepingut, et võtta arvesse Horvaatia Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga (08938/2023),
 - võttes arvesse nõusoleku taotlust, mille nõukogu esitas vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 100 lõikele 2 ja artikli 218 lõike 6 teise lõigu punktile a (C10-0031/2026),
 - võttes arvesse kodukorra artikli 107 lõikeid 1 ja 4 ning artikli 117 lõiget 7,
 - võttes arvesse transpordi- ja turismikomisjoni soovitus (A10-0177/2026),
1. annab nõusoleku protokoll sõlmimiseks;
 2. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Maroko Kuningriigi valitsusele ja parlamendile.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0258

ELi ja Maroko vaheline teadus- ja tehnoloogiakoostöö leping, milles sätestatakse Maroko osalemise tingimused partnerluses Vahemere piirkonna riikidega teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas (PRIMA): muutmine ja täiendamine

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta seadusandlik resolutsioon mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelise kirjavahetuse vormis lepingu, millega muudetakse ja täiendatakse Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelist teadus- ja tehnoloogiakoostöö kokkulepet, milles sätestatakse Maroko Kuningriigi osalemise tingimused partnerluses Vahemere piirkonna riikidega teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas (PRIMA), sõlmimise kohta (05480/2026 – C10-0092/2026 – 2025/0387(NLE))

(Nõusolek)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu otsuse eelnõu (05480/2026),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelist kirjavahetuse vormis lepingut, millega muudetakse ja täiendatakse Euroopa Liidu ja Maroko Kuningriigi vahelist teadus- ja tehnoloogiakoostöö kokkulepet, milles sätestatakse Maroko Kuningriigi osalemise tingimused partnerluses Vahemere piirkonna riikidega teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas (PRIMA) (05481/2026),
 - võttes arvesse nõusoleku taotlust, mille nõukogu esitas vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 186 ja artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunktile v (C10-0092/2026),
 - võttes arvesse kodukorra artikli 107 lõikeid 1 ja 4 ning artikli 117 lõiget 7,
 - võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni soovitusi (A10-0151/2026),
1. annab nõusoleku lepingu sõlmimiseks;
 2. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Maroko Kuningriigi valitsusele ja parlamendile.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0259

Komisjoni 2025. aasta aruanne Ukraina kohta

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta resolutsioon, mis käsitleb komisjoni 2025. aasta aruannet Ukraina kohta (2025/2259(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Ukraina kohta,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 24. juuni 2022. aasta järeldusi, millega anti Ukrainale kandidaatriigi staatus, 15. detsembri 2023. aasta järeldusi, millega kiideti heaks ühinemisläbirääkimiste alustamine, ja 20. märtsi 2025. aasta järeldusi,
- võttes arvesse oma 11. märtsi 2026. aasta resolutsiooni ELi laienemisstrateegia kohta¹,
- võttes arvesse oma 21. jaanuari 2026. aasta resolutsiooni ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika rakendamist käsitleva 2025. aasta aruande kohta² ning 11. märtsi 2026. aasta resolutsiooni ELi laienemisstrateegia kohta³,
- võttes arvesse Ukraina rahastut ja Ukraina kava,
- võttes arvesse Euroopa Komisjoni voliniku Marta Kosi ja Ukraina asepeaministri Tarass Katška 11. detsembri 2025. aasta ühisavaldust,
- võttes arvesse Ukraina tegevuskavasid õigusriigi, avaliku halduse reformi ja demokraatlike institutsioonide toimimise kohta ning 2025. aasta mais heaks kiidetud Ukraina rahvusvähemustesse (kogukondadesse) kuuluvate isikute õiguste kaitse tegevuskava,
- võttes arvesse õigustiku ühtlustamise riiklikku programmi, mille Ukraina valitsus võttis vastu 1. aprillil 2026,
- võttes arvesse komisjoni talituste 4. novembri 2025. aasta töödokumenti, mis käsitleb 2025. aasta aruannet Ukraina kohta (SWD(2025)0759), ja sellele lisatud komisjoni teatist „2025. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2025)0690),
- võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

¹ Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0077.

² Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0013.

³ Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0077.

- võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0172/2026),
- A. arvestades, et Euroopa Parlament mõistab kõige karmimalt hukka Venemaa agressioonisõja Ukraina vastu, mis on ÜRO põhikirja ning rahvusvahelise õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse aluspõhimõtete jõhker rikkumine, mida näitavad ulatuslikud ja süstemaatilised sõjakuriteod, inimsusvastased kuriteod ning tuhandete ukrainlaste, eelkõige laste küüditamine Venemaa territooriumile, mille puhul on vaja täielikku vastutusele võtmist ja õiglust; arvestades, et Euroopa Parlament toetab Ukraina õigust suveräänsusele, sõltumatusele ja territoriaalsele terviklikkusele tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides; arvestades, et Venemaa on see, kes tungis Ukrainasse ja võib igal ajal lõpetada selle jõhkra sõja, mida ta peab oma naaberriigi vastu;
- B. arvestades, et Venemaa on oma liitlaste, eelkõige Valgevene, Iraani ja Põhja-Korea poliitilisel, materiaalsel ja sõjalisel toel ning ka Hiina toetusel pidanud alates 24. veebruarist 2022 ebaseaduslikku, provotseerimata ja põhjendamatut täiemahulist agressioonisõda Ukraina vastu; arvestades, et Venemaa sõda Ukraina vastu algas 2014. aastal Krimmi ebaseadusliku okupeerimise ja annekteerimisega ning sellele järgnenud Donetskis ja Luhanskis oblastite osade okupeerimisega;
- C. arvestades, et Venemaa hiljutised ja jätkuvad Euroopa riikide suveräänsuse rikkumised kinnitavad, et Venemaa eesmärgid ulatuvad Ukrainast palju kaugemale ning kujutavad endast eksistentsiaalset ohtu Euroopa vabadusele ja demokraatiale;
- D. arvestades, et hoolimata laialdasest rahvusvahelisest hukkamõistust ja enneolematutest sanktsioonidest eskaleerib Venemaa oma sõjategevust, korraldades sihipäraseid rünnakuid elutähtsa energiataristu, elamute ja tsiviiltaristu vastu, samuti kultuuripärandi ja pühapaikade, näiteks Kiievi Petšerski suurkloostri vastu; arvestades, et miljonid inimesed Ukrainas elasid piiratud elektri-, soojusenergia- ja veevarustuse tingimustes üle külmad talveolud; arvestades, et Venemaa poolt viimase nelja aasta jooksul tekitatud keskkonnakahju on põhjustanud laastavaid tagajärgi ka Ukraina loodusvaradele ja elutähtsatele ökosüsteemidele ning inimeste tervisele, elatusvahenditele ja turvalisusele;
- E. arvestades, et Venemaa sissetungi tõttu elab praegu ajutise kaitse mehhanismi raames ELi liikmesriikides üle nelja miljoni ukrainlase ning neile on antud õigus ELis elada, pääseda tööturule, saada eluaset, arstiabi, sotsiaalabi ja haridust oma lastele;
- F. arvestades, et Ukraina aitab märkimisväärselt kaasa Euroopa Liidu julgeolekule, kaitstes end Venemaa eest; arvestades, et EL ja selle liikmesriigid on alates selle täiemahulise sissetungi algusest olnud Ukraina suurimad finants-, majandus-, sõjalise ja humanitaarabi andjad; arvestades, et alates Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja algusest on EL ja selle liikmesriigid andnud Ukrainale juba 75 miljardi euro ulatuses sõjalist abi; arvestades, et Ukraina toetamine peaks aitama tugevdada ka Euroopa kaitsesektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi ning ELi strateegilist autonoomiat ega tohiks suurendada sõltuvust välistest osalejatest;
- G. arvestades, et alates Ukraina territooriumi osade ebaseadusliku ja jätkuva okupeerimise algusest 2014. aasta veebruaris on Venemaa Föderatsioon rikkunud ajutiselt okupeeritud aladel pidevalt ja ulatuslikult inimõigusi ja põhivabadusi;

- H. arvestades, et Ukraina ja rahvusvahelised organid on dokumenteerinud sadu Ukraina sõjavangide hukkamisi Venemaa vägede poolt; arvestades, et sellised hukkamised kujutavad endast rahvusvahelise õiguse ja inimõiguste rasket rikkumist ning need on Genfi konventsioonide ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi kohaselt sõnaselgelt tunnistatud sõjakuritegudeks;
- I. arvestades, et vähemalt 20 000, aga võimalik, et isegi kuni 35 000 Ukraina last on küüditatud Venemaale ja Valgevenesse või viibivad kinnipeetuna ajutiselt okupeeritud Ukraina aladel;
- J. arvestades, et vastuseks Venemaa agressioonisõjale loodi Haagis rahvusvaheline keskus Ukraina-vastaste agressioonikuritegude eest vastutusele võtmiseks ja Ukraina kahjude register ning loomisel on Ukraina-vastaste agressioonikuritegude erikohus; arvestades, et komisjon on võtnud vastu ettepaneku, millega algatakse protsess, et Euroopa Liidust saaks selle erikohtu asutajaliige; arvestades, et Rahvusvaheline Kriminaalkohus on esitanud Vladimir Putinile ja Maria Lvova-Beleva sõjakuritegude eest süüdistuse; arvestades, et 14. mail 2026 Moldovas Chişinău toimunud Euroopa Nõukogu ministrite komitee 135. istungjärgu raames alustas tegevust Ukraina jaoks mõeldud rahvusvaheline kahjunõuete komisjon; arvestades, et rahvusvaheline kahjunõuete komisjon suurendab suutlikkust tagada Ukrainas ja Ukraina vastu toime pandud rahvusvaheliste kuritegude eest vastutusele võtmine ning kaitsta Ukraina õigust Venemaa ebaseaduslikust tegevusest tuleneva kahju täielikule hüvitamisele;
- K. arvestades, et Ukraina on näidanud üles märkimisväärset vastupanuvõimet ja otsustavust teel ELi liikmesuse suunas – valik, mis kajastab Ukraina rahva püsivat tahet, hoolimata Venemaa jätkuvast agressioonisõjast, mis on toonud kaasa tuhandete inimeste hukkamise, tekitanud ohvritele, ohvrite perekondadele, veteranidele ja nende perekondadele ning kodanikuühiskonnale sügava trauma, jätnud paljud linnad ja elutähtsa tsiviiltaristu varemetesse ning toonud kaasa Ukraina territooriumi osade jätkuva okupeerimise Venemaa vägede poolt;
- L. arvestades, et Ukraina võitleb mitte ainult õiguse eest vabalt elada ja valida oma liitlasi, mitte ainult oma suveräänsuse, rahu, stabiilsuse ja julgeoleku eest, vaid ka oma demokraatia olemuse säilitamise eest eksistentsiaalse surve all; arvestades, et Ukraina demokraatia vastupanuvõimet hinnatakse lõppkokkuvõttes mitte üksnes selle võime järgi pidada vastu välisele agressioonile, vaid ka valmisoleku järgi kaitsta pluralismi, kaasatust, avatust ja poliitilist mitmekesisust riigis;
- M. arvestades, et Ukraina Euroopaga integreerumine on strateegiline investeering rahu, julgeolekusse, demokraatiasse ja heaolusse kogu Euroopas; arvestades, et ELi vankumatu toetus Ukraina suveräänsusele, territoriaalsele terviklikkusele ja sõltumatusele ei sõltu riigi Euroopaga integreerumise kiirusest;
- N. arvestades, et kehtivad Kopenhaageni kriteeriumid ei nõua mitte ainult ametlikku vastavusse viimist ELi õigusega, vaid ka põhiõiguste, demokraatia ja õigusriigi toimivat rakendamist ja tagatist; arvestades, et iga riigi liikumist ELiga integreerumise poole tuleb hinnata tema enda tulemuste põhjal ning et ühtegi riiki ei tohiks teisega kokku siduda ega käsitleda paketi osana;
- O. arvestades, et Ukraina on jätkuvalt pühendunud oma õigusaktide vastavusse viimisele ELi *acquis*'ga ning on jätkanud reformide rakendamiseks meetmete võtmist, hoolimata

Venemaa agressioonisõjast; arvestades, et 2025. aastal rakendas Ukraina ELi-Ukraina assotsieerimislepingut⁴ juba 84 % ulatuses;

- P. arvestades, et komisjon on kinnitanud, et Ukraina on viinud lõpule kõigi läbirääkimispeatükkide kahepoolse sõelumisprotsessi ja on valmis avama kõik läbirääkimiste teemaplokid, alustades põhiküsimuste teemaplokid;
- Q. arvestades, et kuigi on tehtud edusamme, tuleb muu hulgas Ukraina õigusriigi tugevdamiseks ja korruptsiooni vastu võitlemiseks teha veelgi rohkem jõupingutusi;
- R. arvestades, et rahvusvahelise ja ELi rahalise toetuse ning tulevaste ülesehitusfondide läbipaistva ja vastutustundliku kasutamise tagamiseks on vaja tugevaid, sõltumatuid ja hästi toimivaid korruptsioonivastaseid institutsioone ning mõjusat demokraatlikku järelevalvet, millesse on kaasatud kodanikuühiskond ja sotsiaalpartnerid;
- S. arvestades, et kohtunike valikukomisjonides töötavad rahvusvahelised eksperdid on aidanud suurendada üldsuse usaldust kohtusüsteemi vastu, tugevdades kohtusüsteemi sõltumatust; arvestades, et rahvusvaheliste ekspertide osalemine Ukraina kohtunike kõrgema kvalifikatsioonikomisjoni valikuprotsessides lõppes 1. juunil 2025;
- T. arvestades, et Ukraina demokraatlikud institutsioonid on ilmutanud kohanemisvõimet, näidates, et isegi Venemaa jätkuva agressioonisõja ajal ja sõjaseisukorra tingimustes teenivad nad jätkuvalt kodanike huve ja viivad ellu ELiga ühinemisega seotud reforme; arvestades, et Euroopa Parlament väljendab heameelt selle üle, et valimiste ettevalmistamine võib alata kohe, kui sõjaseisukord on lõppenud ja julgeolekuolukord võimaldab korraldada valimisi kooskõlas rahvusvaheliste standarditega; arvestades, et Ukraina peab jätkama tööd demokraatia kaitsmiseks ning läbipaistvuse ja võimutasakaalu tagamiseks;
- U. arvestades, et kodanikuühiskond on Ukrainas jätkuvalt vastupanuvõime ja demokraatia tugisammas, kuigi aktivistidele ja ametiühingutele surve avaldamise juhtumid tekitavad muret ja nõuavad valitsuse reageerimist;
- V. arvestades, et ELiga integreerumist toetatakse laialdaselt kogu Ukraina ühiskonnas ja institutsioonides ning see on jätkuvalt Ukraina demokraatliku arengu peamine liikumapanev jõud; arvestades, et Ukraina ELi liikmesus tugevdab ka liitu ennast, aidates kaasa selle geopoliitilisele vastupanuvõimele, suurendades selle majanduslikku potentsiaali ning tugevdades pühendumust ühistele väärtustele, nagu demokraatia, õigusriik ja vabadus;
- W. arvestades, et viimasest laienemisteemalisest Eurobaromeetri aruandest nähtub, et Euroopa Liidu edasist laienemist toetab 56 % ELi kodanikest ja kõige soositum kandidaatriik on Ukraina, tingimusel et kõik ELi liikmesuse kriteeriumid on täidetud;
- X. arvestades, et volinik Marta Kosi ja Ukraina asepeaministri Taras Katška 11. detsembril 2025 allkirjastatud ühisavaldus (nn Kosi-Katška kava) on kümnest punktist koosnev reformikava, mis tuleb ellu viia 2026. aasta lõpuks; arvestades, et nende reformidega soovitakse tugevdada õigusriiki ja kohtumenetlusi ning suurendada Ukraina korruptsioonivastaste institutsioonide sõltumatust; arvestades, et nende meetmete täielik

⁴ Assotsieerimisleping ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahel (ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/295/oj).

ja ühemõtteline rakendamine oleks oluline reaalne tõend Ukraina pühendumusest; arvestades, et asjaomaste mõttekodade hinnangul oli 2026. aasta keskpaigaks ellu viidud ligikaudu 15 % kavast;

- Y. arvestades, et Venemaa jätkab ja suurendab jätkuvalt jõupingutusi, mille eesmärk on õigustada oma agressiooni Ukraina vastu ajaloo tahtliku võltsimise ja ajalooliste narratiividega manipuleerimise ning usuliste, kultuuriliste ja väärtuspõhiste narratiivide strateegilise kasutamise kaudu, mille eesmärk on moonutada avalikku arutelu, eitada Ukraina rahvuslikku identiteeti, omariiklust ja suveräänsust ja kuulutada need õigustühiseks ning takistada Ukraina ühinemist Euroopa Liiduga; arvestades, et selline tegevus on kooskõlas Venemaa sõjalise doktriiniga, mis kiideti heaks 25. detsembril 2014, ja sellele järgnenud strateegiliste dokumentidega, sealhulgas Venemaa Föderatsiooni riikliku julgeolekustrateegiaga, mille president Vladimir Putin kiitis heaks 31. detsembril 2015 ja milles rõhutatakse nn Venemaa traditsiooniliste vaimsete ja moraalsete väärtuste kaitset lääne tajutava mõju eest; arvestades, et seda lähenemisviisi tugevdati veelgi 2021. aasta riikliku julgeolekustrateegiaga, milles arvati nn traditsiooniliste väärtuste kaitsmine, Vene maailma (Russki Mir) kontseptsiooni edendamine ja nn välismaal asuvate kaasmaalaste kaitse peamiste riikliku julgeoleku prioriteetide hulka, mis näitab kultuuri-, usu- ja tsivilisatsiooninarratiivide püsivat ja süstemaatilist kasutamist geopoliitilise mõju vahendina ja Ukraina vastu suunatud agressiooni õigustusena;
- Z. arvestades, et Ukraina sotsiaalpoliitikaministeeriumi andmetel on rohkem kui 3 miljonil ukrainlasel üks või mitu puuet ja see arv suureneb eeldatavalt 17 000 inimese võrra kuus, suuremalt osalt käimasoleva sõja tõttu;
- AA. arvestades, et Venemaa tekitatud keskkonnakahju on põhjustanud laastavaid tagajärgi Ukraina loodusvaradele, elutähtsatele ökosüsteemidele ning inimeste tervisele, elatusvahenditele ja julgeolekule; arvestades, et keskkonnahoidlik taastamine seisneb selle kahju heastamises ning Ukraina suunamises uuele keskkonnavalase ja sotsiaalse kestlikkuse teele, mis on kooskõlas ELi *acquis* keskkonnavalaste õigusaktidega;
- AB. arvestades, et Kiievi Rahvusvahelise Sotsioloogiainstituudi 2024. aasta uuringus leidis kinnitust, et Ukraina ühiskonna suhtumine LGBTIQ+ inimestesse jäi valdavalt neutraalseks või positiivseks, kusjuures rohkem kui 70 % küsitletud ukrainlastest toetas LGBTIQ+ inimeste võrdseid õigusi;
- AC. arvestades, et Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on põhjustanud tohutuid inimekannatusi ja hävingut ning inimtegevusest põhjustatud purustuste ulatuse tõttu on hädavajalik püüda saavutada õiglane, kestlik ja püsiv rahu;
- AD. arvestades, et uut riigihangete seadust, mille Ukraina Ülemraada võttis vastu 27. mail 2026 ja mis jõustus 24. juunil 2026, peetakse laialdaselt tõeliseks reformiks, mis on kooskõlas ELi õigusaktidega ning millega suurendatakse läbipaistvust ja kehtestatakse korruptsioonivastased kaitsemeetmed suurte pakkumuste jaoks; arvestades, et selle õigusakti vastuvõtmise järgselt andis Maailmapank Ukrainale 3,4 miljardit USA dollarit eelarvetoetust;
- AE. arvestades, et 15. juunil 2026 alustas EL Ukraina ja Moldovaga ühinemisläbirääkimisi 1. teemaploki „Põhiküsimused“ üle, mis hõlmab järgmist: 23. peatükk (kohtusüsteem ja põhiõigused), 24. peatükk (õigus, vabadus ja turvalisus), 5. peatükk (riigihanked), 18. peatükk (statistika) ning 32. peatükk (finantskontroll); arvestades, et

ühinemisprotsessis avatakse esimesena ja suletakse viimasena läbirääkimised põhiküsimuste teemaploki üle ning selles teemaploki tehtud edusammud määravad läbirääkimiste üldise tempo;

- AF. arvestades, et mitmed liikmesriigid on levitanud mitteametlikke dokumente, mis käsitlevad Ukraina ELiga ühinemise dünaamikat ja tulevaste ühinemislepingute tugevdamise võimalusi;
- AG. arvestades, et Euroopa välisteenistuse ja Ukraina desinformatsiooni vastu võitlemise keskuse ühisanalüüsis on kindlaks tehtud Venemaa poolset infoga manipuleerimise ja sekkumise strateegiad ning operatsioonid, mille eesmärk on nii Ukrainas kui ka ELis nõrgendada üldsuse toetust Ukraina ELiga ühinemise protsessile;

I. Venemaa agressioonisõja ja sanktsioonide hetkeseis

1. mõistab kõige karmimalt hukka Venemaa jätkuva ebaseadusliku agressioonisõja Ukraina vastu ning kinnitab oma vankumatut solidaarsust Ukraina rahvaga ja toetust Ukraina sõltumatusle, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides; kinnitab oma põhimõtet mitte tunnustada mitte mingite Ukraina territooriumide, sealhulgas Krimmi ebaseaduslikku ja ajutist okupeerimist Venemaa poolt;
2. nõuab, et Venemaa Föderatsioon lõpetaks viivitamata ja tingimusteta igasuguse sõjalise tegevuse Ukrainas ja Ukraina vastu ning viiks kõik oma väed ja kogu sõjalise varustuse välja tervelt Ukraina territooriumilt selle rahvusvaheliselt tunnustatud piirides, sealhulgas territoriaalmerelt; rõhutab, et Ukraina vapper rahvas on maksnud Ukraina ja seega ka Euroopa julgeoleku kaitsmise nimel kõrgeimat hinda;
3. väljendab sügavat kaastunnet kõigile neile ja täielikku solidaarsust kõigi nendega, keda Venemaa Föderatsiooni Ukraina-vastane agressioonisõda mõjutab, sealhulgas relvajõudude liikmete, veteranide, hukkunute või vigastatute perekondade, riigisiseste põgenike, pagulaste ja kõigi tsiviilisikutega, kes kannatavad sõja ränkade humanitaar-, tervisega seotud, psühholoogiliste, sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgede all;
4. mõistab hukka Venemaa Föderatsiooni ulatuslikud ja süstemaatilised rünnakud Ukraina tsiviilelanikkonna vastu, eelkõige rünnakud elutähtsa energia- ja veetaristu vastu, mis kujutab endast rahvusvahelise humanitaarõiguse jõhkrat rikkumist;
5. mõistab teravalt hukka Ukraina laste vastu toime pandud rasked kuriteod, sealhulgas mõrvad, väärkohtlemise, sunniviisilise ümberasustamise ja küüditamise, samuti ebaseadusliku lapsendamise, nende isikuandmete muutmise ja perekondadega suhtlemise piiramise; mõistab lisaks hukka nende sunniviisilise venestamise ning nende kokkupuute sõjalise ja patriootliku väljaõppe, sõjapropaganda ja militariseerimisega; nõuab röövitud laste viivitamatut, turvalist ja tingimusteta tagasipöördumist ning nõuab, et EL seaks taastamistoetuse sihtotstarbelise osana esikohale laste vaimse tervise; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama toetust Ukraina ametivõimudele ning rahvusvahelistele ja valitsusvälistele organisatsioonidele nende kuritegude dokumenteerimisel ning kannatanud laste tuvastamisel, repatrieerimisel, taasintegreerimisel, rehabiliteerimisel ja toetamisel; väljendab heameelt kasvava osalemise üle Ukraina laste tagasitoomise rahvusvahelises koalitsioonis, mis on peamine platvorm koordineeritud rahvusvaheliseks tegevuseks, mille eesmärk on ebaseaduslikult väljasaadetud ja sunniviisiliselt ümber asustatud Ukraina lapsed tagasi

tuua;

6. taunib inimõiguste olukorra järsku halvenemist Venemaa okupatsiooni all olevates piirkondades, näiteks meelevaldsed kinnipidamised ja kadumised, piinamine, Ukraina kodanike sundpassistamine ja mobilisatsioon ajutiselt okupeeritud aladel, sõjavangide hukkamine ja ebaseaduslik küüditamine; kinnitab veel kord kindlalt kõigi Venemaa agressiooni tõttu sunniviisiliselt ümberasustatud ukrainlaste võõrandamatut õigust pöörduda pärast okupatsiooni täielikku lõpetamist ja Ukraina territoriaalse terviklikkuse taastamist turvaliselt, vabatahtlikult ja eeltingimusteta tagasi oma koju;
7. mõistab teravalt hukka asjaolu, et Venemaa Föderatsioon on Ukraina ajutiselt okupeeritud territooriumidele ebaseaduslikult peale surunud oma okupatsioonivalitsuse, samuti riigi- ja eraomandi süstemaatilise ja ebaseadusliku omastamise, Ukraina kultuuripärandi rüüstamise ja ebaseadusliku väljaviimise riigist, majandustegevuse hävitamise ning nende territooriumide kasutamise omaenda poliitiliste ja majanduslike huvide nimel;
8. mõistab teravalt hukka asjaolu, et Venemaa Föderatsioon värbab Ukraina-vastasesse agressioonisõtta välismaalasi, sealhulgas kolmandate riikide kodanikke, sageli petturlike tavade ja haavatavate sotsiaal-majanduslike tingimuste ärakasutamise abil; rõhutab, et sellised tavad kujutavad endast inimkaubandust ja inimõiguste rasket rikkumist; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid võitleksid koos rahvusvaheliste partneritega nende tavade vastu, sealhulgas sanktsioonide, teadlikkuse suurendamise ja ohvrite toetamise kaudu, ning nõuab tungivalt, et kolmandad riigid hoiaksid ära sellise värbamise;
9. mõistab hukka Ukraina sõjavangide ebainimliku kohtlemise Venemaa Föderatsiooni poolt, sealhulgas piinamise ja hukkamised, millega rikutakse rahvusvahelist humanitaarõigust, ning nõuab nende viivitamatut ja tingimusteta vabastamist; nõuab, et EL, selle liikmesriigid ja rahvusvaheline üldsus suurendaksid jõupingutusi, sealhulgas diplomaatiliste ja õiguslike vahendite abil, et tagada rahvusvahelise õiguse järgimine ja hõlbustada vangide edasist vahetamist; kutsub Rahvusvahelist Punase Risti Komiteed üles kasutama täielikult oma rahvusvahelisest humanitaarõigusest tulenevaid volitusi, tagades takistamatu ja korrapärase juurdepääsu kõigile Ukraina sõjavangide ja tsiviilisikute kinnipidamiskohtadele; märgib, et Ukraina täidab sõjavangide kohtlemisel jätkuvalt rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi;
10. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles oluliselt suurendama tervisega seotud abi ja tagama, et rehabilitatsioonivajadused kajastuksid täielikult ELi toetusraamistikes; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid säilitaksid ja laiendaksid toetust praegu liikmesriikides majutatavatele Ukraina pagulastele, samuti Ukrainas viibivatele riigisisestele põgenikele;
11. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid võitleksid Venemaa levitatava desinformatsiooni vastu, mis käsitleb Venemaa agressioonisõda ja Ukraina ELiga ühinemise protsessi, piirates täielikult Venemaa riigi kontrolli all olevate meediaorganisatsioonide ja nende toetajatega seotud tegevust kõigis ELi liikmesriikides, laiendades asjakohaseid individuaalsete sanktsioonide loetelusid, taotledes õiguslikku vastutuselevõtmist riikliku propaganda kaasosalistele, tugevdades digikirjaoskust, edendades faktipõhist teavet, pöörates erilist tähelepanu riikidele, mis on väljaspool Euroopat konkreetselt Venemaa propaganda sihtmärgiks, ning võttes sotsiaalmeedia platvorme vastutusele kahjuliku

sisu levitamise eest, jõustades rangelt digiteenuste määrust⁵;

12. rõhutab tungivalt Ukraina võõrandamatut õigust enesekaitsele kooskõlas ÜRO põhikirja artikliga 51, mis hõlmab õigust kaitsetegevuse käigus rünnata õiguspäraseid sihtmärke agressori (Venemaa) pinnal; märgib sügava murega, et USA sõjaline abi vähenes 2025. aastal 99 %; tunnustab seetõttu NATO Ukraina prioriteetsete vajaduste loetelu käsitlevat algatust (PURL) ning NATO Ukraina julgeolekuabi- ja väljaõppeprogrammi (NSATU); väljendab heameelt ELi ja selle liikmesriikide juhtrolli üle Ukrainale esmase rahalise ja sõjalise toetuse andmisel, sealhulgas Ukrainat toetava ELi sõjalise abi missiooni koolitusalgatuste ning rahastamise ja sõjalise toetuse pakkumise kaudu, näiteks õhukaitseüsteemide ja süvarünnakute suutlikkuse valdkonnas; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid suurendaksid abi, et toetada Ukraina õigust enesekaitsele; rõhutab, et piisav ja prognoositav sõjaline abi, sealhulgas juurdepääs relvatootmise rahastamisele, sellise tootmise toetamine väljaspool Ukrainat ning koostöö Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi ning Ukraina kaitsetööstuse vahel, on äärmiselt oluline, et Ukraina saaks Venemaa agressioonile tulemuslikult vastu seista, pidades eelkõige silmas USA sõjalise abi järsku vähenemist;
13. märgib, et Venemaa territoriaalse edenemise tempo Ukrainas on 2026. aastal aeglustunud ja Ukraina võitis 2026. aasta aprillis oma maa-alasid tagasi, samal ajal kui Venemaa kandis eriti suuri kaotusi; on veendunud, et Ukraina suudab ja peab võitma ja konflikti tulemus ei ole sugugi ette määratud; on seetõttu seisukohal, et ELi pideval ja tõhustatud sõjalisel toetusel võib olla otsustav mõju lahinguväljal; kutsub liikmesriike üles tegutsema otsusekindlamalt ja kiiremini, sealhulgas märkimisväärselt suurendades ja kiirendades relvade ja laskemoona tarneid Ukrainale ning nende rahastamist;
14. nõuab eelkõige, et Saksamaa saadaks Ukrainasse kaugmaarakette Taurus, ning kutsub teisi liikmesriike üles parandama kiiresti Ukraina õhukaitsevõimet, sealhulgas andma Patriot-süsteeme ning rakette Patrioti, SAMP/T, NASAMSi, IRIS-T ja HAWK-süsteemide jaoks;
15. väljendab heameelt rahvusvaheliste diplomaatiliste jõupingutuste üle sõja lõpetamiseks ning kiidab Ukrainat konstruktiivse lähenemisviisi eest; rõhutab siiski, et rahuläbirääkimistele peab eelnema kestlik relvarahu; toonitab, et mis tahes rahu peab olema õiglane ja kestlik, austades täielikult Ukraina suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust; rõhutab, et ükski rahuleping ei tohiks kahjustada Ukraina ja Euroopa strateegilisi huve ega piirata Ukraina suutlikkust end kaitsta või otsustada oma julgeoleku- ja poliitiliste liitude üle ilma Venemaa vetota; rõhutab, et see peab põhinema rahvusvahelise õiguse põhimõtete täielikul austamisel, sõjakuritegude, inimsusvastaste kuritegude ja agressioonikuritegude eest vastutusele võtmisel ning Ukrainas tekitatud tohutu kahju hüvitamisel Venemaa poolt; rõhutab, et see peaks hõlmama Venemaa võetavat kohustust lõpetada viivitamata hübriidsõda ELi ja selle partnerite, sealhulgas Ukraina vastu, ning peaks hõlmama ka kõigi röövitud Ukraina laste ja vangistatud Ukraina tsiviilisikute tagasipöördumist ning sõjavangide, sealhulgas hukkunud sõdurite säilmete täielikku vahetamist; rõhutab, et mis tahes selline leping peaks andma Ukrainale kindlad ja usaldusväärsed julgeolekutagatised, mis vastavad Washingtoni lepingu artikli 5 ja Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 42 lõike 7

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

tasemele, niipea kui sõjaolukord on ametlikult lõppenud; tunnistab, et Ukraina peab ELiga ühinemist oluliseks julgeolekutagatiseks, pidades eelkõige silmas ELi lepingu artikli 42 lõiget 7;

16. kordab, et ainult Ukraina saab määrata kindlaks oma rahvale vastuvõetava rahulepingu tingimused; rõhutab, et ühtegi otsust Ukraina kohta ei tohiks teha ilma Ukrainata ega Euroopa kohta ilma Euroopata; kinnitab, et mis tahes leping, mille eesmärk on lõpetada Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda, hõlmab palju enamat kui vaid Venemaad ja Ukrainat ning sellel on sügav mõju Euroopa julgeolekukorrale tervikuna; rõhutab, et mis tahes sellise kokkuleppeni on võimalik jõuda ainult ELi ja selle liikmesriikide osalusel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles uurima võimalust määrata ametisse kõrgetasemeline ja täievoliline Euroopa läbirääkija, kes esindaks ELi ja selle liikmesriike diplomaatilistel kõnelustel täpselt määratletud volitustega; kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust ja nõukogu üles koostama koostöös Ukrainaga ja liikmesriikidega konsulteerides strateegilise stsenaariumi dokumendi sõjajärgse julgeoleku- ja koostööststruktuuri kohta Euroopas, milles kajastataks minevikust saadud õppetunde ja mis sisaldaks võimalikke parameetreid tulevasteks suheteks Venemaaga pärast sõja lõppu, sealhulgas julgeoleku, energeetika, piiride, vastutuse ja reparatsioonide küsimusi;
17. väljendab kahetsust, et seni ei ole Venemaa näidanud üles tahet saavutada püsivat rahu ja kasutab oma diplomaatilisi kontakte Ameerika Ühendriikidega üksnes osana psühholoogilise sõja kampaaniast, et õõnestada rahvusvahelist toetust Ukrainale; kordab sellega seoses vajadust suurendada survet Venemaale ja mõistab hukka Venemaa-vastaste sanktsioonide osalise leevendamise Ameerika Ühendriikide poolt, taunib Ameerika Ühendriikide seisukohta seada USA julgeolekutagatised Ukrainale sõltuvusse Ukraina lahkumisest Donbassist; tuletab meelde, et otsene koostöö Venemaaga ilma sisulist survet avaldamata, avalik põhiliste mõjutusvahendite kasutamisest loobumine, sõjalise toetuse vähendamine, täiendavatest sanktsioonidest keeldumine ja olemasolevate tühistamine, väljapressimine Ukrainalt, et ta annaks USA ettevõtetele eelisjuurdepääsu ülesehitustöödeks ja juurdepääsu loodusvaradele, ning katsed sundida Ukrainat tegema territoriaalseid järeleandmisi ja loobuma oma seaduslikust enesekaitseõigusest on kõik diplomaatilised jõupingutused, mis on määratud ebaõnnestumisele;
18. väljendab heameelt G7 juhtide 2026. aasta juunikuise Ukrainat käsitleva avalduse üle, sealhulgas selle üle, et võeti kohustus a) toetada lahinguväljal saavutatud uut hoogu ja selle kiirendamist, sealhulgas kaaludes litsentsidest tulenevate õiguste laiendamist Ukrainale, et Ukraina saaks suurendada sõjalist tootmist, ning b) suurendada survet Venemaa sõjamajandusele; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid võtaksid kõik vajalikud meetmed, et tagada selle praktiline rakendamine;
19. nõuab tungivalt, et EL ja selle liikmesriigid koos partnerite ja liitlastega osaleksid Ukrainale tugevate ja õiguslikult siduvate julgeolekutagatiste andmises, mis hoiaksid ära Venemaa edasise agressiooni ning mida peaksid tugevdama siduvad mehhanismid, et seirata nõuete täitmist, kooskõlastada süstemaatiliselt abi ning tagada püsiv ja pikaajaline toetus Ukraina suveräänsusele, territoriaalsele terviklikkusele ja ülesehitamisele; väljendab heameelt 6. jaanuaril 2026 Pariisis toimunud hea tahte koalitsiooni kohtumise järelduste üle; väljendab suurt heameelt ettepaneku üle luua Ukraina jaoks rahvusvaheline rahutagamisüksus ning julgustab kõiki ELi liikmesriike põhjalikult kaaluma, kuidas nad saaksid sellist üksust kõige paremini toetada; väljendab heameelt kokkuleppe üle vormistada lõplikult poliitiliselt ja õiguslikult siduv kohustus

rahu ja julgeoleku taastamiseks Venemaa võimaliku relvastatud rünnaku korral ning selge raamistiku üle Ukraina toetamiseks; kordab nõudmist, et ELi liikmesriikide hea tahte koalitsioon uuriks, kuidas luua Euroopa juhitud integreeritud kaitseisloomuga õhukaitseala, mille raames saaks rakendada Ukraina vaidlustamata alade kohal õhupatrulle, aidates nii kaitsta Ukraina tsiviilelanikke valimatute rünnakute eest tsiviiltaristu vastu, pakkuda ennetavat kaitset Venemaa sissetungi eest ELi õhuruumi ning parandada jõudude tasakaalu, et aidata sundida Venemaad läbirääkimiste laua taha;

20. nõuab, võttes arvesse vajadust avaldada Venemaale tugevamat survet, suuremaid ja ulatuslikumaid struktuurseid sanktsioone Venemaa ja tema liitlaste vastu, et jätta Venemaa ilma vahenditest, mis on vajalikud tema sõjaväemasina rahastamiseks ja Ukraina vastu suunatud agressiooni jätkamiseks, sealhulgas sihipäraseid individuaalseid sanktsioone kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi (ELi Magnitski akt) alusel nende vastu, kes vastutavad inimõiguste raskete rikkumiste eest; nõuab sanktsioonide loetelude suuremat ühtlustamist sarnaselt meelestatud partneritega; nõuab tungivalt haldussuutlikkuse ja rahaliste vahendite suurendamist, et parandada ELi sanktsioonide kavandamist, rakendamist ja jõustamist; rõhutab, et ühtegi sanktsiooni ei tohiks tühistada enne rahulepingu üle läbirääkimiste lõpuleviimist ja selle püsivat täitmist; kutsub nõukogu ja liikmesriike üles süstemaatiliselt tegelema sanktsioonidest kõrvalhoidmise probleemiga; rõhutab, et sanktsioonidel on Venemaa majandusele selge mõju, kuid kordab, et sanktsioonirežiim peab olema laiem ja selle rakendamine rangem, et see annaks Venemaa agressioonisõja rahaliste vahendite piiramisel soovitud tulemusi; nõuab seetõttu Venemaa esmaste tuluallikate, sealhulgas kuid mitte ainult energia-, tooraine-, finants- ja transpordisektori vastu suunatud sanktsioonide tugevdamist ja laiendamist; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid töötaksid kooskõlastatult selle nimel, et keelustada kaubandus- ja äritegevus Venemaa ja Valgevenega, pöörates erilist tähelepanu kaupadele ja tehnoloogiatele, millel võib olla kahesuguse kasutusega rakendusi, ning keelata kaupade transiit liitu ja liidust välja nende riikide territooriumi kaudu; nõuab Venemaa terasetoodete ja alumiiniumoksiidi Venemaale eksportimise täielikku keelustamist;
21. nõuab suuremaid jõupingutusi, et teha lõpp Venemaa varilaevastiku tegevusele, mis kujutab endast märkimisväärt ja kasvavat ohtu meresõiduohutusele ja keskkonnale, eelkõige strateegiliselt elutähtsal Läänemerel; nõuab sellega seoses tihedamat koostööd Läänemere-äärsete liikmesriikide ametivõimude vahel, et tagada varilaevastiku tegevuse tõhus peatamine; nõuab tungivalt, et liikmesriigid järgiksid rangelt ELi õigusakte ja peataksid kogu Venemaa LNG ja maagaasi impordi, millest saadud tulu on pidevalt toetanud Venemaa sõjamasinat ning õnnestanud ELi sanktsioonide tõhusust ja ELi toetust Ukrainale;
22. mõistab hukka Rahvusvahelise Olümpiakomitee ja Rahvusvahelise Paraolümpiakomitee karmid otsused Ukraina sportlaste väljendusvabaduse kohta Milano Cortina 2026. aasta taliolümpia- ja paraolümpiamängude ajal, samuti Rahvusvahelise Ujumisliidu otsuse tühistada Venemaa ja Valgevene sportlastele kehtestatud sanktsioonid ning Veneetsia biennaali otsuse lubada tagasi Venemaa kunstnikud; rõhutab asjaolu, et Venemaa ja Valgevene režiimid kasutavad sporti ja kultuuri aktiivselt riiklikuks propagandaks ning narratiivi muutmiseks inimõiguste ränkade rikkumiste ja sõjakuritegude toimepanijate osas; väljendab solidaarsust diskrimineeritud Ukraina sportlastega ning nõuab, et EL ja selle liikmesriigid tagaksid Euroopa konkurentsioiguse täieliku kohaldamise ja jõustamise; nõuab, et välditaks ELi viisade väljastamist Venemaa sportlastele ja kunstnikele, kes ei distantseeri ennast Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast;

II. Pikaajaline rahaline toetus Ukrainale ja sõjakahjude hüvitamine

23. tunnustab komisjoni 2026. aasta jaanuari teadaande eest, et ta kavatseb 2026.–2027. aastal eraldada Ukraina eelarveliste ja sõjaliste vajaduste rahuldamiseks 90 miljardit eurot kriitilise tähtsusega toetust, ning väljendab heameelt vajaliku paindlikkuse üle, mis on paketi ette nähtud 2026. ja 2027. aastaks Ukraina toetuslaenu kehtestamist käsitleva määruse ettepaneku⁶ artikli 13 lõikes 5 sätestatud erandite korra alusel; väljendab heameelt asjaolu üle, et nõukogu on lõpuks lahendanud ummikseisu, mis takistas Ukraina toetuslaenu kasutuselevõttu, ning et on lõppenud Euroopa rahutagamisrahastu Ukraina abifondi blokeerimine; kutsub Ungari, Slovakkia ja Tšehhi Vabariigi valitsusi üles uuesti läbi vaatama oma otsused kasutada loobumisklauslilt ning laenutagatistes osalema; väljendab heameelt Ukraina toetuslaenu esimese 3,2 miljardi euro suuruse osamakse väljamaksmise üle 25. juunil 2026;
24. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma Ukraina toetamiseks sihtotstarbeliste abimeetmete asemel vastu terviklikuma, pikaajalisema ja strateegilisema lähenemisviisi; rõhutab vajadust struktureeritud ja mitmemõõtmelise ELi strateegia järele, milles oleks ühendatud püsiv sõjaline, majanduslik ja tööstuslik toetus; nõuab sellega seoses Euroopa kaitsetoetustarbelise tootmisvõimsuse märkimisväärset suurendamist ning koordineeritud üleeuroopaliste hankemehhanismide loomist, et tagada laskemoona ja varustuse õigeaegne ja piisav tarnimine Ukrainasse;
25. kordab oma kindlat veendumust, et Venemaa peab oma Ukrainas tekitatud ulatuslikud kahjud kinni maksma; rõhutab vajadust prognoositava mitmeaastase finantsraamistiku järele, mis aitaks Ukrainal katta taastamis- ja kaitsekulud Venemaa agressiooni tingimustes ilma igal aastal korduva ebakindluseta; peab kahetsusväärseks, et komisjon ja nõukogu ei leppinud kokku komisjoni ettepanekus reparatsioonilaenu kohta⁷, mille puhul kasutataks Venemaa riigivaradega seotud rahasummasid, ning väljendab heameelt nõukogu üleskutsete üle komisjonile jätkata tööd nende vahendite tehniliste ja õiguslike aspektidega, millega luuakse Venemaa tõkestatud varadega

⁶ Komisjoni 14. jaanuari 2026. aasta ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Ukraina toetuslaenu andmiseks aastatel 2026 ja 2027 (COM(2026)0020).

⁷ Komisjoni 3. detsembri 2025. aasta ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega nähakse ette Ukrainale antav reparatsioonilaen ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrust (EL) 2024/792, millega luuakse Ukraina rahastu (COM(2025)3502).

seotud rahasaldodel põhinev reparatsioonilaen, et maksta Ukraina kaitse, ülesehitamise ja heastamise eest; kinnitab veel kord vajadust kanda need tõkestatud varad üle eriotstarbelisse rahastamisvahendisse;

26. väljendab heameelt kokkuleppe üle rahvusvahelise kahjunõuete komisjoni loomise konventsiooni kohta ja nõuab tungivalt selle kokkuleppe kiiret ratifitseerimist; väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle algetada protsess, et ELi saaks Ukraina-vastaste agressioonikuritegude erikohtu asutajaliige, mis on samm agressioonikuritegude eest vastutusele võtmise tagamise ja rahvusvahelise õigusemõistmise jõupingutuste toetamise suunas; nõuab suuremat ELi toetust tõendite kogumisele ja säilitamisele Venemaa sõjakuritegude kohta Ukrainas, sealhulgas Ukraina sõjakuritegude prokuröridele ja uurimisasutustele antava rahalise, tehnilise ja kohtuekspertiisialase abi märkimisväärsel suurendamist;

III. Pühendumine ELiga ühinemisele ja ühinemisläbirääkimistele

27. väljendab suurt heameelt Ukraina jätkuva pühendumuse üle ELi liikmesuse nõuete täitmisele ja tema suutlikkuse üle teha edusamme ELiga ühinemise suunas; rõhutab, et Ukraina edusamme tuleb alati hinnata seoses Venemaa jätkuva agressioonisõjaga ning selle negatiivse mõjuga Ukraina demokraatlikele protsessidele ja avalikule haldusele;
28. kinnitab veel kord, et kuigi ELi laienemisprotsess peab jääma rangelt tulemuspõhiseks, objektiivseks ning põhinema Kopenhaageni kriteeriumidel ja laienemisraamistiku tingimustel, kujutab laienemine endast vastastikku kasulikku geostrateegilist investeeringut rahu, stabiilsusse ja julgeolekusse Euroopas ning moraalsel kohustust; rõhutab seetõttu, et Ukraina tulevik on ELis, ja tunnistab, et Ukraina integreerumine Euroopaga on liidu strateegiline prioriteet;
29. tunnustab Ukraina riikliku programmi vastuvõtmist Ukraina õigusaktide kohandamiseks Euroopa Liidu õigusega, mis on peamine vahend õigusaktide vastavusse viimise protsessi struktureeritud ja läbipaistval kavandamisel, sealhulgas Ukraina enda ambitsioonikat ajakava kõigi vajalike sammude lõpuleviimiseks, et täita sihttasemed 2027. aasta lõpuks;
30. väljendab heameelt kõigi läbirääkimispeatükkide teemaplokkide sõelumisprotsessi lõpuleviimise üle ja ning võtab teadmiseks komisjoni ja nõukogu hinnangu, et Ukraina on teinud märkimisväärsed edusamme nende teemaplokkide avamiseks; väljendab heameelt Euroopa Ülemkogu 2026. aasta märtsi üleskutse üle nõukogule avada viivitamata kõik läbirääkimiste teemaplokkid ning kutsub nõukogu üles võtma selle otsuse suhtes viivitamata järelemeetmeid, alustades põhiküsimuste teemaplokkist; väljendab samas heameelt komisjoni ja nõukogu eesistujariigi Küprose otsuse üle jätkata läbirääkimisi tehnilisel tasandil, valmistudes läbirääkimiste alustamiseks tulevikus;
31. nõuab tungivalt, et kõik liikmesriigid ja eelkõige Ungari uus valitsus lõpetaksid läbirääkimiste teemaplokkide avamise vetostamise ning Ukraina ELi liikmeks saamise väljavaate kasutamise oma sisepoliitikas ja poliitilistes kampaaniates; väljendab

heameelt ühinemisläbirääkimiste põhiküsimuste esimese teemaploki avamise üle ja loodab, et sellele järgnevad järgmised teemaplokid;

32. on teadlik, et Ukraina võimalikul ühinemisel liiduga on märkimisväärne mõju eelarvele; rõhutab siiski, et suurem osa ülesehituskuludest kaetakse eeldatavasti muudest allikatest kui ELi eelarvest ning see nõuab lisaks suurtele riigisisestele jõupingutustele ka rahvusvaheliste finantsasutuste, erainvesteeringute ja partnerriikide panust; rõhutab, kui oluline on liikmesriikides ja Ukrainas säilitada ja veelgi tugevdada avalikku toetust laienemisprotsessile ja Ukraina ühinemisele, mis nõuab kohandatud ja faktipõhist teabevahetust ELi ja liikmesriikide tasandil, sealhulgas selle kohta, kuidas käsitleda õigustatud muresid seoses mõjuga teatavatele majandussektoritele ja ELi poliitikale, näiteks ühisele põllumajanduspoliitikale;
33. kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike üles kasutama maksimaalselt uuenduslikku mõtlemist selleks, et arutelud Ukraina ELi liikmesuse üle ei muutuks negatiivseks teguriks rahuläbirääkimistel, teiste läbirääkijariikide jaoks ega Ukraina sisepoliitikas; kutsub liikmesriike üles osalema aktiivselt ja konstruktiivselt aruteludes ettepanekute üle, mille eesmärk on edendada Ukraina integreerimist ELiga, kajastades samal ajal ELi strateegilisi huve ja võttes arvesse dünaamikat läbirääkijariikides, sealhulgas Venemaa katseid õõnestada üldsuse toetust ELi laienemisele ja ühinemisprotsessile, ning edendades Ukraina ja Euroopa tulevast julgeolekut; kordab oma üleskutset tõhustada ELi tegutsemisvõimekust otsustusprotsesside lihtsustamise kaudu, näiteks võttes kasutusele kvalifitseeritud hääletamusega hääletamise laienemisprotsessi vaheetappides, kui otsustatakse üksikute teemaplokkide ja peatükkide avamise ja sulgemise üle, järgides täielikult aluslepinguid;
34. tuletab meelde oma varasemat seisukohta Volõõnia veresauna kohta, peab kahetsusväärseks olukorra hiljutist tarbetut ja provotseerimata eskaleerimist president Volodõmõr Zelenskõi poolt, kes nimetas ühe Ukraina relvajõudude sõjaväelise eliitüksuse ümber Ukraina mässuliste armee (UPA) kangelaste järgi; peab kahetsusväärseks, et eiratakse Poola jaoks tundlikke küsimusi ja leina, mis seondub UPA eeldatavalt kümnete tuhandete ohvrite ja nende perekondadega, eriti arvestades Poola vankumatut toetust Ukraina võitlusele Venemaa agressiooni vastu; on seisukohal, et see otsus kahjustab heanaaberlikke suhteid ja varasemaid pingutusi tegeleda kahepoolsete ajalooliste suhete lahendamata ja valulike aspektidega tõelise ja siira leppimise vaimus ning ei ole kooskõlas Euroopa väärtustega; nõuab pingete leevendamist ja uusi heas usus tehtavaid jõupingutusi leppimise saavutamiseks;
35. on seisukohal, et Ukraina koostöö- ja tulevikku suunatud poliitika naaberriikide suhtes, sealhulgas kahepoolsete vaidluste lahendamine ja ajalooline dialoog, aitab kaasa ühinemisprotsessi edenemisele, ning rõhutab, et ühinemisprotsessi ei tohiks kuritarvitada, et takistada saavutustepõhiseid edusamme Euroopa suunas liikumisel või et kaaluda üles liidu laiemaid strateegilisi huvisid, ning et selliseid küsimusi tuleb pigem käsitleda avatud dialoogi ja tõelise koostöö kaudu;

IV. Demokraatia ja demokraatlikud institutsioonid

36. kiidab Ukraina erakordseid jõupingutusi demokraatlike institutsioonide tugevdamiseks sõja ajal; väljendab siiski muret seadusandliku ja täidesaatva võimu vaheliste suhete hiljutise halvenemise pärast; kutsub kõiki sidusrühmi tungivalt üles taastama viljakad suhted valitsuse ja Ülemraada vahel, ning nõuab, et kõik Ukraina poliitilised jõud, eelkõige praegu võimul olevad osalejad edendaksid poliitilist ühtsust ning sidusat ja

- kaasavat poliitikakujundamist, nõudes tungival, et Ukraina poliitilised jõud jääksid riigikaitse ja ELiga integreerumise küsimuses ühtseks; kutsub Ukraina ametivõime üles järgima võimude lahususe, mitmeparteilise pluralismi ja kaasamise põhimõtet, tagama kohalike omavalitsuste ja kohalike autonoomsete organite pädevuste ja õigustega arvestamise ning austama õigusriiki ja põhivabadusi, sealhulgas meediapluralismi, kooskõlas demokraatlike põhimõtete ja väärtustega, mida ukrainlased nii otsustavalt ja vapralt kaitsevad; nõuab, et ELi institutsioonid süvendaksid koostööd Ülemraadaga;
37. kordab, kui oluline on sisepoliitiline ühtsus kui alussammas, millele tugineb Ukraina pikaajaline vastupanu Venemaa Föderatsiooni jätkuvalle agressioonile; kordab lisaks, kui oluline on kaitsta parlamentaarset pluralismi kui demokraatliku valitsemistava nurgakivi; rõhutab vajadust kõigi Ülemraadas esindatud parlamentaarsete poliitiliste jõudude vahelise konstruktiivse ja sisuka koostöö järele, eesmärgiga tugevdada poliitilist, sõjalist, majanduslikku ja sotsiaalset vastupanuvõimet ning ELiga ühinemise kriteeriumide rakendamist;
 38. rõhutab veel kord Ülemraada kesket rolli reformide õigeaegsel vastuvõtmisel; rõhutab, kui oluline on austada ja tugevdada Ülemraada institutsioonilist rolli, ning toetab käimasolevaid reformipüüdlusi, et suurendada Ülemraada õigusloomealast suutlikkust, järelevalvet täidesaatva võimu üle ja aruandekohustust üldsuse ees; väljendab muret viivituste pärast selliste seaduste vastuvõtmisel ning kutsub Ülemraadat ja selle liikmeid üles kehtestama kiirendatud menetluse nende kiireks vastuvõtmiseks, säilitades samal ajal täielikult parlamentaarse kontrolli seadusandlike ettepanekute üle;
 39. nõuab tungival, et Ukraina valitsus ja opositsioon otsiksid aktiivselt viise ja praktilisi meetodeid, sealhulgas uuriks uusi lähenemisviise laiapõhjaliseks poliitiliseks koostööks, et teha koostööd Euroopa reformide edendamisel Ukraina teel ELi liikmesuse suunas; väljendab veel kord muret seoses piirangutega Ukraina Ülemraada liikmete välisreisidele ning kordab oma soovitusi kaotada parlamendiliikmete volitustega seotud ja poliitilise iseloomuga välisreiside piirangud; soovib tugevdada Ülemraada õigusloomealast suutlikkust, et koostada kvaliteetsemaid õigusakte ja võidelda nn seadusandliku spämmimise vastu, kui samal teemal ringleb mitu paralleelset halva kvaliteediga seaduseelnõu.
 40. väljendab heameelt Ukraina jätkuva osalemise üle idapartnerluses ja Euronesti parlamentaarses assamblees; väljendab heameelt ülemraada opositsiooniliikmete osalemise üle ülemraada koosolekutel;
 41. rõhutab, kui oluline on soodustada konstruktiivset poliitilist kultuuri ja edendada usaldusel põhinevat koostööd Ukraina erakondade vahel; võtab teadmiseks Ukraina parlamendiliikmete aktiivse osalemise Jean Monnet' rahu- ja demokraatiadialoogis Ukraina Ülemraadaga ning märgib, et käesoleval aastal möödub 10 aastat dialoogi käivitamisest 2016. aasta oktoobris; tunnustab seda formaati kui erakondadevahelise dialoogi püsivat ja konstruktiivset vahendit, mis on aidanud Ülemraada juhtkonnal ning kõigil parlamendifraktsioonidel ja -rühmadel saavutada konsensust institutsiooniliste reformide suhtes; julgustab Ülemraadat kutsuma kokku järgmise vooru, et tugevdada Ukraina ühinemisprotsessiks vajalikke reforme;
 42. tunnustab Ukraina enneolematuid jõupingutusi demokraatlike valimiste ettevalmistamisel, mis on kavas läbi viia pärast sõjaseisukorra tühistamist, ning rõhutab, et vabade ja õiglaste valimiste jaoks vajalike standardite ja tingimuste täitmiseks tuleb anda piisavalt aega; tuletab meelde, et laialdaselt tunnustatud demokraatlike põhimõtete

ja Ukraina põhiseaduse kohaselt ei saa valimisi korraldada sõja ajal ja sõjaseisukorra tingimustes ning et need nõuavad üldist turvalisust ning piisavat ettevalmistusaega ja juurdepääsu teabele, et vastata rahvusvahelistele standarditele; on seetõttu seisukohal, et USA administratsiooni surve Ukrainale korraldada valimised ajal, mil Venemaa agressioonisõda jätkub ja riik on sõjaseisukorras, ei ole asjakohane, ning on seisukohal, et see ei teeni demokraatliku legitiimsuse eesmärki;

43. tunnustab Ülemraada loodud tööruhmade olulist tööd valimist käsitlevate õigusaktide väljatöötamisel esimesteks sõjajärgseteks valimisteks; nõuab, et ELi ja selle liikmesriigid annaksid abi Ukraina valimisi käsitlevate õigusaktide reformimisel, sealhulgas kõrvaldaksid takistused, mis ei lase põgenikel parlamendi- ja presidendivalimistel osaleda, ning annaksid rahalist abi, eelkõige hääletamise korraldamiseks väljaspool Ukrainat; soovitab, et Euroopa Liit toetaks täiel määral ja valmistaks ette pikaajalise rahvusvahelise valimisvaatlusmissiooni;
44. tuletab meelde, et Venemaa agressioonisõda peetakse ka infovaldkonnas, ning mõistab teravalt hukka Venemaa katsed Ukraina institutsioone delegitimeerida; rõhutab, et Venemaa kognitiivne sõda on suunatud Ukraina avaliku toetamise vastu Euroopa demokraatlikes riikides, sealhulgas mitmesuguste erakondade toetamise kaudu; nõuab seetõttu, et Ukraina saaks sarnaselt Moldova Vabariigile antava abiga ELi abi võitluses välisriikidest lähtuva info manipuleerimise ja sekkumise vastu oma sõjajärgsete valimiste ajal, ning nõuab tungivalt, et Ukraina ja EL ühendaksid sel eesmärgil oma jõud;
45. väljendab heameelt parlamendiistungite ülekannete taastamise üle, mis on tugevdanud Ukraina demokraatlikku legitiimsust; tunnistab probleeme, mis on seotud pluralistliku meedia säilitamisega sõjatingimustes; rõhutab, et sellistes erakorralistes oludes kehtestatud piirangud ei ole oma olemuselt alalised ning neid tuleks korrapäraselt läbi vaadata ja kohandada, kui see on asjakohane ja teostatav, võttes arvesse muutuvat olukorda; rõhutab, et sõja pikenemine iseenesest ei õigusta piirangute tähtajatut jätkamist ning et Ukraina vastupanuvõime tugevnedes tuleks selliseid meetmeid järkjärgult leevendada, jättes kehtima üksnes need meetmed, mis on rangelt vajalikud ja proportsionaalsed riikliku julgeoleku kaalutlustega;

V. Õigusriik ja kohtureformid

46. tunnustab ELi ja Ukraina vahel 2025. aasta detsembris kokku lepitud kümnepunktilise reformikava (nn Kosi-Katška kava) vastuvõtmist, mis on oluline samm õigusriigi tugevdamisel, kohtureformi elluviimisel ja korruptsioonivastaste jõupingutuste suurendamisel; väljendab heameelt käimasoleva töö üle reformikava rakendamisel ja julgustab Ukrainat saavutama võimalikult kiiresti konkreetseid tulemusi, viies peamised reformid arutelust või tööruhma etappidest kaugemale; rõhutab, et reformikava rakendamise määra 2026. aasta keskpaigaks (ligikaudu 15 %, nagu on mõõtnud Ukraina mõttekodade kogukond) tuleb pidada Ukraina jaoks mitterahuldavaks tasemeks;
47. rõhutab, kui oluline on reformikava õigeaegne ja täielik rakendamine, sealhulgas selgelt määratletud vahe-eesmärkide, mõõdetavate näitajate ja toimivate seiremehhanismide kaudu; väljendab muret piiratud edusammude pärast teatavates prioriteetsetes valdkondades ning nõuab tungivalt, et Ukraina ametivõimud kiirendaksid nende rakendamist selgete võrdlusaluste ja püsiva poliitilise pühendumuse alusel, kuna õigeaegne, usaldusväärne ja tulemuslik rakendamine on oluline Ukraina demokraatliku vastupanuvõime tugevdamiseks ja ELiga ühinemise protsessi edendamiseks;

48. väljendab heameelt juhtalgatuse Ukraine2EU loomise üle, mille algatasid EL, Leedu ja Taani ning millega hiljem ühinesid Rootsi, Iirimaa ja Poola ning millega antakse sihipärast abi Ukraina riigiasutustele ELiga ühinemise protsessi lõpuleviimisel ja ELi liikmeks saamiseks valmistumisel; rõhutab, kui olulised on sellised tehnilise abi projektid, ning nõuab nende pidevat toetamist ja enamate liikmesriikide kaasamist; väljendab heameelt ka kodanikuühiskonna organisatsioonide jõupingutuste üle seirata rakendamist ja toetada reformide edasist edenemist;
49. väljendab heameelt Ukraina edusammude üle kohtusüsteemi reformimisel ja korruptsioonivastases võitluses ning tunnustab selliste edusammude tegemist erakordse sõjasurve tingimustes; nõuab püsivat ja kiiremat edu nendes kriitilistes valdkondades, kuna tugev õigusriik võimaldab läbipaistvust ja vastutust ülesehitus- ja majanduse taastamise protsessides ning parandab investeerimiskliimat ja rahvusvaheliste partnerite usaldust; väljendab heameelt 2025. aasta mais vastu võetud õigusriigi tegevuskava rakendamise üle ja rõhutab, et need edusammud on otseselt seotud üldsuse usalduse suurendamisega riigiasutuste vastu;
50. on jätkuvalt mures suutmatuse pärast nimetada Ukraina konstitutsioonikohtus ametisse rahvusvaheliselt kontrollitud kohtunikke; kutsub Ülemraadat üles võtma kooskõlas Veneetsia komisjoni arvamustega vastu konstitutsioonikohtu seaduse, tagades läbipaistva valikumenetluse koos rahvusvaheliste ekspertide osalemisega ja kahekolmandikulise parlamendi enamuse kohtunike ametisse nimetamisel; nõuab tungivalt, et Ukraina kasutaks kohtusüsteemi ümberkujundamisel kättesaadavaid rahvusvahelisi eksperditeadmisi ja abi, tunnistades samas, et institutsioonilise olukorra parandamiseks on vaja rakendada ulatuslikumaid meetmeid, et tugevdada tulemuslikkust ja sõltumatust; nõuab, et 2026. aasta prioriteedina saavutataks edu Ukraina riikliku advokatuuri põhjalikul reformimisel;
51. nõuab tungivalt, et Ukraina teeks lisapingutusi, et tagada kohtuametnike professionaalsus ja usaldusväärsus; rõhutab, et kohtusüsteemis on vaja läbipaistvaid ametisse nimetamisi ning korruptsioonisüütegude tulemuslikku uurimist ja karistamist kõigil tasanditel; julgustab Ukrainat reformima peaprokuröri valimise ja ametist vabastamise protsessi ning piirama lubamatut mõju üksikjuhtumitele, sealhulgas juhtumite automaatse määramise ja kohtuasjade toimikutele juurdepääsu piiramise kaudu; julgustab kohtuid jätkama investeerimist uutesse tehnoloogiatesse, et aidata üle saada töötajate nappusest ja suurest töökoormusest; kiidab kohtusüsteemi töö jätkamise eest keerulistes tingimustes ning Ukraina kodanikuühiskonda õigusriigi reformide rakendamise seiramisel;
52. nõuab julgeolekuteenistuse (SBU) ja riikliku uurimisbüroo reformimist, tuginedes president Zelenskõi 2. jaanuaril 2026 välja kuulutatud algatusele, pöörates eelkõige tähelepanu julgeolekuteenistuse keskendumisele vastuluurele, terrorismivastasele võitlusele ja muudele julgeolekuohtude allikatele, samuti võimu kuritarvitamise võimalusele ja inimõiguste kaitsmisele; tunnustab jõupingutusi, mida on tehtud nende institutsioonide reformimiseks sõja ajal; peab siiski kahetsusväärseks, et riikliku uurimisbüroo reformi käsitlevat seaduseelnõu ei olnud Ülemraada täiskogul 2026. aasta aprilli lõpuks veel vastu võetud; tunnustab ELi Ukraina nõuandemissiooni panust tema tähtsasse tegevusse Euroopa integratsiooni, sealhulgas julgeolekusektori reformi, õigusriigi ja vastutuse valdkonnas;
53. nõuab kriminaalmenetluse seadustiku ja sellega seotud õigusaktide läbivaatamist, et tagada kiire ja kvaliteetne õigusemõistmine, eelkõige selliste sätete läbivaatamise

kaudu, millega nähakse ette uurimiste automaatne lõpetamine kohtueelse uurimise tähtaegade möödumise ja lühikeste uurimistähtaegade tõttu, mis ohustavad keerukate kriminaalasjade, sealhulgas suukorruptsiooni juhtumite tulemuslikku uurimist; nõuab samuti tungivalt, et Ukraina ametivõimud tegeleksid eelvangistuse praktikaga ja menetlusõiguste kuritarvitamisega; julgustab suurendama avalikele dokumentidele juurdepääsu läbipaistvust, tunnistades samal ajal sõjaaegseid julgeolekuvajadusi; kiidab heaks uue lobitööd käsitleva seaduse vastuvõtmise;

54. nõuab tungivalt, et Ukraina ametivõimud hoiduksid mis tahes poliitiliselt motiveeritud kohtumenetlustest ning isiklike sanktsioonide kehtestamisest opositsiooni esindajatele ja kodanikuühiskonna organisatsioonide juhtidele; rõhutab, et sellised tavad võivad õhustada demokraatlikke standardeid ja üldsuse usaldust;
55. kutsub Ukraina ametivõime üles kõrvaldama siseriiklikest õigusaktidest üldtunnustatud Euroopa ja rahvusvaheliste parlamentaarse sõltumatuse standardite (nt saadiku vaba mandaat, võimude lahusus ja õiguskindluse põhimõte) rikkumised, kuna need põhinevad Ukraina parlamendi liikme ekslikul võrdsustamisel ametiisiku staatusega; rõhutab, et Ukraina parlamendi liikmel on esindusvolitused ja ta ei kuulu ametkondlikku hierarhiasse, teda ei määrata oma ametikohale, ta ei täida ametiülesandeid ning seetõttu ei saa teda siseriiklikes õigusaktides määratleda riigiametnikuna;

VI. Korruptsioonivastane võitlus

56. väljendab heameelt korruptsioonivastasele võitlusele spetsialiseerunud asutuste edusammude üle kõrgetasemeliste juhtumite avastamisel ja nende eest vastutusele võtmisel ning kiidab rikkumisest teatamise mehhanismide rakendamist; rõhutab, et hiljutine suukorruptsiooni paljastamine näitab nii vajadust jätkata korruptsioonivastast võitlust kui ka selleks tehtavate jõupingutuste edukust; tunnistab, et Ukraina on saavutanud märkimisväärset edu korruptsiooni uurimisel ja selle eest vastutusele võtmisel; rõhutab, et suukorruptsiooni juhtumite uurimisel, nende eest süüdistuste esitamisel ja lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel on endiselt väga oluline saavutada kindlaid ja pöördumatuid tulemusi; hoiatab, et mis tahes tagasimineku korruptsioonivastastes reformides kahjustaks tõsiselt üldsuse usaldust ja Ukraina liikumist Euroopaga integreerumise suunas;
57. väljendab heameelt uute töötajate ulatusliku värbamise üle Ukraina riiklikku korruptsioonivastasesse bürosse (NABU) ja korruptsioonivastase eriprokuratuuri (SAPO); väljendab lisaks heameelt NABU arengustrateegia heakskiitmise ja SAPO institutsioonilise arengustrateegiaga seotud töö alustamise üle;
58. rõhutab olulist tööd, mida on teinud peamised korruptsioonivastased institutsioonid, nagu NABU, ning kodanikuühiskonna jõupingutusi korruptsioonivastaste haldusasutuste sõltumatuse säilitamiseks ja nende tõhususe suurendamiseks; väljendab heameelt SAPO valikukomisjoni rahvusvaheliste liikmete ametisse nimetamise üle, väljendades samal ajal muret ühe Ukraina liikmega seoses tõstatatud eetikaküsimuste pärast; väljendab heameelt märkimisväärsete edusammude üle, mida rahvusvaheliste ekspertide avalik nõukogu ja kohtunike kõrgem kvalifikatsioonikomisjon on teinud kõrgema korruptsioonivastase kohtu kandidaatide intervjuerimisel range, sõltumatu, kaasava ja läbipaistva protsessi kaudu;
59. nõuab, et Ukraina ametivõimud tagaksid NABU ja SAPO institutsioonilise ja

tegevusliku sõltumatus; mõistab hukka igasuguse poliitilise sekkumise, ärakasutamise või hirmutamise, mis on suunatud korruptsioonivastaste institutsioonide vastu, sealhulgas põhjendamatud kontrollid, süüdistused või tegevuspiirangud, ning nõuab, et viivitamata lõpetataks põhjendamatu surve avaldamine julgeoleku- ja luureteenistustele, sealhulgas Ukraina julgeolekuteenistusele (SBU); rõhutab, et NABU ja SAPO kaitsmine on õigusriigi, Ukraina ELiga ühinemise protsessi ja rahvusvahelise toetuse usaldusväärse kasutamise peamisi eeltingimusi;

60. kordab, et korruptsiooni ennetamise riiklik amet peab parandama oma varade deklareerimise kontrollimenetlusi ja keskenduma oma jõupingutustes kõrgematele ametnikele kindlaks tehtud suure riskiga valdkondades; nõuab tungivalt, et Ukraina viiks täielikult ellu vara tagasivõitmise ja haldamise ameti (ARMA) reformi, sealhulgas selle rakendamiseks vajalikud määrused; peab kahetsusväärseks, et kui välja arvata korruptsioonile spetsialiseerunud asutused, on õiguskaitseasutused teinud korruptsioonivastaste juhtumite lahendamisel vähe edusamme;
61. väljendab heameelt Ukraina liikmesuse üle Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) altkäemaksu töörühmas, mis on positiivne samm OECD täisliikmeks saamise suunas ja kinnitab veelgi, et Ukraina on kohustunud järgima rahvusvahelisi läbipaistvuse ja hea valitsemistava standardeid; tunnustab Ukraina edusamme altkäemaksuvastaste õigusaktide rakendamisel rahvusvaheliste tehingute puhul, mis tähistab riigi integreerumist vastutustundlike ettevõtjate ülemaailmsesse kogukonda, ning julgustab Ukrainat jätkama jõupingutusi nende edusammude säilitamiseks;
62. kordab, kui oluline on pidev võitlus organiseeritud kuritegevuse vastu; nõuab tungivalt, et Ukraina teeks täiendavaid jõupingutusi, et tõhustada võitlust pettuste ja internetipettuste vastu;

VII. Põhivabadused ja inimõigused

63. tunnustab Ukraina võetud kohustust kaitsta põhiõigusi hoolimata Venemaa jätkuvast agressioonisõjast ning tunnustab eelkõige rahvusvähemuste tegevuskava; julgustab Ukrainat pidama naaberliikmesriikidega struktureeritud ja konstruktiivset dialoogi rahvusvähemustesse kuuluvate inimeste õiguste üle kooskõlas Euroopa standardite ja Veneetsia komisjoni soovitustega; tunnustab Ukraina ametivõimude jõupingutusi haridussüsteemi reformimisel ja väljendab lootust, et 2027. aastal jõustuva haridusseaduse sätted ei kahjusta vähemuste õigust saada haridust oma emakeeles.
64. kutsub Ukrainat üles tagama jätkuva toetuse väljendusvabadusele ja meedia sõltumatus; kutsub Ukrainat üles tagama, et sõjaseisukorrast tulenevad piirangud oleksid rangelt vajalikud ja proportsionaalsed; nõuab hirmutamise ja otsese ahistamise juhtumite ning ajakirjanikele ja meediaasutustele avaldatava kaudse surve viivitamatut, sõltumatut ja tulemuslikku uurimist; tuletab meelde asjakohase rahastamise olulist rolli avalik-õigusliku ringhäälingu sõltumatus tagamisel, mis võimaldab sellel täita Ukraina õiguses sätestatud rolli, ning kutsub Ukraina ametivõime üles tagama, et riiklikult rahastatud meedia toodetud sisu kajastaks Ukraina poliitilist ja ühiskondlikku pluralismi;
65. ergutab vastu võtma seaduseelnõu nr 13597, millega tugevdatakse õiguskaitset diskrimineerimise, vaenukuritegude ja vaenukõne vastu rassi, nahavärvi, poliitiliste, usuliste ja muude veendumuste, soo, seksuaalse sättumuse, sooidentiteedi, rahvuse, etnilise, sotsiaalse või välismaise päritolu, vanuse, tervisliku seisundi, puude,

perekonna- ja varalise seisundi, perekondlike õiguste ja kohustuste, elukoha, keele, ameti või muul alusel, kooskõlas Ukraina assotsieerimislepingust ja ELiga ühinemise protsessist tulenevate kohustustega;

66. väljendab heameelt Ukraina jätkuvate jõupingutuste üle ajakohastada oma tsiviilõigusakte; rõhutab, kui oluline on tagada, et kõik sellised reformid oleksid täielikult kooskõlas ELi võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise standarditega, sealhulgas naiste ja LGBTIQ+ inimeste õiguste kaitsega; väljendab heameelt Ukraina kõrgeima kohtu otsuse üle tunnistada samasooline paar *de facto* perekonnaks; nõuab, et Ukraina võtaks vastu registreeritud partnerluste õigusliku tunnustamise seaduseelnõu nr 9103;
67. tunnustab Ukraina kodanikuühiskonna kontrolli ja toetust, mille tulemusel andsid Ukraina seadusandjad lubaduse võtta tagasi perekonnaseadustiku muudatusettepanekud, mis oleks võimaldanud kohtutel erandjuhtudel heaks kiita lapsega sõlmitud abielu 14-aastaste tütarlaste puhul; nõuab tungivalt, et Ülemraada tagaks nende sätete lõpliku tühistamise;
68. kutsub Ukrainat üles jätkama isikuandmete kaitset käsitlevate takerdunud õigusaktide vastuvõtmist;
69. väljendab heameelt deinstitutionaliseerimise strateegia vastuvõtmise ning juurdepääsetavuse ja rehabilitatsiooniteenuste reformiga seotud töö üle; rõhutab siiski vajadust võtta kiiresti vastu õigusaktid puuetega inimeste rehabilitatsiooni kohta ning tagada, et need kaasavad reformid jõuaksid kohaliku ja kogukonna tasandini;
70. võtab teadmiseks, et vastu on võetud seadus, mis võimaldab Ukraina õigeusu kogudustel loobuda Moskva patriarhaadi jurisdiktsioonist ja otsustada vabalt oma uue hierarhilise kuuluvuse üle; märgib, et Rumeenia õigeusu kogudused Ukrainas esitasid 2024. aasta augustis taotluse tunnustada usuühendust „Rumeenia õigeusu kirik Ukrainas“, millega saaksid ühineda need Rumeenia õigeusu kogudused, kes on Moskva patriarhaadi alluvusest lahkunud; kutsub Ukraina ametiasutusi üles registreerima viivitamata usuühendus „Rumeenia õigeusu kirik Ukrainas“;

VIII. Kodanikuühiskonna roll

71. tunnustab Ukraina kodanikuühiskonda, kes on jäänud aktiivseks, hoolimata sõja ajal kogetud raskustest; nõuab tungivalt, et kõik Ukraina ametivõimud tagaksid süstemaatilised ja sisulised konsultatsioonid kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartneritega, tagaksid neilt saadud panuse nõuetekohase arvessevõtmise ja võitleksid kodanikuühiskonna organisatsioonidele avaldatava mis tahes poliitilise surve vastu; kutsub Ukrainat üles võtma vastu kodanike apellatsioone käsitleva seaduse, et tagada hea valitsemistava ja kodanike osalemine; tunnustab kodanikuühiskonna tähtsust Ukraina rahva vastupanuvõime suurendamisel sõja ajal ning rõhutab kodanikuühiskonna olulist rolli Ukraina kestlikus sõjajärgses taastumises;
72. väljendab heameelt digidemokraatia vahendite, sealhulgas elektrooniliste petitsioonide ja avalike kirjade kasutamise üle ning toetab paremini struktureeritud ja institutsioonipõhiseid kodanikuosaluse vorme, sealhulgas diasporaakogukondade jaoks;
73. kutsub komisjoni üles süstemaatiliselt kaasama Ukraina kodanikuühiskonda ja muid ühiskondlikke organisatsioone ja institutsioone ELi rahalise toetuse ja reformide

kavandamisse ja seiresse;

74. väljendab heameelt Euroopa ja rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide panuse üle kogemuste vahetamise ja Ukraina kodanikuühiskonna toetamise, eelkõige nende osalemise üle võitluses Venemaa desinformatsioonikampaaniate vastu, mis on suunatud Ukraina ja ukrainlaste vastu ELis; kutsub üles tõhustama koostööd nende organisatsioonidega, et kaitsta põhiõigusi, tugevdada vastupanuvõimet infomanipulatsioonidele ja toetada usaldusväärset avalikku arutelu;

IX. Integratsioon ühtse turuga

75. toonitab, kui oluline on kiirendada Ukraina järkjärgulist integreerimist ELi ühtsele turule, mis toob majanduslikku kasu mõlemale poolele, nii Ukrainale kui ka liikmesriikidele; rõhutab, et see on oluline osa ELi majanduslikust toetusest Venemaa agressiooni vastu võitlemisel ja Ukraina tööstuse ettevalmistamisel tegutsemiseks ELi ühtse turu tingimustes; soovib Ukrainal järgida ELi ja Ukraina põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna prioriteetses tegevuskavas esitatud kümmet prioriteeti;
76. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma arvesse tihedaid seoseid ülesehitamise ja Ukraina tulevase integreerimise vahel ELi ühtsele turule; rõhutab, et ülesehituskava peaks sisaldama meetmeid, millega edendatakse õigusnormide ühtlustamist ja toetatakse investeeringuid elutähtsasse taristusse, transpordivõrkudesse ja raudteeühendustesse, hõlbustades seeläbi ühtse turu standardite järgimist ning tõhustades kaubandus- ja majanduskoostööd liikmesriikidega;
77. väljendab heameelt seoses asjaoluga, et Ukraina ühines 2026. aasta jaanuaris ELi algatusega „rändle nagu kodus“, mis annab Ukraina elanikkonnale ühe kõige käegakatsutavama ja koheselt tajutavama kasu riigi ELiga ühinemisprotsessi ajal;
78. väljendab heameelt Ukraina kasvanud jõupingutuste üle oma seisukohtade kooskõlastamiseks ELi ja Maailma Kaubandusorganisatsiooniga; ergutab tihedat koostööd ELiga rahvusvahelistel kaubanduslääbirääkimistel, eelkõige selleks, et integreerida Ukraina järk-järgult ELi ühtsele turule ja tugevdada tema osalemist üleilmsetes väärtusahelates;

X. Kaitsekoostöö

79. tunnistab, et Ukraina kaitsetööstusest on saanud Euroopa julgeoleku oluline ja täiendav komponent, eelkõige seoses droonide tootmisvõimsusega, lahingutes testitud innovatsiooniga mehitamata süsteemide valdkonnas, elektroonilise sõjapidamise ja lahinguväljatarkvaraga;
80. väljendab seetõttu heameelt Ukraina ning ELi ja selle liikmesriikide vahelise tihedama koostöö üle julgeoleku- ja kaitseküsimustes, eelkõige Euroopa rahutagamisrahastu kaudu, ning nõuab tõhustatud koostööd Euroopa julgeolekumeetmete rahastamisvahendi (SAFE) ja Euroopa kaitsetööstuse programmi (EDIP) raames, et rahuldada Ukraina kriitilised kaitsevajadused ja hõlbustada Ukraina kaitsetööstuse integreerimist ELi tööstusökosüsteemi; rõhutab, kui oluline on Ukraina ühinemine assotsieerunud riigina Euroopa Kaitsefondiga, ning nõuab vajalike läbirääkimiste kiiret läbiviimist; väljendab heameelt ELi ja Ukraina kaitsetööstuse koostöö rakkerühma ja algatuse BraveTechEU loomise üle; nõuab, et EL toetaks Ukraina kaitsesektori

tehnoloogilise ja tööstusliku baasi integreerimist Euroopa kaitsesektori tehnoloogilisse ja tööstuslikku baasi, sealhulgas ELi kaitsetööstuse rahalise toetuse vahendite EDIPi ja tulevase Euroopa Konkurentsivõime Fondi kaudu; tunnistas, et Ukraina eksporditeadmisi lahinguväljal on järjekordselt demonstreeritud Lähis-Idas, kaitstes Pärsia lahe riike; kordab, et Ukraina sõjavägi on Euroopa kõige kogenum;

81. rõhutab korrapäraste ühiste sõjaliste õppuste korraldamise strateegilist tähtsust ning Ukraina järkjärgulist integreerimist ELi juhitavatesse koolitus- ja tegevusraamistikesse, et suurendada valmisolekut, koostalitlusvõimet Euroopa vägedega ja kooskõla NATO standarditega; nõuab lisaks suuremaid ühiseid investeerimisalgatusi liidu ja Ukraina vahel kaitsetööstussektoris, sealhulgas kaitseotstarbelise varustuse ühisarendamist ja -tootmist, mis tugevdaks Ukraina kaitsevõimet; nõuab püsivaid meetmeid, et tugevdada Ukraina ja Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi omavahelist seotust, vähendada strateegilist sõltuvust ning aidata kaasa pikaajalisele julgeolekule ja stabiilsusele Euroopas;
82. rõhutab sõjalise liikuvuse suurendamise strateegilist tähtsust Ukraina kaitse ja vastupanuvõime toetamisel, kuna see tagab varustuse ja humanitaarabi kiire lähetamise Ukraina vägedele; rõhutab Musta mere äärsete riikide ja ELi idapiiril asuvate riikide otsustavat rolli turvaliste transiiditeede tagamisel, varustuse eelpositsioneerimisel ja ühisel tegevuse koordineerimisel Ukrainaga; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama nende piirkondade taristut, koostegutsemisvõimet ja logistilisi raamistikke, sealhulgas ühise väljaõppe ja sihipäraste investeringute kaudu, et suurendada Ukraina operatsioonivõimet, tugevdada tema territoriaalset terviklikkust ja hoida ära edasine agressioonitegevus;
83. väljendab heameelt Ukraina 2030. aasta veteranipoliitika strateegia vastuvõtmise üle; rõhutab, kui oluline on Ukraina sõjaveteranide tulemuslik taasintegreerimine tsiviilellu, mis on Ukraina pikaajalise taastumise ja sotsiaalse ühtekuuluvuse oluline osa; juhib tähelepanu puuetega veteranide kasvavale arvule ning vajadusele tugevdada ligipääsetavusmeetmete ja puuetega inimeste õiguste rakendamist; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid selles osas Ukrainat veelgi rohkem; tunnistas Ukraina veteranide kogemuste strateegilist väärtust Euroopa julgeoleku ja kaitse jaoks, sealhulgas nende ainulaadset oskusteavet kaasaegses sõjapidamises, nagu võitlus mehitamata süsteemide vastu, lahinguväljameditsiin ja ohvrite evakueerimine suure intensiivsusega konfliktides; rõhutab vajadust vältida nende haavatavust sotsiaalse tõrjutuse ja vaenuliku manipuleerimise suhtes, sealhulgas Venemaa Föderatsiooni poolt;
84. kutsub komisjoni üles töötama välja asjakohased raamistikud, et integreerida Ukraina ainulaadne sõjaaegne kogemus elanikkonnakaitse, elutähtsa taristu vastupidavuse, desinformatsioonivastase võitluse ja juhtimise valdkonnas täiemahulise sõjalise agressiooni tingimustes liidu valmisoleku-, vastupanuvõime- ja julgeolekupoliitikasse;
85. tunnustab märkimisväärset poliitilist, rahalist, humanitaar- ja sõjalist abi, mida kolmandad riigid ja rahvusvahelised partnerid on Ukrainale andnud alates Venemaa Föderatsiooni täiemahulise sissetungi algusest 2022. aastal; rõhutab, et see ulatuslik toetuskoalitsioon kajastab ühist pühendumust rahvusvahelise õiguse ja ÜRO põhikirjas sätestatud põhimõtete järgimisele; rõhutab sellega seoses Ameerika Ühendriikide olulist panust, kes on andnud sõjalise abina üle 66,9 miljardi USA dollari; rõhutab lisaks Ühendkuningriigi, Kanada, Jaapani, Norra, Uus-Meremaa ja Austraalia olulist rolli, kes on ühinenud Venemaa Föderatsiooni vastu suunatud rahvusvaheliste sanktsioonidega ning andnud oma panuse Ukraina sõjaväelaste toetamisse ja töötajate koolitamisega;

samuti Ukrainale humanitaar- ja makromajandusliku finantsabi osutamisse; tunnustab Türgi antud olulist abi, sealhulgas sõjalist ja humanitaarabi ning diplomaatilisi jõupingutusi; tunnustab humanitaarabi Moldova Vabariigilt, kes on Venemaa jätkuva agressiooni tingimustes näidanud üles piirkondlikku solidaarsust;

XI. Piirkondlik koostöö ja heanaaberlikud suhted

86. väljendab heameelt Ukraina ja Ungari (ja Slovakkia) vahelise vaidluse lahendamise üle, mis puudutas Venemaa naftatarnete katkestamist Družba torujuhtme kaudu; rõhutab, et vaidluse tagajärjel ei tekkinud Ungaris ega Slovakkias tarnepuudujääki, võttes arvesse Aadria mere torujuhtme kaudu hõlpsasti kättesaadavaid alternatiivseid transpordivõimalusi, mille lisakasuks on Venemaa majanduse spondeerimata jätmine; märgib, et Ungari ettevõtted on Venemaa Ukraina-vastase agressiooni algusest peale suurendanud Venemaa energia importi, mis on vastuolus ELi poliitikaga; märgib, et kütusehinnad Ungaris on Euroopa keskmisest kõrgemad ja argumendid Aadria mere torujuhtme kaudu tarnimise suurenevate kulude kohta ei vastanud tõele;
87. rõhutab kõigi liikmesriikide, mitte ainult Ungari ja Slovakkia valitsuse kohustust kaotada järk-järgult oma sõltuvus Venemaa energiavarustusest ja -taristust;
88. mõistab hukka Ungari õiguskaitseasutuste varasema tegevuse Ukraina panga Oštšadbank töötajate kinnipidamisel ning sularaha ja kulla arestimisel, milleks Ungari toll andis eelnevalt nõuetekohase loa; väljendab heameelt vaidluse hiljutise lahendamise üle;

XII. Sotsiaal-majanduslikud reformid

89. tunnustab Ukraina avaliku halduse reformi vastuvõtmist ning Ukraina jätkuvat praktilist kaasamist ELi juhtimisstruktuuridesse ning majandus-, õigus- ja julgeolekuraamistikesse; julgustab Ukraina valitsust kasutama süsteemset lähenemisviisi avaliku halduse reformile ja avaliku sektori finantsjuhtimisele, tagades kooskõla olemasoleva tegevuskavaga, ning parandama tõhusust; väljendab heameelt, et võeti vastu riigi rahanduse juhtimise reformi strateegia aastateks 2026–2030 ning julgustab kiiresti viimistleva ja vastu võtma avaliku halduse reformistrateegia aastateks 2026–2030; tunnustab programmi „Create Ukraine“ edu, mis Leedus saadud kogemustele tuginedes aitab väärtuslike rahvusvaheliste kogemustega noortel ukrainlastel asuda tööle Ukraina avalikku sektorisse; julgustab laiendama seda ja sarnaseid algatusi, et meelitada spetsialiste tagasi Ukrainasse ning aidata kaasa Ukraina ühinemisele ELiga ja sõjajärgsele ülesehitamisele;
90. väljendab heameelt edusammude üle Ukraina majandusjulgeoleku büroo ning selle juurde kuuluva vara tagasivõitmise ja haldamise ameti reformimisel; väljendab lisaks heameelt Ukraina riikliku tolliteenistuse juhi ametisse nimetamise üle ja rõhutab tollireformi edendamise tähtsust;
91. võtab teadmiseks Maailmapanga ja Rahvusvahelise Valuutafondi viimastes aruannetes sisalduvad positiivsed järeldused, mis osutavad Ukraina majanduslikule vastupanuvõimele ja edusammudele makromajanduslikul stabiliseerimisel hoolimata jätkuvast sõjast; väljendab heameelt Rahvusvahelise Valuutafondi 1,8 miljardi USA dollari suuruse programmi hiljutise vastuvõtmise ja sellega seotud reformide üle; nõuab tungivalt, et Ukraina jätkaks kiiresti nende reformide rakendamist;

92. kordab oma nõudmist, et Ukraina ja liikmesriigid teeksid tihedat koostööd, et maksimeerida Ukraina pagulaskogukonna ja diasporaa võimalikku majanduslikku panust, et tagada Ukraina majanduse praeguse ja tulevase taastamise ja Ukraina ülesehituse vastupidavus ja kaasavus; kutsub komisjoni üles tegema sellega seoses konkreetseid ettepanekuid; märgib, et ajutise kaitse direktiiv⁸, mille alusel anti ELis õiguslik staatus rohkem kui neljale miljonile ukrainlasele, kaotab kehtivuse 2027. aasta märtsis; nõuab tungivalt, et EL, selle liikmesriigid ja Ukraina töötaksid kooskõlastatud, ühtlustatud ja hästi teavitatud poliitika nimel, mis annaks kindluse ukrainlastele, kes valmistuvad tagasi pöörduma või kaaluvad seaduslikke võimalusi jääda vastuvõtvasse riiki;
93. rõhutab, et Ukraina ülesehitamine ja sellega seotud ettevalmistuskavad peavad olema tihedalt seotud tema ELiga ühinemise reformidega ning juhinduma sotsiaalse õigluse, kestlikkuse, läbipaistvuse ja kohaliku kaasava isevastutuse põhimõtetest; rõhutab lisaks, et Ukraina ülesehitamine peab põhinema tugeval õigusriigil, läbipaistval valitsemisel ja demokraatlikul kaasamisel; rõhutab, et kohtureform, korruptsioonivastased jõupingutused ja avaliku halduse parandamine ei ole mitte ainult ELiga ühinemise tingimused, vaid olulised ka investeringute ligimeelitamiseks ning Ukraina partnerite ja kodanike usalduse taastamiseks; nõuab sootundlike lähenemisviiside integreerimist kõikidesse ülesehituspüüdlustesse, sealhulgas naiste ja vähemuste suuremat esindatust otsustusprotsessides, et saavutada suurim mõju ja pikaajaline kestlikkus;
94. rõhutab, et ELi ühtekuuluvuspoliitika kui majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtsuse edendamise peamine vahend on oluline ELi regionaalpoliitika eesmärkide saavutamiseks ning ELi ja Ukraina piirkondade vahelise koostöö süvendamiseks; nõuab, et seda poliitikat võetaks piirkondliku ja naabruskoostöö raames täielikult arvesse;
95. rõhutab Ukraina suurenevat tähtsust Euroopa Liidu strateegilise partnerina peamiste kaupade ja kriitilise toorme, sealhulgas selliste põllumajandustoodete tarnimisel nagu teravili, õliseemned ja taimeõlid, samuti liitium, titaan ja muud rohe- ja digipöörde jaoks olulised maavarad; nõuab tungivalt läbipaistvust, avalikku vastutust ja riiklike huvide kaitset kõigis erastamis- ja investeerimisprotsessides; märgib, et märkimisväärne osa elutähtsatest ressurssidest asub Venemaa Föderatsiooni poolt ajutiselt okupeeritud territooriumidel; rõhutab seetõttu vajadust tugevdada ELi solidaarsust Ukrainaga selle loodusvarade, põllumajandusliku suutlikkuse ja territoriaalse terviklikkuse kaitsmisel;
96. väljendab heameelt jõupingutuste üle parandada kolmepoolset sotsiaaldialoogi Ukrainas, sealhulgas hiljuti ELi ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooniga (ILO) sõlmitud partnerluskokkuleppe toel; rõhutab, et kogu ühinemiseelse protsessi jooksul tuleb järgida Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid ja kõiki asjakohaseid ILO konventsioone; kutsub Ukrainat üles jätkama tööstandardite ühtlustamist, eriti kogunemisvabaduse ja sotsiaalse dialoogi osas; rõhutab vajadust ulatuslike konsultatsioonide järele ametiühingute ja kodanikuühiskonnaga ning soovib arvestada selles küsimuses ILO eksperditeadmisi; nõuab tungivalt, et Ukraina ja komisjon teeksid sotsiaal-majanduslike reformide kavandamisel, rakendamisel ja seiramisel koostööd

⁸ Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj>).

peamiste sotsiaalpartneritega, sealhulgas sõltumatute ametiühingutega, tunnistades samal ajal vajadust reformimeetmete järele, et parandada ettevõtluskliimat ja turumajanduse toimimist; nõuab suuremat keskendumist turumoonutuste kõrvaldamise meetmetele ja sotsiaalsetele kaitsemeetmetele;

97. märgib teateid riigi sekkumise kohta ametiühingute tegevusse, sealhulgas ametiühingute vara arestimist; nõuab ametiühingute arestitud varade tagastamist; kutsub Ukraina ametivõime üles tagama, et ametiühingutegelased saaksid oma mandaati vabalt täita, ning nõuab täielikku õiguskaitset ametiühingutevastase tegevuse eest; nõuab tungivalt, et komisjon ja Euroopa välisteenistus seiraksid tihedas koostöös Euroopa Ametiühingute Keskliidu (ETUC) ja ILOga aktiivselt töötajate õiguste olukorda Ukrainas;
98. nõuab pidevaid jõupingutusi kapitali liikumise liberaliseerimiseks, sealhulgas ühtse euromaksete piirkonna määrusega⁹ vastavusse viimise kaudu, ning rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse tugevdamiseks;
99. tunnustab Ukraina toimivat mitmetasandilist valitsemist; väljendab heameelt edusammude üle detsentraliseerimise edendamisel kooskõlas ELiga ühinemise nõuetega; nõuab täiendavaid reforme kohaliku omavalitsuse mõjuvõimu suurendamiseks kooskõlas Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetega;
100. tunnustab Ukrainat Ukraina kavas esitatud 68 reformitingimusest 63 täitmise eest, mis olid algselt kavandatud rakendamiseks pärast sõja lõppu, kuid mida viidi siiski ellu juba sõja tingimustes, mis võimaldas maksta 2025. aastal välja 26,8 miljardit eurot; nõuab järjepidevaid rakendamisalaseid jõupingutusi kooskõlas määrusega (EL) 2024/792¹⁰, eelkõige selleks, et julgustada Ukrainat viima oma õigusaktid vastavusse ELi riigihankealaste õigusaktidega;
101. tunnustab üliolulist tööd, mida Ukraina tervishoiuteenistused ja eelkõige Ukraina meditsiiniõed sõja ajal päevast päeva teevad; märgib, et suur osa avaliku sektori hooldustöötajatest saab miinimumpalka, mis on praegu 6658 Ukraina grivnat (neto); tuletab meelde, et sotsiaalpoliitika ministeeriumi poolt 2025. aasta detsembris arvatud tegelik toimetulekumiinimum ühe inimese kohta oli 10 979 Ukraina grivnat; rõhutab veel ka vajadust kehtestada konkreetsed ja mõistlikud õdede töökoormuse eeskirjad;

XIII. Energeetika, transport ja kestlik areng

102. väljendab heameelt märkimisväärsede edusammude üle energiaspektori reformide valdkonnas ja Ukraina vastavusse viimise üle Euroopa rohelise kokkuleppe ja puhta tööstuse kokkuleppe eesmärkidega ning tunnustab Ukrainat edusammude eest oma riikliku energia- ja kliimakava rakendamisel, hoolimata Ukraina energiataristu ulatuslikust hävitamisest Venemaa poolt; rõhutab, et kooskõlastamine ELi algatustega, sealhulgas Euroopa rohelise kokkuleppe ja puhta tööstuse kokkuleppega, peab arvesse võtma Ukraina vahetuid ülesehitusvajadusi, majanduslikku konkurentsivõimet ja

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2012. aasta määrus (EL) nr 260/2012, millega kehtestatakse eurodes tehtavatele kredit- ja otsekorraldustele tehnilised ja ärilised nõuded ning muudetakse määrust (EÜ) nr 924/2009 (ELT L 94, 30.3.2012, lk 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/260/oj>).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/792, millega luuakse Ukraina rahastu (ELT L, 2024/792, 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj>).

pikaajalist energiajulgeolekut;

103. nõuab, et EL ja liikmesriigid suurendaksid toetust Ukraina energiasüsteemile, rõhutades, et Ukraina suurem vastupanuvõime aitab otseselt kaasa Euroopa laiemale energiajulgeolekule; rõhutab, et jätkuv ja prognoositav energiatoetus Ukrainale on oluline, et kaitsta tsiviilelanike vastupanuvõimet, majanduslikku stabiilsust ja elutähtsate teenuste järjepidevust käimasolevate rünnakute kontekstis ja enne järgmist talvehooaega; kutsub komisjoni üles seadma prioriteediks energiaspektori ülesehitamise, minnes sihtotstarbeliselt hädaabilt üle pikaajalistele mehhanismidele energiaspektori taastamiseks, kaitsmiseks ja ajakohastamiseks;
104. rõhutab, et Ukrainal on märkimisväärne potentsiaal energia- ja energiamahukate toodete tarnijana ülejäänud Euroopale; nõuab Ukraina kiiremat integreerimist ELi energiaturuga, mis on üks liidu julgeolekut toetavaid elemente, sealhulgas regulatiivse sünkroniseerimise ja taastuvatesse energiaallikatesse investeerimise kaudu; nõuab energiaühenduste jätkuvat arendamist naabruses asuvate ELi liikmesriikide ja piirkondlike partneritega, nagu Moldova Vabariik, et Ukraina saaks veelgi rohkem integreeruda ELi energiaturuga; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama investeringuid piiriüleste energiaühenduste laiendamisse ja ajakohastamisse Ukrainaga ning veelgi integreerima ja ühtlustama ülekandesüsteeme, mis on oluline ettevalmistav samm Ukraina integreerimiseks ELi energia siseturuga;
105. märgib, milline strateegiline tähtsus on tulevasel kokkuleppel kahe VVER-1000 tuumareaktori müügi kohta Bulgaarialt Ukrainale, mis on näide energiakoostöö süvendamisest, ning märgib lisaks, et see aitab kaasa Ukraina energiasüsteemidele; rõhutab selle projekti potentsiaali tugevdada piirkondlikke energiaühendusi ja Ukraina energiasüsteemi lõimimist ELi energiasüsteemi; ergutab ühisalgatuste edasiarendamist sellistes valdkondades nagu energiataristu, sealhulgas elektrienergia ülekandeliinid ja energia salvestamine, ning ühendvedude ühenduste parandamist, et hõlbustada tarneahelaid, logistikat ning kaubandust kahe riigi vahel ja laiemas Musta mere piirkonnas;
106. võtab teadmiseks Ukraina nõudmise kehtestada süsiniku piirimeetme või sellega seotud meetmete suhtes ajutine vääramatut jõu erand, et võtta arvesse Venemaa agressioonisõja mõju Ukraina suutlikkusele vähendada oma tööstuse süsinikujalajälge; julgustab komisjoni alustama konsultatsioone, et leida sellega seoses vastastikku vastuvõetavad ajutised lahendused;
107. nõuab tungival, et Ukraina rakendaks ülesehitamisel parema taastamise põhimõtet, kasutades võimaluse korral Ukraina energiaspektori jaoks kõige kliimasõbralikumaid tehnoloogiaid ning kõige kulutõhusamaid ja usaldusväärsemaid lahendusi, investeerides taastuvatesse energiaallikatesse ja energiatõhususse ning minimeerides keskkonnamõju kogu tootmisahelas; väljendab heameelt komisjoni jätkuva tegevuse üle selles valdkonnas, et toetada Ukraina energiaspektori reformi; kutsub komisjoni ja Ukraina ametiasutusi üles kasutama Ukraina rahastu vahendeid strateegiliselt, et seada esikohale investeringud taastuvatesse energiaallikatesse; nõuab Ukraina kava ja energiaühenduse pakettide raames võetud kehtivate kohustuste täitmise edendamist, sealhulgas piirkondlike energiajaotusettevõtete eraldamist;
108. väljendab heameelt Ukraina jõupingutuste üle viia oma transpordipoliitika vastavusse ELi *acquis*'ga ja tugevdada ühenduvust liiduga; rõhutab riikliku transpordistrateegia ning ELi liikmesriikide ja Moldovaga piiritaristu arendamise ja laiendamise strateegia

rakendamise tähtsust; nõuab, et kiirendataks raudtee-, maantee-, sadama- ja piiriületustaristu kestlikku ajakohastamist kooskõlas TEN-T prioriteetidega; kutsub Ukrainat üles kiirendama raudteereformi, sealhulgas selle vastavusse viimist ELi raudteeohutuse ja koostegutsemisvõime *acquis*'ga;

109. rõhutab samal ajal, et energia- ja transpordiprojektide rakendamisel on äärmiselt tähtis järgida keskkonnastandardeid, et edendada reformikava, mis on vajalik Ukraina liikumiseks ELi liikmesuse suunas; rõhutab, kui oluline on, et EL toetaks Ukrainat, et ehitada hävitatu paremini üles, tugineda keskkonnavalasele ja sotsiaalsele kestlikkusele; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid suurendaksid Ukraina toetamist nii rahaliselt kui ka eksperditeadmiste kaudu, et kiirendada Ukraina õigusaktide ühtlustamist ELi keskkonnavaldkonna *acquis*'ga;
110. rõhutab, et Ukrainas on jätkuvalt märkimisväärsed keskkonnaprobleemid, mida käimasolev sõda on veelgi süvendanud; märgib, et pikaleveniv konflikt kahjustab keskkonda veelgi, muu hulgas saastab pinnast ja vett, halvendab ökosüsteemide seisundit ja survestab loodusvarasid; väljendab muret sellest tuleneva elurikkuse vähenemise pärast, sealhulgas metsade, steppide ja märgalade ökosüsteemide kahjustamise pärast; rõhutab, kui oluline on integreerida keskkonnakaitse ja kestlikkus taastamis- ja ülesehituspüüdlustesse; nõuab keskkonnavaldkonna tugevamat juhtimist, paremaid seiresüsteeme ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluste toimivat rakendamist kooskõlas ELi *acquis*' 27. peatükis sätestatuga;
111. väljendab muret tuuleturbiinisüsteemide arendamise pärast Karpaatide mäestiku kaitsealustel mägialadel Ukraina lääneosas, eelkõige 30 turbiini kavandatava paigaldamise pärast Runa mäele; rõhutab, et tuuleenergia pakub turvalisemat ja kestlikumat alternatiivi fossiilkütustele, ning kutsub Ukrainat üles kasutama oma häid tuuleenergia arendamise võimalusi väljaspool kaitsealasid; rõhutab, et taastuenergia tootmine ja looduskaitse ei pea Ukrainas üksteist välistama, sest on ka muid maa-alasid, mis on juba määratud energiataristu arendamiseks ja kus ei ole ainulaadseid elupaiku ega ürgmetsa ning on olemas juurdepääsuteed;
112. väljendab sügavat muret jätkuva olukorra pärast Zaporizžja tuumaelektrijaamas, mis on endiselt Venemaa ebaseadusliku kontrolli all ning kujutab jätkuvalt märkimisväärset ohtu tuumaohutusele ja -julgeolekule selle läheduses toimuva sõjalise tegevuse tõttu; rõhutab, et kuigi Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri tegevus on tuumaohutuse ja -julgeoleku tagamiseks hädavajalik, peaks see jääma rangelt tehniliseks; rõhutab sellega seoses, et sellise tegevuse puhul tuleks täielikult austada Ukraina suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust ning seda ei tohiks tõlgendada rahastu staatust mõjutavana; kordab, kui oluline on tagada tuumaelektrijaama ohutu ja turvaline käitamine kooskõlas rahvusvaheliste tuumaohutusstandarditega ja Ukraina seadusliku võimu all;
113. tuletab meelde, et 2026. aastal möödub 40 aastat Tšornobõli tuumakatastroofist, mis on endiselt ajaloo üks raskemaid tuumaõnnetusi; mõistab teravalt hukka Venemaa sihipärased rünnakud Tšornobõli tuumaelektrijaama vastu ja katastroofilise kahju selle kaitsekilbile, mis ehitati radioaktiivse materjali ohjeldamiseks ja mis ei saa enam täita oma peamist ohutusfunktsiooni, mis tekitab tõsiseid tuumaohutuse riske; märgib, et hinnangulised remondikulud ulatuvad 500 miljoni euroni;

114. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Ukraina valitsusele ja parlamendile.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0261

Komisjoni 2025. aasta aruanne Serbia kohta

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta resolutsioon, mis käsitleb komisjoni 2025. aasta aruannet Serbia kohta (2025/2255(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Serbia Vabariigi vahelist stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut¹, mis jõustus 1. septembril 2013,
- võttes arvesse Serbia poolt 19. detsembril 2009. aastal esitatud ELi liikmeks astumise avaldust,
- võttes arvesse komisjoni 12. oktoobri 2011. aasta arvamust Serbia ELi liikmeks saamise avalduse kohta (COM(2011)0668), Euroopa Ülemkogu 1. märtsi 2012. aasta otsust anda Serbiale kandidaatriigi staatus ning Euroopa Ülemkogu 28. juuni 2013. aasta otsust alustada Serbiaga läbirääkimisi ELiga ühinemiseks,
- võttes arvesse 27. veebruari 2023. aasta Brüsseli lepingut ja 18. märtsi 2023. aasta Ohridi raamlepingut ning selle rakenduslisa,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III)²,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrust (EL) 2024/1449, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu³,
- võttes arvesse 19.–20. juunil 2003. aastal Thessaloníkis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise eesistujariigi järeldusi,
- võttes arvesse 17. mail 2018. aastal Sofias ja 6. mail 2020. aastal Zagrebis toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumiste deklaratsioone,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni, mille Serbia ratifitseeris 2001. aastal, ja Euroopa Nõukogu Euroopa regionaal- ja vähemuskeelte hartat, mille Serbia ratifitseeris 2006. aastal,

¹ ELT L 278, 18.10.2013, lk 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2013/490/oj.

² ELT L 330, 20.9.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>.

³ ELT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj>.

- võttes arvesse Amnesty Internationali 27. märtsil 2025. aastal avaldatud tehnilist ülevaadet „Serbia: journalists targeted with Pegasus spyware“ (Serbia: nuhkvaraga Pegasus sihikule võetud ajakirjanikud) (EUR 70/9186/2025), milles on dokumenteeritud uurivate ajakirjanike sihikule võtmine Pegasuse nuhkvaraga,
- võttes arvesse Freedom House'i 2026. aasta aruannet „Freedom in the World“ (Vabadus maailmas) Serbia kohta, mis avaldati 19. märtsil 2026,
- võttes arvesse Reporters Without Bordersi 2025. aasta maailma ajakirjandusvabaduse indeksit, mis avaldati 2. mail 2025,
- võttes arvesse 1. juulil 2025 Põhja-Makedoonias Skopjes toimunud Lääne-Balkani juhtide kohtumist, mille teema oli Lääne-Balkani majanduskasvu kava,
- võttes arvesse 17. detsembri 2025. aasta ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumise deklaratsiooni,
- võttes arvesse nõukogu eesistujariigi 16. detsembri 2025. aasta järeldusi laienemise kohta,
- võttes arvesse 28. augustil 2014. aastal käivitatud Berliini protsessi,
- võttes arvesse 22. oktoobril 2025. aastal toimunud Berliini protsessi teemalise tippkohtumise eesistuja järeldusi,
- võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2020. aasta teatist „Majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks“ (COM(2020)0641),
- võttes arvesse komisjoni 8. novembri 2023. aasta teatist „Uus Lääne-Balkani majanduskasvu kava“ (COM(2023)0691),
- võttes arvesse komisjoni 8. juuli 2025. aasta teatist „2025. aasta aruanne õigusriigi kohta. Õigusriigi olukord Euroopa Liidus“ (COM(2025)0900) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti „2025 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Serbia“ (2025. aasta aruanne õigusriigi kohta. Peatükk õigusriigi olukorra kohta Serbias) (SWD(2025)0931),
- võttes arvesse komisjoni 4. novembri 2025. aasta teatist „2025. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2025)0690) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti, mis käsitleb 2025. aasta aruannet Serbia kohta (SWD(2025)0755),
- võttes arvesse 19. aprilli 2013. aasta esimest kokkulepet põhimõtete kohta, millega reguleeritakse suhete normaliseerimist Serbia ja Kosovo valitsuste vahel, ja 25. augusti 2015. aasta kokkuleppeid ning käimasolevat ELi vahendatud dialoogi suhete normaliseerimiseks,
- võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) valimisvaatlusmissiooni 19. augustil 2022. aastal avaldatud lõpparuannet Serbias 3. aprillil 2022. aastal toimunud ennetähtaegsete parlamendi- ja presidendivalimiste kohta,
- võttes arvesse OSCE/ODIHRi valimisvaatlusmissiooni 28. veebruaril 2024. aastal avaldatud lõpparuannet 17. detsembril 2023. aastal Serbias toimunud ennetähtaegsete

parlamendivalimiste kohta,

- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 2006. aasta detsembri järeldusi, nõukogu 2020. aasta märtsi järeldusi ning 21.–22. juunil 1993. aastal Kopenhaagenis toimunud Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldusi, mida tuntakse ka Kopenhaageni kriteeriumidena,
 - võttes arvesse ÜRO eriraportööride 4. augusti 2025. aasta avaldusi üliõpilasliikumise mahasurumise kohta Serbia valitsuse poolt,
 - võttes arvesse Serbia põhiseaduse artiklit 14 rahvusvähemuste kaitse kohta,
 - võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Serbia kohta, eelkõige 22. oktoobri 2025. aasta resolutsiooni polariseerumise ja sagenenud represseerimise kohta Serbias üks aasta pärast Novi Sadi tragöödiat⁴,
 - võttes arvesse oma 11. märtsi 2026. aasta resolutsiooni ELi laienemisstrateegia kohta,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi väliskomisjoni lähetust Serbiasse 22.–24. jaanuaril 2026,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 55,
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0163/2026),
- A. arvestades, et laienemine on üks peamisi ELi välispoliitika vahendeid ning strateegiline geopoliitiline investeering maailmajao pikaajalisse rahusse, stabiilsusesse, julgeolekusse ja heaolusse;
- B. arvestades, et iga kandidaatriiki hinnatakse laienemisprotsessis tema saavutuste põhjal Kopenhaageni kriteeriumide täitmisel ja selle põhjal, mil määral ta austab Euroopa ühiseid väärtusi ja õigusi ning on neile vankumatult pühendunud, pidades samuti silmas vähemuste kaitset ja vastavust ELi välis- ja julgeolekupoliitikale; arvestades, et ELi liikmeks saamisele ei ole ette nähtud ühtegi otseteed;
- C. arvestades, et Serbia peab tegema täiendavaid jõupingutusi, et viia oma välispoliitika veelgi rohkem kooskõlla ELi välis- ja julgeolekupoliitikaga, kuna teatavad meetmed, avaldused ja kõrgetasemelised kontaktid, sealhulgas Serbia presidendi osalemine 9. mail 2025. aastal Moskvas toimunud sõjalisel paraadil, on vastuolus ELi peamiste välispoliitiliste seisukohtadega, eelkõige seoses Venemaaga;
- D. arvestades, et ELiga seotud reformid on Serbias märkimisväärselt aeglustunud ja mitmes olulises valdkonnas, eelkõige ühinemisprotsessi põhialustes, nagu õigusriik, põhiõigused ja meediavabadus, on näha tagasilangust; arvestades, et komisjon on demokraatlike institutsioonide toimimises täheldanud jätkuvaid puudusi; arvestades, et 35 läbirääkimispeatükist on praeguseks ajutiselt suletud ainult kaks;
- E. arvestades, et viimastel aastatel on Serbias võimul olev koalitsioon poliitilisi õigusi ja kodanikuvabadusi pidevalt vähendanud, avaldades survet sõltumatule meediale, akadeemilistele ringkondadele, etnilistele vähemustele, poliitilisele opositsioonile ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele, nõrgestades samal ajal süstemaatiliselt institutsioone ning hägustades poliitiliste osalejate, riigi ja meediavõimu vahelisi piire;

⁴ ELT C, C/2026/2098, 29.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2098/oj>.

- F. arvestades, et Serbias korraldatakse jätkuvalt mitmesuguseid välismaiseid desinformatsioonikampaaniaid, eelkõige Venemaa ja Hiina poolt, kes püüavad luua läänevastaseid narratiive, millest paljusid loovad ja levitavad ka Serbia osalejad; arvestades, et Venemaa propagandakanalid, nagu RT Balkan (endine Russia Today) ja Sputnik, tegutsevad Serbias vabalt ning neil on märkimisväärne mõju ELi- ja demokraatiavastaste narratiivide kujundamisel ja levitamisel selles piirkonnas; arvestades, et neid narratiive võimendab riigiga seotud üleriigiline meedia;
- G. arvestades, et 2024. aasta sõltumatu meediaseire kohaselt on Serbia meedias näha jätkuvat demokraatiast taganemist, kusjuures valitsev enamus hõivab riiklikel telekanalitel 90 % uudistesaadete parimast eetriajast ja seda kujutatakse valdavalt neutraalselt või positiivselt, samas kui opositsioonile pühendatakse vähem kui 10 % eetriajast ja seda kujutatakse enamjaolt negatiivselt;
- H. arvestades, et kooskõlas 23. peatükiga peab Serbia näitama tõelisi edusamme rahvusvähemustesse kuuluvate isikute õiguste tulemuslikul kasutamisel; arvestades, et usuvabadus on Euroopa põhiväärtus ja põhiline inimõigus; arvestades, et Serbia on seetõttu kohustatud seda vabadust austama ja tagama selle kõigile oma territooriumil elavatele isikutele kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustuste ja inimõigustealaste kohustustega;
- I. arvestades, et sotsiaalne olukord on Serbias endiselt keeruline; arvestades, et UNICEF märgib, et Serbia kuulub Euroopa kõige suurema ebavõrdsusega riikide hulka; arvestades, et 2024. aastal koges suurt materiaalsel ja sotsiaalsel puudust 13,6 % elanikkonnast, 2023. aastal oli vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riski määr 27,2 % ning noorte töötus 24,5 %; arvestades, et maaelanikkond on endiselt eriti haavatav;
- J. arvestades, et EL on endiselt Serbia peamine kaubanduspartner, kelle arvele langes 2024. aastal 58,3 % Serbia kogukaubandusest, samuti on EL Serbia peamine investeerimisallikas ja suurim finantsabi andja; arvestades, et EL on endiselt ülekaalukalt suurim allikas, kust saabub riiki rahaülekandeid, mida teevad ELis töötavad serblased ning mis on paljude Serbia leibkondade jaoks oluline ja stabiilne sissetulekuallikas, millel on riigi majanduses oluline roll;

Pühendumine ELiga ühinemisele

1. rõhutab, et ELiga ühinemise suunas liikumine, mis on tõeliselt saavutustel põhinev protsess, sõltub ELi väärtuste täielikust austamisest ning demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste järgimisest, mis kõik on sätestatud Kopenhaageni kriteeriumides; rõhutab, et see ei hõlma mitte ainult reformide vastuvõtmist, vaid ka nende põhjalikku ja täielikku rakendamist, kuna Serbia edusamme õõnestab jätkuvalt püsiv lõhe õigusaktide vastavusse viimise ja tulemusliku rakendamise vahel; rõhutab, et iga riigi liikumist ELiga integreerumise poole tuleb hinnata tema enda tulemuste põhjal ning et ühtegi riiki ei tohiks teisega siduda ega käsitleda paketi osana; rõhutab, et ELi väärtuste ja aluspõhimõtete puhul ei saa teha järeleandmisi, kuna ELiga ühinemine on tehniline ja poliitiline protsess;
2. märgib, et komisjoni 2025. aasta aruande kohaselt on komisjoni soovitude täitmiseks tehtud teatavaid ettevalmistusi ja neid on osaliselt rakendatud; peab siiski kahetsusväärseks asjaolu, et Serbia peamised kohustused, mis on esitatud tema 2024. aasta novembri mitteametlikus dokumendis ja mille eesmärk on kõrvaldada 3. teemaploki avamise ees seisvad allesjäänud takistused, on endiselt suures osas täitmata;

taunib sellega seoses valitsuse hiljutist vaenu õhutatavat retoorikat nende riikide suhtes, kes ei toetanud 3. teemaploki avamist;

3. rõhutab, et laienemisprotsessi puhul tuleb säilitada selle usaldusväärsus, kohaldades rangeid ja õiglasid tingimusi, tagades samal ajal, et reformipüüdlused saavad asjakohasel juhul igakülgselt tunnustust;
4. tuletab meelde Serbia võetud kohustust pidada ELi liikmesust oma strateegiliseks eesmärgiks, kuid märgib, et väljendatud kohustusi ei ole praktikas sageli järgitud, nagu ilmnes näiteks siis, kui Serbia kõrgeimad esindajad ei osalenud 2025. aasta detsembris toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumisel; rõhutab, et selle püsiva lahknevuse tõttu on vaja selgitust seoses Serbia Euroopa-suunalise kursiga; kutsub Serbiat üles näitama tõendatavalt püsivat pühendumust ELi väärtustele ja standarditele ning oma pühendumust ELi liikmesusele järjepidevalt järgima;
5. rõhutab taas kord Lääne-Balkani strateegilist tähtsust ELi kui terviku julgeoleku ja stabiilsuse seisukohast praeguses geopoliitilises kontekstis; toonitab, et Serbial on oma suuruse ja geopoliitilise positsiooni tõttu otsene mõju piirkonna üldisele stabiilsusele; mõistab seetõttu hukka Serbia katse luua mõjusfäär ja tema tegevuse, mis õõnestab naaberriikide suveräänsust;
6. kordab, et on väga vajalik, et Serbia näitaks oma geopoliitilist orienteeritust ELile selgelt ja järjepidevalt, sealhulgas järgides täielikult ELi ühist välis- ja julgeolekupoliitikat (ÜVJP), eelkõige piiravaid meetmeid, mida EL on võtnud seoses Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu, ning väljendab tõsist muret selle pärast, et Serbia ei ole jätkuvalt suutnud oma poliitikat ELi ÜVJPga täielikult kooskõlla viia; peab kahetsusväärseks, et ta on selle vastavusse viimise poolest kõigist kandidaatriikidest kõige vähem edenenud riikide hulgas; märgib, et Serbia vähene kooskõla ELi välispoliitikaga, sealhulgas piiravate meetmete võtmata jätmine, ei ole kooskõlas ühega reformi- ja kasvurahastu määruse⁵ artiklis 3 sätestatud erieesmärkidest; kordab oma seisukohta, et täielik vastavusse viimine jääb ühinemise vaieldamatuks nõudeks; kiidab heaks Serbia hiljutise vastavusse viimise nõukogu otsustega (ÜVJP) 2026/438⁶ ja (ÜVJP) 2025/490⁷, kuid kordab, et valikuline vastavusse viimine ei ole piisav;
7. taunib Serbia jätkuvaid tihedaid sidemeid ja partnerluse süvendamist Venemaaga, mis tekitab muret tema strateegilise suunitluse pärast ja kahjustab usaldusväärset liikumist ELi liikmesuse suunas; rõhutab, et Serbia liikumine Euroopa suunas nõuab selget strateegilist valikut; rõhutab, et ELi ja teiste geopoliitiliste osalejate vahel kõikuv poliitika ei ole kooskõlas kandidaatriigilt oodatava poliitilise usaldusväärsusega; kutsub

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1449, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu (ELT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj>).

⁶ Nõukogu 23. veebruari 2026. aasta otsus (ÜVJP) 2026/438, millega muudetakse otsust (ÜVJP) 2022/266, mis käsitleb piiravaid meetmeid vastusena teatavate valitsuse kontrolli alt väljas olevate Ukraina alade ebaseaduslikule tunnustamisele, okupeerimisele või annekteerimisele Venemaa Föderatsiooni poolt (ELT L, 2026/438, 23.2.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2026/438/oj>).

⁷ Nõukogu 18. veebruari 2025. aasta otsus (EL) 2025/490 Horvaatia Vabariigi Euroopa Majanduspiirkonnas osalemise lepingu ja kolme sellega seotud lepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (ELT L, 2025/490, 18.3.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2025/490/oj>).

Serbia ametivõime üles hoiduma avalikest sõnumitest ja meetmetest, mis on vastuolus ELi välis- ja julgeolekupoliitika peamiste seisukohtadega;

8. on sügavalt mures Venemaa ja Hiina investeringute pärast Serbiasse ning nende kasvava mõju pärast piirkonna poliitilistele ja majanduslikele protsessidele; mõistab hukka ELi sanktsioonide loetellu kantud Venemaa Föderatsiooni majandusarengu ministri kõrgetasemelise visiidi Belgradi 2026. aasta märtsis; nõuab, et viivitamatult suletaks Nišis asuv nn Venemaa-Serbia humanitaarkeskus, mis toimib Venemaa sõjaväeluureagentuuri GRU baasina, võimaldades sel tegutseda kandidaatriigist, ning nõuab tungivalt, et Serbia lõpetaks igasuguse sõjalise koostöö Venemaaga, kuna see tekitab õigustatud küsimusi Serbia strateegilise suunitluse ja kooskõla kohta ELi julgeolekuhuvidega; mõistab hukka Venemaa välissekkumise Serbias; tuletab meelde, et Serbiat kasutatakse aktiivselt piirkondliku platvormina desinformatsiooni- ja väärinfokampaaniate levitamiseks kogu Lääne-Balkani piirkonnas;
9. väljendab muret Serbia jätkuva sõjalise tugevdamise pärast, mida saadab üha vaenulikum retoorika naaberriikide suhtes, ning Serbia julgeoleku- ja kaitsekoostöö süvendamise pärast Hiinaga, sealhulgas erivägede õppuste ja strateegiliste kokkulepete laiendamise pärast, samuti Hiina julgeoleku- ja jälgimistehnoloogia kasvava kohaloleku pärast; mõistab teravalt hukka selle, et Serbia omandas hiljuti Hiina CM-400AKG õhk-pind-tüüpi ballistilised raketid; hoiatab, et selline sõjalise võimsuse suurendamine muudab piirkondlikku julgeolekutasakaalu ning kahjustab piirkondlikku stabiilsust ja heanaaberlikke suhteid ümbritsevate NATO liikmesriikidega; rõhutab, et sellised hanked on vastuolus ELi ÜVJPga ning tekitavad tõsiseid küsimusi Serbia geopoliitilise suunitluse kohta; rõhutab, et suured kaitsealased riigihanked ELi autoritaarsetelt strateegilistelt konkurentidelt peavad olema täielikult läbipaistvad ning nende mõju piirkondlikule stabiilsusele, koostalitlusvõimele ja Serbia väljakuulutatud Euroopa suunitlusele tuleb hoolikalt hinnata; võtab murega teadmiseks Serbia võimul oleva erakonna ja Hiina Kommunistliku Partei hiljutise koostöömemorandumi, mis tõstatab uusi küsimusi seoses Serbia strateegilise pühendumisega ELi suunas liikumisele;
10. mõistab hukka asjaolu, et Serbiast on saanud Venemaa luureteenistuste baas sabotaažitegevuse läbiviimiseks Euroopas; väljendab tõsist muret usaldusväärsete teadete pärast, mille kohaselt on Serbiast saanud Venemaa hübriid- ja destabiliseeriva tegevuse peamine operatiivkeskus Euroopas; märgib eelkõige dokumenteeritud juhtumeid, mil Venemaa luurega seotud osalejate värvatud ja rahastatud isikud korraldasid koordineeritud provokatsioone ja tegusid, mille eesmärk oli õhutada etnilisi ja usulisi pingeid ELi liikmesriikides; märgib lisaks teateid Serbia territooriumilt tegutsevate organiseeritud võrgustike kohta, sealhulgas üksikisikute koolitamise ja lähetamise kohta destabiliseerivaks tegevuseks teistes Euroopa riikides ja ELi naabruses; kutsub Serbia ametivõime üles võtma viivitamata tulemuslikke meetmeid sellise tegevuse uurimiseks, ennetamiseks ja selle eest vastutusele võtmiseks;
11. peab kahetsusväärseks, et Serbia hoidus hääletamast ÜRO Peaassamblee 2026. aasta veebruari resolutsiooni üle, milles toetatakse õiglast ja püsivat rahu Ukrainas; on seisukohal, et sellised hääletused nõrgendavad veelgi usaldust Serbia strateegilise pühendumise vastu Euroopa suunas liikumisele;
12. väljendab muret selle pärast, et Serbia on endiselt vaatleja staatuses Ühise Julgeoleku Lepingu Organisatsiooni parlamentaarses assamblees, mis on Venemaa Föderatsiooni juhitud julgeolekustruktuur, ning jätkab vabakaubanduslepingu rakendamist Euraasia Majandusliiduga;

13. peab kahetsusväärseks asjaolu, et Serbia on paljudes muudes läbirääkimispeatükkides teinud ELi liikmesuse kriteeriumide täitmisel piiratud edusamme või ei ole neid üldse teinud; võtab teadmiseks operatiivrühma loomise, mille eesmärk on kiirendada ELiga seotud reformide elluviimist; kutsub Serbiat üles tõendama konkreetsete ja ulatuslike meetmetega riigi pühendumust ELi liikmesuse teekonnal vajalike reformide elluviimisele; kordab, et ELi ühinemisläbirääkimised Serbiaga peaksid edenema alles siis, kui Serbia ühineb ELi Venemaa-vastaste sanktsioonidega, ning lähtudes mõõdetavatest ja püsivatest edusammudest põhiküsimuste teemaplokis, eelkõige õigusriigi, vabade ja õiglaste valimiste, korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse, kohtusüsteemi sõltumatuse, meediavabaduse, avaliku halduse reformi ja demokraatlike institutsioonide toimimise valdkonnas; kutsub komisjoni üles kohaldama rangelt põhimõtet „põhialused kõigepealt“ ning võtma igasugust olulist tagasilangust arvesse ühinemiseelsete rahastamisvahendite raames antava rahalise toetuse tempo ja intensiivsuse kohandamiseks;
14. kordab, et ELiga ühinemine on kogu ühiskonda hõlmav protsess, ja kutsub Serbia valitsust üles tutvustama Serbia elanikkonnale ELiga ühinemise, ELi rahalise toetuse ja ühinemisega seotud reformide tähtsust ning neist tulenevaid hüvesid ja kohustusi; nõuab, et EL ja selle institutsioonid tõhustaksid oma teabevahetus- ja teavitustegevust Serbias, et ELi toetuse mõju ja kasu paremini esile tuua;
15. kordab oma üleskutset Serbiale teha usaldusväärseid edusamme ja suurendada jõupingutusi, et võidelda välisriigist lähtuvate ja riigisiseste infomanipulatsioonide ja sekkumiste, sealhulgas desinformatsiooni ning ELi- ja läänevastase retoorika vastu, millel on negatiivne mõju mitte ainult Serbiale, vaid kogu piirkonnale;
16. peab kahetsusväärseks, et ELi liikmesusele on Serbias vähene toetus, mis on tingitud pikaajalisest manipuleerivast ELi-vastasest narratiivist, mida levitavad valitsuse kontrolli all olev meedia ning mõned Serbia kõrgemad ametnikud ja võimul oleva erakonna liikmed, sealhulgas kõrgeimal tasandil; kutsub Serbiat üles võitlema desinformatsiooni vastu, mida levitatakse muu hulgas Venemaa Ukraina-vastase agressiooni kohta, ja eelkõige lõpetama oma riiklikult toetatavad desinformatsioonikampaaniad, ning edendama samal ajal järjepidevat ja konstruktiivset ELi suunitlust; nõuab, et EL suurendaks koostööd Serbia valitsusväliste organisatsioonidega, et tugevdada demokraatia vastupanuvõimet ja võidelda hübriidohtude vastu; peab äärmiselt kahetsusväärseks Serbia meedias jätkuvalt, järjepidevalt ja süstemaatiliselt edastatavaid läänevastaseid narratiive, kus ELi kujutatakse valdavalt negatiivses valguses, samal ajal kui Venemaad, Hiinat ja üha enam ka Ameerika Ühendriike kajastatakse positiivselt;
17. võtab eriti murelikult teadmiseks komisjoni järelduse, et Serbia ei ole võtnud mingeid meetmeid välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastu võitlemiseks; kutsub Serbiat üles viivitamata vastu võtma ja rakendama demokraatia vastupanuvõime terviklikku riiklikku raamistikku, mis hõlmab selgeid institutsioonide kohustusi, korrapärast avalikku aruandlust ja sõltumatute järelevalveasutuste kaitset; julgustab samal ajal ELi tugevdama oma strateegilist kommunikatsiooni ja kohalolekut Serbias, et võidelda ELi-vastaste narratiivide vastu; kutsub Serbia ametivõime üles uurima kõiki Serbia territooriumilt tegutsevaid desinformatsiooniga seotud võrgustikke ja need lammutama ning tugevdama hübriidohtude ja välissekkumise vastu võitlemisel koostööd ELi liikmesriikide ja partnerriikidega; nõuab tungivalt, et komisjon selgitaks koos asjaomaste veebiplatvormidega mitme Serbia valitsust kritiseerinud meediakanali profiili peatamist;

18. lükkab kindlalt tagasi kõik Serbia ametnike väited, mille kohaselt olid EL ja mõned liikmesriigid kaasatud 2024. aasta novembrist saadik toimuvate üliõpilaste meeleavalduste korraldamisse, et vallandada nn värviline revolutsioon; taunib asjaolu, et kõrgeimad riigiametnikud levitavad aktiivselt vandenõuteooriaid, mille kohaselt olevat varikatuse kokkuvarisemine olnud ELi liikmesriikide poolt toime pandud ja toetatud sabotaažiakt või terrorirünnak; kordab, et mõistab teravalt hukka protestivate üliõpilaste toetuseks avaldusi teinud ELi kodanike ebaseadusliku vahistamise ja väljasaatmise; lükkab samuti tagasi Serbia ametivõimude alusetud väited, et Horvaatia sekkus 2026. aasta märtsis toimunud kohalike valimiste läbiviimisse ja osales selles; mõistab kõik sellised valeväited hukka;
19. mõistab hukka vastuvõetamatu käitumise, solvangud, laimu ja vaenuliku retoorika, mida on kasutatud Euroopa Parlamendi liikmete ja teiste poliitiliste osalejate, sealhulgas 2026. aasta jaanuaris Serbiasse lähetatud väliskomisjoni liikmete vastu; taunib sellega seoses Serbia presidendi 2025. aasta septembris tehtud avaldusi, milles viidatakse Euroopa Parlamendi liikmetele halvustavalt;
20. kordab oma muret komisjoni leebe suhtumise pärast Serbiasse, hoolimata riigi aastatepikkusest tagasiminekest õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste valdkonnas ning riigi destabiliseerivast mõjust kogu piirkonnale; nõuab tungivalt, et komisjon toetaks ELi põhiväärtusi, väljendudes Serbiaga suheldes selgemalt ja võtaks järjepidevalt arvesse selle olulisi vajakajäämisi, edusammude puudumist ja isegi tagasilangust; väljendab heameelt selle üle, et laienemisvolinik on teinud Serbia vajakajäämistest kõrvaldamisel esimesi edusamme, ning teadaande üle, et Serbiale seadusandlike reformide jaoks eraldatud rahalised vahendid on peatatud; hoiatab Serbia võimalike süstemaatiliste katsete eest takistada naaberriikide kiirendatud edusamme ELiga ühinemise suunas, eelkõige seoses Serbia enda seisakuga ühinemisprotsessis; kutsub Serbiat üles viima oma viisapoliitika paremini kooskõlla ELi nimekirjaga kolmandatest riikidest, mille kodanikelt nõutakse viisat;

Demokraatia ja õigusriik

21. väljendab muret süveneva poliitilise kriisi pärast Serbias, võttes arvesse alates 2024. aasta novembrist kogu riigis toimuvaid massimeeleavaldusi, mis kajastavad Serbia rahva reageerimist süsteemsele korruptsioonile ning vastutuse ja läbipaistvuse puudumisele riigis; märgib, et Euroopa Parlamendi 2026. aasta jaanuari teabekogumissioon tegi kindlaks, et peamised soodustavad tegurid on suurenev polariseerumine, piiratud parlamentaarne dialoog ja nõrgenenud institutsiooniline usaldus; väljendab muret selle pärast, et korruptsioon on paljudes valdkondades endiselt levinud, ning edusammude tegemiseks on vaja tugevat poliitilist tahet korruptsiooni vastu tulemuslikult võidelda ning jõulist kriminaalõiguslikku reageerimist suurkorruptsioonile;
22. märgib murega, et Serbia sai Transparency Internationali 2025. aasta korruptsioonitaju indeksis kahe aastakümne halvima punktisumma; on seisukohal, et see on järjekordne hoiatav märk nõrkadest institutsioonidest ja ebapiisavast vastutusest; kiidab heaks riikliku korruptsiooni vastu võitlemise strateegia vastuvõtmise aastateks 2024–2026; kutsub Serbia ametivõime üles tagama Serbia korruptsioonivastase nõukogu soovitude täieliku järgimise; väljendab muret Serbia korruptsiooni ennetamise ameti sõltumatuse pärast;
23. märgib, et 2024. aastal toimunud Novi Sadi raudteejaama varikatuse kokkuvarisemisega seotud uurimised on endiselt pooleli ning peab kahetsusväärseks asjaolu, et need ei ole

- oluliselt edenenud; peab kahetsusväärseks uurimisega kaasnevat ebaselgust, sealhulgas ametnike vastuolulisi avaldusi, samuti võimalikku tõenditega manipuleerimist või nende hooletut käitlemist; mõistab teravalt hukka kogu lubamatu mõju, millega prokuratuur seda juhtumit käsitledes silmitsi seisab; nõuab veel kord menetlusega seoses täielikku läbipaistvust, aruandekohustust ja kohtusüsteemi sõltumatust;
24. kordab, et Novi Sadi tragöödia on paljastanud täiendavad struktuursed puudused seoses Serbia avalikus halduses, läbipaistvuses, aruandluskohustuses ja õigusriigis, mis on jätkuvalt olulised reformivaldkonnad iga ELi liikmeks saada sooviva kandidaatriigi jaoks; hoiatab korduva mustri eest sõlmida riigihankelepinguid Hiina ettevõtjatega ja lasta neid lepinguid hallata Hiina ettevõtjatel, kellel puudub piisav läbipaistvus, avalik kontroll ja vastutus, ning rõhutab vajadust tagada täielik vastavus ELi riigihankestandarditele ja -põhimõtetele;
25. on veendunud, et parim viis Serbia poliitilise kriisi lahendamiseks on korraldada tõeliselt vabad ja õiglased valimised; nõuab, et kõiki ODIHRi soovitusi rakendataks täielikult, läbipaistvalt ja kaasavalt, ning rõhutab, et selleks tuleb muu hulgas lõpetada valijatele surve avaldamine, sealhulgas hirmutamine ja häälte ostmine, tõhusalt ennetada avaliku sektori ja haldusressursside väärkasutamist, tagada kõigile poliitilistele osalejatele võrdsed võimalused, tegeleda meedia kallutusega ning teha lõpp karistamatusele valimistega seotud rikkumiste ja kuritegude eest, nagu ODIHR ja komisjon on korduvalt rõhutanud;
26. mõistab teravalt hukka asjaolu, et 29. märtsil 2026 kümnes omavalitsuses läbi viidud kohalikud valimised toimusid vaenulikus keskkonnas ja et vaatlusmissioonid teatasid paljudest vägivaldsetest vahejuhtumitest, ähvardustest ja hääletamisega seotud rikkumistest, sealhulgas valijate hirmutamisest ja survestamisest, ajakirjanike, üliõpilaste, aktivistide ja vaatlejate ründamisest, vägivallast valimisjaoskondade ümbruses, paralleelsetest valimisnimekirjadest ja valijate registritest, häälte ostmisest, valijate bussiga teistest linnadest valimisjaoskondadesse vedamisest, reididest opositsioonierakondade büroodesse, haldusressursside väärkasutamist ja võrdsete võimaluste puudumisest; kutsub riigi ametivõime üles tagama vastutavuse otsustava, põhjaliku ja läbipaistva uurimise kaudu; märgib, et suur valimisaktiivsus on positiivne märk kodanikuaktiivsusest; rõhutab, et vabad ja õiglased valimised nõuavad valimisteabekeskonna toimivat kaitset varjatud mõjutamise, koordineeritud desinformatsiooni ja struktuursete eeliste kuritarvitamise eest valitsevate võimukandjate poolt; mõistab hukka Serbia valimisperioodidel korrapäraselt täheldatava ulatusliku vägivalla ja hirmutamise õhkkonna, kus nii ajakirjanikud kui ka kodanikud seisavad silmitsi süstemaatilise takistamise, füüsiliste ähvarduste ja otseste rünnakutega, mis kujutab endast demokraatliku keskkonna tõsisist halvenemist, kusjuures õiguskaitseasutused ei suuda paljudel juhtudel sekkuda;
27. kordab oma nõudmist rakendada põhjalikult ja täielikult ühtset valijate registrit käsitlevat seadust, sealhulgas seoses õigusaktides sätestatud tähtaegadest kinnipidamisega ning kõigi asjaomaste riigiasutuste täieliku ja sisulise koostöö tagamisega registri auditeerimisel; tuletab meelde, et valijate registri täiustamine on jätkuvalt ODIHRi peamine soovitus ja usaldusväärsete valimiste eeltingimus; rõhutab, et nende meetmete igakülgne rakendamine on oluline, et tagada valijate registri täpsuse ja usaldusväärsuse küsimuses üldsuse kindlustunne ja usaldus ning seega üldsuse usaldus valimisprotsessi vastu;
28. taunib ajakirjanike vastu suunatud vägivalla, füüsiliste rünnakute, ebaseadusliku jälgimise ja hirmutamise sagenemist, mis kulmineerus 2026. aasta märtsis toimunud

kohalike valimistega ja mida panid toime maskides ründajad; nõuab suuremat vastutust ja ründajate vastutusele võtmist; kordab ajakirjandusvabaduse tähtsust ELi kandidaatriikide jaoks;

29. väljendab muret välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste ning välismaiste küberoperatsioonide ja Serbia demokraatlike valimiste protsessidesse sekkumise kasvava rolli pärast;
30. võtab murega teadmiseks jätkuvad muudatused meediatoimetustes ja mõistab hukka suurema surve järelejäänud sõltumatutele meediaringhäälinguorganisatsioonidele, nähes seda osana laiemast meedia hõivamise protsessist; mõistab hukka RT Balkani ja Sputnik Srbija jätkuva tegevuse, mida kasutatakse Lääne-Balkani piirkonnas Venemaa-meelsete narratiivide ja desinformatsiooni levitamiseks; tuletab meelde, et neid võrgustikke kasutatakse Venemaa suhtes kehtestatud Euroopa sanktsioonidest kõrvalehoidmiseks; nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud võitleksid hübriidohtudega ning järgiksid täies ulatuses nõukogu otsust Sputniku ja RT ringhäälingutegevuse peatamise kohta;
31. väljendab tõsist muret muudatusettepanekute pärast, mille rahvusassamblee võttis vastu 28. jaanuaril 2026, et muuta olulisi kohtusüsteemi käsitlevaid seadusi kiirmenetlusega, ilma avaliku konsultatsioonita, kaasamata õigusasutusi ja esitamata piisavaid põhjendusi; rõhutab, et see on järjekordne tõsine samm, millega Serbia taganeb teel ELiga ühinemise suunas, kuna see nõrgendab veelgi kohtusüsteemi sõltumatust ja prokuratuuri autonoomiat; taunib asjaolu, et nn Mrđići seadusi on juba rakendatud, kuna organiseeritud kuritegevuse prokurörid on ametist kõrvaldatud, millega pöörati sisuliselt tagasi alates 2022. aasta põhiseaduse reformist tehtud edusammud kohtureformides, muutes seega nende hilisema tühistamise nõudmise aegunuks; võtab teadmiseks, et nende muudatuste rakendamine on peatatud; nõuab nende kiiret läbivaatamist täielikus kooskõlas Veneetsia komisjoni arvamuses esitatud soovitustega ning nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud esitaksid selge ajakava kohtusüsteemi sõltumatuse tagatiste taastamiseks; nõuab tungivalt, et komisjon peataks vastuvõetud muudatusi arvesse võttes Serbiale Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu raames ette nähtud rahaliste vahendite edasise väljamaksmise;
32. väljendab sügavat muret selle pärast, et Serbia ei ole jätkanud tulemuslikku koostööd Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ametiga (Eurojust), kuna ta ei nimetanud õigel ajal ametisse kontaktprokuröri, mis tõi kaasa tema kontaktbüroo ajutise sulgemise ja mõjutas negatiivselt käimasolevat koostööd, mistõttu on väidetavalt rohkem kui 200 juhtumi käsitlemine seiskunud või mõjutatud; võtab teadmiseks Eurojusti kontaktprokuröri uuesti ametisse nimetamise ning nõuab tungivalt, et Serbia jätkaks igakülgselt õigusalast koostööd ja peaks õigusalast koostööd ELi asutustega keskseks ühinemisega seotud kohustuseks; kutsub Serbia ametivõime üles tagama täieliku ja järjepideva kaasatuse, mis on rahaliste vahendite edasise väljamaksmise eeltingimus;
33. väljendab lisaks muret kohtusüsteemi lubamatu mõjutamise sagenemise pärast Serbias, sealhulgas avalike rünnakute pärast kohtunike ja prokuröride vastu, nende sõltumatust kahjustavate poliitiliste avalduste pärast ning katsete pärast avaldada neile survet institutsiooniliste ja seadusandlike vahendite kaudu; hoiatab, et sellised tavad võivad avaldada heidutavat mõju sõltumatule otsustusprotsessile ja üldsuse usaldust kohtusüsteemi vastu veelgi õõnestada; rõhutab, et kohtusüsteemi sõltumatust tuleb tõhusalt kaitsta nii seadustes kui ka praktikas; kutsub Serbia ametivõime üles hoiduma igasugusest tegevusest või retoorikast, mis võib ohustada kohtusüsteemi sõltumatust, ning tagama kohtunikele ja prokuröridele turvalise ja soodsa keskkonna oma ülesannete

täitmiseks ilma surveta; mõistab hukka Serbia ametnike keelekasutuse, mis õhutab vägivalda;

34. väljendab muret püsivate riigi kaaperdamise märkide pärast, sealhulgas lubamatu poliitilise mõju pärast peamistele institutsioonidele, reguleerivatele asutustele ja avalikele haldusasutustele; rõhutab, et institutsioonide sõltumatuse ja vastutuse tugevdamine on oluline selleks, et taastada üldsuse usaldus ja liikuda edasi Euroopa suunas;
35. märgib murega, et presidendi institutsiooni ettenähtud põhiseaduslikku rolli ja erapooletust õõnestab veelgi pidev kampaaniategevus ja parteiaktivism, sealhulgas kohalike valimiste kandidaatide nimekirjade kaudu, mis kannavad presidendi nime; mõistab hukka avaliku teenistuse ja avaliku sektori vahendite väärkasutamise parteipoliitilistel eesmärkidel, et toetada valitsevat erakonda, sealhulgas valimiskampaaniat ja valijate mobiliseerimist, mis lõppkokkuvõttes toob kaasa riigi ja valitseva erakonna vaheliste piiride hägustumise;
36. peab kahetsusväärseks asjaolu, et parlamentaarse töö katkestamine koos alalise kampaaniarežiimi ja suure polariseerumisega halvab rahvusassamblee toimimist; kordab oma valmisolekut toetada rahvusassambleed ja selle liikmeid demokraatlikes protsessides, mis on seotud Serbia liikumisega Euroopa suunas, sealhulgas parlamendi nõuetekohases toimimises kooskõlas selle kodukorraga, kasutades Euroopa Parlamendi olemasolevaid demokraatia toetamise vahendeid ja algatusi; julgustab veelgi tõhustama ELi ja Serbia vahelist parlamentaarset dialoogi ning konstruktiivset osalemist Euroopa Parlamendi parlamentaarses stabiliseerimis- ja assotsiatsioonikomitees;
37. väljendab sügavat muret üliõpilaste meeleavaldustel ja muudel Serbias toimunud meeleavaldustel esile tõstetud süsteemsete probleemide pärast, nagu probleemid, mis on seotud kodanikuvabaduste, võimude lahususe, korruptsiooni, keskkonnakaitse ning institutsioonilise ja finantslähbipaistvusega, eelkõige seoses taristuprojektidega;
38. väljendab sügavat muret Belgradis asuvat Generalštab Modernist Complexi käsitleva seaduse *lex specialise* vastuvõtmise ja sellele järgnenud „autentse tõlgendamise“ pärast, mis on sisuliselt ülimuslik kultuuripärandi kaitse õigusraamistiku suhtes ja kahjustab õiguskindlust; rõhutab, et sellised sihtotstarbelised seadusandlikud meetmed nõrgendavad õigusriiki, õiguslikku prognoositavust ja õigussüsteemi üldist terviklikkust; kutsub Serbia ametivõime üles need meetmed kehtetuks tunnistama ning tagama põhiseaduslike, kultuuripärandi kaitset ja planeerimist käsitlevate õigusaktide täieliku järgimise;
39. tuletab meelde, et vastavalt põhiseadusele oleks Vojvodina autonoomse piirkonna rahastamist käsitlev seadus tulnud võtta vastu 2008. aasta lõpuks; julgustab seetõttu valitsust selle küsimuse edasise viivituseeta parlamendile esitama;

Põhivabadused ja inimõigused

40. kordab oma toetust kõigi Serbia elanike, sealhulgas üliõpilaste põhiõigusele vabalt oma arvamust väljendada ja rahumeelselt meelt avaldada, et muu hulgas nõuda vastutust ja demokraatlikke reforme, mis on otseselt seotud õigusriigiga, ning riigi vastavusse viimist ELi põhimõtete ja väärtustega;
41. mõistab hukka asjaolu, et viimase aasta jooksul on rahumeelsete meeleavaldajate,

- üliõpilaste, aktivistide ja ajakirjanike suhtes kohaldatud mitmesuguseid repressioone, mis hõlmavad ülemäärase jõu ja politseivägivalla kasutamist, meelevaldseid kinnipidamisi ja vahistamisi, poliitilisse eksiili sundimist, ebaseaduslikku jälgimist, soolist veebiahistamist ja hirmutamist, sealhulgas intiimse materjali nõusolekuta levitamist, avalikes registrites olevate isikuandmete väärkasutamist rahumeelsete meeleavaldajate survestamiseks ja muid hirmutamise vorme ning ebaseaduslikke väljasaatmisi; nõuab sihipäraseid sanktsioone isikute suhtes, kes vastutavad Serbias toimuvate tõsiste ja süstemaatiliste seaduserikkumiste ning inimõiguste rikkumiste eest;
42. mõistab hukka vägivallalaine, mille vallandasid valitseva erakonnaga tihedalt seotud mitteametlikud jõugud, kes tegutsevad karistamatult ja ründavad meeleavaldajaid; kutsub Serbia ametivõime üles tagama rahumeelsetes meeleavaldustes osalejate kaitse;
 43. nõuab, et kõiki väiteid ebavajaliku ja ebaproportsionaalse jõu kasutamise ning meeleavaldajate ebaseadusliku jälgimise kohta uuritaks kiiresti, erapooletult ja läbipaistvalt; kutsub ametivõime üles lõpetama üksikisikute sihikule võtmise nende seadusliku tegevuse tõttu ning tagama poliitiliste õiguste täieliku austamise;
 44. on jätkuvalt sügavalt mures muu hulgas Amnesty Internationali ja SHARE Foundationi teadete pärast, mille kohaselt on Serbia ametivõimud kasutanud aktivistide, ajakirjanike, kodanikuühiskonna liikmete ja kodanike jälgimiseks ebaseaduslikku nuhkvara, nagu Pegasus, ning on sügavalt mures selle pärast, et nuhkvara kasutamise juhtumite käsitlemiseks puuduvad asjakohased institutsioonilised või sõltumatud järelevalvemeetmed; kutsub Serbia valitsust üles sellise tegevuse viivitamata lõpetama, uurima kõiki juhtumeid ja võtma süüdlased vastutusele; nõuab tungivalt, et komisjon võtaks nende vahejuhtumite suhtes järelemeetmeid ja survestaks Serbia ametivõime tagama täieliku ja sõltumatu uurimise; mõistab teravalt hukka Serbia info- ja telekommunikatsiooniministri 4. aprilli 2026. aasta vastuvõetamatud avaldused kodanike vastu suunatud politseivägivalla kohta; väljendab sügavat muret vaigistushagide kasutamise pärast uurivate ajakirjanike ja kodanikuühiskonna aktivistide vastu;
 45. väljendab sügavat muret usaldusväärsete väidete pärast akustilise relva kasutamise kohta rahumeelsete meeleavaldajate vastu; märgib, et vahejuhtumit ei ole kiiresti ja läbipaistvalt uuritud; tuletab meelde Euroopa Nõukogu 2025. aasta aprilli ajutist meetet meeleavaldajate kaitse kohta ja rõhutab, et selliste väidete uurimata jätmine võib kujutada endast Euroopa inimõiguste konventsiooni rikkumist; kutsub Serbia ametivõime üles viima läbi viivitamatu ja erapooletu uurimise ning tagama vastutavuse; märgib, et Serbia ostab soodushindadega Hiina riist- ja tarkvara, et tõhustada oma kodanike jälgimist, eelkõige võttes avalikes kohtades kasutusele ulatuslikud videovalvesüsteemid ja täiustatud näotuvastuse Huawei koostöös Belgradis rakendatava projekti „Safe City“ raames; väljendab tõsist muret teadete pärast, mille kohaselt on Serbia ametivõimud kasutanud ELi ühinemiseelseid vahendeid biomeetrilise ja kohtuekspertiisi tarkvara hankimiseks Venemaa ettevõttelt Papiilon, mille suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone; kutsub komisjoni üles tagama kõigis ELi rahastatavates programmides ELi piiravate meetmete täieliku järgimise; mõistab hukka Serbia ametivõimude kampaania rahumeelsete üliõpilaste, ajakirjanike ja aktivistide hirmutamiseks, mis tugineb Venemaa föderaalse julgeolekuteenistuse (FSB) vastuolulisele raportile, milles süüdistatakse meeleavaldajaid väärtalt helikahuri kasutamises 15. märtsil 2025 Belgradis toimunud Slavija väljaku meeleavaldusel; rõhutab, et hirmu ärakasutamine kodanikuühiskonna vastuseisu mahasurumiseks on täiesti vastuvõetamatu ja vastuolus ELi põhiväärtustega; mõistab teravalt hukka Serbia

kõrgeimate ametnike hiljutised rünnakud Euroopa Parlamendi liikmete vastu, sealhulgas valesüüdistused, mille kohaselt nad on levitanud meelevalduse kohta valesid ja väärinfot;

46. väljendab sügavat muret õigusriiki toetavate kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu suunatud verbaalsete rünnakute, laimukampaaniate ja surve intensiivistumise pärast; väljendab muret ka selle pärast, et Serbia kodanikuühiskonna organisatsioone ähvardavad üha suuremad probleemid, sealhulgas piiravad tingimused, rahastamiskiirangud, politseireidid ja muud riigivõimupoolsed hirmutamistaktikad; rõhutab, kui oluline on raamistik, mis võimaldab kohaliku tasandi elujõulistel kodanikuühiskonna organisatsioonidel poliitikakujundamises, sealhulgas ELiga ühinemise protsessis, kaasatult ja mõtestatult osaleda; kutsub ametivõime üles tagama kodanikuühiskonna vabaks tegutsemiseks turvalise keskkonna ning hoiduma igasugusest tegevusest, mis kahjustab nende sõltumatust ja tööd; mõistab hukka ajakirjanike ja meedia töötingimuste halvenemise; nõuab tungivalt, et Serbia võtaks väljendusvabadusest taganemise teel vastupidise suuna; märgib murega, et 2025. aastal saavutas Serbia maailma ajakirjandusvabaduse indeksis kõigi aegade madalaima punktisumma, olles 180 riigi seas 96. kohal, mis seab ta Euroopas eelviimasele kohale;
47. väljendab sügavat muret selle pärast, et kõrgeimate poliitikute verbaalsete rünnakutega on loodud vaenulik keskkond sõltumatu meedia ja üksikute ajakirjanike suhtes; väljendab tõsist muret selle pärast, et ajakirjanike vastu suunatud registreeritud rünnakud on viimase aasta jooksul sagenenud, süüdistuste esitamise määr on aga vähenenud, mis soodustab karistamatust; juhib tähelepanu meediaomandi püsivatele struktuursetele probleemidele, ebapiisavale regulatiivsele järelevalvele ja meedia tõelise mitmekesisuse puudumisele; märgib murega meediaomandi koondumist ja valitsusmeelsete kanalite ebaproportsionaalset mõju, mis piirab pluralismi ja aitab kaasa desinformatsiooni levikule; kutsub Serbia ametivõime üles tagama tõeliselt sõltumatu ja mitmekesise meediakeskkonna kooskõlas Euroopa standarditega;
48. võtab tõsise murega teadmiseks, et Serbia elektroonilise meedia reguleeriv asutus (REM) ei saa endiselt tulemuslikult toimida, kuna tal puudub jätkuvalt õiguspärane ja toimiv poliitilisest sekkumisest sõltumatu nõukogu; tuletab meelde, et rahvusassamblee ei ole teist aastat järjest REMi nõukogu liikmeid valinud; rõhutab, et REMi jätkuv halvamine õhustab suurenenud poliitilise polariseerumise ajal regulatiivset järelevalvet; tuletab meelde, et komisjon on korduvalt rõhutanud vajadust täielikult toimiva ja sõltumatu REMi kui meedia mitmekesisuse peamise kaitsemeetme järele; rõhutab, kui oluline on tagada REMi sõltumatus ja tulemuslik toimimine; väljendab heameelt kodanikuühiskonna organisatsioonide, kutseliitude ja muude volitatud esitajate osalemise üle kaasavas valikumenetluses, vaatamata õigus- ja menetlusnormide rikkumistele, ning on seisukohal, et selline osalemine rõhutab vajadust tunnustada protsessi tulemust, et kõrvaldada nõuetekohaselt valitud kandidaatide tagasivõtmise põhjused; on seisukohal, et nii protsessi kui ka tulevase REMi nõukogu usaldusväärsust saab taastada ainult siis, kui pöördutakse tagasi menetluse seadusliku etapi juurde ja tunnustatakse viimase kaasava valikumenetluse tulemusi;
49. väljendab muret Serbia meediamaaastiku sõltumatuse, usaldusväärsuse ja terviklikkuse pärast; rõhutab eelkõige desinformatsiooni ja venemeelse propaganda levitamist riigiga seotud meediaväljaannete poolt; kutsub Serbia valitsust üles võtma asjakohaseid meetmeid, et tagada meedia läbipaistvus, teabe õigsus ja ajakirjandusstandardite austamine; nõuab tungivalt, et Serbia võtaks meediavabadusest taganemise teel

vastupidise suuna ja saavutaks kooskõla Euroopa meediavabaduse määrusega⁸; rõhutab, et meediapädevuse ja digikirjaoskuse tugevdamine on oluline selleks, et võidelda desinformatsiooni, välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste ning ELi-vastaste narratiivide vastu ning tugevdada demokraatliku vastupanuvõimet; kutsub Serbiat üles arendama edasi ja rakendama kogu haridussüsteemis terviklikke ja kaasavaid meediapädevuse algatusi;

50. peab murettekitavaks ulatuslikku kontrolli, mida erakonnad teostavad ametisse nimetamiste üle avalikus sektoris, riigiasutustes, riigiettevõtetes, nõukogudes ja peamistes reguleerivates organites, sest poliitiline patronaaž õõnestab administratsiooni professionaalsust ja vastutavust;
51. rõhutab, kui oluline on kaitsta akadeemilist vabadust ja institutsioonilist autonoomiat kooskõlas Euroopa kõrgharidusruumi põhimõtetega; väljendab sügavat muret teadete pärast, mis käsitlevad rahalist, halduslikku ja füüsilist survet akadeemilistele töötajatele ning valitsuse meetmetega sekkumist ülikoolide institutsioonilisse autonoomiasse, sealhulgas poliitilisi ähvardusi Belgradi ülikooli rektori ja ülikoolide dekaanide vastu kogu Serbias, akadeemiliste töötajate vallandamist ja politsei sekkumist ülikooliruumides; kutsub Serbia ametivõime üles need tavad viivitamata lõpetama ja austama täielikult ülikoolide autonoomiat kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooniga; mõistab hukka ülikoolidele ja muudele teadusasutustele avaldatava poliitilise surve; mõistab hukka õppejõudude, teadlaste ja muude akadeemiliste töötajate halvustamise valitsusmeelses meedias; mõistab hukka valitsusmeelse kõmuajakirjanduse kaudu edastatud politseihaarangu Belgradi ülikooli ruumides, mis on järjekordne viis survestada ja hirmutada akadeemilist kogukonda ja akadeemilist vabadust;
52. märgib murega, et Serbia valitsuse käitumine hariduse ja akadeemilise vabaduse valdkonnas õõnestab 25. ja 26. peatüki standardeid, mis on ainsad kaks peatükki, mille Serbia on ajutiselt sulgenud; kutsub komisjoni üles hindama, kas 25. ja 26. peatüki ajutise sulgemise tingimused on jätkuvalt täidetud;
53. väljendab tõsist muret suureneva poliitilise sekkumise pärast Serbia kultuuriasutustesse, sealhulgas surve pärast kunstivaldkonna programmide koostamisele, juhtimisstruktuuridele ja rahastamisotsustele, samuti kultuuripärandi kaitse asutustele ja kutsetöötajatele; võtab teadmiseks teated kultuurisisule juurdepääsu piirangute kohta, mis kahjustavad kodanike õigust osaleda kultuurielus, kultuuriprogrammide tühistamise kohta, kultuuritöötajate vallandamise kohta ja kultuuripärandi kaitsega tegelevatele ekspertidele surve avaldamise kohta; rõhutab, et kunstilise väljenduse vabadus, institutsioonide autonoomia ja ametialane sõltumatus on demokraatliku elu lahutamatu osa; kutsub Serbia ametivõime üles neid põhimõtteid kooskõlas Euroopa standarditega ja Euroopa inimõiguste konventsiooniga täielikult austama ning looma läbipaistva, tulemuspõhise ja depolitiseeritud kultuurijuhtimise, tagades avaliku sektori vahendite õiglase ja sõltumatu eraldamise ning kultuuri- ja loomesektorile soodsa keskkonna, mis on vaba poliitilisest sekkumisest;
54. kordab, et Serbia peab tagama põhiõiguste kaitse õigus- ja institutsiooniliste raamistike

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1083, millega luuakse siseturul meediateenuste ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus) (ELT L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>).

- järjepideva ja tulemusliku rakendamise, eelkõige naistevastase vägivalla, deinstitutionaliseerimise ja lastevastase vägivalla vastu võitlemise poliitikavaldkondades; väljendab muret soopõhise vägivalla püsivalt kõrge määra pärast Serbias, sealhulgas selle digitaalse mõõtmega pärast, ning kutsub Serbia ametivõime üles tagama reageerimise asjakohaste tegevuskavade, rahastamis- ja rakendusmehhanismidega;
55. kutsub Serbiat üles tagama praktikas kõigi rahvusvähemuste õiguste austamise ja näitama üles siirast pühendumust, tegeledes lahendamata küsimustega, mille hulgas on juurdepääs haridusele, teabele, spetsiaalsele meediaruumile, rahastamisele, rajatistele ja usutalitustele vähemuskeeltes, samuti nende täielik esindatus kõigil valitsustasanditel kooskõlas vastastikkuse põhimõttega, kui see on võimalik, ja kõigi asjakohaste Euroopa standarditega; peab kahetsusväärseks asjaolu, et alates 2025. aastast on ministrite tasandil, eelkõige inimõigusi ja vähemuste õigusi hõlmavas vastutusalas, rahvusvähemuste esindatus puudunud; toob esile, et kuigi Serbia rahvusvähemuste kaitset käsitlev õigus- ja poliitikaraamistik on üldjoontes paigas, esineb selle tulemuslikus ja järjepidevas rakendamises endiselt olulisi puudusi; märgib, et rahvusvähemuste õiguste teostamise uue tegevuskava väljatöötamisel esines suuri viivitusi ja see võeti lõpuks vastu 28. mail 2026, ning rõhutab, et Serbia peab seda kiiremas korras rakendama; nõuab konkreetseid lisameetmeid, sealhulgas selget ajakava, piisavaid vahendeid ja tugevaid seiremehhanisme; nõuab diskrimineerimisvastaste õigusaktide täielikku rakendamist ja suuremaid pingutusi selleks, et tagada kõigi rahvus- ja muude vähemuste mittediskrimineeriv kohtlemine; nõuab vaenust ajendatud kuritegude tulemuslikku uurimist ja nende eest süüdimõistmist; mõistab teravalt hukka vähemuskogukondade, sealhulgas slovakkide, rumeenlaste, bulgaarlaste ja horvaatide ründamise, hirmutamise, sihikule võtmise ja ahistamise ning etniliste solvangute kasutamise valitsusmeelse meedia poolt; rõhutab, et vähemuste kaitse valdkonnas tehtavaid mõõdetavaid ja kontrollitavaid edusamme tuleks käsitleda põhiküsimuste teemaploki osana koos selgete võrdlusaluste ja seirega;
 56. rõhutab, et juurdepääs vähemuskeeltes antavale haridusele on praktikas endiselt piiratud ja see tuleb tagada kõigil tasanditel viivitamata ja haldustakistusteta, kooskõlas vähemuste põhiõigustega; kutsub Serbiat üles kaitsma ja edendama oma rahvusvähemuste kultuuripärandit ja traditsioone, eelkõige looma positiivse õhkkonna hariduse omandamiseks vähemuskeeltes, ning taunib vähemuste õiguste rikkumist selles valdkonnas; rõhutab vajadust tagada täielikult piisav arv õpetajaid, õpikuid ja materjale; kutsub Serbiat üles hoiduma rahvuslike identiteetide ärakasutamisest ja mõistab teravalt hukka mõningate rahvusvähemuste vastu suunatud vaenukõne registreeritud juhtumid;
 57. tunnustab rahvusvähemuste nõukogude rolli, kuid väljendab muret nende piiratud suutlikkuse pärast ning nõuab piisavat rahalist ja institutsioonilist toetust, et tagada nende sõltumatus;
 58. mõistab teravalt hukka Serbia ametivõimude katsed õõnestada riigis kogukondade rahvuslikku identiteeti; väljendab sellega seoses muret selliste narratiivide edendamise pärast nagu nn šopi rahvas, mille eesmärk on kaotada Bulgaaria kogukonna olemasolu ning eitada selle ajaloolisi juuri, kultuuripärandit ja enesemääramisõigust, mis on kaitstud rahvusvahelise õigusega; kutsub Serbiat üles tagama vähemusrühmadele, sealhulgas bulgaaria kogukonna naistele, õiguse kasutada oma nimesid ja keelt; väljendab muret teatavates vähemusrühmades esineva rahvastiku vähenemise pärast;
 59. kutsub Serbia valitsust üles tagama horvaadi vähemusele Serbias võrdsed õigused, nagu

ka serbia vähemusel on Horvaatias võrdsed õigused, ning näitama üles siirast pühendumust horvaadi vähemust puudutavate lahendamata küsimuste lahendamisele; peab kahetsusväärseks Serbia tegevust, mille käigus omastatakse Horvaatia kultuuripärandit ja selle kirjandustraditsiooni päritolu või seatakse kahtluse alla horvaadi keele staatus; väljendab samal ajal heameelt horvaadi keeles antava eelkoolihariduse heakskiitmise üle Tavankutis; loodab, et täielik rakendamine algab kohe, ning julgustab riiklikke ja kohalikke ametiasutusi jätkama dialoogi Horvaatia Rahvusnõukoguga;

60. juhib tähelepanu rumeenia vähemuse olukorrale Serbias ja kutsub ametivõime üles võtma kõik meetmed, et tagada selle keeleliste, usuliste, haridus- ja kultuuriliste õiguste täielik kasutamine, sealhulgas hõlbustades juurdepääsu rumeeniakeelsele haridusele, usutalitustele ja meediale, ning edendama kaasavat poliitikat, mis kaitseb selle liikmete identiteeti ja osalemist avalikus elus; kutsub Serbia ametivõime üles hoiduma valahhide ja rumeenlaste eristamisest; peab kahetsusväärseks Rumeenia õigeusu kiriku olukorda Serbias, mida riik ei ole ametlikult tunnustanud traditsioonilise kirikuna, tekitades seeläbi suuri probleeme Rumeenia kirikutele ja vaimulikele, kes rumeenia kogukonnale usutalitusi peavad;
61. kordab, et on mures alalise ja ajutise elukoha seaduse piirava ja meelevaldse jõustamise pärast, mille käigus tühistati tuhandete Serbia lõunaosas elavate albaanlaste elukohakanded; nõuab tungivalt, et siseministerium avaldaks esimesel võimalusel täieliku statistika kodanike kohta, kelle elukohakanded on aastatel 2011–2024 Medvedas, Bujanovac ja Preševos tühistatud, eristades andmed rahvuse / etnilise päritolu järgi; rõhutab, et avaliku halduse ministerium ja kohalik omavalitsus peab peatama protsessi, mille käigus eemaldatakse tühistatud elukohakannetega kodanikud ühtsest valijate nimekirjast;
62. kutsub Serbiat üles tagama romade kaasamise strateegia täieliku rakendamise, sealhulgas piisava rahastamise, koordineerimise ja seire roma kogukondade osalusel; nõuab meetmeid, et tagada võrdne juurdepääs haridusele ja vältida segregatsiooni;
63. väljendab muret usuinstitutsioonide kasvava poliitilise mõju pärast ning kutsub ametivõime üles tagama sekularismi austamise ning kõigi usukogukondade võrdse kohtlemise ja täieliku tunnustamise;
64. mõistab hukka jätkuva vaenuliku õhkkonna, diskrimineerimise ja vaenukõne LGBTIQ+ inimeste vastu Serbias; nõuab, et Serbia rakendaks paremini enda seadusi, mis käsitlevad vaenukuritegu, vaenukõne ja diskrimineerimisvastast võitlust; julgustab Serbia ametivõime jätkama viivitamata soolise võrdõiguslikkuse seaduse ja samasooliste liitude seadusega seotud õigusloomeprotsessi, et tugevdada põhiõiguste kaitset ning tagada kooskõla Euroopa võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise nõuetega;
65. märgib, et inimkaubandust käsitlevas aruandes rõhutatakse asjaolu, et Serbia asjaomased ametiasutused ei vasta täielikult inimkaubanduse kaotamise miinimumnõuetele, kuigi eelmise aruandeperioodiga võrreldes on tehtud suuremaid jõupingutusi; kutsub ametiasutusi üles need puudused kõrvaldama, tugevdades ohvrikeskseid lähenemisviise, tagades tõhusate ja hoiatavate süüdistuste esitamise, parandades institutsioonidevahelist koordineerimist ja tõhustades koostööd kodanikuühiskonnaga kooskõlas rahvusvaheliste standarditega;

Leppimine ja heanaaberlikud suhted

66. ootab, et Serbia teeks Kosovoga täielikku koostööd, et tuua 2023. aasta Banjska terrorirünnaku toimepanijad lõpuks kohtu ette; taunib asjaolu, et Serbia ei ole ikka veel süüdlasi, eelkõige erakonna Srpska Lista endist aseesimeest Milan Radoičićit, vastutusele võtnud; kordab, et kõik vägivallaaktide eest vastutavad isikud peavad vastutama ja viivitamata kohtu ette astuma kooskõlas õigusriigiga ja nõuetekohase menetlusega; mõistab teravalt hukka 2024. aasta novembris Kosovo põhjaosas Ibër-Lepenci/Ibar-Lepenaci kanali vastu toime pandud rünnaku ning nõuab tungivalt, et süüdlased tabataks kiiresti ja antaks kohtu alla; kutsub Serbiat üles vastama viivitamata Kosovo 2025. aasta jaanuari vastastikuse õigusabi taotlusele seoses kõnealuse rünnakuga ja tegema uurimises täielikku koostööd;
67. tunnistab Serbia olulist rolli Lääne-Balkani piirkonnas, kuid mõistab ühtlasi teravalt hukka igasuguse tegevuse või katsed kehtestada mõjusfääri, mis kahjustaks naaberriikide suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust;
68. tuletab meelde, et suhete normaliseerimine Kosovoga ning kõigi Belgradi ja Priština dialoogi raames saavutatud kokkulepete täitmine on endiselt Serbia Euroopa-väljavaate põhiline ja vajalik osa; rõhutab, et konkreetset, püsivad ja kontrollitavad edusammud selles valdkonnas on hädavajalikud, et tugevdada piirkondlikku stabiilsust ning edendada riigi Euroopa väljavaadet; rõhutab, et suhete normaliseerimist ei tohi pidada teisejärguliseks probleemiks, vaid see peab jääma absoluutseks poliitiliseks prioriteediks; rõhutab, kui oluline on veelgi suurendada ELi vahenduspüüdlusi poolte vahel, et ületada praegune ummikseis;
69. tuletab meelde, et heanaaberlikud suhted ja piirkondlik koostöö on endiselt laienemisprotsessi oluline osa; rõhutab, kui oluline on, et Serbia arendaks välja head naabrussuhted, eelkõige pidades kinni kokkulepetest ELi liikmesriikidega;
70. rõhutab, et Euroopa integratsioon ei saa käia käsikäes nn Serbia maailma kontseptsiooniga, mille eesmärk on õõnestada piirkonnas rahu ja stabiilsust; rõhutab, et sellised narratiivid on vastuolus heanaaberlike suhete ja piirkondliku koostöö põhimõtetega, mis on ELiga ühinemise protsessis keskse tähtsusega; rõhutab, et sellised narratiivid ohustavad Kosovo Vabariigiga suhete normaliseerimise protsessi; kutsub Serbia ametivõime üles hoiduma sõnavõttudest ja tegevusest, mis võivad süvendada piirkondlikke pingeid;
71. mõistab teravalt hukka korduvad juhtumid, kus muu hulgas ametiisikud ja meediakanalid on kasutanud naaberriikide, eelkõige Bulgaaria, Horvaatia, Kosovo ja Albaania vastu suunatud vaenukõne, vaenulikku retoorikat ja vaenu õhutavaid narratiive; rõhutab, et selline väljenduslaad on vastuolus Euroopa väärtustega ning õõnestab usaldust, leppimist ja piirkondlikku stabiilsust; kutsub Serbia ametivõime üles võitlema aktiivselt vaenukõne vastu, tagama vastutusele võtmise ja edendama piirkonnas õhkkonda, mis põhineb austusel ja konstruktiivsel dialoogil;
72. kordab oma üleskutset parandada dialoogiprotsessi kvaliteeti naiste kaasamise, avalikkusele suurema läbipaistvuse tagamise ja kodanikuühiskonna sisulise kaasamise kaudu;

73. kordab, et toetab täielikult ELi vahendusel toimuvat dialoogi, ning peab tervitatavaks ELi eriesindaja Belgradi ja Prishtina dialoogis Peter Sørenseni volituste pikendamist 29. veebruarini 2028;
74. kordab, kui oluline on Kosovo ja Serbia ametivõimude konstruktiivne osalemine, et tõhusamalt rakendada suhete normaliseerimisele suunatud lepingut ja selle rakenduslisa, mis kehtivad ja on õiguslikult siduvad mõlemale poolele; kutsub nii Kosovot kui ka Serbiat üles rakendama täielikult Brüsseli lepingut ja Ohridi raamlepingut, sealhulgas looma serblaste enamusega kohalike omavalitsuste liidu/ühenduse ning lõpetama Serbia vastuseisu Kosovo liikmesusele piirkondlikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides, ning vältima ühepoolseid meetmeid, mis võivad dialoogiprotsessi kahjustada;
75. mõistab hukka Serbia poliitiliste juhtide korduva negatiivse, agressiivse ja šovinistliku retoorika, mis on suunatud naaberriikide ja rahvaste vastu ning õõnestab heanaaberlike suhete loomiseks tehtavaid jõupingutusi, pidades muu hulgas silmas Republika Srpska päeva põhiseadusevastast tähistamist, mis ohustab Bosnia ja Hertsegoviina stabiilsust ja territoriaalset terviklikkust; kutsub Serbiat üles hoiduma olukorda teravdavatest avaldustest ning tagama, et tema julgeoleku- ja kaitsepoliitika oleks kooskõlas Euroopa väärtustega ning austaks heanaaberlikke suhteid;
76. mõistab hukka agressiivse ja vaenu õhutava retoorika, mida Serbia president kasutas naabrite vastu, väites tõenditeta, et Horvaatia, Albaania ja Kosovo valmistuvad Serbiat ründama, ning kasutades seda ettekäändena Hiina ülehelikiirusega rakettide ostmiseks;
77. peab kahetsusväärseks asjaolu, et Serbia jätkab katseid isoleerida naaberriiki Kosovot rahvusvahelisel areenil, korraldades kampaaniaid Kosovo tunnustamise vastu või jättes riigi välja rahvusvahelistest organisatsioonidest; kutsub Serbiat üles lõpetama vastuseisu Kosovo taotlusele saada Euroopa Nõukogu liikmeks ning märgib, et taotluse tõkestamine on vastuolus Kosovo ja Serbia 2013. aasta kokkuleppega suhete normaliseerimise kohta;
78. kutsub Serbiat üles suuremale aktiivsusele sõjakuritegude eitamise ja ajaloolise revisionismi vastu võitlemisel, eelkõige seoses sõdadega Horvaatias, Bosnias ja Hertsegoviinas ning Kosovos; kutsub Serbia ametivõime üles saavutama ohvritele õiglus, milleks tuleks tunnustada ja austada sõjakuritegusid käsitlevaid kohtuotsuseid, võidelda sõjakuritegude toimepanijate karistamatuse vastu ja toetada riigisiseseid prokuröre kuritegude toimepanijate vastutusele võtmisel; mõistab karmilt hukka sõjakuritegude, sealhulgas Srebrenica genotsiidi kohta tehtud rahvusvaheliste kohtuotsuste laialdase avaliku eitamise; kutsub üles lisama kriminaalkodeksisse sõjakuritegude eitamise ja sõjakurjategijate ülistamise kriminaliseerimise, et võimaldada süüdistuse esitamist, kui endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu otsustega sõjakuriteoks nimetatud tegusid mis tahes viisil eitatakse;
79. peab kahetsusväärseks asjaolu, et Serbia ei ole ilmutanud tõelist tahet tegeleda oma varasemate sõjakuritegudega, neid tulemuslikult uurida ja nende eest vastutusele võtta, mis kajastub riigi suutmatuses esitada süüdistusi kõrgetasemelistele kahtlusallustele, sõjakuritegude peaprokuröri puudumises alates 2023. aastast ning rahvusvaheliste sõjakuritegusid käsitlevate kohtuotsuste laialdases avalikus eitamises, sealhulgas Srebrenica genotsiidi eitamises; taunib süüdimõistetud sõjakurjategijate jätkuvat esiletoomist valitseva partei ja valitsusmeelsete meediaväljaannete kaudu, mis annab neile võimaluse ajalooliseks revisionismiks ja vaenukõneks;

80. kordab oma seisukohta, kui oluline on avada ja avalikustada sõjaaegsed arhiivid ning kordab oma nõudmist avada endise Jugoslaavia arhiivid ja eelkõige tagada juurdepääs endise Jugoslaavia salateenistuse (UDBA) ja Jugoslaavia rahvaarmee vastuluureteenistuse (KOS) toimikutele ning tagastada need toimikud asjaomastele õigusjärglastele valitsustele, kui need seda taotlevad;
81. rõhutab vajadust sisulise piirkondliku koostöö järele sõjakuritegude käsitlemisel, vältides jurisdiktsioonikonflikte ja tagades sõjakuritegude eest vastutusele võtmise ilma igasuguse diskrimineerimiseta, ning toonitab, et kõik sellega seotud lahendamata küsimused tuleb täielikult lahendada;
82. märgib, et teadmata kadunud isikute lahendamata juhtumid on endiselt tõsine probleem ja oluline takistus suhete normaliseerimisele; nõuab tungivalt, et Serbia suurendaks lepituspüüdlusi ja tegutseks aktiivsemalt; kutsub Serbiat üles tegema sõjakuritegude uurimisel, sealhulgas kadunud isikute vastu toime pandud kuritegude puhul, täielikku koostööd ELi liikmesriikide õigusasutustega ning esitama kogu asjakohase teabe, mis võimaldaks neid isikuid tuvastada; nõuab sisukat kahepoolset koostööd teiste asjaomaste riikidega kiire teabevahetuse kaudu, sealhulgas dokumentidele ja arhiividele juurdepääsu ning kadunud isikute juhtumite lahendamise, pärimisasjade lahendamise, sõjakuritegude eest vastutusele võtmise ja kultuuriväärtuste tagastamise kaudu; kutsub Serbiat üles võtma juba ammu välja kuulutatud seaduse kadunud isikute kohta lõpuks vastu tõeliselt kaasaval ja läbipaistval viisil;
83. mõistab hukka Serbia õigeusu kiriku kasutamise Serbia mõju laiendamiseks kogu piirkonnas ning kutsub riigi usujuhte üles edastama sõnumeid, mis edendavad heanaaberlikke suhteid ja mõistmist piirkonna eri riikide ja religioonide vahel, ning aitama aktiivselt kaasa vastasseisukultuuri ennetamisele; nõuab usuvähemuste kaitsmist Serbias ja Kosovos ning pühakodadele juurdepääsu tagamist;

Sotsiaal-majanduslikud reformid

84. tuletab meelde, et reformi- ja majanduskasvu kavast toetuse saamise tingimuseks on tulemuslike demokraatlike mehhanismide, sealhulgas parlamentaarse mitmeparteisüsteemi, vabade ja õiglaste valimiste, pluralistliku meedia, sõltumatu kohtusüsteemi ja õigusriigi austamine, kõigi inimõigustealaste kohustuste täitmine ning konstruktiivne osalemine suhete normaliseerimisel Kosovoga; märgib murega, et 2026. aasta jaanuaris kiitis komisjon siiski heaks esimese vahendite eraldamise Serbiale Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu raames; kutsub komisjoni üles selgitama, kuidas eeltingimused täideti; märgib, et rahaliste vahendite eraldamine Serbiale saadab teistele ELi liikmeks saada soovivatele riikidele vale sõnumi, mis viitab sellele, et ELi rahalisi vahendeid on võimalik saada ilma tõeliste edusammudeta ühinemisega seotud reformide elluviimisel; on seisukohal, et Euroopa rahalised vahendid peaksid riigi demokraatlikke reforme paremini toetama; nõuab asjaomaste olemasolevate ja tulevaste ELi rahaliste vahendite ümberplaneerimist, et suunata rohkem vahendeid kohtureformide, korruptsioonivastaste meetmete, sõltumatu meedia ja kodanikuühiskonna organisatsioonide ning sõltumatu kultuurisektori toetamisse, et toetada nende kriitilise tähtsusega tööd; rõhutab, et Serbia valitsuse kaudu suunatav toetus tuleks viivitamata peatada, arvestades selgete ja usaldusväärsete edusammude puudumist õigusriigi, meediavabaduse ja valimistingimuste valdkonnas;
85. märgib, et ELiga ühinemise protsess põhineb riiklike õigusaktide ühtlustamisel ELi õigustikuga; rõhutab vajadust teha täiendavaid jõupingutusi avaliku sektori

finantsjuhtimise ja avaliku halduse reformide elluviimiseks ning jätkuvate haldussuutlikkuse piirangute kõrvaldamiseks, kasutades selleks ELi püsivaid investeeringuid kvaliteetsesse suutlikkuse arendamisse ja teadmiste jagamise raamistikesse; kutsub Serbiat üles tegema rohkem jõupingutusi ja suurendama investeeringuid oma piirialade sotsiaal-majanduslikku arengusse, et tegeleda rahvastikukaoga ja tagada elanikele juurdepääs põhiteenustele, sealhulgas töövõimalustele, tervishoiule ja haridusele;

86. nõuab, et EL ja Lääne-Balkani riigid looksid Euroopa Prokuratuuri ja selle Lääne-Balkani partnerite vahelise koostöö raamistiku ning sõlmiksid kiiresti Euroopa Prokuratuuriga kahepoolse töökorra, tagamaks, et Euroopa Prokuratuur saab abi saavates riikides tulemuslikult kasutada oma pädevust IPA III ja Lääne-Balkani rahastu vahendite suhtes; nõuab, et instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames eraldataks rahalisi vahendeid rangete õigusriigi tingimuste alusel;
87. väljendab muret selliste lepingute ulatuse ja mahu pärast, mis on kehtivast riigihankeid reguleerivast seadusandlikust raamistikust vabastatud;
88. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle alustada läbirääkimisi Serbia ja teiste Lääne-Balkani riikidega nende integreerimiseks ELi „rändle nagu kodus“ režiimi; rõhutab, et „rändle nagu kodus“ piirkonna laiendamine Lääne-Balkani riikidesse tooks konkreetset kasu nii kodanikele kui ka ettevõtjatele, edendades inimestevahelisi kontakte, tugevdades majandussidemeid, toetades haridusvahetust ja hõlbustades turismi; nõuab läbirääkimisvolituste kiiret vastuvõtmist ja Lääne-Balkani partneritega kahepoolsete lepingute õigeaegset sõlmimist;
89. väljendab heameelt asjaolu üle, et Serbia pangad on ametlikult alustanud piiriüleste eurotehingute tegemist ühtse euromaksete piirkonna (SEPA) süsteemi kaudu;
90. märgib kahetsusega demograafilisi probleeme Serbias seoses elanikkonna vananemise ja madala sündimusega, mida süvendab noorte väljaränne, mis on tingitud poliitilisest ebakindlusest ja sotsiaal-majanduslikest raskustest;
91. kutsub Serbiat üles tugevdama töötervishoiu ja tööohutuse kaitset ning võtma selleks vastu konkreetse riikliku poliitika psühhosotsiaalsete ja tekkivate riskide kohta, sealhulgas juhutöö- ja platvormimajanduses, ning tagama, et töötajatel on tegelik õigus mitte olla kättesaadav; kutsub Serbiat üles tagama, et koduabilised oleksid töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktidega täielikult hõlmatud ja ka tegelikkuses tõhusalt kaitstud, sealhulgas piisavate tööinspektsiooni- ja täitemehhanismide kaudu; kutsub Serbiat üles tagama naiste ja meeste võrdse tasustamise ning võtma selleks tõhusaid meetmeid, mis võimaldavad teha soolise palgalõhe vähendamisel mõõdetavaid edusamme;
92. kutsub Serbiat üles viima streigiõigust käsitlevad õigusaktid kooskõlla ILO standarditega; kutsub Serbiat üles suurendama jõupingutusi soolise tööhõivelõhe vähendamiseks ja edendama mõõdetavaid edusamme naiste esindatuses juhtivatel ametikohtadel;
93. märgib, et sotsiaaldialoog ja sotsiaalpartneritega konsulteerimine on endiselt puudulik, ning kutsub ametiasutusi üles tugevdama kollektiivläbirääkimisi nii õiguses kui ka praktikas ning kasutama Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastut, et toetada sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamist; märgib, et Lääne-Balkani reformi- ja

kasvurahastu väljamaksed peavad jääma sõltuvaks sotsiaalpartnerite kaasamisest reformikava koostamisse;

94. kordab, et Serbia peab suurendama läbipaistvust seoses välismaiste otseinvesteeringute kontrollimisega;

Energeetika, keskkond, kestlik areng ja ühenduvus

95. võtab teadmiseks poliitiliselt tundlikud sündmused seoses nafta- ja gaasiettevõttega Naftna Industrija Srbije (NIS) ning selle omandistruktuuri ümberkujundamisega Ameerika Ühendriikide kehtestatud sanktsioonide kontekstis ning pidades silmas, et NISis on enamusosalus Venemaa ettevõtetel Gazprom ja Gazprom Neft; märgib, et EL ja Horvaatia soovivad ja toetavad sellele kriisile kestliku lahenduse leidmist; on seisukohal, et Serbia jaoks on oluline julgeolekupoliitiline eesmärk loobuda Venemaa pakutavast energiast;
96. kutsub Serbia ametivõime üles tõhustama kiiresti jõupingutusi gaasivarustusallikate mitmekesistamiseks, sealhulgas piirkondliku võrgustiku ühenduvuse parandamise, taastuvenergiasse investeerimise ja ELi energiaallikate mitmekesistamise strateegiaga kooskõlastamise kaudu; peab kahetsusväärseks asjaolu, et hoolimata Serbia jõupingutustest mitmekesistada oma energiavarustust, et vähendada sõltuvust Venemaast, on hiljutiste kõneluste tulemusel sõlmitud Venemaaga uus gaasiimpordi kokkulepe, mis kahjustab riigi edusamme ELi energiapoliitikaga kooskõla saavutamisel ja tekitab tõsiseid kahtlusi seoses Serbia võetud kohustusega vähendada oma strateegilist sõltuvust Venemaa energiaallikatest; märgib, et energiavarustuse mitmekesistamist võib vaadelda riigi strateegilise suunitluse osana;
97. kordab, kui oluline on kaitsta Serbias keskkonnastandardeid, eelkõige seoses kaevandusprojektidega, austades samal ajal täielikult kohalike kogukondade õigusi;
98. kutsub Serbiat üles välismaiseid otseinvesteeringuid nõuetekohaselt ja läbipaistvalt kontrollima ja hindama, eelkõige keskkonnastandardite ja kestlikkuse seisukohast; väljendab muret teadete pärast, mille kohaselt on ulatuslikud kaevandusprojektid põhjustanud keskkonnaseisundi halvenemist ja sotsiaalseid tagajärgi, ning tõsise mõju pärast, mida avaldab keskkonnale ja rahvatervisele Hiina investoreid kaasav kaevandus- ja tööstustegevus, mis on toonud kaasa vase, kulla ja muude haruldaste materjalide intensiivsema kaevandamise Bori ja Majdanpeki omavalitsustes; rõhutab, et Serbia peab selliste projektide heakskiitmisel ja rakendamisel täielikult kaitsma oma põhiseaduslikku korda, tagama keskkonnanormide range järgimise ning kaitsma kohalike ja riiklike vähemusrühmade õigusi; kutsub Serbia ametivõime üles tagama täieliku läbipaistvuse, vastutuse ja hoolsuskohustuse hanke-, erastamis- ja kontsessioonimenetlustes, mis hõlmavad välismaiseid riigi omanduses olevaid ettevõtteid, sealhulgas Hiina töövõtjaid;
99. väljendab muret Lääne-Balkani riikide elukutseliste sõidukijuhtide hiljutiste blokaadide pärast Schengeni ala piiriületuspunktides seoses ELi sisenemise ja EList lahkumise süsteemi rakendamisega, märkides, et see ohustab kandidaatriikide inimeste elatusvahendeid ja võib häirida tarneahelaid ELis; kutsub komisjoni üles hindama tihedas koostöös liikmesriikidega võimalikke pragmaatilisi ja õiguslikult usaldusväärseid lahendusi, mis tasakaalustavad transpordisektori tegelikku tegevust vajadusega säilitada Schengeni *acquis* terviklikkus, tagades asjakohased kaitsemeetmed ja vältides mis tahes kuritarvitamist;

100. kutsub Serbiat üles suurendama jõupingutusi asjakohase keskkonna- ja kliimaalase õigustiku ülevõtmiseks ning tagama keskkonnakaitse taseme nõuetekohase kohaldamise; nõuab tungivalt, et Serbia ametiasutused parandaksid kõikide investeeringute, sealhulgas Hiina ja Venemaa investeeringute läbipaistvust ja keskkonnamõju hindamist; väljendab heameelt keskkonnamõju hindamise seaduse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise seaduse vastuvõtmise üle; rõhutab siiski, et tõhus rakendamine on endiselt hädavajalik ning eelkõige tuleb tagada, et kõik projektid läbiks põhjaliku ja läbipaistva hindamismenetluse, et avalikkuse osalemine oleks sisuline ja õigeaegne ning et ükski haldustava ei võimaldaks vältida põhjalikku projektide keskkonnamõju hindamist;
101. kutsub Serbiat üles kiirendama oma õigusaktide vastavusse viimist linnudirektiivi ja elupaikade direktiiviga ning suurendama märkimisväärselt jõupingutusi Natura 2000 võrgustiku alade kindlakstegemiseks ja eelmääramiseks, et täita 27. peatükist tulenevad põhikohustused, ning laiendama ja tõhusalt haldama kaitsealasid, sealhulgas tugevdama looduslike liikidega seotud kuritegevuse alast õiguskaitset; väljendab muret kaevandustööstuse kasvava surve pärast elurikastele aladele, sealhulgas looduskaitsealadele ja vanade metsade ökosüsteemidele; väljendab veel kord kahetsust meetmete puudumise pärast muu hulgas Dragovištitsa jõe reostamise vastu piirkonnas tegutsevate kaevanduste poolt ning kahjuliku mõju pärast kohalike elanike tervisele ja keskkonnale;

o
o o

102. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning lasta käesolev resolutsioon tõlkida serbia keelde ja edastada see Serbia presidendile, valitsusele ja rahvussamblale.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0263

Geneetiliselt muundatud maisi NK603 × T25

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta resolutsioon komisjoni 29. juuni 2026. aasta rakendusotsuse (EL) 2026/1417 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi NK603 × T25 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (2026/2745(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 29. juuni 2026. aasta rakendusotsust (EL) 2026/1417, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi NK603 × T25 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003¹,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1829/2003 geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta², eriti selle artikli 11 lõiget 3 ja artikli 23 lõiget 3,
- võttes arvesse määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklis 35 osutatud alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees 27. aprillil 2026. aastal toimunud hääletust, mille tulemusel arvamust ei esitatud, ning apellatsioonikomitees 2. juunil 2026 toimunud hääletust, mille tulemusel samuti arvamust ei esitatud,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määruse (EL) nr 182/2011 (millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes)³ artiklit 11,
- võttes arvesse Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) 29. oktoobril 2025 vastu võetud ja 27. novembril 2025 avaldatud arvamust⁴,
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone, milles väljendatakse vastuseisu

¹ ELT L, 2026/1417, 3.7.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2026/1417/oj.

² ELT L 268, 18.10.2003, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj>.

³ ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>.

⁴ EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni teaduslik arvamus „Assessment of genetically modified maize NK603 × T25 (dossier GMFF-2023-21252)“ (Geneetiliselt muundatud maisi NK603 × T25 hindamine (toimik GMFF-2023-21252)), EFSA Journal, 2025, 23(11):e9745, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2025.9745>.

geneetiliselt muundatud organismide (GMOd) lubamisele⁵,

- ⁵ Euroopa Parlament võttis kaheksandal ametiajal vastu 36 resolutsiooni ja üheksandal ametiajal 38 resolutsiooni, milles väljendatakse vastuseisu GMOde lubamisele. Lisaks on Euroopa Parlament kümnendal ametiajal vastu võtnud järgmised resolutsioonid:
- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2628 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 89034 × 1507 × NK603 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1797, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1797/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2627 kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud puuvilla COT102 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1798, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1798/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2629 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 89034 × 1507 × MON 88017 × 59122 ja selle kaheksat alakombinatsiooni sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1799, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1799/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/1828 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 810 sisaldava, sellest koosneva ja sellest valmistatud toidu ja sööda turuleviimise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/1207 (ELT C, C/2025/1800, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1800/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/1822 kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi DP915635 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1801, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1801/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/1826 kohta, millega lubatakse geneetiliselt muundatud maisi DP23211 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest toodetud kaupade turule laskmist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1802, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1802/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2618 kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi DP202216 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1803, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1803/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi MON 94804 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1804, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1804/oj>).

-
- Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi DP910521 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/2246, 29.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2246/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi MON 95275 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/2247, 29.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2247/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 8. mai 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse geneetiliselt muundatud sojauba MON 87705 × MON 87708 × MON 89788 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/586, 24.2.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/586/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 8. oktoobri 2025. aasta resolutsioon komisjoni 22. septembri 2025. aasta rakendusotsuse (EL) 2025/1898 kohta, millega lubatakse turule lasta geneetiliselt muundatud maisi DP51291 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest valmistatud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1523, 15.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1523/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse turule lasta geneetiliselt muundatud maisi DAS1131 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest valmistatud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1703, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1703/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud puuvilla MON 88913 (MON-88913-8) sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1704, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1704/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud rapsi MON 88302 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1705, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1705/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud sojauba MON 87708 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1706, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1706/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 87427 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1707, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1707/oj>).

- võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõikeid 2 ja 3,
 - võttes arvesse keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni resolutsiooni ettepanekut,
- A. arvestades, et komisjoni rakendusotsusega (EL) 2015/2279⁶ anti luba lasta turule geneetiliselt muundatud maisi NK603 × T25 (edaspidi „geneetiliselt muundatud mais“) sisaldavat, sellest koosnevat või sellest toodetud toitu ja sööta; arvestades, et kõnealune luba hõlmas ka selliste muude toodete (v.a toit ja sööt) turule laskmist, mis sisaldavad geneetiliselt muundatud maisi või koosnevad sellest ja mida kasutatakse nagu muud maisi, kuid mida ei viljeldata;

-
- Euroopa Parlamendi 16. detsembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi NK603 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/2150, 6.5.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2150/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 16. detsembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse lasta turule geneetiliselt muundatud suhkrupeedist KWS20-1 valmistatud toitu, toidu koostisosi ja sööta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/2151, 6.5.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2151/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse turule lasta geneetiliselt muundatud sojauba DBN-09004-6 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0041).
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi T25 (ACS-ZMØØ3-2) sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0042).
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud puuvilla GHB614 × LLCotton25 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0043).
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud puuvilla T304-40 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0044).
 - Euroopa Parlamendi 29. aprilli 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud sojauba MON 94637 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0150).
- ⁶ Komisjoni 4. detsembri 2015. aasta rakendusotsus (EL) 2015/2279, millega lubatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1829/2003 lasta turule geneetiliselt muundatud maisi NK603 × T25 (MON-ØØ6Ø3-6 × ACS-ZMØØ3-2) sisaldavad, sellest koosnevad või sellest valmistatud tooted (ELT L 322, 8.12.2015, lk 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2015/2279/oj).

- B. arvestades, et 19. aprillil 2024 esitas Belgias asuv äriühing Bayer Agriculture BV Ameerika Ühendriikides asuva äriühingu Bayer CropScience LP nimel komisjonile taotluse kõnealuse loa kehtivuse pikendamiseks;
- C. arvestades, et EFSA avaldas 27. novembril 2025 kooskõlas määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklitega 6 ja 18 geneetiliselt muundatud maisi kohta heakskiitva teadusliku arvamuse; arvestades, et EFSA jõudis järeldusele, et kõnealuses pikendamistaotluses puuduvad tõendid uute ohtude, kokkupuuteviisi muutumise või teadusliku ebakindluse kohta, millest lähtuvalt võiks olla vaja muuta geneetiliselt muundatud maisi kohta tehtud algset riskihindamist käsitlevaid järeldusi, mille EFSA võttis vastu 2015. aastal⁷; arvestades, et nendes arvamustes ei käsitletud mitut laiemat keskkonna-, sotsiaal-majanduslikku ja kumulatiivset mõju, mis EFSA arvates ei kuulu tema pädevusse;
- D. arvestades, et geneetiliselt muundatud mais on herbitsiiditolerantne mitmekordse transformatsiooni läbinud geneetiliselt muundatud mais, mis on välja töötatud NK603 (glüfosaaditolerants) ja T25 (glüfosinaatammooniumitolerants) kombineerimise teel;
- E. arvestades, et EFSA tehtud riskihindamised ei hõlmanud pikaajalisi toksikoloogilisi uuringuid ega kumulatiivse ja kombineeritud mõju üksikasjalikku analüüsi, sealhulgas võimalikku koostoimet maisi kasvatamisel tavaliselt kasutatavate pestitsiidide jääkidega;
- F. arvestades, et valdavat osa geneetiliselt muundatud põllukultuuridest, sealhulgas geneetiliselt muundatud maisi, on geneetiliselt muundatud nii, et need on tolerantset vähemalt veel ühe herbitsiidi suhtes, mida saab kasutada kogu geneetiliselt muundatud kultuuri kasvatamise ajal, ilma et taimed sureks, nagu juhtuks herbitsiidide suhtes mittetolerantsete kultuuride puhul; arvestades, et mitu uuringut näitab, et herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud kultuuride kasvatamise tõttu hakatakse rohkem kasutama täiendavaid herbitsiide, seda peamiselt herbitsiiditolerantse umbrohu tekke tõttu⁸;
- G. arvestades, et herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud kultuuride puhul sõltuvad põllumajandustootjad umbrohutõrjesüsteemist, mis põhineb suures osas või täielikult herbitsiididel ja nõuab neilt geneetiliselt muundatud seemnete eest lisatasu, tekitades

⁷ EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni teaduslik arvamus „Scientific Opinion of the EFSA Panel on Genetically Modified Organisms on an application (EFSA-GMO-NL-2010-80) for the placing on the market of herbicide-tolerant genetically modified maize NK603 × T25 for food and feed uses, import and processing under Regulation (EC) No 1829/2003 from Monsanto“ (Teaduslik arvamus äriühingu Monsanto poolt määruse (EÜ) nr 1829/2003 alusel esitatud taotluse (EFSA-GMO-NL-2010-80) kohta, millega taotletakse luba lasta turule herbitsiiditolerantne geneetiliselt muundatud mais NK603 × T25 toiduks ja söödaks kasutamiseks ning impordi ja töötlemise eesmärgil), EFSA Journal, 2015, 13(7):4165, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2015.4165>.

⁸ Vt näiteks S. Bonny artiklit „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact“ (Geneetiliselt muundatud herbitsiiditolerantset põllukultuurid, umbrohi ja taimemürgid: ülevaade ja mõju, Environmental Management, jaanuar 2016, 57(1), lk 31–48, <https://doi.org/10.1007/s00267-015-0589-7> ja Benbrook, C.M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years“ (Geneetiliselt muudetud põllukultuuride mõju pestitsiidikasutusele USAs – esimesed 16 aastat), Environmental Sciences Europe, 28. september 2012, kd 24(1), <https://doi.org/10.1186/2190-4715-24-24>.

samal ajal sõltuvuse täiendavate herbitsiidide kasutamisest tootmissüsteemi lahutamatu osana; arvestades, et geneetiliselt muundatud maisi kasvatavate põllumajandusettevõtete suurem sõltuvus täiendavatest herbitsiididest kiirendab nende herbitsiidide suhtes resistentse umbrohu teket ja levikut ning suurendab seega veelgi vajadust herbitsiidide kasutamise järele, tekitades nõiarangi, kus nendest loobuda on keeruline; arvestades, et selle tagajärjel suureneb herbitsiidide liigsest kasutamisest tingitud kahjulik mõju mulla seisundile, vee kvaliteedile ning maapealsele ja -alusele elurikkusele, samuti suureneb inimeste ja loomade kokkupuude nendega, võimalik et ka toidus ja söödas leiduvate herbitsiidijääkide suurenemise tõttu⁹;

- H. arvestades, et glüfosinaat on klassifitseeritud kategooria 1B reproduktiivtoksiliseks aineks ning seetõttu kehtivad selle suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1107/2009¹⁰ sätestatud piirkriteeriumid; arvestades, et glüfosinaat oli liidus kasutamiseks heaks kiidetud ajavahemikuks, mis lõppes 31. juulil 2018;
- I. arvestades, et glüfosaadi ohutuse osas inimeste tervisele ja keskkonnale valitseb endiselt suur teaduslik ebakindlus; arvestades, et EFSA jõudis 2015. aasta novembris järeldusele, et glüfosaat ei ole tõenäoliselt kantserogeenne, ja Euroopa Kemikaaliamet jõudis 2017. aasta märtsis järeldusele, et selle klassifitseerimata jätmine oli õigustatud; arvestades, et Maailma Terviseorganisatsiooni vähile spetsialiseerunud amet Rahvusvaheline Vähiuurimiskeskus soovis klassifitseeris 2015. aastal glüfosaadi inimeste jaoks tõenäoliselt kantserogeenseks aineks; arvestades, et mitu teist hiljutist eelretsenseeritud teadusuuringut kinnitavad glüfosaadi võimalikku kantserogeenset toimet¹¹; arvestades, et ajakiri „Regulatory Toxicology and Pharmacology“ on võtnud ametlikult tagasi 2000. aastal avaldatud teadusartikli „Safety Evaluation and Risk Assessment of the Herbicide Roundup and Its Active Ingredient, Glyphosate, for Humans“ (Herbitsiidi Roundup ja selle toimeaine glüfosaadi ohutuse ja riski hindamine inimeste puhul), mida on kasutatud glüfosaadi ohutuse kaitsmiseks paljudes riskihinnangutes, kuna „on tõstatatud küsimusi seoses selle autoritega, uurimistulemuste kehtivusega autorite ja uuringu sponsori panuse väärkajastamise kontekstis ning autorite võimalike huvide konfliktidega“¹²;
- J. arvestades, et geneetiliselt muundatud taimede herbitsiidijääkide ja neis leitud metaboliitide hindamist ei loeta EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni pädevusse kuuluvaks ning seetõttu ei ole seda GMOde loamenetluse osana ette võetud; arvestades, et see põhjustab probleeme, sest asjaomaste geneetiliselt muundatud taimede puhul võib seda, kuidas taim täiendavaid herbitsiide lagundab, ja metaboliitide koostist ning seega ka nende toksilisust mõjutada geneetiline muundamine ise¹³;

⁹ Vt nt: <https://doi.org/10.1002/ps.8105> ja <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2009.03.009>.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj>).

¹¹ Vt nt <https://doi.org/10.1016/j.mrrev.2019.02.001>, <https://doi.org/10.1093/ije/dyz017>, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0219610> ja <https://doi.org/10.1186/s13045-019-0767-9>.

¹² <https://doi.org/10.1006/rtph.1999.1371>

¹³ Glüfosaadi puhul on see on tõepoolest nii, nagu on ka kirjutas EFSA põhjendatud arvamuses glüfosaadijääkide kehtivate piirnõrme kohta vastavalt määruse (EÜ) nr 396/2005 artiklile 12, EFSA Journal, 2018, 16(5):e5263, lk 12, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5263>.

- K. arvestades, et elurikkusele, mulla seisundile, tolmeldajatele ja mittesihthiikidele avalduva võimaliku kahjuliku mõju sõltumatu kontroll ja seire ei ole endiselt piisavalt tagatud;
- L. arvestades, et teadusliku ebakindluse korral tuleks kohaldada Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 191 sätestatud ettevaatuspõhimõtet;
- M. arvestades, et määruses (EÜ) nr 1829/2003 nõutakse, et geneetiliselt muundatud toit ja sööt ei tohi avaldada inimeste ja loomade tervisele ega keskkonnale kahjulikku mõju;
- N. arvestades, et geneetiliselt muundatud maisi loa pikendamine liidu poolt ei oleks kooskõlas pestitsiidide vähendamist käsitlevate rahvusvaheliste kohustustega¹⁴, võttes arvesse inimeste, loomade ja keskkonna suuremat kokkupuudet glüfosaadi ja glufosinaadiga riikides, kus seda herbitsiiditolerantset geneetiliselt muundatud põllukultuuri kasvatatakse, ning sellega seotud võimalikke tõsiseid tervisemõjusid;
- O. arvestades, et geneetiliselt muundatud maisi ei ole liidus lubatud kasvatada;
- P. arvestades, et komisjoni rakendusotsusega (EL) 2026/1417 lubatakse jätkuvalt liitu importida tooteid, mis ei vasta liidu põllumajandustootjate järgitavatele standarditele, seades nad seeläbi ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
- Q. arvestades, et ELi põllumajanduse tulevikku käsitleva strateegilise dialoogi¹⁵ järeldustes kutsutakse komisjoni üles uuesti hindama oma lähenemisviisi põllumajanduslike toiduainete impordi ja ekspordi turulepääsule, võttes arvesse liidu ja selle kaubanduspartnerite lahknevate standardite probleemi; arvestades, et õiglasemad kaubandussuhted ülemaailmsel tasandil, mis on kooskõlas tervisliku keskkonna eesmärkidega, olid 2023., 2024. ja 2025. aasta meeleavaldustel põllumajandustootjate üks peamisi nõudmisi;
- R. arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt rõhutanud, et komisjon ei tohiks anda luba GMOdele juhtudel, kui liikmesriigid ei saavuta alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees või apellatsioonikomitees kvalifitseeritud häälteenamust, et leevendada püsivat demokraatia defitsiiti;
- S. arvestades, et kuigi komisjon tunnistab puudujääke demokraatlikus protsessis, liikmesriikide toetuse puudumist ja Euroopa Parlamendi vastuväiteid, jätkab ta siiski GMOdele lubade andmist;
- T. arvestades, et terviseühitsuse lähenemisviisi kohaselt tuleb GMOde pikaajalise kestlikkuse ja ohutuse hindamisel arvesse võtta inimeste, loomade, taimede ja keskkonna tervise vastastikust sõltuvust;
- 1. on seisukohal, et komisjoni rakendusotsus (EL) 2026/1417 ületab määruses (EÜ) nr 1829/2003 sätestatud rakendamisolulisi;

¹⁴ 2022. aasta detsembris lepitati ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgul kokku ülemaailmses elurikkuse raamistikus, mis sisaldab üleilmset eesmärki vähendada taimekaitsevahenditest tulenevaid ohte 2030. aastaks vähemalt 50 % (vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7834).

¹⁵ https://commission.europa.eu/topics/agriculture-and-rural-development/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_et

2. on seisukohal, et komisjoni rakendusotsus (EL) 2026/1417 on vastuolus liidu õigusega, sest see ei ole kooskõlas määruse (EÜ) nr 1829/2003 eesmärgiga, milleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 178/2002¹⁶ sätestatud üldpõhimõtete kohaselt on luua alus inimeste elu ja tervise, loomade tervise ja heaolu ning keskkonna ja tarbijate huvide kaitse kõrge taseme tagamiseks seoses geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamisega ning tagada samal ajal ka siseturu tõhus toimimine;
3. palub komisjonil rakendusotsuse (EL) 2026/1417 tagasi võtta;
4. kutsub komisjoni üles mitte pikendama geneetiliselt muundatud maisile antud luba, kuna puuduvad piisavad tõendid pikaajalise mõju kohta elurikkusele, toiduohutusele, põllumajandustootjate elatusvahenditele ja loomatervisele kooskõlas terviseühitsuse põhimõttega;
5. kutsub komisjoni üles esitama viivitamata seadusandliku ettepaneku GMOsid käsitleva otsustusprotsessi reformimiseks, et reageerida Euroopa Parlamendi järjepidevatele vastuväidetele ja liikmesriikide pooldava kvalifitseeritud häälteenamuse puudumisele;
6. rõhutab sellega seoses, et liidus keelatud herbitsiidide, näiteks glufosinaadi suhtes tolerantseks muudetud geneetiliselt muundatud taimede importimise lubamine toidu, sööda või toodetena kasutamiseks on vastuolus liidu rahvusvaheliste kohustustega, mis tulenevad muu hulgas ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioonist ja ÜRO kestliku arengu eesmärkidest, sealhulgas Kunmingi-Montréal'i raamistikust, ning et see loob liidu põllumajandustootjatele ebavõrdsed tingimused;
7. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj>).

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0264

Geneetiliselt muundatud sojauba MON 87705

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta resolutsioon komisjoni 29. juuni 2026. aasta rakendusotsuse (EL) 2026/1419 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud sojauba MON 87705 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (2026/2747(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 29. juuni 2026. aasta rakendusotsust (EL) 2026/1419, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud sojauba MON 87705 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003¹,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1829/2003 geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta², eriti selle artikli 11 lõiget 3 ja artikli 23 lõiget 3,
- võttes arvesse määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklis 35 osutatud alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees 27. arpillil 2026. aastal toimunud hääletust, mille tulemusel arvamust ei esitatud, ning apellatsioonikomitees 2. juunil 2026 toimunud hääletust, mille tulemusel samuti arvamust ei esitatud,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määruse (EL) nr 182/2011 (millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes)³ artiklit 11,
- võttes arvesse Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) 10. detsembril 2025 vastu võetud ja 12. jaanuaril 2026 avaldatud arvamust⁴,
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone, milles väljendatakse vastuseisu

¹ ELT L 2026/1419, 3.7.2026, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec_impl/2026/1419/oj.

² ELT L 268, 18.10.2003, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj>.

³ ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>.

⁴ EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni teaduslik arvamus geneetiliselt muundatud sojauba MON 87705 hindamise kohta (taotlus GMFF-2023–21236), EFSA Journal 2026, 24(1):e9846, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2026.9846>.

geneetiliselt muundatud organismide (GMOd) lubamisele⁵,

- ⁵ Euroopa Parlament võttis kaheksandal ametiajal vastu 36 resolutsiooni ja üheksandal ametiajal 38 resolutsiooni, milles väljendatakse vastuseisu GMOde lubamisele. Lisaks on Euroopa Parlament kümnendal ametiajal vastu võtnud järgmised resolutsioonid:
- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2628 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 89034 × 1507 × NK603 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1797, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1797/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2627 kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud puuvilla COT102 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1798, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1798/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2629 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 89034 × 1507 × MON 88017 × 59122 ja selle kaheksat alakombinatsiooni sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1799, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1799/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/1828 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 810 sisaldava, sellest koosneva ja sellest valmistatud toidu ja sööda turuleviimise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/1207 (ELT C, C/2025/1800, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1800/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/1822 kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi DP915635 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1801, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1801/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/1826 kohta, millega lubatakse geneetiliselt muundatud maisi DP23211 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest toodetud kaupade turule laskmist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1802, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1802/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2618 kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi DP202216 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1803, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1803/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi MON 94804 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1804, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1804/oj>).

-
- Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi DP910521 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/2246, 29.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2246/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi MON 95275 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/2247, 29.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2247/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 8. mai 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse geneetiliselt muundatud sojauba MON 87705 × MON 87708 × MON 89788 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/586, 24.2.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/586/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 8. oktoobri 2025. aasta resolutsioon komisjoni 22. septembri 2025. aasta rakendusotsuse (EL) 2025/1898 kohta, millega lubatakse turule lasta geneetiliselt muundatud maisi DP51291 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest valmistatud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1523, 15.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1523/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse turule lasta geneetiliselt muundatud maisi DAS1131 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest valmistatud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1703, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1703/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud puuvilla MON 88913 (MON-88913-8) sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1704, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1704/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud rapsi MON 88302 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1705, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1705/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud sojauba MON 87708 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1706, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1706/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 87427 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1707, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1707/oj>).

- võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõikeid 2 ja 3,
 - võttes arvesse keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni resolutsiooni ettepanekut,
- A. arvestades, et komisjoni rakendusotsusega (EL) 2015/696⁶ on lubatud turule lasta geneetiliselt muundatud sojauba MON 87705 (edaspidi „geneetiliselt muundatud sojauba“) sisaldavat, sellest koosnevat või sellest toodetud toitu ja sööta; arvestades, et see luba hõlmas ka selliste muude toodete (v.a toit ja sööt) turule laskmist, mis sisaldavad GM sojauba või koosnevad sellest ja mida kasutatakse nagu muud sojauba, kuid mida ei viljeldata;

-
- Euroopa Parlamendi 16. detsembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi NK603 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/2150, 6.5.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2150/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 16. detsembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse lasta turule geneetiliselt muundatud suhkrupeedist KWS20-1 valmistatud toitu, toidu koostisosi ja sööta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/2151, 6.5.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2151/oj>).
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse turule lasta geneetiliselt muundatud sojauba DBN-09004-6 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0041);
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi T25 (ACS-ZMØØ3-2) sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0042);
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud puuvilla GHB614 × LLCotton25 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0043);
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud puuvilla T304-40 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0044);
 - Euroopa Parlamendi 29. aprilli 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud sojauba MON 94637 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0150).
- ⁶ Komisjoni 24. aprilli 2015. aasta rakendusotsus (EL) 2015/696, millega antakse luba lasta turule geneetiliselt muundatud sojauba MON 87705 (MON-877Ø5-6) sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest valmistatud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT L 112, 30.4.2015, lk 60, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2015/696/2021-02-16).

- B. arvestades, et 8. märtsil 2024 esitas Belgias asuv äriühing Bayer Agriculture BV. Ameerika Ühendriikides asuva äriühingu Bayer CropScience LP nimel komisjonile taotluse kõnealuse loa kehtivuse pikendamiseks;
- C. arvestades, et EFSA avaldas 12. jaanuaril 2026 kooskõlas määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklitega 6 ja 18 geneetiliselt muundatud sojaoa kohta heakskiitva teadusliku arvamuse⁷; arvestades, et EFSA jõudis järeldusele, et pikendamistaotluses puuduvad tõendid uute ohtude, kokkupuute muutumise või teadusliku ebakindluse kohta, millest lähtuvalt võiks olla vaja muuta geneetiliselt muundatud sojaoa kohta tehtud algsest riskihindamisest tulenevaid järeldusi, mille EFSA võttis vastu 2012.⁸ ja 2013.⁹ aastal. arvestades, et nendes arvamustes ei käsitletud mitut laiemat keskkonna-, sotsiaal-majanduslikku ja kumulatiivset mõju, mis EFSA arvates ei kuulu tema pädevusse;
- D. arvestades, et geneetiliselt muundatud sojaosal on suurem oleiinhappe sisaldus ja taluvus glüfosaati sisaldavate herbitsiidide suhtes;
- E. arvestades, et EFSA tehtud riskihindamised ei hõlmanud pikaajalisi toksikoloogilisi uuringuid ega kumulatiivse ja kombineeritud mõju üksikasjalikku analüüsi, sealhulgas võimalikku koostoimet sojaoa kasvatamisel tavaliselt kasutatavate pestitsiidide jääkidega;
- F. arvestades, et valdavat osa geneetiliselt muundatud põllukultuuridest, sealhulgas geneetiliselt muundatud sojauba, on geneetiliselt muundatud nii, et need on tolerantset vähemalt veel ühe herbitsiidi suhtes, mida saab kasutada kogu geneetiliselt muundatud kultuuri kasvatamise ajal, ilma et taimed sureks, nagu juhtuks herbitsiidide suhtes mittetolerantsete kultuuride puhul; arvestades, et mitu uuringut näitab, et herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud kultuuride kasvatamise tõttu hakatakse rohkem kasutama täiendavaid herbitsiide, seda peamiselt herbitsiiditolerantse umbrohu tekke tõttu;
- G. arvestades, et herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud kultuuride puhul sõltuvad

⁷ EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni teaduslik aramus „Assessment of genetically modified soybean MON 87705 for renewal authorisation under Regulation (EC) No 1829/2003“ (Geneetiliselt muundatud sojaoa MON 87705 hindamine turule laskmise loa kehtivuse pikendamise eesmärgil vastavalt määrusele (EÜ) nr 1829/2003) (taotlus GMFF-2023-21236)), EFSA Journal, 2026, 24(1):e9846, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2026.9846>.

⁸ EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni teaduslik aramus „Scientific Opinion of the EFSA Panel on Genetically Modified Organisms on application EFSA-GMO-NL-2010-78 for the placing on the market of herbicide tolerant genetically modified soybean MON 87705 for food and feed uses, import and processing under regulation (EC) No 1829/2003 from Monsanto“ (teaduslik aramus Monsanto taotluse EFSA-GMO-NL-2010-78 kohta, mis käsitleb herbitsiiditolerantse geneetiliselt muundatud sojaoa MON 87705 turuleviimist toiduks ja söödaks kasutamiseks, importimiseks ja töötlemiseks määrusele (EÜ) nr 1829/2003 alusel), EFSA Journal 2012, 10(10):2909, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2012.2909>.

⁹ EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni avaldus „Statement supplementing the scientific opinion on application EFSA-GMO-NL-2010-78, to cover the safety of soybean MON 87705 oil for commercial frying“ (avaldus, mis täiendab teaduslikku arvamust taotluse EFSA-GMO-NL-2010-78, et hõlmata sojaoa MON 87705 õli ohutust kaubanduslikul eesmärgil praadimiseks), EFSA Journal, 2013, 11(12):3507, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2013.3507>.

põllumajandustootjad umbrohutõrjesüsteemist, mis põhineb suures osas või täielikult herbitsiididel ja nõuab neilt geneetiliselt muundatud seemnete eest lisatasu, tekitades samal ajal sõltuvuse täiendavate herbitsiidide kasutamisest tootmissüsteemi lahutamatu osana; arvestades, et geneetiliselt muundatud sojauba kasvatavate põllumajandusettevõtete suurem sõltuvus lisaherbitsiididest kiirendab nende herbitsiidide suhtes resistentse umbrohu teket ja levikut ning suurendab seega veelgi vajadust herbitsiidide kasutamise järele, tekitades nõiaringi, kus nendest loobuda on keeruline; arvestades, et selle tagajärjel suureneb herbitsiidide liigsest kasutamisest tingitud kahjulik mõju mulla seisundile, vee kvaliteedile ning maapealsele ja -alusele elurikkusele, samuti suureneb inimeste ja loomade kokkupuude nendega, võimalik et ka toidus ja söödas leiduvate herbitsiidijääkide suurenemise tõttu;

- H. arvestades, et mitu uuringut näitab, et herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud kultuuride kasvatamise tõttu hakatakse rohkem kasutama täiendavaid herbitsiide, seda peamiselt herbitsiiditolerantse umbrohu tekke tõttu¹⁰; arvestades, et seetõttu puutub geneetiliselt muundatud sojauba eeldatavasti kokku nii suuremate kui ka korduvate glüfosaadi annustega, mistõttu võib saagis esineda nende ainete jääke ja nende lagunemisprodukte (metaboliite) suuremates kogustes;
- I. arvestades, et glüfosaadi ohutuse osas inimeste tervisele ja keskkonnale valitseb endiselt suur teaduslik ebakindlus; arvestades, et EFSA jõudis 2015. aasta novembris järeldusele, et glüfosaat ei ole tõenäoliselt kantserogeenne, ja Euroopa Kemikaaliamet jõudis 2017. aasta märtsis järeldusele, et selle klassifitseerimata jätmine oli õigustatud; arvestades, et Maailma Terviseorganisatsiooni vähile spetsialiseerunud amet Rahvusvaheline Vähiuurimiskeskus soovust klassifitseeris 2015. aastal glüfosaadi inimeste jaoks tõenäoliselt kantserogeenseks aineks; arvestades, et mitu teist hiljutist eelretsenseeritud teadusuuringut kinnitavad glüfosaadi võimalikku kantserogeenset toimet¹¹; arvestades, et ajakiri „Regulatory Toxicology and Pharmacology“ on võtnud ametlikult tagasi 2000. aastal avaldatud teadusartikli „Safety Evaluation and Risk Assessment of the Herbicide Roundup and Its Active Ingredient, Glyphosate, for Humans“ (Herbitsiidi Roundup ja selle toimeaine glüfosaadi ohutuse ja riski hindamine inimeste puhul), mida on kasutatud glüfosaadi ohutuse kaitsmiseks paljudes riskihinnangutes, kuna „on tõstatatud küsimusi seoses selle autoritega, uurimistulemuste kehtivusega autorite ja uuringu sponsori panuse väärkajastamise kontekstis ning autorite võimalike huvide konfliktidega“¹²;
- J. arvestades, et geneetiliselt muundatud taimede herbitsiidijääkide ja neis leitud metaboliitide hindamist ei loeta EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni pädevusse kuuluvaks ning seetõttu ei ole seda GMode loamenetluse osana ette võetud; arvestades, et see põhjustab probleeme, sest asjaomaste geneetiliselt muundatud taimede

¹⁰ Vt nt Bonny, S., „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact“ (Geneetiliselt muundatud herbitsiiditolerantsed põllukultuurid, umbrohi ja taimemürgid: ülevaade ja mõju, Environmental Management, jaanuar 2016, 57(1), lk 31–48, <https://doi.org/10.1007/s00267-015-0589-7> ja Benbrook, C.M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. - the first sixteen years“ (Geneetiliselt muudetud põllukultuuride mõju pestitsiidikasutusele USAs – esimesed 16 aastat), Environmental Sciences Europe, 28. september 2012, kd 24(1), <https://doi.org/10.1186/2190-4715-24-24>.

¹¹ Vt nt <https://doi.org/10.1016/j.mrrev.2019.02.001>, <https://doi.org/10.1093/ije/dyz017>, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0219610> ja <https://doi.org/10.1186/s13045-019-0767-9>.

¹² <https://doi.org/10.1006/rtp.1999.1371>

puhul võib seda, kuidas taim täiendavaid herbitsiide lagundab, ja metaboliitide koostist ning seega ka nende toksilisust mõjutada geneetiline muundamine ise¹³;

- K. arvestades, et koostise analüüs näitas, et geneetiliselt muundatud sojaoa rasvhapete profiil on võrreldes selle tavapärase vastega oluliselt muutunud, kuna oleiinhappe sisaldus on suurenenud ning sellega kaasneb linoolhappe ja palmitiinhappe sisalduse vähenemine; arvestades, et teaduslikud kaalutlused keskenduvad pikaajalisele toitumisalasele mõjule, mis kaasneb elanikkonna laiema kokkupuutega selle muundatud profiiliga, eelkõige tarbijate puhul, kes tarbivad palju sojaõli; arvestades, et EFSA võttis arvesse toiduga saadava koguse hinnanguid, et hinnata muutuste toiteväärtuslikku tähtsust, kasutades erinevaid tarbimis- ja asendusstsenaariume; arvestades, et nende eelduste põhjal soovitas EFSA ainult turustamisjärgse seire kava, mis keskendub liidu impordi kohta andmete kogumisele, ja ajakohastatud toitumisalase hinnangu tegemist juhul, kui olemasolev teave tarbimisharjumuste kohta erineb sellest, mida kasutati esialgses riskihindamises;
- L. arvestades, et määruses (EÜ) nr 1829/2003 nõutakse, et geneetiliselt muundatud toit ega sööt ei tohi avaldada kahjulikku mõju inimeste või loomade tervisele ega keskkonnale, ning nõutakse, et komisjon võtaks oma otsuse koostamisel arvesse kõiki liidu õigusaktide asjakohaseid sätteid ning teisi kõnealuse küsimusega seotud õiguspäraseid tegureid; arvestades, et need õiguspärased tegurid peaksid hõlmama liidu kohustusi, mis tulenevad Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) kestliku arengu eesmärkidest, Pariisi kliimakokkuleppest¹⁴ ja ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioonist¹⁵;
- M. arvestades, et elurikkusele, mulla seisundile, tolmeldajatele ja mittesihikliikidele avalduva võimaliku kahjuliku mõju sõltumatu seire ja süstemaatiline jälgimine ei ole endiselt piisavalt tagatud;
- N. arvestades, et teadusliku ebakindluse korral tuleks kohaldada Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 191 sätestatud ettevaatuspõhimõtet;
- O. arvestades, et liidul kui ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osalisel on kooskõlas selle artikliga 3 kohustus tagada, et tema jurisdiktsioonis või kontrolli all toimuv tegevus ei kahjustaks teiste riikide keskkonda;
- P. arvestades, et geneetiliselt muundatud sojaoa loa pikendamine liidu poolt ei oleks kooskõlas pestitsiidide vähendamist käsitlevate rahvusvaheliste kohustustega¹⁶, võttes arvesse inimeste, loomade ja keskkonna suuremat kokkupuudet glüfosaadiga riikides, kus seda herbitsiiditolerantset geneetiliselt muundatud põllukultuuri kasvatatakse, ning sellega seotud võimalikke tõsiseid tervisemõjusid;
- Q. arvestades, et geneetiliselt muundatud sojauba ei ole liidus lubatud kasvatada;

¹³ Glüfosaadi puhul on see on tõepoolest nii, nagu on ka kirjas EFSA põhjendatud arvamuses glüfosaadijääkide kehtivate piirnormide kohta vastavalt määruse (EÜ) nr 396/2005 artiklile 12, EFSA Journal, 2018,16(5):5263, lk 12, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5263>.

¹⁴ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

¹⁵ EÜT L 309, 13.12.1993, lk 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/convention/1993/626/oj>.

¹⁶ ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgul 2022. aasta detsembris lepitati kokku ülemaailmses elurikkuse raamistikus, mis sisaldab üleilmset eesmärki vähendada pestitsiididest tulenevaid ohte 2030. aastaks vähemalt 50 % (vt: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_22_7834).

- R. arvestades, et komisjoni rakendusotsus (EL) 2026/1419 võimaldaks liitu importimist, mis ei vasta liidu põllumajandustootjate poolt järgitavatele standarditele ja seab nad seetõttu ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
- S. arvestades, et ELi põllumajanduse tulevikku käsitleva strateegilise dialoogi järeldustes¹⁷ kutsutakse komisjoni üles uuesti hindama oma lähenemisviisi põllumajanduslike toiduainete impordi ja ekspordi turulepääsule, võttes arvesse liidu ja selle kaubanduspartnerite lahknevate standardite probleemi; arvestades, et õiglasemad kaubandussuhted ülemaailmsel tasandil, mis on kooskõlas tervisliku keskkonna eesmärkidega, olid 2023., 2024. ja 2025. aasta meeleavaldustel põllumajandustootjate üks peamisi nõudmisi;
- T. arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt rõhutanud, et komisjon ei tohiks anda luba GMOdele juhtudel, kui liikmesriigid ei saavuta alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees või apellatsioonikomitees kvalifitseeritud häälteenamust, et tegeleda demokraatia püsiva puudujäägiga;
- U. arvestades, et kuigi komisjon tunnistab puudujääke demokraatlikus protsessis, liikmesriikide toetuse puudumist ja Euroopa Parlamendi vastuväiteid, jätkab ta siiski GMOdele lubade andmist;
- V. arvestades, et terviseühitsuse lähenemisviisi kohaselt tuleb GMOde pikaajalise kestlikkuse ja ohutuse hindamisel arvesse võtta inimeste, loomade, taimede ja keskkonna tervise vastastikust sõltuvust;
1. on seisukohal, et komisjoni rakendusotsus (EL) 2026/1419 ületab määruses (EÜ) nr 1829/2003 sätestatud rakendamisolulisi;
 2. on seisukohal, et komisjoni rakendusotsus (EL) 2026/1419 on vastuolus liidu õigusega, sest see ei ole kooskõlas määruse (EÜ) nr 1829/2003 eesmärgiga, milleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 178/2002¹⁸ sätestatud üldpõhimõtete kohaselt on luua alus inimeste elu ja tervise, loomade tervise ja heaolu ning keskkonna ja tarbijate huvide kaitse kõrge taseme tagamiseks seoses geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamisega ning tagada samal ajal ka siseturu tõhus toimimine;
 3. palub komisjonil oma rakendusotsus (EL) 2026/1419 kehtetuks tunnistada;
 4. kutsub komisjoni üles mitte andma luba herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud põllukultuuride impordiks, kuna sellega kaasneb lisaherbitsiidide kasutamise suurenemine ning seetõttu suuremad riskid elurikkusele, toiduohutusele ja töötajate tervisele;
 5. väljendab heameelt selle üle, et komisjon tunnistab oma 11. septembri 2020. aasta kirjas parlamendiliikmetele, et GMOde lubamise otsuste tegemisel on vaja arvesse võtta kestlikkust¹⁹; väljendab siiski sügavat pettumust, et komisjon on pärast seda jätkanud

¹⁷ https://commission.europa.eu/topics/agriculture-and-rural-development/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_et

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj>).

¹⁹ <https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf>

GMOde liitu importimiseks lubade andmist, hoolimata Euroopa Parlamendi püsivast vastuseisust ja asjaolust, et enamik liikmesriike hääletab selle vastu;

6. nõuab veel kord tungivalt, et komisjon võtaks arvesse liidu kohustusi, mis tulenevad sellistest rahvusvahelistest kokkulepetest nagu Pariisi kliimakokkulepe, ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioon ja ÜRO kestliku arengu eesmärgid; kordab oma nõudmist lisada rakendusaktide eelnõudele seletuskiri, milles selgitatakse, kuidas nendega järgitakse kahju mittetekitamise põhimõtet²⁰;
7. toonitab, et muudatusettepanekutes, mis käsitlevad ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 182/2011²¹, ja mille Euroopa Parlament võttis vastu 17. detsembril 2020 nõukoguga peetavate läbirääkimiste alusena, märgitakse, et komisjon ei tohi anda GMOdele luba, kui selle toetuseks puudub liikmesriikide kvalifitseeritud häälteenamus; nõuab, et komisjon järgiks seda seisukohta, ning kutsub nõukogu üles jätkama oma tööd ja võtma selle ettepaneku suhtes kiiremas korras vastu üldise lähenemisviisi;
8. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

²⁰ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2020. aasta resolutsioon Euroopa roheline kokkuleppe kohta (ELT C 270, 7.7.2021, lk 2), punkt 102.

²¹ ELT C 445, 29.10.2021, lk 257.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0265

Vastuväide kodukorra artikli 115 lõigete 2 ja 3 alusel: geneetiliselt muundatud mais DP202216 x NK603 x DAS-40278-9 ja selle alakombinatsioonid DP202216 x NK603, DP202216 x DAS-40278-9

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2026. aasta resolutsioon komisjoni 29. juuni 2026. aasta rakendusotsuse (EL) 2026/1443 kohta, millega lubatakse lasta turule geneetiliselt muundatud maisi DP202216 x NK603 x DAS-40278-9 ja selle alakombinatsioone DP202216 x NK603 ja DP202216 x DAS-40278-9 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest valmistatud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (2026/2746(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 29. juuni 2026. aasta rakendusotsust (EL) 2026/1443, millega lubatakse lasta turule geneetiliselt muundatud maisi DP202216 x NK603 x DAS-40278-9 ja selle alakombinatsioone DP202216 x NK603 ja DP202216 x DAS-40278-9 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest valmistatud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003¹,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1829/2003 geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta², eriti selle artikli 7 lõiget 3 ja artikli 19 lõiget 3,
- võttes arvesse määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklis 35 osutatud alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees 27. aprillil 2026 toimunud hääletust, mille tulemusel arvamust ei esitatud, ning apellatsioonikomitees 2. juunil 2026 toimunud hääletust, mille tulemusel samuti arvamust ei esitatud,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määruse (EL) nr 182/2011 (millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes)³ artiklit 11,
- võttes arvesse Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) 30. oktoobril 2025 vastu võetud ja

¹ ELT L, 2026/1443, 3.7.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2026/1443/oj.

² ELT L 268, 18.10.2003, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj>.

³ ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>.

5. detsembril 2025 avaldatud arvamust⁴,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone, milles väljendatakse vastuseisu geneetiliselt muundatud organismide (GMOd) lubamisele⁵,

⁴ EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni teaduslik arvamus geneetiliselt muundatud maisi DP202216 × NK603 × DAS-40278-9 hindamise kohta (taotlus GMFF-2022-6232), EFSA Journal, 2025, 23(12):e9746, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2025.9746>.

⁵ Euroopa Parlament võttis kaheksandal ametiajal vastu 36 resolutsiooni ja üheksandal ametiajal 38 resolutsiooni, milles väljendatakse vastuseisu GMOde lubamisele. Lisaks on parlament kümnendal ametiajal vastu võtnud järgmised resolutsioonid:

- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2628 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 89034 × 1507 × NK603 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1797, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1797/oj>);
- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2627 kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud puuvilla COT102 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1798, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1798/oj>);
- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2629 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 89034 × 1507 × MON 88017 × 59122 ja selle kaheksat alakombinatsiooni sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1799, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1799/oj>);
- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/1828 kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 810 sisaldava, sellest koosneva ja sellest valmistatud toidu ja sööda turuleviimise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/1207 (ELT C, C/2025/1800, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1800/oj>);
- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/1822 kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi DP915635 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1801, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1801/oj>);
- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/1826 kohta, millega lubatakse geneetiliselt muundatud maisi DP23211 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest toodetud kaupade turule laskmist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1802, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1802/oj>);
- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse (EL) 2024/2618 kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi DP202216 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1803, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1803/oj>);

-
- Euroopa Parlamendi 26. novembri 2024. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi MON 94804 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/1804, 4.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1804/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi DP910521 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/2246, 29.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2246/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud maisi MON 95275 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2025/2247, 29.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2247/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 8. mai 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse geneetiliselt muundatud sojauba MON 87705 × MON 87708 × MON 89788 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/586, 24.2.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/586/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 8. oktoobri 2025. aasta resolutsioon komisjoni 22. septembri 2025. aasta rakendusotsuse (EL) 2025/1898 kohta, millega lubatakse turule lasta geneetiliselt muundatud maisi DP51291 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest valmistatud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1523, 15.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1523/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse turule lasta geneetiliselt muundatud maisi DAS1131 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest valmistatud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1703, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1703/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud puuvilla MON 88913 (MON-88913-8) sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1704, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1704/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud rapsi MON 88302 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1705, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1705/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud sojauba MON 87708 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1706, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1706/oj>);

- võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõikeid 2 ja 3,
 - võttes arvesse keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni resolutsiooni ettepanekut,
- A. arvestades, et Belgias asuv äriühing Corteva Agriscience Belgium B.V. esitas
10. märtsil 2023 äriühingu Corteva Agriscience LLC (Ameerika Ühendriigid) nimel
- kooskõlas määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklitega 5 ja 17 taotluse geneetiliselt
- muundatud maisi DP202216 × NK603 × DAS-40279-9 (edaspidi „geneetiliselt

-
- Euroopa Parlamendi 25. novembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi MON 87427 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/1707, 24.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1707/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 16. detsembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi NK603 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/2150, 6.5.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2150/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 16. detsembri 2025. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse lasta turule geneetiliselt muundatud suhkrupeedist KWS20-1 valmistatud toitu, toidu koostisosi ja sööta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (ELT C, C/2026/2151, 6.5.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2151/oj>);
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse turule lasta geneetiliselt muundatud sojauba DBN-09004-6 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0041);
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud maisi T25 (ACS-ZMØØ3-2) sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0042);
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud puuvilla GHB614 × LLCotton25 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0043);
 - Euroopa Parlamendi 11. veebruari 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega pikendatakse geneetiliselt muundatud puuvilla T304-40 sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toodete turule laskmise loa kehtivust vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0044);
 - Euroopa Parlamendi 29. aprilli 2026. aasta resolutsioon komisjoni rakendusotsuse eelnõu kohta, millega lubatakse viia turule geneetiliselt muundatud sojauba MON 94637 sisaldavaid, sellest koosnevaid või sellest toodetud tooteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1829/2003 (vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0150).

muundatud mais“) sisaldavate, sellest koosnevate või sellest valmistatud toidu, toidu koostisosade ja sööda turuleviimiseks; arvestades, et taotlus hõlmas ka selliste toodete turule laskmist, mis sisaldavad geneetiliselt muundatud maisi või koosnevad sellest ning mida kasutatakse muul otstarbel kui toiduks või söödaks, kuid ei kasutata viljelemiseks;

- B. arvestades, et 30. oktoobril 2025 võttis EFSA geneetiliselt muundatud maisile loa andmise kohta vastu pooldava teadusliku arvamuse, mis avaldati 5. detsembril 2025;
- C. arvestades, et EFSA jõudis järeldusele, et taotluses kirjeldatud geneetiliselt muundatud mais ja selle alakombinatsioonid on inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale avalduda võiva mõju suhtes sama ohutud kui vastav tavapärane toode ja katsetatud geneetiliselt muundamata maisi võrdlussordid; arvestades, et EFSA jõudis ka järeldusele, et geneetiliselt muundatud maisist ja selle alakombinatsioonidest saadud toidu ja sööda tarbimine ei põhjusta inimestele ega loomadele toitumisalaseid probleeme; arvestades, et arvamuses ei käsitletud mitut laiemat keskkonna-, sotsiaal-majanduslikku ja kumulatiivset mõju, mis EFSA arvates ei kuulu tema pädevusse;
- D. arvestades, et geneetiliselt muundatud mais aretati ristamise teel, kombineerides järgmised kolm ühekordset transformatsiooni: DP202216, milles avalduvad fosfotriitsiinatsetüültransferaasi ensüüm (PAT), et anda vastupidavus glufosinaatammooniumi sisaldavate herbitsiidide suhtes, ja muudetud ekspressiooniga maisi endogeenne valk (EPAE) ZMM28, mis annab võimaluse suurendada saagikust välitingimustes; NK603, milles avalduvad CP4 EPSPS ja CP4 EPSPS L214P, et anda vastupidavus glüfosaadipõhiste herbitsiidide suhtes; ning DAS-40278–9, milles avaldub arüüloksüalkanooat-dioksügenaasi (AAD-1), et anda vastupidavus 2,4-D ja arüüloksüfenoksüpropionaadi (AOPP) klassi herbitsiidide suhtes⁶;
- E. arvestades, et EFSA on varem hinnanud ainult alakombinatsiooni NK603 × DAS-40278-9; arvestades, et taotleja ei esitanud andmeid alakombinatsioonide DP202216 x NK603 ja DP202216 x DAS-40278-9 kohta, mida EFSA ei ole varem hinnanud; arvestades, et sellele vaatamata järeldas EFSA, et see alakombinatsioon ei tekita ohutusprobleeme;
- F. arvestades, et EFSA tehtud riskihindamised ei hõlmanud pikaajalisi toksikoloogilisi uuringuid ega kumulatiivse ja kombineeritud mõju üksikasjalikku analüüsi, sealhulgas võimalikku vastastikmõju maisi kasvatamisel tavaliselt kasutatavate pestitsiidide jääkidega;
- G. arvestades, et valdavalt osa geneetiliselt muundatud põllukultuuridest, sealhulgas geneetiliselt muundatud maisi, on geneetiliselt muundatud nii, et need on vastupidavad vähemalt ühe täiendava herbitsiidi suhtes, mida saab kasutada kogu geneetiliselt muundatud kultuuri kasvatamise ajal, ilma et taimed sureks, nagu juhtuks herbitsiidide suhtes mittetolerantsete kultuuride puhul; arvestades, et mitu uuringut näitab, et herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud kultuuride kasvatamise tõttu hakatakse rohkem kasutama täiendavaid herbitsiide, seda peamiselt herbitsiiditolerantse umbrohu tekke tõttu;

⁶ EFSA teaduslik arvamus, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2025.9746>, lk 7.

- H. arvestades, et herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud kultuuride puhul sõltuvad põllumajandustootjad umbrohutõrjesüsteemist, mis põhineb suures osas või täielikult herbitsiididel, tekitades samal ajal sõltuvuse täiendavate herbitsiidide kasutamisest tootmissüsteemi lahutamatu osana; arvestades, et geneetiliselt muundatud maisi kasvatavate põllumajandusettevõtete suurem sõltuvus täiendavatest herbitsiididest kiirendab nende herbitsiidide suhtes resistentse umbrohu teket ja levikut ning suurendab seega veelgi vajadust herbitsiidide kasutamise järele, tekitades nõiaringi, kus nendest loobuda on keeruline; arvestades, et selle tagajärjel suureneb herbitsiidide liigsest kasutamisest tingitud kahjulik mõju mulla seisundile, vee kvaliteedile ning maapealsele ja -alusele elurikkusele, samuti suureneb inimeste ja loomade kokkupuude nendega, võimalik et ka toidus ja söödas leiduvate herbitsiidijääkide suurenemise tõttu;
- I. arvestades, et mitu uuringut näitab, et herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud kultuuride kasvatamise tõttu hakatakse rohkem kasutama täiendavaid herbitsiide, seda peamiselt herbitsiiditolerantse umbrohu tekke tõttu⁷; arvestades, et sellest tulenevalt tuleb eeldada, et geneetiliselt muundatud mais puutub kokku nii suuremate kui ka korduvate herbitsiidide glüfosaadi, glüfosinaadi, AOPP ja 2,4-D annustega, mistõttu võib saagis esineda nende ainete jääke ja nende lagunemisprodukte (metaboliite) suuremates kogustes;
- J. arvestades, et glüfosinaat on klassifitseeritud kategooria 1B reprodutiivtoksiliseks aineks ning seetõttu kehtivad selle suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1107/2009⁸ sätestatud piirkriteeriumid; arvestades, et glüfosinaat oli liidus kasutamiseks heaks kiidetud ajavahemikuks, mis lõppes 31. juulil 2018⁹;
- K. arvestades, et glüfosaadi ohutuse osas inimeste tervisele ja keskkonnale valitseb endiselt suur teaduslik ebakindlus; arvestades, et EFSA jõudis 2015. aasta novembris järeldusele, et glüfosaat ei ole tõenäoliselt kantserogeenne, ja Euroopa Kemikaaliamet jõudis 2017. aasta märtsis järeldusele, et selle klassifitseerimata jätmine oli õigustatud; arvestades, et Maailma Terviseorganisatsiooni vähile spetsialiseerunud amet Rahvusvaheline Vähiuurimiskeskus seevastu klassifitseeris 2015. aastal glüfosaadi inimeste jaoks tõenäoliselt kantserogeenseks aineks; arvestades, et mitu teist hiljutist eelretsenseeritud teadusuuringut kinnitavad glüfosaadi võimalikku kantserogeenset toimet¹⁰; arvestades, et ajakiri „Regulatory Toxicology and Pharmacology“ on võtnud ametlikult tagasi 2000. aastal avaldatud teadusartikli „Safety Evaluation and Risk Assessment of the Herbicide Roundup and Its Active Ingredient, Glyphosate, for

⁷ Vt nt Bonny, S., „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact“ (Geneetiliselt muundatud herbitsiiditolerantsed põllukultuurid, umbrohi ja taimemürgid: ülevaade ja mõju), Environmental Management, jaanuar 2016, 57(1), lk 31–48, <https://doi.org/10.1007/s00267-015-0589-7>, ja Benbrook, C. M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years“ (Geneetiliselt muudetud põllukultuuride mõju pestitsiidikasutusele USA-s – esimesed 16 aastat), Environmental Sciences Europe, 28. september 2012, kd 24(1), <https://doi.org/10.1186/2190-4715-24-24>.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj>).

⁹ <https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/start/screen/active-substances/details/79>

¹⁰ Vt nt <https://doi.org/10.1016/j.mrrev.2019.02.001>, <https://doi.org/10.1093/ije/dyz017>, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0219610> ja <https://doi.org/10.1186/s13045-019-0767-9>.

Humans“ (Herbitsiidi Roundup ja selle toimeaine glüfosaadi ohutuse ja riski hindamine inimeste puhul), mida on kasutatud glüfosaadi ohutuse kaitsmiseks paljudes riskihinnangutes, kuna „on tõstatatud küsimusi seoses selle autoritega, uurimistulemuste kehtivusega autorite ja uuringu sponsori panuse väärkajastamise kontekstis ning autorite võimalike huvide konfliktidega“¹¹;

- L. arvestades, et ühe geneetiliselt muundatud taimede aretamisega tegeleva eksperdi eelretsenseeritud teadusartiklis seatakse küsimärgi alla 2,4-D suhtes tolerantsete geneetiliselt muundatud põllukultuuride ohutus, kuna selle aine lagunemisel tekivad tsütotoksilised lagunemisproduktid¹²;
- M. arvestades, et geneetiliselt muundatud taimede herbitsiidijääkide ja neis leitud metaboliitide hindamist ei loeta EFSA geneetiliselt muundatud organismide komisjoni pädevusse kuuluvaks ning seetõttu ei ole seda GModi loamenetluse osana ette võetud; arvestades, et see põhjustab probleeme, sest asjaomaste geneetiliselt muundatud taimede puhul võib seda, kuidas taim täiendavaid herbitsiide lagundab, ja metaboliitide koostist ning seega ka nende toksilisust mõjutada geneetiline muundamine ise¹³;
- N. arvestades, et määruses (EÜ) nr 1829/2003 nõutakse, et geneetiliselt muundatud toit ega sööt ei tohi avaldada kahjulikku mõju inimeste või loomade tervisele ega keskkonnale, ning nõutakse, et komisjon võtaks oma otsuse koostamisel arvesse kõiki liidu õigusaktide asjakohaseid sätteid ning teisi kõnealuse küsimusega seotud õiguspäraseid tegureid; arvestades, et need õiguspärased tegurid peaksid hõlmama liidu kohustusi, mis tulenevad Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkidest, Pariisi kliimakokkuleppest¹⁴ ja ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioonist¹⁵;
- O. arvestades, et elurikkusele, mulla seisundile, tolmeldajatele ja mittesihthiikidele avalduva võimaliku kahjuliku mõju sõltumatu kontroll ja seire ei ole endiselt piisavalt tagatud;
- P. arvestades, et teadusliku ebakindluse korral tuleks kohaldada Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 191 sätestatud ettevaatuspõhimõtet;
- Q. arvestades, et liidul kui ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osalisel on kooskõlas selle artikliga 3 kohustus tagada, et tema jurisdiktsioonis või kontrolli all toimuv tegevus ei kahjustaks teiste riikide keskkonda;

¹¹ <https://doi.org/10.1006/rtp.1999.1371>

¹² Lurquin, P.F., „Production of a toxic metabolite in 2, 4-D-resistant GM crop plants“ (Toksilise metaboliidi tootmine 2,4-D suhtes resistentsetes geneetiliselt muundatud taimedes), 3 Biotech 6, 82 (2016), <https://doi.org/10.1007/s13205-016-0387-9>.

¹³ Glüfosaadi puhul on see on tõepoolest nii, nagu on ka kirjutas EFSA põhjendatud arvamuses glüfosaadijääkide kehtivate piirnõrkude kohta vastavalt määruse (EÜ) nr 396/2005 artiklile 12, EFSA Journal, 2018, 16(5):5263, lk 12, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5263>.

¹⁴ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

¹⁵ EÜT L 309, 13.12.1993, lk 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/convention/1993/626/oj>.

- R. arvestades, et geneetiliselt muundatud maisi loa pikendamine liidu poolt ei oleks kooskõlas pestitsiidide vähendamist käsitlevate rahvusvaheliste kohustustega¹⁶, võttes arvesse inimeste, loomade ja keskkonna suuremat kokkupuudet glüfosaadi ja glufosinaadiga riikides, kus seda herbitsiiditolerantset geneetiliselt muundatud põllukultuuri kasvatatakse, ning sellega seotud võimalikku tõsist terviseohu;
- S. arvestades, et geneetiliselt muundatud maisi ei ole liidus lubatud kasvatada;
- T. arvestades, et komisjoni rakendusotsus (EL) 2026/1443 võimaldaks liitu importimist, mis ei vasta liidu põllumajandustootjate poolt järgitavatele standarditele ja seab nad seetõttu ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
- U. arvestades, et ELi põllumajanduse tulevikku käsitleva strateegilise dialoogi¹⁷ järel dustes kutsutakse komisjoni üles uuesti hindama oma lähenemisviisi põllumajanduslike toiduainete impordi ja ekspordi turulepääsule, võttes arvesse liidu ja selle kaubanduspartnerite lahknevate standardite probleemi; arvestades, et õiglasemad kaubandussuhted ülemaailmsel tasandil, mis on kooskõlas terveliku keskkonna eesmärkidega, olid 2023., 2024. ja 2025. aasta meelevaldustel põllumajandustootjate üks peamisi nõudmisi;
- V. arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt rõhutanud, et komisjon ei tohiks anda luba GModele juhtudel, kui liikmesriigid ei saavuta alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees või apellatsioonikomitees kvalifitseeritud häälteenamust, et leevendada püsivat demokraatia defitsiiti;
- W. arvestades, et kuigi komisjon tunnistab puudujääke demokraatlikus protsessis, liikmesriikide toetuse puudumist ja Euroopa Parlamendi vastuväiteid, jätkab ta siiski GModele lubade andmist;
- X. arvestades, et terviseohu põhimõtte kohaselt tuleb GMode pikaajalise kestlikkuse ja ohutuse hindamisel arvesse võtta inimeste, loomade, taimede ja keskkonna tervise vastastikust sõltuvust;
1. on seisukohal, et komisjoni rakendusotsus (EL) 2026/1443 ületab määruses (EÜ) nr 1829/2003 sätestatud rakendamisolulisi;
 2. on seisukohal, et komisjoni rakendusotsus (EL) 2026/1443 on vastuolus liidu õigusega, sest see ei ole kooskõlas määruse (EÜ) nr 1829/2003 eesmärgiga, milleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 178/2002¹⁸ sätestatud üldpõhimõtete kohaselt on luua alus inimeste elu ja tervise, loomade tervise ja heaolu ning keskkonna ja tarbijate huvide kaitse kõrge taseme tagamiseks seoses geneetiliselt muundatud toidu ja

¹⁶ ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgul 2022. aasta detsembris lepitati kokku ülemaailmses elurikkuse raamistikus, mis sisaldab üleilmset eesmärki vähendada pestitsiididest tulenevaid ohte 2030. aastaks vähemalt 50 % (vt: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_22_7834).

¹⁷ https://commission.europa.eu/topics/agriculture-and-rural-development/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_et

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toiduainete õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj>).

sööda kasutamisega ning tagada samal ajal ka siseturu tõhus toimimine;

3. palub komisjonil oma rakendusotsus (EL) 2026/1443 kehtetuks tunnistada;
4. kutsub komisjoni üles mitte andma luba herbitsiiditolerantsete geneetiliselt muundatud põllukultuuride impordiks, kuna sellega kaasneb täiendavate herbitsiidide kasutamise suurenemine ning seetõttu suuremad riskid elurikkusele, toiduohutusele ja töötajate tervisele;
5. väljendab heameelt selle üle, et komisjon tunnistas oma 11. septembri 2020. aasta kirjas parlamendiliikmetele, et GMode lubamise otsuste tegemisel on vaja arvesse võtta kestlikkust¹⁹; väljendab siiski sügavat pettumust, et komisjon on pärast seda jätkanud GMode liitu importimiseks lubade andmist, hoolimata Euroopa Parlamendi püsivast vastuseisust ja asjaolust, et enamik liikmesriike hääletab selle vastu;
6. nõuab veel kord tungivalt, et komisjon võtaks arvesse liidu kohustusi, mis tulenevad sellistest rahvusvahelistest kokkulepetest nagu Pariisi kliimakokkulepe, ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioon ja ÜRO kestliku arengu eesmärgid; kordab oma nõudmist lisada rakendusaktide eelnõudele seletuskiri, milles selgitatakse, kuidas nendega järgitakse kahju mittetekitamise põhimõtet²⁰;
7. toonitab, et muudatusettepanekutes, mis käsitlevad ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 182/2011²¹, ja mille Euroopa Parlament võttis vastu 17. detsembril 2020 nõukoguga peetavate läbirääkimiste alusena, märgitakse, et komisjon ei tohi anda GModele luba, kui selle toetuseks puudub liikmesriikide kvalifitseeritud häälteenamus; nõuab, et komisjon järgiks seda seisukohta, ning kutsub nõukogu üles jätkama oma tööd ja võtma selle ettepaneku suhtes kiiremas korras vastu üldise lähenemisviisi;
8. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

¹⁹ <https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf>

²⁰ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2020. aasta resolutsioon Euroopa rohelse kokkuleppe kohta (ELT C 270, 7.7.2021, lk 2), punkt 102.

²¹ ELT C 445, 29.10.2021, lk 257.

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0271

Ühisteatis humanitaarabi kohta (JOIN(2026)0025)

Euroopa Parlamendi 9. juuli 2026. aasta resolutsioon humanitaarabi käsitleva ühisteatise kohta (JOIN(2026)0025) (2026/2734(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 27. mai 2026. aasta ühisteatist „Väärtuste kaitsmine, reformide algatamine, mõju saavutamine: ELi humanitaartegevus muutub maailmakorras“ (JOIN(2026)0025) (ühisteatis humanitaarabi kohta) ning sellele lisatud talituste ühiseid töödokumente, mis käsitlevad strateegilist lähenemisviisi ELi humanitaardiplomaatialle (SWD(2026)0312), integreeritud lähenemisviisi ebakindlusele (SWD(2026)0313) ja humanitaarabi tarneahelaid (SWD(2026)0314),
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 31. oktoobri 2000. aasta resolutsiooni 1325 (2000) ning üheksat sellele järgnenud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni naiste, rahu ja julgeoleku kohta,
- võttes arvesse komisjonile esitatud küsimust humanitaarabi käsitleva ühisteatise (JOIN(2026)0025) kohta (O-000026/2026 – B10-0013/2026),
- võttes arvesse kodukorra artikli 142 lõiget 5 ja artikli 136 lõiget 2,
- võttes arvesse arengukomisjoni resolutsiooni ettepanekut,
- A. arvestades, et humanitaarvajadused suurenevad kiiresti ja ületavad olemasolevaid rahalisi vahendeid; arvestades, et humanitaarabi vajab praegu rohkem kui 300 miljonit inimest; arvestades, et ÜRO on esitanud ülemaailmse üleskutse 33 miljardi USA dollari saamiseks ja kavatseb kasutada seda raha, et aidata 2026. aastal 135 miljonit inimest 50 riigis; arvestades, et vastuseks ÜRO 2025. aastal avaldatud samasugusele üleskutsele saadi ainult 12 miljardit USA dollarit, mis on viimase kümne aasta madalaim rahastamise tase¹;
- B. arvestades, et rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumised on jõudmas murettekitavale tasemele ning hõlmavad sihilikke rünnakuid tsiviilisikute vastu ja nende tapmist, olulise taristu, näiteks koolide ja haiglate hävitamist, laialt levinud seksuaalvägivalda, laste

¹ ÜRO humanitaarasjade koordineerimisbüroo, „Global Humanitarian Overview 2026“ (Ülemaailmne humanitaarabi ülevaade 2026),
<https://humanitarianaction.info/document/global-humanitarian-overview-2026>.

värbamist võitlejateks, rünnakuid humanitaar- ja meditsiinitöötajate vastu, sundrännet, nälga kui sõjapidamisviisi ning sihilikku humanitaarabile juurdepääsu keelamist ja humanitaarabi relvana kasutamist;

- C. arvestades, et nende rikkumistega rikutakse rahvusvahelisest humanitaarõigusest tulenevaid kohustusi, sealhulgas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 2286 (2016) ja 2417 (2018); arvestades, et humanitaarabi andmist ei tohiks kunagi instrumentaliseerida, vaid see peaks jõudma abivajavate tsiviilisikuteni takistuste ja manipuleerimiseta, täielikus kooskõlas rahvusvahelise humanitaarõigusega;
- D. arvestades, et juurdepääsupiirangud, sealhulgas bürokraatlikud takistused, liikumispõrandid ja konfliktiosaliste sekkumine, piiravad üha enam humanitaarabi andjate suutlikkust jõuda mõjutatud elanikkonnani;
- E. arvestades, et ÜRO humanitaarasjade koordinaatsioonibüroo (OCHA) on käivitanud kogu süsteemi hõlmava humanitaarabi ümberkorraldamise, et muuta ülemaailmne humanitaarabisüsteem tõhusamaks ja tulemuslikumaks;
- F. arvestades, et EL ja selle liikmesriigid annavad suurima osa ülemaailmsest humanitaarabi rahastamisest kogu maailmas²;
- G. arvestades, et humanitaarabi tarneahelad alates hangetest kuni lõpliku kohaletoimetamiseni moodustavad kuni 80 % kogu maailma humanitaarabikulutustest;
- H. arvestades, et pärast viimase viie aasta vapustusi on ülemaailmne ebakindlus endiselt peaaegu rekordiliselt suur³;
- I. arvestades, et konfliktid, kliimamuutused ja majanduslikud tegurid on kolm peamist tegurit, mis suurendavad humanitaarvajadusi, toiduga kindlustamatust, sundrännet ja terviseriske ning katastroofide sagedust ja intensiivsust; arvestades, et meretaseme tõus võib kujutada endast eksistentsiaalset ohtu väikestele arenevatele saareriikidele, mis kuuluvad kliimamuutuste suhtes haavatavamate riikide hulka, mis suurendab vajadust humanitaar- ja valmisolekumeetmete järele;
- J. arvestades, et konfliktid ja kriiside ajal süveneb senine sooline ebavõrdsus pahatihti veelgi ning selle tulemusel mõjutavad konfliktid, sundränne, sooline vägivald ning elupäästvatel teenustel ja otsustusprotsessidel kõrvalejätmine ebaproportsionaalselt naisi ja tütarlapsi, eriti neid, kellel on läbipõimunud haavatavus; arvestades, et ajalooliselt on soolise võrdsuslikkuse eesmärkidega kahepoolse humanitaarabi osakaal olnud väike ja on viimastel aastatel veelgi vähenenud, seiskudes 2021.–2022. aastal 17 % tasemel⁴; arvestades, et naiste juhitud organisatsioonid saavad ainult 0,4 % ebakindlates riikides jagatavast kahepoolsest abist⁵;

² Euroopa Ülemkogu ja nõukogu, „Humanitaarabi“, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/humanitarian-aid/>.

³ Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD), „States of Fragility 2025“, OECD Publishing, Pariis, 2025, <https://doi.org/10.1787/81982370-en>.

⁴ OECD, „Development Finance for Gender Equality 2024“ (Soolise võrdsuslikkuse arengu rahastamine 2024), OECD Publishing, Pariis, 2024, <https://doi.org/10.1787/e340afbf-en>.

⁵ ÜRO peasekretär, „Women and peace and security – Report of the UN-General“ (Naised ning rahu ja julgeolek – ÜRO peasekretäri aruanne), 5. september 2025.

- K. arvestades, et sundränne on jõudmas enneolematule tasemele ning märkimisväärne osa maailma pagulastest ja riigisisestest põgenikest elab väikese sissetulekuga ja ebakindlates riikides, mis üha suurendab nõudmist humanitaarabi ja kaitseteenuste järele;

Kaitse – rahvusvahelise humanitaarõiguse, humanitaarpõhimõtete ning tsiviilisikute ja humanitaartöötajate kaitse järgimine ning ühise humanitaardiplomaatia strateegia väljatöötamine

1. väljendab heameelt humanitaarabi käsitlevas ühisteatises võetud kohustuste üle seoses rahvusvahelise humanitaarõigusega ning humaansuse, erapooletuse, neutraalsuse ja sõltumatus humanitaarpõhimõtetega; tuletab meelde, et tavakohane rahvusvaheline humanitaarõigus on siduv kõigile konfliktiosalistele; mõistab teravalt hukka humanitaarabi takistamise; on põhimõtteliselt vastu humanitaarabi andmisele sõjaliste tegevuskavade edendamiseks ja humanitaarabi politiseerimisele, mille tulemusel rängalt piiratakse juurdepääsu elupäästvale abile ja mis kahjustab peamisi humanitaarpõhimõtteid, ning mõistab selle hukka;
2. kutsub komisjoni üles mõistma hukka rahvusvahelise humanitaarõiguse eiramise ja võtma oma välissuhetes järjekindlalt vastutusele rahvusvahelist humanitaarõigust rikkuvad osalejad;
3. kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles tugevdama meetmeid humanitaarruumi kaitsmiseks, tagama rahvusvahelise humanitaarõiguse ja humanitaarpõhimõtete järgimise, tugevdama vastutusmehhanisme, tegelema lünkadega rikkumiste seires, sealhulgas andmete kogumise ja selliste projektide kaudu nagu „IHL in Focus“, ning hoiduma partnerlusest, mis neid põhimõtteid õõnestaks;
4. kutsub nõukogu, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat ning liikmesriike üles jätkuvalt tagama, et piiravad meetmed ja pankade riskide vähendamise tavad võimaldaksid põhimõttekindlat humanitaartegevust, sealhulgas lisades süstemaatiliselt kõigisse asjakohastesse piiravatesse meetmetesse töötavad, selged ja toimivad alalised humanitaarerandid ja kaitsemeetmed ning kohaldades neid, tuginedes ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2664 (2022) kehtestatud alalisele erandile;
5. rõhutab, et kui EL rahastab ja annab humanitaarabi, mille eesmärk on päästa elusid ja vältida nälgihäda, ning ELi-väline riik takistab selle kohaletoimetamist või blokeerib selle, peab EL kasutama kõiki tema käsutuses olevaid poliitilisi, diplomaatilisi, õiguslikke ja majanduslikke mõjutusvahendeid, et tagada selle abi viivitamatu ja takistamatu läbipääs ning selle jõudmine abivajajateni; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles sellisele takistamisele süstemaatiliselt kõrgeimal poliitilisel tasandil tähelepanu juhtima ning võtma kõik vajalikud meetmed taolise takistamise eest vastutavate riikide, üksuste või isikute vastu, et saavutada humanitaarabi viivitamatu ja takistamatu kohaletoimetamine;
6. kutsub komisjoni üles suurendama ohutus- ja julgeolekumeetmete toetamist, mille eesmärk on kaitsta humanitaartöötajaid, sealhulgas eelkõige kohalikele töötajatele mõeldud koolitusprogrammide kaudu, ning töötades humanitaarkogukonna jaoks välja ühised minimaalsed julgeolekustandardid, suurendades julgeoleku koordineerimist ja kriitilise tähtsusega julgeolekuandmete kättesaadavust, koondades julgeolekuressursse ja töötades koos humanitaarpartneritega välja ühisalgatusi, sealhulgas esilekerkivate ohtude, näiteks desinformatsiooni kohta; nõuab tungivalt, et komisjon muudaks

abitöötajate kaitse algatuse alaliseks ülemaailmseks programmiks, millel on piisavad rahalised vahendid;

7. kutsub komisjoni üles suurendama humanitaartöötajate, eelkõige kohalike töötajate vaimse tervise ja psühhosotsiaalsete tugiteenuste toetamist, võttes arvesse humanitaaroperatsioonidega seotud suurt pinget ja traumaatilisi kogemusi;
8. mõistab kõige karmimalt hukka humanitaartöötajate üha sagedasema ründamise ja tapmise konfliktipiirkondades; tuletab riikidele meelde nende kohustust austada ja kaitsta humanitaarabitöötajaid ning tuletab meelde, et sihilikud rünnakud humanitaarabimissiooniga seotud töötajate vastu kujutavad endast sõjakuritegusid; mõistab teravalt hukka nn topeltlöögi taktika kasutamise, mida on dokumenteeritud teiste seas Ukraina, Gaza ja Liibanoni konfliktides ja kus esimesele rünnakule järgneb üks või mitu järjestikust rünnakut, mis on sageli suunatud tsiviilisikute ja päästetöötajate, eelkõige humanitaartöötajate vastu, ning mis võib endast kujutada sõjakuritegu; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles mõistma ühemõtteliselt hukka humanitaartöötajate tapmise ning investeerima süüdlaste uurimisse ja kohtu alla andmisse;
9. kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust, ELi delegatsioone, ELi eriesindajaid ja liikmesriike üles töötama Euroopa tiimi lähenemisviisi kasutades välja ELi ühise humanitaardiplomaatia strateegia, konsulteerides tihedalt humanitaarabi andjatega, sealhulgas rahvusvahelistest vabauhendustest partneritega; rõhutab, et toimiv humanitaardiplomaatia peaks olema olukorra- ja andmepõhine ning tuginema kohaliku tasandi huvide kaitsmisele ja eksperditeadmistele, samuti süstemaatilisele dialoogile kohalike ja riiklike humanitaarpartnerite ja kohapealsete eesliinil tegutsejatega, sealhulgas kohalike kodanikuühiskonna organisatsioonide ja naiste õiguste organisatsioonidega, kes on sageli humanitaarabi andmisel eesliinil;
10. rõhutab, et tulemuslik ja tõhus humanitaardiplomaatia nõuab tihedamat kooskõlastamist kõigi asjaomaste humanitaar- ja poliitiliste osalejate vahel ning kõigi võimalike diplomaatiliste vahendite rakendamist, sealhulgas humanitaardiplomaatia kontaktpunktide ja sihipärase kommunikatsioonistrateegia kaudu, et suurendada ELi suutlikkust kaitsta relvakonfliktide ajal humanitaarruumi ja seista vastu rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumistele;
11. rõhutab vajadust tugevdada ELi suutlikkust seirata ja dokumenteerida rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi, sealhulgas toetades sõltumatuid vastutusele võtmise mehhanisme ja koostööd rahvusvaheliste uurimisasutustega;
12. väljendab heameelt ELi võetud kohustuse üle sõnades ja tegudes toetada elanikkonnakaitse sektorit, mis moodustab humanitaartegevuse tuuma, samuti soolist võrdõiguslikkust; on mures humanitaar- ja meditsiinitöötajate ning humanitaartaristu vastu suunatud rünnakute järsu kasvu ning soolise vägivalla, sealhulgas konfliktidega seotud seksuaalvägivalla sagenemise pärast humanitaarolukorras⁶; kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust, ELi delegatsioone ja liikmesriike üles seadma naised ja tütarlapsed humanitaarvaldkonna valmisoleku- ja reageerimispüüdluste keskmesse, võtma omaks kaasava hoiaku ning toetama naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava täielikku rakendamist, sealhulgas meetmeid naiste ja tütarlaste kaitsmiseks soolise

⁶ ÜRO peasekretär, „Conflict-related Sexual Violence – Report of the Secretary-General“ (Konfliktidega seotud seksuaalvägivald – ÜRO peasekretäri aruanne), 21. aprill 2026.

vägivalla eest, samuti toetama naiste täielikku, võrdset ja sisulist osalemist rahuprotsesside kõigis etappides, sealhulgas humanitaartegevuses ja taastamispuudlustes; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles eraldama ebakindlates olukordades 5 % oma ametlikust arenguabist naiste juhitud ja naiste õiguste organisatsioonidele paindliku ja pikaajalise rahastamise teel, võttes arvesse naissoost rahuloojate ja naiste juhitud organisatsioonide olulist rolli esmase reageerijana humanitaarkriisides ning samal ajal rahulooja, vahendaja ja arenguvaldkonnas osalejana oma kogukonnas; väljendab heameelt asjaolu üle, et komisjon tugedab oma tegevust seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu ning reproduktiivõiguste valdkonnas humanitaarkeskonnas, sealhulgas programmi SHIELD (seksuaal- ja reproduktiivtervis hädaolukordades ja väärikas elu) kaudu, ning kutsub komisjoni üles eraldama sellele programmile piisavalt raha;

Tulemuslikkus – inimkeskse humanitaarreformi edendamise, tulemuslikuma ja tõhusama humanitaartegevuse saavutamine

13. peab äärmiselt kahetsusväärseks ülemaailmset humanitaar- ja arenguabi rahastamise kriisi ning mitme peamise rahastaja, sealhulgas mitme ELi liikmesriigi otsust oma abieelarvet vähendada; kutsub liikmesriike üles astuma usaldusväärseid samme, et täita ELi ühine kohustus eraldada 0,7 % kogurahvatulust ametlikuks arenguabiks, millest 10 % on ette nähtud humanitaartegevuseks;
14. väljendab muret selle pärast, et kasvav geopoliitiline konkurents ja rahastajate prioriteetide nihkumine võivad suunata tähelepanu ja ressursid maailma vähim arenenud ja ebakindlaimatelt riikidelt mujale; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kohaldama humanitaarabi eraldamisel läbipaistvaid ja vajaduspõhiseid kriteeriume ning tagama piisava ja püsiva rahastamise kriisidele, mis on suures osas tähelepanuta jäetud ja alarahastatud;
15. väljendab heameelt komisjoni pingutuste üle parandada abi tõhusust ja humanitaarabi rahastamise kvaliteeti ÜRO humanitaarabi ümberkorraldamise kontekstis ning seada esikohale need, kes abi kõige rohkem vajavad; rõhutab, et lisaks abi mahule on keskse tähtsusega ka ELi humanitaarabi kvaliteet ja sellega seotud aruandekohustus ja vastutus ning et humanitaarreformid peavad olema vajadus- ja tulemuspõhised ning keskenduma tulemuslikkusele ja tegelikule mõjule; rõhutab siiski, et see tegevus ei tohi muutuda puhtalt kulude kärpimise viisiks, mis seab ohtu põhimõttelise ja vajaduspõhise abiandmise; kutsub komisjoni üles toetama seda, et humanitaarabi ümberkorraldamisega saavutatava suurema kulutõhususe tulemused investeeritaks uuesti eesliini humanitaarabisse, selle asemel et vähendada abi üldist taset; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et kõik humanitaarreformid, mida nad läbi viivad, oleksid inimkesksed ja sooteadlikud, viies rahastamis-, vastavus- ja reformiprotsessid kooskõlla kvaliteedi, lokaliseerimise ja mõjutatud elanikkonna ees vastutuse võtmise eesmärkidega;
16. julgustab komisjoni jätkama jõupingutusi, et muuta humanitaarabi tarneahelad tulemuslikumaks, tõhusamaks, keskkonnasäästlikumaks ja vastupidavamaks; kutsub komisjoni üles kavandama neid reforme koos rakendajatega ja toetama neid piisava rahastamisega;
17. võtab teadmiseks komisjoni võetud kohustuse kasutada vähemalt kaks kolmandikku oma humanitaarabi rahastamisest uuenduslike meetodite kohaselt, millega suurendatakse paindlikkust ja tõhusust ning vähendatakse partnerite halduskoormust;

ergutab komisjoni asjakohastel juhtudel veelgi laiendama rahalise abi kasutamist kui tõhusat, väärikat ja inimkeskset humanitaarabi andmise viisi;

18. toetab kindlalt lokaliseerimise tegevuskava; palub komisjonil anda 2026. aasta lõpuks aru edusammudest, mida ta on teinud, et saavutada eesmärk eraldada 2027. aastaks 25 % humanitaarabi rahast rahvusvaheliste asutuste ja organisatsioonide, liikmesriikide eriasutuste ja vabaühendustest partnerite kaudu võimalikult otse kohalikele osalejatele, rõhutades samal ajal ÜRO kesksel rollil katastroofide ja relvakonfliktide korral rahvusvahelise humanitaarabi koordineerimisel; palub komisjonil kaaluda, kuidas ta saaks pärast 2027. aastat lokaliseerimist veelgi parandada;
19. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama tegeliku lokaliseerimise ja õiglase partnerluse kohalike reageerimisvõimega organisatsioonidega, sealhulgas hoolitsedes selle eest, et kohalikel osalejatel on aktiivne roll humanitaaralaste otsuste tegemisel, kavandamisel ja seires ning humanitaarmedetete hindamisel; väljendab suurt heameelt ELi võetud kohustuse üle investeerida kohalike osalejate humanitaardiplomaatiasse; kutsub komisjoni üles lihtsustama kohalike osalejate juurdepääsu ELi humanitaarabi rahastamisele, sealhulgas vähendades haldustõkkeid, kohandades vastavus- ja aruandlusnõudeid ning suurendades prognoositavate ja rahastamise vahendamise mehhanismide kasutamist;

Partnerlus – teel ebakindla olukorra puhul järgitava integreeritud lähenemisviisi poole

20. rõhutab, et ELi üldine lähenemisviis ebakindlatele olukordadele peab tagama liidu humanitaar-, arengu- ja julgeolekuvahendite sidususe, olema kooskõlas humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna seosega ning sisuliselt integreerima keskkonna- ja kliimakaalutlused; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama toetust nii põgenema sunnitud elanikele kui ka neid vastuvõtvatele kogukondadele, investeerima kestlikesse lahendustesse ja iseseisvasse toimetulekusse ning tagama, et pikaajalisele suhtlusele reageerimine ühendaks humanitaar-, arengu- ja rahumeetmed;
21. tunnistab humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonnas tegutsejate kooskõlastatud lähenemisviiside tähtsust ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud olukordades; rõhutab, et sellisel kooskõlastamisel tuleb täielikult austada humanitaartegevuse selgeid mandaate ja tegevuspõhimõtteid; hoiatab humanitaarabi allutamise eest mis tahes eesmärkidele, mis ei juhindu humanitaarpõhimõtetest, kuna selline allutamine võib ohustada humanitaarabi ohutut kättesaadavust ja aktsepteerimist mõjutatud kogukondade ja konfliktiosaliste poolt ning tekitada abisaajatele ja humanitaartöötajatele lisariske;
22. palub komisjonil anda lisasuuniseid humanitaar-, arengu- ja rahumeetmete lõimimiseks järkjärgulise, täiendava või liikmesriikide ühise rahastamise kaudu; julgustab komisjoni kasutama rahastamisvahendite olemasolevat paindlikkust, et ebakindlates olukordades tekkivatele kriisidele asjakohaselt reageerida;
23. rõhutab, kui oluline on pidev tegevus ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud olukordades, kasutades inimkeskset lähenemisviisi, mis on täielikult kooskõlas ÜRO kestliku arengu eesmärkidega ja põhimõttega, et kedagi ei tohi kõrvale jätta; rõhutab, et ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud olukordades toimuvates sekkumistes tuleks tegeleda vaesuse ja ebavõrdsuse struktuursete põhjustega, edendada inimarengut ja esmajärjekorras ilma mingi diskrimineerimiseta abistada kõige haavatavamaid inimesi, tugevdades samal ajal juhtimist, institutsioonilist suutlikkust ja juurdepääsu

põhiteenustele;

24. toetab püüdeid tõhustada Euroopa tiimi kooskõlastamist ebakindlates olukordades ning tugevdada partnerlust kolmandate riikide, piirkondlike ja mitmepoolsete organisatsioonide, rahvusvaheliste arengupankade, erasektori ja heategevusorganisatsioonidega; kutsub komisjoni üles tegema ebakindlates olukordades tihedat koostööd kohalike kodanikuühiskonna osalejate ja organisatsioonide ning kohalike kogukondadega, et suurendada kestlikkust, kogukonnapõhist vastupanuvõimet ja vastutust;
25. väljendab heameelt komisjoni teate üle, et ta töötab välja uue ülemaailmse programmi mitut valdkonda hõlmavate vajaduste hindamiseks ja investeringuteks andmete kvaliteeti, koostalitlusvõimesse, turvalisse andmete jagamisse ning tugevamatesse analüüsi- ja aruandlusvahenditesse, sealhulgas Maa seire ja modelleerimisvahenditesse, et tugevdada tõenditel põhinevat otsustetegemist ning võimaldada kiiremat, kooskõlastatumat ja tulemuslikumat humanitaartegevust;
26. toonitab konfliktitundliku programmitöö tähtsust ning kutsub komisjoni ja partnereid üles ebakindlates olukordades toimuvatesse humanitaar- ja arengualastesse sekkumistesse süstemaatiliselt lõimima konfliktianalüüsi;
27. nõuab, et ELi delegatsioonidele tagataks piisav tegevuspaindlikkus, et kohandada programme kiiresti muutuvate ebakindlate oludega ning tulemuslikult kooskõlastada poliitilist dialoogi ja rakendamist humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna vahel;
28. võtab teadmiseks komisjoni kavatsuse suurendada selliste projektide rahastamist, millega toetatakse erasektori kaasamist ja uuenduslikke riskijagamisinvesteringuid pikaajalises humanitaarolukorras; ergutab komisjoni tegema igas kontekstis kindlaks sobivaimad vahendid, tagades konfliktitundliku lähenemisviisi investeringutele, ning hindama Global Gateway kui ELi vahendi kasutuselevõttu vastupanuvõime ja kestliku arengu suurendamiseks ebakindlates olukordades, sealhulgas kõige teravamate ja pakilisemate vajaduste rahuldamiseks;
29. kutsub komisjoni üles toetama erasektori vastutustundlikku osalemist humanitaarkontekstis kooskõlas humanitaarpõhimõtete ning läbipaistvus- ja vastutusnõuetega, aidates samal ajal kaasa kestlikule ja kaasavale arengule, sealhulgas inimväärsete töökohtade loomise ja vaesuse vähendamise kaudu;
30. rõhutab, et ametlikku arenguabi tuleks eraldada seal, kus seda kõige rohkem vajatakse, ning see peab jääma oluliseks vahendiks humanitaarvajaduste rahuldamisel ja elupäästvate teenuste osutamisel kriisist mõjutatud elanikkonnale, mis on stabiilse, kaasava ja jõuka ühiskonna eeltingimused; toonitab, et avaliku ja erasektori partnerlus võib täiendada, kuid ei tohi asendada ametlikku arenguabi humanitaarabi andmisel ja vastupanuvõime toetamisel;
31. kutsub komisjoni üles korrapäraselt seirama ebakindlate olukordadega seotud kohustuste täitmist ja andma Euroopa Parlamendile nende täitmise kohta iga kahe aasta järel aru; rõhutab, kui oluline on tihe koordineerimine komisjoni talituste, Euroopa välisteenistuse ja ELi delegatsioonide vahel, sealhulgas ebakindlate olude puhuks mõeldud spetsiaalsete raamistike kaudu; palub komisjonil täiendavalt selgitada nende talituste rolli, kes on kaasatud ebakindlate olukordade integreeritud käsitusse; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles tegema ebakindlusega tegelemisel aktiivselt

koostööd ÜRO ja teiste rahvusvaheliste partneritega;

Edasised sammud ja rakendamine

32. kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles töötama välja selge rakendamis- ja seirekava humanitaarabi käsitlevas ühisteatises ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumentides võetud kohustuste täitmiseks ning tagama Euroopa Parlamendi täieliku kaasamise sellesse protsessi;
33. rõhutab parlamentaarse diplomaatia ja demokraatliku järelevalve tähtsust humanitaartegevusega seotud vastutuse ja legitiimsuse tugevdamisel; rõhutab parlamentidevaheliste organite, nende seas Aafrika ja ELi parlamentaarse assamblee ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide organisatsiooni ja ELi parlamentaarse ühisassamblee panust partnerriikide ja -piirkondadega humanitaarvajaduste üle dialoogi pidamisel, millega kaitstakse humanitaarruumi;

o
o o

34. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile, Euroopa välisteenistusele, nõukogule ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parlament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet